

BIBL. NAZ
VITT. EMANUELE III

162

C

9

NAPOLI

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA

IN PROVINCIALI SYNODO
MEDIOLANENSI.

Sub Ill. mo & R. mo D. D. CAROLO BORRHO-
MAEO S. R. E. tit. S. Praxedis Presbytero Cardi-
nali, & S. Sedis Apostolicæ per uniuersam Italiam
LEGATO DE LATERE,
ARCHIEPISCOPO MEDIOLANI.

Anno 1565.
et cit. primu *Prote mediolan.*

AL

DVS

CVM PRIVILEGIO.
VENETIIS, M. D. LXVI.

CONFIDENTIAL
SECRET

IN PROVISIONAL STATE
MEDICAL DEPARTMENT

THE MEDICAL DEPARTMENT
OF THE PROVISIONAL STATE
OF ALABAMA
HAS THE HONOR TO ANNOUNCE
THAT IT HAS BEEN DECIDED
TO ESTABLISH A
SCHOOL OF MEDICINE
AT THE CITY OF MOBILE

CHAS. W. WALKER
SECRETARY

PETRVS GALESINIVS

LECTORI.

QUAM præstans, ac singulare sit
 ad corrigendos morum erro-
 res Prouincialium Concilio-
 rum remedium; id cum ex iis,
 quæ & summus ille Pontifex Leo Primus,
 & Nicæni, Antiochæniq. patres ea de re sta-
 tuerunt, tum ex eo certe intelligi potest,
 quod non in Italia solum, sed in Hispania,
 Toleti toties, Ilerdæ, Tarracone, in Galliis
 Aureliæ sæpe, Rhemis, aliisq. eius prouin-
 ciæ, ac Germaniæ item, Britanniaq. locis,
 in compluribus Græciæ partibus, & in uni-
 uersa denique Asia, Africa, atque Europa,
 eiusmodi prouinciales, recte atque ordine
 habitæ, synodi fructum, eumq. maximum,
 ad Christianæ uitæ disciplinam attulerunt.
 idem hoc tempore nobis, Deo iuuante, spe-
 rare licet, ad usum reuocata ex Tridentini
 Concilii decreto, illa, iam diu intermissa,
 Prouincialium synodorum consuetudine.
 hancq. nobis spem primum affert Mediola-
 nensis synodus, quæ iam in lucem exit. ac si
 quæ olim in hac ipsa urbe contra Iouinia-
 num habita synodus, illius explosa, ac repu-
 diata doctrina, utilis quidem fuit; hæc, ere-

ptis huius prouinciæ morum erroribus , in
troductaq. pie uiuendi disciplina, idem pla
ne efficiet. tuæ igitur pietatis est, non ea so
lum animaduertere, quæ nos, non multa il
la quidem, hoc indice complexi sumus, sed
ea studiose legere, ac diligenter seruare,
quæ in ipsis constitutionibus longe uberio
ra continentur; ut iis atque alis sanctissimæ
uitæ præceptis ipse adiutus, eo progredi
possis, ut præmia illa consequaris, quæ ma
xima Deus pollicitus est iis, qui religiosi
sunt, & in pietate excellere uolunt. huius
sane rei cura cum omnes maxime attin
gat; est profecto, cur se quisque ualde inci
tet, ut hæc christianæ uitæ officia, quæ in ca
tholica repub. esse oportet, cumulatissime
præstet. quod si quibus sponte currentibus
spectate etiam Pastorum uirtutes stimulos
addunt, eo uehementius contendere illos
oportet; quo magis eorum consilio, doctri
na, uitæ exemplo, & aliis rebus omnibus
adiuuantur. Vale.

INDEX TITVLORVM,
qui tribus his Mediolanensis
synodi Constitutionum par-
tibus continentur.

TITVLI PRIMAE PARTIS.

D E professione fidei, eiusq. tuen- dæ cura.	2
De abutentibus sacra Scriptu- ra.	5
De ludi magistris.	6
De fidei initijs a parocho tradendis.	6
De Præbenda theologali.	7
De prædicatione uerbi Dei.	7
Quæ seruanda sunt in Sacris imaginibus ef- fingendis.	14
De actionibus & repræsentationibus sa- cris.	16
De sanctarum Reliquiarum ueneratione.	16
De magicis artibus; ueneficijs, diuinatio- nibusq. prohibitis.	17
De blasphemia.	18
De festorum dierum cultu.	20

TITVLI SECVNDÆ PARTIS.

D E ijs, quæ ad Sacramentorum admi- nistrationem generatim pertinent.	22
Quæ pertinent ad Baptismi administratio- nem.	25
Quæ pertinent ad Sacramenti Confirmatio- nis administrationem.	28
Quæ pertinent ad Sacramentum sanctæ Eu- charistiæ.	29
Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.	32
Quæ pertinent ad Sacramenti Pœnitentiæ administrationem.	40
<i>De ieiunio.</i>	45
Quæ pertinent ad extremæ unctionis admi- nistrationem.	47
Quæ ad Sacramenti ordinis administratio- nem pertinent.	47
De Seminario clericorum.	49
Quæ pertinent ad collationem beneficio- rum.	52
<i>De edicto proponendo in examine eorum, quæ præficiendi sunt parochialibus ecclesiis.</i>	56
De examine & inquisitione in promouen- dis ad cathedrales ecclesias.	57
De vita & honestate Episcoporum & cleri- corum.	60
<i>De frequenti diuini sacrificii oblatione.</i>	62
<i>De dignitate ab Episcopo retinenda.</i>	62
<i>De</i>	<i>De</i>

De Episcopi uestitu .	63
De Episcopi supellectili .	64
De Episcopi mensa .	65
De Episcopi familia .	66
De canonicis horis non intermittendis .	68
Qui libri potissimum a clericis legendi .	69
De clericorum uestitu, & reliqua uite mode- ratione .	69
De clericalibus adibus .	73
De armis, ludis, spectaculis & eiusmodi a clerico uitandis .	75
De negotiis secularibus a clerico fugiendis .	77
De residentia .	79
De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu uniuscuiusque parochiæ cogno- scendo .	85
De Vicariis foraneis constituendis .	87
De uisitatione .	89
De iudiciali foro Episcopi .	95
De notariis & scribis .	95
De causidicis, advocatis, & fiscalibus .	100
De carceris custodibus & reis .	100
De ministris ecclesiæ & diuinis officijs .	101
Communia de ministris .	102
De officio eius, qui choro præsidet .	106
De iis, qui dignitates, personatus, aut canoni- catus habent .	106
De officio magistri chori et cerimoniarum .	108
De officio sacristæ .	110

<i>De officio mansionarij.</i>	111
<i>De officio punctatoris.</i>	113
<i>De officio thesaurarij.</i>	114
<i>De officio custodum.</i>	115
<i>De functionibus minorum ordinum, ad usum renocandis.</i>	115
<i>De hostiario.</i>	116
<i>De lectore.</i>	117
<i>De exorcista.</i>	117
<i>De acolutho.</i>	117
<i>Communia de ratione diuinorum officiorum.</i>	
118	
<i>De musica & cantoribus.</i>	120
<i>Quando, & quo modo ad diuina officia con- ueniendum.</i>	121
<i>Quo modo uersandum in choro.</i>	123
<i>Quo modo a choro recedendum.</i>	124
<i>De matutino & prima.</i>	124
<i>De Missa solemni.</i>	125
<i>De ecclesiis & earum cultu.</i>	127
<i>De processionibus & supplicationibus.</i>	
131	
<i>De funere Episcopi.</i>	133
<i>De funeribus & exequiis.</i>	135
<i>De sepulturis.</i>	139
<i>Quæ pertinent ad bonorum & iurium ec- clesiasticorum conseruationem, rectam administrationem & dispensationem.</i>	
140	

Quæ ad Sacramentum matrimonii perti-
nent. 152

De meretricibus & lenonibus. 153

De histrionibus, cingaris, tabernis merito-
riis, & aleatoribus. 154

De immoderatis sumptibus coercendis. 155

De usuris. 156

TITVLI TERTIAE PARTIS.

De piorum locorū administratione. 160
De monialibus. 166

De monialium numero. 167

De Praefectis & alijs ministris monialibus. 168.

De puellis ad religionem admittendis. 177

De nouitiis ad professionem recipiendis. 181

De diuinis officiis, precationibus & lectione
monialium. 183

De communi uite usu, ac de proprietate tol-
lenda. 185

De clausura, & qua ad eam tuendam aliqua
ratione pertinent. 188

De conuersis. 199

De puellis secularibus, qua in monasteriis e-
ducantur. 200

De concionatoribus, confessoribus, uisitato-
ribus, & cappellanis. 202

De

162

C

9

NA

*De ecclesiis & earum cõ
De processionibus & i*

De matutino & prim

De Missa solemni.

De ecclesiis & earum cõ
De processionibus & i

131

De funere Episcopi.

De funeribus & exequiis.

De sepulturis.

Quæ pertinent ad bonorum & iu
clesiasticorum conseruationem,
administrationem & dispensationem

140

Q

Secti

onii perti-

152

153

De

len.

De clau-

ratione p-

De conuersis.

De puella seculari

ducantur.

De concionatoribus, comp-

ribus, & cappellani.

138
149
159

rium e-
a, rectam
tionem

Qz

De propria regula & constitutionibus his assi-
due legendis. 207

De iudæis. 208

De pœnis, & aliis quæ generatim ad has
constitutiones, pertinent. 211

CAROLVS BORRHOMAEVS,
MISERATIONE DIVINA

S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis,
ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI
Prouinciæ nostræ fidelibus
salutem in Domino.

QVANTVM mihi onus
imponeret Archiepi
scopalis officij ratio,
cogendi Prouincia-
lem synodum, quo
die ex grauissimo ius
so sancti Tridentini Concilij reco-
gnoui; mature ut id munus exequi
possem, uehementer elaborauimus. quod
& nostræ testantur litteræ, quibus
Prouinciæ Episcopos euocauimus,
& sciunt graues atque ornati uiri,
qui nostris ea in re studijs & actioni-
bus interfuerunt. itaque, cum pri-
mum

ri- ri-
-lll- -lll-
-rri- -rri-

mum mihi licuit, Mediolanum ueni,
quo Prouincialibus Episcopis con-
uocatis, cognitisq. ab eisdem ijs re-
bus, quæ in singulis ciuitatibus ac
dioecesebus correctionis, aut mode-
rationis indigerent in synodo, de ip-
forum Episcoporum consilio, atque
consensu ea statuimus, ac decreui-
mus, quæ perturbatam Cleri, ac re-
liquorum uitæ, & officij disciplinam
restituere, uacillantem confirmare,
conseruatam propagare posse uide-
rentur. Synodo dimissa, cum a
P I O I I I I. Pont. Max. Romam
reuocarer, ne in ipso quidem itine-
re mihi quidquam maiori curæ fuit,
quam ut ea decreta prouinciæ, ut spe-
ro, salutaria, primo quoque tempo-
re peruulgarem. Quam in cogita-
tionem toto animo incumbentem
me & ipsius P I I Pontificis auuncu-
li mei mox consequuta mors, & de-
inceps interregni, & Pontificiorū co-
mitiorum occupatio, non iam a stu-
dio

dio illa in lucem proferendi, quod,
& si grauioribus curis maxime disti-
nebar, tamen dimittere non pote-
ram; sed ab eorum editione retarda-
uit. sed bene, quod quemadmodum
Deum assidue precatus sum, &, ut
ita fieret, pro mea parte contendi,
breui, ipsius Dei benignitate singu-
lari, P I V S V. Pont. Max. est renun-
ciatus. qui pro summa sua cura, ac
solicitudine religionis, salutisq. ani-
marum, mihi & facile concessit, ut
reuicerem hoc tempore commissum
fidei meæ gregem; & inflāmatum stu-
dium meum edendi has Constitutio-
nes Prouinciæ nostræ fidelibus pia
sane cohortatione magis etiam in-
cendit; &, ut ex ad illos etiam per-
tinerent, qui alioqui ipsis non tene-
rentur, litteris suis Apostolicam in-
terposuit auctoritatem. Damus igitur
uobis, quæ ex præscripto Tri-
dentini Concilij ad moderandos mo-
res, corrigendos excessus in Prouin-
ciali

ciali synodo decreta sunt . eaq. non
solum præsentium malorum reme-
dia esse confidimus ; sed cautionem
quoque fore speramus reliqui tem-
poris uitiorum & incommodorum .
Rogamus uero omnes , & per uiscera
misericordiæ Christi Domini ob-
secramus , ut has Constitutiones ,
quanto maximo potestis amore &
pietate , amplectamini , legatis , se-
quamini , totos uos ad earum senten-
tiam , rationemq. accommodetis .
immo uero , si quod nostrum esse po-
test , habito , & ubi primum facultas
fuit , edito hoc Prouinciali concilio ,
meritum id mihi , & pijs ipsis ac pru-
dentibus Patribus , quibus consen-
tientibus , & adiuuantibus hæc acta
sunt , præripite . tanto enim maior
commendatio est eorum , qui co-
lunt , quam qui tulerunt leges ; quan-
to est obedientia officij præceptione
præstantior . Ceteris uero etiam ho-
minibus uestra , uel morum mutatio-
ne ,

ne, uel innocentia, ac pietatis perseverantia præluceat; ut isto exemplo ad uirtutis & officij cultum reliquæ etiam Prouinciæ incitentur. Nobis enim, ut in his decretis nihil propositum fuit, nisi Dei gloria & uestra salus; sic nihil optatius esse potest, quam, ut ita decreta seruentur, ut poenis, quæ delinquentibus propositæ sunt, nullus locus relinquantur; magisq. in agendo uestra religio, ac probitas, qua una, uel maxima uoluptate noster compensabitur labor quam nostra in decernendo diligentia commendetur. Valete in Domino.

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA

*In Prouinciali Synodo
MEDIOLANENSI.*

OS CAROLVS BORRHOMAEVS S. R. E. tit. sancta Praxedis Presbyter Cardinalis, ac S.^{mi} D. N. Papa, & Sanctae Sedis Apostolicae per uniuersam Italiam Legatus de latere, Dei & eiusdem Apostolicae sedis gratia Archiepiscopus Mediolanensis, de consilio & assensu RR.^{orum} DD. Coepiscoporum nostrorum, in Prouinciali Synodo Mediolanensi, hac statuimus, & sancimus.

De professione fidei, & eius tuendæ cura.

Heb. 17.

P R I M A & maxima Pastorum cura uersari debet in ijs, quæ ad fidem catholicam, quam sancta Romana Ecclesia colit, et docet, et sine qua impossibile est placere Deo, integre, inuiolateq. conseruandam pertinent: ideo nos hinc potissimum exordiendum esse duximus, ut, quæ ex eodem spiritu est fides, eandem una oris confessione profiteamur.

Sess. 25. c. 2.

S A C R I igitur Tridentini concilij auctoritate innixi, mandamus, ut omnes ij, qui beneficia ecclesiastica obtinent, uel in posterum obtinebunt; & qui in synodum diocesanam conuenire debent; in ea synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, omnia & singula a sancto concilio Tridentino definita, & statuta palam recipiant; ueram obedientiam summo Rom. Pontifici spondeant; simulq. hæreses omnes publice detestentur, & anathematizent; fidem profitentes eisdem uerbis, quibus ex formula, a S.^{mo} D. N. Pio IIII. Pont. Max. præscripta; nos & Coepiscopi nostri initio huius sanctæ synodi, iurati præstitimus, & professi sumus: etiam si antea in diocesana synodo id officium, ad exequendum iussa Tridentini concilij, quacumque ratione & modo obierint.

Anno M.D.
LXIII. Id.
Nouemb.

E P I S C O P I omnes Prouincia nostra constitutionem S.^{mi} D. N. Pij IIII. Pont. Max. de professione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs cura-

tis,

tis, & canonicatibus promissi sint, & a docentibus litteras, & a promouendis ad doctores, uel alios gradus, publicent in suis ciuitatibus & diocesis intra mensem, & ab omnibus inuiolate seruandam curent: Praesertim uero ab ijs, qui cuiuscumque status, condicionis, & dignitatis sint, quouis modo, uel nomine, publice aut priuatim, domi sua uel aliena, etiam si pedagogi sint, pueros, adulescentes, aliosue cuius sexus, & aetatis, quas cumque artes litterarias, uel alias liberales, etiam si ipsa prima grammatica rudimenta, legendo, interpretando, uel repetendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant, probare debebunt: alioquin de ijs poenas, in eadem constitutione propositas, sumant.

Qui uero, ne praedicti huic decreto obtemperant, impederint; aut huius temeritatis quacumque ratione illis auctores, aut adiutores fuerint; seuerè puniantur.

Ut autem id facilius, ac melius effici possit; studiose inquirant parochi, quinam in suis parochijs eo docendi munere fungantur; & eorum nomina ad Episcopum ad mensem, a die publicationis constitutionis eiusdem numerandum, deferant. Quos uero deinceps eiusmodi cognouerint; primo quoque tempore Episcopo indicent.

PAROCHI diligenter animaduertant, an in suis parochijs ullus sit, quod ad fidem attinet,

prauis opinionibus imbutus, uel eo nomine suspectus; cumq. ad Episcopum, uel Inquisitorem deferant.

Moncant praterea populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, uel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem uenerint, statim deferre.

Obseruent etiam eos, qui ex finibus hereticorum, uel heresis nomine suspectorum ueniunt; singulorumque dicta & facta odorentur; ac de eorum uita consuetudine, & ratione cognoscant. & si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, uel Inquisitorem admoncant.

PRINCIPES uero, & ciuitatum Magistratus hortamur, ac per uiscera misericordie Christi Domini obtestamur, ut caleste lucrum terrenis commodis praeferentes, commercium, & consuetudinem hereticorum, quam fidelibus perniciosam, ac pestiferam esse constat, pro sua pietate, ac studio religionis, e suis urbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.

Prohibeantque, ut ne sua ditionis homines, percipienda etiam lingua causa, aut mercatura, alioque nomine, in hereticorum locis instituantur, aut commorentur.

Sacro denique Inquisitionis officio in omnibus ex animo faueant, & opitulentur; & ut eius edicta seruentur, auctoritatem etiam suam rogati interponant.

Cumque

Cumque eis a sancta Sede Apostolica concessum fuerit, ut causis fidei ad patrocinium catholicae ueritatis adfisterent, nihil sibi in illis usurpare, neque quidquam, quod contra sacros canones sit, attemptare uelint.

EPISCOPI regulas Indicis de libris uetitis, ab ijs, qui illi negotio a sacrosancta Tridentina synodo praefecti fuerunt, ex auctoritate S.^{mi} D. N. Pij IIII. editas, ab omnibus librorum impressoribus, ac bibliopolis, ceterisque omnibus laicis & ecclesiasticis personis seruari iubeant.

Quorum uero librorum purgatio, eiusdem Indicis iussu, facienda est; eos legi, uendi, aut emi, haberiue omnino uetamus; donec ab ijs, ad quos pertinet, purgati & probati fuerint.

De abutentibus Sacra scriptura.

NEFARIA est eorum temeritas, qui sacra scriptura uerbis, uel sententijs, ad iocum assentationem contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopi in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum canonum, & Tridentini concilij decretis grauiter animaduertant.

Et ut detestabilis hac licentia prorsus tollatur; fidelem populum per concionatores, parochos, confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

Sess. 4. in decreto de conditione usu sacrorum librorum.

Deludi Magistris .

PRINCIPES & Magistratus in Domino uehementer hortamur, ut, nulla sumptus sui habitatione, publicos ludi magistros in urbes & sue ditionis loca conducant, non minus fidei & uitæ, quam doctrinæ & scientiæ laude commendatos. Qui uero litteras docebunt, non solum libros, indice S. mi D. N. Pij IIII. auctoritate edito, nominatim uetitos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur; sed neque etiam alios, quibus obscœna, uel turpia contineantur.

Præcipimus etiam, ut bonis moribus, & salutaribus præceptis eos erudiant; in primisq. in aliqua pia, & christiana institutione, si Episcopo uidebitur, exerceant; ceteraq. omnia officia, quæ Leo X. in Lateranensi concilio statuit, præstent. In iis si deliquerint, pro delicti genere plectantur.

De fidei initiis a Parocho tradendis.

PAROCHI singulis dominicis & aliis festis diebus, qui Ecclesiæ præcepto agi soleant, pueris singuli in suis parochiis initia fidei tradant; eosque ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus præstandam erudiant; ac propterea a prandio statâ hora, proprio campana sono, ad id munus assignato, ad ecclesiam conuocandos curabunt.

De præbenda theologali.

QUAE ecclesia cathedrales, aut collegiata in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine theologia interpreti assignatum non habent; cum in illis sacrum concilium Sess. 5. c. 2.
Tridentinum præbendam, primo uacaturam, ad hunc usum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri uoluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, ut quamprimum decreto concilij satisfiat.

De prædicatione uerbi Dei.

APOSTOLI, in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperuerunt, uerbi Dei prædicationem esse præcipuum illorum munus, qui in Episcopali sede collocantur. Quamobrem nos auctoritatem sacrosancti Tridentini concilij, & Sess. 5. c. 2.
& Sess. 24.
c. 4.
ueterum patrum sequuti, in Domino Episcopos hortamur, ut toto pectore in hanc curam incumbentes greges sibi commissos ipsimet, præsertim in ecclesia sua, uerbo Dei pascant. Quod si leui de causa, aut quodam animi languore impediti, non fecerint; sciant sibi prætermissi necessarij officij iudici Deo præcipue rationem esse reddendam. Sin autem se interdum uere impeditos cognouerint, per uiros idoneos, ex præscripto eiusdem concilij diligendos, hoc munus studiosissime populo præsentent.

In alijs uero ecclesijs parochialibus, uel alias curam animarum habentibus, saltem omnibus dominicis, & solemnibus diebus festis; ieiuniorum autem Quadragesima, & Aduentus tempore, quotidie, uel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio parcho, & Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu & intelligentia, salutaribus uerbis pascendas mandamus. Si qui autem propter inscientiam id prestare non poterunt; ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, uel homilias sibi prescriptas, uel latinos sermones auctoris, ab Ecclesia recepti, in uulgarem linguam conuersos, approbatos tamen ab Ordinario, aut memoriter, aut descripto pronuncient. Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum usum Metropolitani cura prodibit in lucem. Sed ut norint Episcopi & eorum industriam, qui doctrina sunt pradi, & illorum diligentiam, qui aliorum uerbis diuinam legem enunciant; iubeant, si eis ita uidebitur ab unoquoque parcho & Curato unum singulis mensibus, ab eo habitum in ecclesia, sermonem ad se mitti. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarij arbitrio suo puniant; & praterea alios deligant, qui eorundem impensa opus illud explere possint, donec ipsi resipiscentes munus suum expleant. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam uel peritorum industria, uel homiliarum libris, uel alia quacunque ratione adiutos, parum proficere; quosue

et muneri minus aptos esse; uel predicatione destruere potius, quam edificare iudicarint.

Extra urbem uero in uniuersa diœcesi, præter officium; quod Curati præstabunt, tam multos distribuunt Episcopi concionatores, ut in curatis ecclesijs, quæ in frequentioribus locis sitæ sunt, ceterisq. omnibus etiam non curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo, Dei uerbum predicetur. Eos autem ab illis, in quorum ecclesijs predicabunt, hospitio recipi uolumus, suppeditis omnibus rebus, ad eorum uictum necessariis, data etiam eleemosina aliqua ex fructibus beneficiorum, uel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam ut id quous ferre possint; nisi sint, qui iure debeant, uel dare consueuerint.

Iis autem, qui predicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus christianam doctrinam tradendi munere funguntur, hanc uiam & rationem ineundam proponimus.

Ut sacram scripturam interpretentur eo sensu, quem catholica Ecclesia, & consentiens sanctorum patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Ecclesia, aut a doctoribus Ecclesiæ probatis alienum proferant.

Ut si quando ad auditorum utilitatem utendum erit allegorijs, eas ex receptis ab Ecclesia scriptis seligant. Ne certum tempus Antichristi aduen-

tus, & extremi iudicii diem pradicent; cum illud Christi Domini ore testatum sit, Non est nostrum nosse tempora, uel momenta. Neue quidquam praterea futurum ex sacris litteris diuinare, eiq. euentui certam diem prafinire audeant. Neque temere, id sibi diuinitus reuelatum esse, affirment. Ne historias ex apocryphis scriptoribus populo narrent. Neue miracula, quæ probata scriptoris fide non commendentur. Si quæ tamen auditoribus salutaria iudicarint; ita commemorent, ut a certa eorum affirmatione abstineant.

Ne ineptas & ridiculas fabulas recenseant: Ne ue superuacanea, & parum fructuosa.

Ne hæreticorum opiniones, & argumenta referant apud imperitam multitudinem. Quod si alicubi necessitas postularit, ut eorum falsa dogmata accuratius, ac liberius confutentur, id non longa disputatione, sed graui redargutione faciant. quod facile assequentur, si catholicam ueritatem expromentes, sanctæ Ecclesiæ, conciliorum, & probatæ ueteris consuetudinis auctoritate, ac sanctorum doctorum, quos probat Ecclesia, testimonijs roborarint; & sacre scripturæ locos, quorum sensus ab illis ad corrumpendas simplicium hominum mentes deprauantur, & ex alijs eiusdem scripturæ locis, & ex sanctorum patrum sententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, ut dogmatum peruersitas, quæ falsa interpretatione nitebatur, catholica ueritatis ui, & rectæ interpretationis

tionis pondere corruat .

*Ne quid ambiguum , ancepsue loquantur , quod auditoribus uarie intelligendi occasionem prae-
re possit .*

*Neue concise , & obscure quidquam exponant ;
qua ex re auditorum animi expectatione incerti ,
& suspensi relinquuntur .*

*Ne ostentanda doctrina & eloquentia causa , dif-
ficiles , atque inanes quaestiones , fucum orationis ,
& pigmenta conquirant , unde sui ipsius potius ,
quam Iesu Christi praedicatores esse uideantur .*

*Sed praecipue in Euangelij , Symboli , Orationis
Dominicae , Angelicae salutationis , Decem pra-
ceptorum , Sacramentorum Ecclesiae , & sacro-
rum rituum dilucida explicatione uersentur . In
reprehendendis uitiis ita se gerant , ut pietatis &
caritatis studio eos adductos , non hominum , sed
peccatorum odio id facere omnes intelligant . Di-
ligentes , ac uehementes sint in ijs uitiis & pecca-
tis exagitandis , in quibus magis uolutatum popu-
lum , aut ad ea procliuiorem uident .*

*In prauas etiam consuetudines inuehantur . Et
in eas , quae & si male non uidentur , tamen facile
peccandi causam afferunt .*

*Ne quemquam nominatim , aut tacite illum de-
signantes , insectentur .*

*Ne in ordinem ullum , statum , aut uitae genus ab
Ecclesia receptum , inuehantur .*

*Ne Episcopos , aliosue Praelatos , neue civiles magi-
stratus*

Tim. 2.

stratus cum auditorum offensione asperius obiurgent; sed pie potius admoneant. Populumq. doceant, prepositis suis, etiam discipulis, obedire. Quem etiam sapissime moneant ex Apostoli sententia, ut faciat obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, qui in sublimitate constituti sunt, praesertim uero pro ijs, qui peruigilant, quasi rationem pro animabus eorum reddituri; ut quietam, & tranquillam uitam gerant in omni pietate & castitate.

Ita afficere studeant auditores, ut sua peccata dolenter defleant; quos interdum, propositis supplicijs aeterni ignis, a flagitijs & facinoribus deterreant; interdum commemoratis caelestis uitae praeemijs, ad uirtutes, in primis uero ad Dei, & proximi amorem accendant.

Decreta concilij Tridentini, praesertim quae ad mores & disciplinam christianam restituendam pertinent, & has nostras constitutiones populo studiosius inculcent.

Omnes hortatu & praeceptis ad pietatem erudiant; et quae cuiusque sit propria uirtus, quod officium patris, filij, uiri, uxoris, domini, serui, laici, clerici, priuati, magistratus, omnium denique aetatum, generum, ordinum partes & munera assidue commemorent.

Hanc praeterea rationem habeant, ut non solum Dei & Ecclesiae praecepta seruanda esse doceant; sed

sed modum illis tradant, quo ea ex Dei voluntate seruare oportet.

Commoneant, ut non solum praeceptis seruandis, sed etiam consiliis amplectendis, ad perfectiorem uitam in dies magis contendere studeant.

Doccant, quo modo utendum sit bonis animi, corporis, & externis: Quoue modo secundis & aduersis rebus; ut ea sit illis, tamquam instrumenta, ad consequendam uitam caelestem.

Maxime uero caueant, ne quod praeceptis & hortatu edificant; id uita & moribus destruant; ne cum aliis predicauerint, ipsi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent, nisi de consensu Episcopi.

Neminem populo paupertatis nomine commendent; nisi is testimonium ab Episcopo scriptum attulerit. Neque ei inter concionem permittatur, ut eleemosinam a quoquam petat in ecclesia; sed aut ad fores ecclesiae stet, aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commode, ac celeriter agatur, ut minime concionem impediant.

Sacra concio noctu numquam, sed opportuno tempore, Episcopi praescripto, habeatur.

Dum habetur, nec Missae aut horae canonicae clara, aut submissa uoce in ea ecclesia dicantur.

E P I S C O P I iis diebus quibus legitime impediti, praedicandi munus in suis ecclesiis per alios praestabunt, eisdem sacris concionibus, quantum poterunt,

terunt, interesse studebunt. Qui uero dignitates, personatus, uel canonicatus in cathedrali ecclesia obtinent, & alij eiusdem ecclesie clerici, dominicis, ac festis solemnibus diebus semper; Quadregesima autem & Aduentus tempore quam sepius uerbi Dei conciones in eadem ecclesia audiant. quod officium a ceteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabunt Episcopi; ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum Dei uerbum studiosius confluant.

Concionis audiendæ causa, loca uirorum & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot uiros adhibeat; & a secularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat.

Quæ seruanda sunt in sacris imaginibus effingendis.

sess. 25. in
Dec. de in-
10. Sancto-
rum.

CVM sacrosancta Tridentina synodus decreuerit, nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq. diligentia & curæ commendarit, ut in sacris effingendis imaginibus nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præpostere, nihil non recte atque ordine adhiberetur; illud in primis caueant Episcopi, ne quid pingatur, aut scalpatur, quod ueritati scripturarum, traditionum, aut ecclesiasticarum historiarum

storiarum aduersetur : ne cuius lectio prohibetur ,
eius imago populo proponatur .

Historiæ quoque , quibus neque Ecclesia , neque
probatî scriptoris auctoritatem ullam dederunt ;
sed sola uulgi uana opinione commendantur , ef-
fingi prohibeantur .

Deinde uniuscuiusque imaginis os , corpus , cor-
poris habitum & statum , ornatum , & locum in-
spiciendum curent Episcopi ; ut hæc omnia ad pro-
totypi dignitatem & sanctitatem apta sint & de-
cora ; atque ex imaginis inspectione pietas excite-
tur ; nulla uero turpis cogitationis detur occasio .

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini concilij
præscripto , ut commodius Episcopi exequantur , con-
uocent suarum diocesium pictores & sculptores ;
omnesq. pariter doceant , a quibus cauere debeant
in sacris imaginibus effingendis : curentq. ne illi
inconsulto parocho , aliquam sacram imaginem
publice , uel priuatim effingant . Quod si qui deli-
querint , puniantur tam ipsi artifices , quam ij , quo-
rum sumptibus , uel iussu effictæ erunt imagines .

Parochi uero Episcopo significant , quæ ille iudica-
rit in sacris imaginibus effingendis ad se propter
difficultatem deferri debere .

Quod si quæ iam pictæ imagines , fictæue simula-
cra ob artificum temeritatem , aut inscitiam , eius-
modi fortasse fuerint , ut ferenda nullo modo uide-
antur ; ea curent Episcopi , doctorum etiam & peri-
torum uirorum consilio adhibito , ut omnino delean-
tur ,

tur, uel saltem aliqua ratione corrigantur.

De actionibus & repræsentationibus Sacris .

QUONIAM pie introducta consuetudo repræsentandi populo uenerandam Christi Domini passionem, et gloriosa martyrum certamina, aliorumq. Sanctorum res gestas, hominum peruersitate eo deducta est, ut multis offensioni, multis etiam risui, & despectui sit; ideo statuimus. Ut deinceps Saluatoris passio nec in sacro, nec in profano loco agatur; sed docte & grauiter. eatenus a concionatoribus exponatur, ut, qui sunt uberes concionum fructus, pietatem & lacrymas commoueat auditoribus. quod adiunabit proposita crucifixi Saluatoris imago, ceteriq. pii actus externi, quos Ecclesie probatos esse Episcopus indicabit. Item Sanctorum martyria & actiones ne agantur; sed ita pie narrentur, ut auditores ad eorum imitationem, uenerationem, & inuocationem excitentur.

De sanctarum reliquiarum ueneratione .

VT Sanctorum Reliquiis, qua debetur, ueneratio & cultus adhibeatur, statuimus; ut in locis honestissimis, ac decoris uasculis, qua debent, religione asseruentur. Cum populo pietatis causa ostenduntur, luminibus accendantur.

Ex loculis uero & receptaculis, ubi condita sunt, ne educantur.

Ne temere exponantur omnium oculis.

Neue quastus gratia.

Cetera etiam de Reliquijs, quae a sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolata seruari iubeat.

De magicis artibus, ueneficiis diuinationibusque prohibitis.

MAGOS & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, uerbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere uel expellere, corporum figuram & constitutionem immutare, uentis, tempestati, aeri ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent; aut alijs pollicentur; ceterosq. omnes, qui quouis artis magicæ, & ueneficij genere pactiones, & fœdera expresse, uel tacite cum demonibus faciunt; Episcopi acriter puniant; & e societate fidelium exterminent.

Deinde omnem diuinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguum, & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsq. rebus, quibus per demonum significationem, incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furti, thesauros absconditos commonstrare se posse profitentur: & huius generis reliqua, per quæ curiosorum et imperitorum hominum mentes facile decipiuntur, coerceant, & exciant.

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, & cuiusuis generis magos de aliqua re consuluerint; uel, ut consulerentur, cuique auctores, adiutores, hortatoresue fuerint, uel eis fidem habuerint; seuerè animaduertant.

Si quis etiam annulos, uel aliud ad magicos, uel supersticiosos usus fecerit, aut uendiderit; graui pœna afficiatur.

Astrologi, qui ex Solis, Luna, & aliorum astrorum motu, figura, & aspectu, de hominum actio- nibus, quæ a libero uoluntatis arbitrio profiscun- tur, certo aliquid euenturum affirmant, grauibz pœnis plectantur. quæ pœna etiam ad eos perti- neant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint.

Denique pœnas sumant Episcopi de ijs omnibus, qui in itineris suceptione, aut cuiusuis rei institu- tione, uel progressionè dies, tempora, & momenta obseruantes, quadrupedum uoces, auium garri- tum, aut uolatum notantes, ex occurſu etiam ho- minum, uel pecudum, suscipiendi operis felicitatem augurantur.

De blasphemia.

BLASPHEMIAE impudentiæ, & impietas eo prolapsa est, ut in ea coercenda uix satis dili- gentia adhiberi posse uideatur. itaque sacris ca- nonibus, & Pontificum decretis, maxime uero ijs, quæ Leo Decimus in Lateranensi concilio decre-
uit,

nit, innixi, hac mandamus.

Ut quicumque Deo palam, seu publice maledixerit, contumeliosisq. aut obscenis uerbis Dominum nostrum Iesum Christum, uel gloriosam Virginem Mariam, eius matrem, expresse blasphemauerit; si clericus sit, primum fructibus unius anni beneficiorum ecclesiasticorum, quacumque habuerit, mulctetur. Si iterum in eo peccarit, eo beneficio, quod habet, priuetur, & si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quacumque habuerit, eo ipso amittat; ad eaq. deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si uero laicus fuerit; primum, aut etiam secundo, pecunia mulctetur, ex praescripta in eodem concilio ratione. Tertio grauem poenitentiam publice agat, eo modo, quo a sacris canonibus praescriptum est.

Qui uero Sanctos blasphemarit, aut in Deum & gloriosam Virginem Matrem maledicta, non tamen palam aut publice, contulerit, mitius aliquantulum iudicis arbitrio puniatur.

In foro autem conscientiae, ei qui blasphemiae reus fuerit, grauem pro modo culpe poenitentiam confessor imponat.

Qui blasphemantem audierit, si possit sine periculo, asperius obiurgat; omnino autem intra tri-duum eius nomen ad iudicem ecclesiasticum, uel sacularem deferat. Si plures simul audierint,

singuli idem faciant; nisi inter eos conuenerit, ut unus pro omnibus eo fungatur officio. Quod si domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut ministros audierint blasphemantes, semel monitos, si iterum in eo genere peccarint, domo eijciant.

Principes autem et Magistratus per Dei gloriam, quæ blasphemia maxime uiolatur, obsecramus, ut hæc omnia diligentissime seruari studeant, uberrimam piæ curæ a Deo mercedem expectantes, præter decem annorum indulgentiam, quam Leo Decimus in eodem Lateranensi concilio & ipsis, & iudicibus, & deferentibus elargitus est. Quod si seculares iudices, quod minime futurum speramus, blasphemia conuietos, iustis pœnis non affecerint; sciant iisdem pœnis, quas de fontibus sumere neglexerunt, ex eodem concilio se teneri.

De festorum dierum culti.

MAXIMAM in eo diligentiam ac studium Episcopi ponere debent, ut dies festi pie, sancteq. obseruentur ab omnibus. cum enim y potissimum ad celebrandas Dei & Sanctorum laudes salutariter instituti sint; curandum est etiam diligenter, ut ne is ipsis quisquam ad diuinam offensionem & animæ suæ perniciem abutatur.

Prohibeant igitur y, ne illiberales artes exerceantur; aut ullum opus fiat eo tempore alienum.

Ne quid ematur, aut uendatur, præter id, quod ad uictum illius diei, uel ad egrotorum curationem necessarium

necessarium sit .

Ne officinae, aut omnino, aut aliqua ex parte, aperte habeantur .

Ne fiant nundinae, sed qua festo die fieri consueverint, in antecedentem, uel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur .

Qui secus fecerit, seuerè plectatur Episcopi arbitratu . Pro officinis apertis, rebusue uenditis, si filius, famulus, ministri, deliquerint; etiam pater, dominus, & artifex, poenam subeant .

Iis etiam diebus studebunt Episcopi, ne personati homines incedant .

Ne ludi equestres, certamina, aut alia ludicra & inania spectacula adhibeantur .

Chorea, saltationes in urbibus, suburbij, oppidis, uicis, aut usquam omnino ne agantur .

Doceant uero populum, debere unumquemque, eo potissimum tempore, in diuinis officijs & concionibus audiendis frequentem esse; ac in precibus, recolendisq. Dei maximis beneficijs, assidue uersari.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

DE IIS, QVAE AD SACRA-
mentorum administrationem genera-
tim pertinent.

VO maior & uberior est sacramen-
torum fructus, quam ut eius uis ex-
plicari facile possit; eo diligentius
& intima animi pietate, & exter-
no cultu ac ueneratione tractanda, ac percipien-
da sunt. quod officium ut omni studio & opera no-
stra adiuuemus, prater ea, quae ad salutarem hanc
rationem constituit sacra Tridentina synodus,
quae & Episcopi, & parochi inuiolate seruare de-
bebunt; nonnulla etiam ad tollenda incommoda
& abusus, quos in prouincia nostra hominum uel
culpa, uel negligentia in sacramentorum admini-
strationem

strationem inuenerat, statuenda duximus.

PRIMUM autem magnopere hortamur Episcopos, quorum diœceses inter se implicata & confusæ sunt, ut communi uoluntate, atque sententia rationem inire studeant, qua explicari & commodius distinguì possint; adhibita etiam, si opus erit, prudentia ac diligentia uicinioris Episcopi, ut, amice sublaris impedimentis, negotium de communi eorum sententia, sedis Apostolica auctoritate, conficiatur.

QUAE parochiales ecclesie partem habent sui populi extra mœnia urbium, uel oppidorum, uel alibi; quo fiat, ut parochus, præsertim nocturno tempore, illis hominibus sacramenta commodè administrare non possit; in illis Episcopi aut eam partem commodiori parochia uniant; aut etiam, inuitis rectoribus, ex constitutione Alexandri III. & decreto concilij Tridentini, nouas constituent parochias.

Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesijs, recenter erectis, præficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; &, si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quæ sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

Quod præterea Tridentina eadem synodo decretum est, ut ecclesiarum rectoribus tot sacerdotes adiungantur, quot & ad sacramenta parochia-

Cap. ad a
dientiar
de eccl.
dif. & r
par.
sess. 21. c.

nis administranda, et ad diuinum cultum satis esse possint; id Episcopi omni diligentia exequantur. Parochiarum distinctio, qua familijs, non certis finibus, facta est; & parochis ad sacramentorum administrationem, & populo ad illorum suspensionem magnum incommodum afferre solet. quare Episcopi, sublata intra sex menses diuisione parochiarum, per familias facta, eas certis limitibus, terminisq. describant.

C V M sacramenta Ecclesia non solum sine simonia labe, uerum etiam sine auaritia suspitione praebeanda sint; caueant omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam uerbis, uel signis, directe, uel indirecte petant. Qui secus fecerit, eum & poenis, iure communi statutis, & aliis arbitrio Episcopi plecti uolumus.

STUDEANT Episcopi, ut in ecclesia sua cathedrali in sacramentorum administratione, in exorcismis fontium, & sponzorum benedictionibus ritus & caeremoniae ex more sanctae Romanae Ecclesiae adhibeantur.

Omnes uero inferiorum ecclesiarum, quaecumque illae sint, rectores in his omnibus ab observatione cathedralis ecclesiae nulla ex parte discedant.

Sacerdotes in sacramentorum administratione semper superpellicum & stolam adhibeant.

EPISCOPI in administrandis sacramentis, illorum uim et usum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt.

Idem

Idem quoque facient parochi ea ratione, ac sententia, quæ in Catechismo, Romæ edendo auctoritate S.^{mi} D. N. præscribetur. Interim uero aliquo catholici scriptoris catechismo ab Episcopo diligendo utantur. videtur
may:
69.

PAROCHI crebris cohortationibus in id maxime incumbant, ut populus, sibi commissus, ad Confessionem et Communionem frequenter, præcipue autem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac aliis solemnitatibus accedat.

Ægrotos uero, etiam non uocati, inuisant, ut ad sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, sollicitè consulant.

SI parochi ad aliam ecclesiam transferint, antequam a priore migrent, successoribus tradant, in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi, infra iubemus. Qui secus fecerit, grauissime ab Ordinario puniatur.

Quæ pertinent ad baptismi administrationem.

NEMINI liceat quemquam intra domesticos parietes baptizare; sed natum infantem ij, quorum est cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curant. quod si neglexerint, excommunicationis poenam subeant.

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis adibus sacerdoti, uel, si is absit, alteri sacris initiato; uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum scemina; qui recte nouerint ueram baptismi formam, Ego te baptizo in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebro populum suum parochus admoneat.

Quod si domi baptizatus, postea uixerit; omnino intra nonum ab ortu diem, uel cum primum perualetudinem licuerit, cum in ecclesia sistant, ubi si rectam baptismi formam seruata esse constiterit, ei tantum ritus, ac ceremonia baptismi adhibeantur.

FIDELIS in baptizandis filiis eos potius eligant compadres, qui eorum animam consulere, quam qui inopia subuenire possint. Cuius officii sapius eos parochus admonebit. Curabitque, ut compadres tales deligantur, qui fidei & morum ratione suscipiendo muneri satisfacere possint.

Caueant uero parochi, ne excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Pascha tempore, ex precepto ecclesiae peccata confessi non fuerint; & sanctissimam Eucharistiam non sumpserint; admittant ad leuandum baptizatum de sacro fonte.

SACERDOS baptizaturus, primum, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sancte, graui-

grauiterq. accedat.

Deinde compatres moneat, ut iocis omnibus, nugisq. semotis, pie ac religiose, quid agatur, attendant: intelligentes Christo filios spiritualiter generari; teneriq. se pro suo susceptionis officio, eos catholica fide, & probatis moribus instituere; si parentes id facere omiserint.

DETESTABILEM consuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Episcopi seuerius uindicabunt. Compatres, & commatres nihil infantibus, quos susceperunt, aut eorum parentibus, baptismi tempore, largiantur.

CUM oleum chrismatis consecratur; omnino intersint & qui dignitates seu personatus obtinent, & canonici, ac reliqui cathedralis ecclesie clerici; & quos ex aliis ecclesiis sue ciuitatis & diocesis Episcopus uocandos duxerit.

Caueant parochi, ne sacrum chrisma in baptismo a laicis attingatur. Neue linteola, quibus in baptizatis sacri chrismatis unctio extergitur, ad hoc asseruent, ut iis tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compatres, uel commatres fieri cupiunt.

Singula parochiales ecclesie singulos fontes habeant; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismalis, solemni ritu benedicta.

PAROCHVS librum habeat, diligenterq. custodiat; in quo baptizati parentum, & compatrum

trum nomen, cognomen, diemq. natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptiis procreatus sit. describat; & quot annis singulorum annorum scripte eius rationis exemplum det Episcopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

MONEANT parochi puerperas, ut cum primum post patrem domo exierint, mox ad ecclesiam, Deo actura gratias, accedant, ubi benedictionem a parochio suscipiant.

Quæ pertinent ad Sacramenti confirmationis administrationem.

MINORI septemnio confirmationis sacramentum nemini prabeatur.

PAROCHI in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum chrisma ministrandum erit.

Eos, qui confirmandi sint, eius sacramenti uim ac uirtutem edoceant.

Susceptores in sacramento confirmationis, neque iis, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; ne cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc sacramentum, quod nefas est, occasionem prabeat.

OMNEM diligentiam adhibeant Episcopi, ut, qua ratione commodius fieri poterit, parochi describant confirmatos, & compadres, seruatis ceteris omnibus, quæ de libro baptizatis describendis præscriptissimus.

Quæ pertinent ad sacramentum san-
ctæ Eucharistiæ.

NEMO Pascha tempore Eucharistiæ sumptio-
nem ulla de causa differat .

Qui præstituto tempore non communicarint, eo-
rum nomina parochus ad Episcopum , ad sex dies
post octauam Pasche , scripto deferat ; expositis
etiam causis, quas extra confessionem cognouerit ;
alioqui pœnas det Episcopi arbitratu .

In eos uero omnes Episcopus censuris, & aliis pœ-
nis acriter animaduertat ; iis exceptis , qui eius-
dem parochi consilio iusta de causa sumptionem in
aliud tempus produxerint .

Huic decreto ne fraus fieri possit ; statuimus , ut si
quis ex necessitate , uel alia iusta causa, ab Episco-
po, uel proprio parocho comprobanda, extra pa-
rochiam suam dicto tempore Eucharistiam sum-
pserit ; parochus suo de eo fidem faciat : sin minus,
in eum agatur , ac si non communicasset .

PUBLICI concubinariï , feneratoros , ac
blasphemi, & alii eiusmodi facinorosi homines se-
mel ad pœnitentiam & Communionem admissi,
si postea eos in eodem luto peccatorum herere co-
gnitum fuerit, amplius ad sacram Communionem
ne recipiantur ; nisi postea eos uitam & mores re
ipsa emendasse , parochi perspexerint .

EUCHARISTIAE sacramentum , ubi
pro ecclesiarum amplitudine commode fieri pote-
rit,

rit, maribus seorsum a sceminis ministretur.

Qui sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu & humili uestitu, pœnitentiam & animi submissionem præferant.

Sacerdos sanctissimam Eucharistiam iis, qui raro sumunt, non prius ministret, quam eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia & humilitate ad tremendum illud sacramentum accedere debeant; quantaq. illis supplicia sint parata, qui indigne suscipiunt.

Adolescentibus, qui tunc primum Eucharistiam sumere uoluerint, parochus non præbeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; & de ui, & ratione sacramenti diligenter instruxerit.

Populo, postquam Eucharistiam sumpserit, uinum calice consecrato, uel alio uase, quod ad sacri calicis formam factum sit, ne præbeatur.

EPISCOPVS diligentissime curet, ut in cathedrali collegiatis, parochialibus, & aliis quibusuis ecclesiis, ubi sacrosancta Eucharistia custodiendi solet, uel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, uel graui de causa aliud ei uideatur. Ante ipsam semper lampas accensa colluceat. Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, & bene septum, ac munitum sit.

UT oratio, quam uocant Quadraginta horarum, coram sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur,

pagetur, decernimus.

Vt Sacramentum in altari, decenter ornato, collocetur, quo tempore, uel letania cantentur; uel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur; neque tamen extra ambitum templi sacra Eucharistia deferatur; nisi secus uideatur Episcopo.

Nemini autem eo, prater orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Interdum autem mares, quantum fieri potest, separatim a feminis orent.

DIE festo corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solempni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferenda Eucharistia officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum pro eius loci consuetudine, honore ceteris prestat; nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.

VT Sanctissima Eucharistia ad agrotos summa cum religione deferatur; parochi populum sapissime hortentur, ut frequens semper prosequatur. Quamobrem etiam sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant.

Cum uero deferenda erit, tum cum campana sonitu premoneant.

Lumina, tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contextum, ac prater ea, ubi fieri poterit, umbellam adhibeant.

Duas autem sacra Eucharistia particulas deferant;

rant; ne, eis ad ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum adoret.

Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.

ieff. 22. in
lec. de ob-
er. & cuit.
n celeb.
Missæ,

PRÆCEPIT sacra Tridentina synodus, ut quacumque in Missa celebrationem irrepserunt, a tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulo studeant. Quamobrem nos eiusdem concilij decretum exequentes, ut sanctissimum Missæ sacrificium, in qua, illa Deo patri placens hostia, Iesus Christus in odorem suauitatis offerretur, singulari religione, ac pietate, & a sacerdotibus celebretur, & a populo colatur; hæc statuimus.

Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis ecclesia Missam celebrare, uel sacerdotem, qui celebret, exhibere debeant; cogatq. suo officio satisfacere.

NEMO clericus, uel laicus in suis secularibus ecclesiis, cappellis, uel Oratoriis, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iurispatronatus sint, quemquam secularem, uel regularem sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem singulis sex mensibus renouandam, ab Episcopo non impetrarit.

Quod si quis onus recipiat ad tempus, uel perpetuo ibidem celebrandi, uel eisdem locis inseruienti; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa eiusmodi facultatem impetrare uolumus.

uolumus. Qui contra præscriptam rationem uel celebrarit, uel, ut celebretur, permiserit, grauiter puniatur.

Clericis alienæ diœcesis rei diuina faciendæ facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant litteras testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantum mensibus ante, si in prouincia, si extra prouinciã in Italia, quatuor, sex uero, si extra Italiam datas; uel si eæ antiquiores sint, asferant etiam scriptum testimonium de uita, & moribus ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint.

Sacerdotes, qui publice & notorie criminosi fuerint, a Missæ celebratione arceantur, nisi, emendata uita, sceleris maculam eluerint.

Facultates, cuicumque ab Episcopis ad hanc diem concessæ, plures Missas eodem die celebrandi, posthac irritæ ac nullæ sint.

Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum secularium, quas confraternitates uocant, alijsue ecclesijs, cappellis, aut Oratorijs secularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat dominicis & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in parochiali ecclesia habebitur.

MISSÆ nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa iure permissa celebrentur.

In ecclesijs, ubi plures Missæ celebrari solent, is or-

do seruetur, ut pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur.

Quod si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit, rationem ineant Episcopi, ne sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

cc. de ob
& euit.

NVLLVS sacerdos quemadmodum a Triden-
tina synodo statutum est, in priuatis adibus & om-
nino extra ecclesiam & oratoria, qua diuino tan-
tum cultui dicata, & a locorum Episcopis designa-
ta, ac uisitata sint, Missam celebret.

Oratoriorum autem adificationem, aut usum, ne
facile, sed magna de causa permittant iidem
Episcopi.

In eis autem designandis, uel probandis, hac ser-
uent.

Ne sint in interiorum adium partibus, in quibus
domini, uel familia frequentius uersentur; sed com-
modo & honesto loco, a cubiculis, triclinijs, & ab
aula separato, ad templi formam & regulam pro-
prius accedant.

Nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad
ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique
ibi sacris interesse, ubi promiscue profanum aliquod
exerceatur; quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius uta-
tur; ne distracti homines illa commoditate, ec-
clesiam Dei minus frequentent; quod exemplo

etiam

etiam noceat alijs.

ORNAMENTA & instrumenta altarium pro celebratione Missæ, pura ac munda sint; præsertim corporalia ac purificatoria. quamobrem etiam vino albo, ubi possit, tantummodo ad Missæ sacrificium sacerdotes utantur.

Calices ex metalli genere, iure permissio, adhibeantur, eoq. pretiosiori, quantum per facultates licuerit.

DIE sabbati semper Missa de beata Virgine celebretur; nisi dici solemnitas, uel ecclesiæ institutum interdum obstiterit; quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi & id ecclesiæ instituto impediatur.

Ne plures tribus, uel ad summum quinque, orationes, seu, ut uocant, collectæ dici possint; nisi ubi ecclesiæ institutum aliud postulet.

TOLLANT Episcopi sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inanium oblectamentorum genus, ceterosq. omnes abusus, qui populi temeritate, aut sacerdotum auaritia in nouæ, ut uocant, Missæ celebrationem irrepsērunt, & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.

MAGISTER ceremoniarum cathedralis ecclesiæ eos, quibus prima Missa celebranda sit; & qui præterea sacerdotes minus perite celebrant, Missæ ritibus, ac ceremonijs instituat. qui si huic muneri obeundo unus par esse nō poterit; alijs ido-

neis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

PRAECIPIMVS autem, ut sacerdotes in Missa celebratione caeremonias, a Romana ecclesia institutas, ad unguem seruent; neque alias adhibeant.

Ut ab omni indecoro & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Ut cum, eleuatione peracta, sacra hostia mouenda, uel sumenda erit; ita moueant, ne iterum sustolli uideatur.

Ut praeter institutum ecclesiae Romanae ijs, quae secreto, uel quae palam dicuntur, quidquam addi, uel detrahi ne liceat.

Ut quae palam pronuncianda sunt, distincte & clara uoce dicant.

Ut secreta, quae uocantur, secreto etiam pronuncient.

Ut neque tardius, neque celerius, quam par sit, uerba proferant.

Ut propter erroris casum, qui in omni Missae parte grauis, in canone grauior, in ipsa uero consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoreriter dicant, aut canant.

Ut operto capite celebrare ne audeant.

UT, quo puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequen-

frequentius id facere oportuerit .

Vt antequam celebrent , se colligant ; & orantes mentem in tanti ministerij cogitatione desigant . quod ut commodius fieri possit ; curent Episcopi , ut in singulis cathedralium , collegiatarum , & parochialium ecclesiarum sacristijs singulæ cellule ad hunc sacerdotum orandi , & meditandi usum insistantur .

Vt , antequam ad altare accedant , Missam perlegant , & singulas partes ita preparatas & notatas habeant , ut celebrantes neque errent , neque hæreant .

Vt sacris uestibus induti , cum nemine colloquantur ; neque loquentibus dent aures ; mentemq. & oculos ab omnibus amoveant , quibus distrahi possint ; neque e sacristia exeant ; nisi cum ad altare eundum erit ; quod tum grauitè & modeste fiat .

Vt pileum , birretum , aut subbirretum , chirothecas , sudariolum , aut quodcumque denique huius generis in altare ne ponant .

Vt ibi ne in mora sint sacrificio ; cuiusvis expectandi gratia . Neue ob eandem causam , Missa inchoata , subsistant , aut eius initium repetant . Neue , si parochi sint , cuiusquam gratiam , metue Missam anticipent , aut differant ; sed illam ea potissimum hora celebrent , quæ populo magis accommodata sit . Neue concionem , quam in ea habere debent , ullo modo omittant . Quod si forte quispiam

imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut u contenderit, ut sacerdos quidquam contra, quam hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis poenam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab ecclesia consequi possit. *Ut, peracta Missa, pro summi beneficij munere Deo gratias agant.*

Ne sacerdotes, cum in fine Missa fuerint, uel eorum ministri, recedant ab altari: Neue uasa, aut linteolos sacros colligant: Ne cuiquam rei tollenda, uel mouenda causa manus admoueant: Ne candelas restinguant: nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

CELEBRANTI sacerdoti unus saltem minister adsistat, isq. clericus, ubi possit, & talari ueste, & superpelliceo indutus.

Ministri candelas accendant, missale, et urceolos, & alia, quae ad Missa ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quam eo sacerdos accedat: quem, nisi his omnibus praparatis, confessionem ordiri omnino prohibemus. Sacerdote rem diuinam faciente, ministri per ecclesiam ne uagentur; neue dent operam colloctionibus, aut candelis uenditandis; sed composito corpore, nullo gestu, modeste, ut debent, sacerdoti adsistentes inserviant.

MONEANT

MONEANT parochi frequenter patres familias, ut filios & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltē diebus festis Missa iubeāt interesse. Vidua ob maritorum mortem, ad summum ne mens se amplius sint sine Missæ auditione. qua in re nulla valeat excusatio cuiusvis consuetudinis, quam irritam decernimus. eas item Episcopi, etiam censuris ecclesiasticis, id facere cogant.

Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua parochia festis diebus Missam audire ne omit- tant. Moneantq. eum diligenter, debere unum- quemque, ut a sacra Tridentina synodo traditum est, in parochiam suam, ubi id fieri commode potest, conuenire ad audiendum uerbum Dei.

Sess. 24.
Sess. 22.
obserua-
in celeb.
Missæ.

FIDELES, cum Missæ inter sunt, eodem ues- titu sint, quo in publicum prodire solent; & ita se componant, ut corporis habitu animi religionem praeferant.

Ne in foribus ecclesiæ, uel extra subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint. Et quo tempore a sacerdote confessio dicitur, & grauiora Missæ mysteria per- aguntur, sint flexis genibus.

Ne ita prope ad altare accedant, ut indecorum sit, & sacerdos perturbetur.

Ne prius discedant, quam sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

Quæ pertinent ad Sacramenti pæniten-
tiæ administrationem.

omnis
iusque,
pæniten-
tiæmiss.

INNOCENTII Tertiæ constitutionem, in gene-
rali concilio editam, qua sancitum est, ut fide-
les, saltem semel in anno, proprio paracho pecca-
ta sua confiteantur, inuiolate omnes seruent.

p. cum
trinitas.
l.

SALVTAREM eiusdem Innocentiæ constitutio-
nem, eo item concilio latam, nos ad usum renocan-
tes, precipimus, ut medici ad egros, in lecto ia-
centes, adducti, antequam illorum curam susci-
pian, eos plane moneant, ut idoneo confessori de
eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui
spatio ad summum præstiterint, eorum curationi
desuturos.

Parochum etiam curabunt certiore fieri de eo,
qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui
pro sui officij munere, statim agrum conuenire, et
cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo
reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pœ-
na iis proposita, quam iure ipso subeant, si se-
cus fecerint, transacto quattriduo ab illorum cu-
ratione omnino abstinere; nisi certo cognouerint,
eos, postquam in eam febrem, morbum ue incide-
runt, confessos esse; aut Episcopo, eique, cui Episcopus
eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa
uideatur.

Hortamur

Hortamur denique omnes, quos aliqua de agrotis cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

EPISCOPI in suis cathedralibus ecclesiis, Tridentini cōcilij auctoritate, penitentiarium intra tres menses instituant cum unione præbendæ, quæ primo quoque tempore uacauerit, negligentes proxima provinciali synodo prætermissi officij rationem reddent.

Sels. 24.c.

QUI parochialem ecclesiā non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones nō audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat.

Sels. 23.c.
15.

In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pii, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; pro uecta etiam ætate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

In foribus sacristiæ cuius uis ecclesiæ, ubi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientie in monasteriis, uel ubi uis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reſeruatos, scriptos apud se habeant;

moder
neuegpe

Quæ pertinent ad Sacramenti pæniten-
tiæ administrationem.

omnis
iusque,
pæniten-
tiæ.

INNOCENTII Tertiij constitutionem, in gene-
rali concilio editam, qua sancitum est, ut fide-
les, saltem semel in anno, proprio paracho pecca-
ta sua confiteantur, inuiolate omnes seruent.

p. cum
irmitas.
l.

SALVTAREM eiusdem Innocentiij constitutio-
nem, eo item concilio latam, nos ad vsum renocan-
tes, præcipimus, ut medici ad agros, in lecto ia-
centes, adducti, antequam illorum curam susci-
piant, eos plane moneant, ut idoneo confessori de
eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui
spatio ad summum præstiterint, eorum curationi
desuturos.

Parochum etiam curabunt certiore fieri de eo,
qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui
pro sui officij munere, statim agrum conuenire, et
cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo
reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pæ-
na iis proposita, quam iure ipso subeant, si se-
cus fecerint, transacto quattriduo ab illorum cu-
ratione omnino abstinere; nisi certo cognouerint,
eos, postquam in eam febrem, morbum ue incide-
runt, confessos esse; aut Episcopo, eique, cui Episcopus
eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa
uideatur.

Hortamur denique omnes, quos aliqua de agrotis cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, qua ad animæ salutem pertineant.

EPISCOPI in suis cathedralibus ecclesiis, Tridentini cōcilij auctoritate, penitentiarium intra tres menses instituant cum unionæ præbendæ, qua primo quoque tempore uacauerit, negligentes proxima provinciali synodo prætermissi officij rationem reddent.

Sels. 24.

QVI parochialem ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat.

Sels. 23.
15.

In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pii, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, qua in confessione dicuntur; pro uectâ etiam atate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audienda.

In foribus sacristiæ cuius uis ecclesiæ, ubi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientia in monasteriis, uel ubi uis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reservatos, scriptos apud se habeant;

mod. b

Dcny 22.0

habeant; ne quid per incuriam sibi facultatis assumant.

SACERDOTES, nisi ex causa necessaria, mulieres ante Solis ortum, uel post eius occasum, confitentes ne audiant.

Neue in cellis, sed publice in ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem & confessorem interiecta sit. Huiusmodi autem sedes in ecclesiis ab iis, ad quos pertinet, constituendas Episcopi quam primum curabunt.

Nec sine causa necessaria in priuatis adibus cuiusquam maris, uel femina confessionem audiant. Parochi saepe cohortentur, & moneant fideles, ne confessionem, quae Paschae tempore fieri debet, usque ad sanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, ne ijs temporibus, quibus confessiones frequentiores esse solent, praecipue per octo dies ante Natalem Domini, & a Dominica Passionis usque ad Resurrectionis octauam, etiam alio ad funera, & alia sacra officia uocati, illud audienda confessionis munus in sua ecclesia sine causa necessaria praetermittant, aut ullo modo differant.

AD sacramentum poenitentiae, quo a peccatis liberamur, nemo sine debita preparatione accedat, ut in spiritu humilitatis, & amaritudine animae suae, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua confiteri possit; cuius tamen diligentia adiuuandus erit, ubi aliqua in parte deficere.

cere uidebitur.

CAVEANT confessores, ne ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus cum facultas adsit aliena restituendi, uel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persoluendi, illisque, ut id facerent, superiori confessione præceptum sit, præstare tamen neglexerunt exceptis iis, qui periculose agrotant, quos tamen moneant, ut, quod debent, quamprimum persoluant.

Et quia interdum in falsi testis manu est, ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione ac uita spoliuntur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit; nisi prius dato damno, quatenus id sarciri poterit, & uiolata illius existimationi satisfecerit.

Ne illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de iis sciat, non indicarit; nisi hoc officium ante persoluerit.

Iidem omni adhibita diligentia; conscientiam examinent singulorum, qui scenerantur, & qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluant; nisi debita restitutio, aut satisfactio ex canonum præscripto prius intercedat.

Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam rescandam, prohibemus ne confessores quemquam, ullis iis criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis ab Episcopo per-

missa

missa sit. cuius potestati, et eorum sacerdotum, quoe ipse ei muneri praposuerit, eiusmodi absolutionem, in sua cuique diocesi, reseruamus.

Raptores uirginum.

Qui moniales uiolarint.

Qui abortum procurarint.

Qui secundo, uel propinquiori cognationis gradu incestum admiserint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriae causa uites, uel arbores alienas inciderint.

Ecclesiam polluentes.

Homicidas uoluntarios.

Qui parentes percusserint.

Qui locis piis in fantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Notarios, qui legata, ad pias causas facta, non denunciarint, ex nostri decreti praescripto.

Qui ad magicas artes, ueneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasue adulterarint, corruperintue.

CONFESSORES canones penitentiales bene nouerint; & de penitentia, quam cuique peccato praescripserunt, confitentes admoneant; ut tanto diligentius a peccatis cauere studeant, quanto in penitentiis canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

Idem,

Cap. poeni
infra de
pio. loc.
adminis.

Idem, quemadmodum a sancta Tridentina synodo iussum est, publice peccantibus publicā penitentiam imponant; neque illud publicæ penitentia genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta alia pœna commutare audeant.

Sess. 24. c.

De ieiunio.

SANCTA Tridentina synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur, ut omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præsertim ciborum delectum, & ieiunium omni studio amplectantur, itaque eius nos auctoritati, & sacrorum canonum decretis innitentes, edicimus.

Sess. 25. in
dec. de de
Qu ciborū

Ut omnes carne, ceterisq. omnibus, quæ a carne trahunt originem, ut ovis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant.

Sciantq. singulis Quadragesimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege se obstrictos esse. sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quædam, quæ in oblatione ieiunij, pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.

Ut per sacra quattuor anni tempora, vigiliis Natalis Domini, Assumptionis beatissimæ Virginis Mariæ, beatorum Apostolorum (exceptis Ioannis Evangelistæ, & Philippi & Iacobi vigiliis) itē diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, & beati Laurentij, ieiunium seruent.

Vi

Ut triduo etiam Rogationum post Ascensionem Domini, ex ueteri instituto, in Mediolanensi ecclesia ieiunium adhibeatur.

Edicimus præterea, ut in Prouincia nostra, proxima quarta feria post Quinquagesimam, omnes Quadragesimalis obseruantie initium faciant; præter ciuitatem Mediolanensem, easq. diocesis partes, ubi ex Diui Ambrosii instituto diuina officia celebrantur.

Illorum uero damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadragesima diebus, Romane Ecclesie more institutis, Mediolanum se conferunt, patriarum in ieiunio & ciborum abstinentia fugientes.

Caueant autem ieiunij cultores, ne, dum uetitis cibis abstinent, aliarum rerum delicias, luxuriãq. consueuerint; immo uero moderato cibo & potu carnis uitia coerceant; ut liberi mentes ad cœlestium rerum amorem & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos urgens necessitas, uel imbecilla ætas a ieiunii lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, aliteriusue iustæ causæ excusationem habent; sed horum iudicium Episcopo tantum, uel iis, quos ei muneri ipse præfecerit, scripto faciendum relinquimus; idque, quod ad morbum atinet, de medici consilio.

Quod autem ex diuinarum litterarum sententia, parum homini prodest, se per ieiunium cibo temperasse,

perasse, si animus in peccatis sit intemperans; idcirco fideles in ieiunio precipue studeant, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet; omnesq. in Dei laudibus, eleemosinis, alijsq. pijs officiis occupentur, hoc est enim ieiunium, quod se Dominus Esaia ore delegisse testatur.

Esa. 68.

Quæ pertinent ad extremæ unctionis
administrationem.

EXTREME unctionis sacramentum curet parochus, ut agroto, dum integris est sensibus, adhibeatur. Idem cum ad ungendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur; & hortetur, ut bono animo sit; & a curis ac desideriis huius vitæ ad cœlestis beatitudinis cogitationem ita erigat, ut abiecto mortis metu, se a Deo in æternam requiem vocari gaudeat.

Omnes uero, qui adsunt, moneat, ut preces Christo Domino pro eo faciant.

Quæ ad Sacramenti ordinis admini-
strationem pertinent.

ACCURATE complexa est Tridentina Synodus omnem diligentiam rationem, quam in conferendis ordinibus adhibere debeant Episcopi, ut ecclesia idoneos sacerdotes, & alios ministros habeant. quamobrem eos tantum admonendos duximus, ut idem studiū in exequendo præstent; quod in precipiendo adhibitum esse omnes intelligunt.

Sess. 23.

QVOD

deff. 31. c. 1.

QVOD a Tridentina synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopi & eorum ministri quidquam, etiam sponte, quauis de causa datum, accipiant; id & ipsi inuiolate seruent; & a suis cubiculariis, ceterisque familiaribus seruandum curent.

ARCHIDIACONVS cuiusque cathedralis ecclesia, si ea ecclesia Archidiaconum habeat; si minus is, qui proximum post Episcopum in ea ecclesia dignitatis gradum obtinet, intra sex menses librum conficiat; in quo diligenter describat clericorum omnium secularium nomina, & quo quisque ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum tam secularium, quam regularium, qui clericatum, uel aliquem ex minoribus maioribusue sacris ordinibus assumpserit, locum etiam & tempus.

Quicumque uero posthac in nostra Prouincia a suo Episcopo, uel eius permissu ab alio, etiam extra prouinciam, in clericalem militiam adscriptus fuerit, uel altiore ordinis gradum ascenderit; ad mensem ex eo die, quo ordinem suscepit, nomen suum in clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit; ut eius libri exemplum etiam in Episcopalibus adibus asseruetur.

De seminario clericorum.

MANDATVM est a sacro Tridentino concilio provincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberent, ut seminarium clericorum, ubicumque id fieri posset, constituueretur, omniq. ratione propagaretur, quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi & augendi omnia & singula, quæ pijs & sancti huius operis institutionem & progressionem adiuuare possent. Itaque nos prouincia nostra statu, & ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mense Episcopalis & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personarum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum, & prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatibus, uel conditionis fuerint; etiam hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem, iuxta constitutionem concilij Viennensis; & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, uel alijs ecclesijs, monasterijs, uel hospitalibus, & alijs quibuscumque locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis ecclesiarum & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus,

Sess. 23, c.
18.

Cap. quia
contingit
De religio-
sis domibus
&c.

D etiam

etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discipulorum, uel docentium, ad commune ecclesie bonum promouendum acta non habentur; hac enim exempta esse uolumus, praterquam ratione reddituum, qui superflui essent, ultra conuenientem ipsorum seminariarum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quae in nonnullis locis schola appellantur, et omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque militie, aut ordinis pertinentibus (fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis) eamque supra scriptorum fructuum decimam sic de tractam, seminariis, singulis prouinciis nostra diocesis erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus soluant, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino tene-ri uolumus, & mandamus eiusdem Tridentini concilii auctoritate; quibusuis, quo ad omnia & singula supra dicta, priuilegiis & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine, etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quae executionem non impediat, non obstantibus.

*Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hæc-
nus facta reperiatur, exigere iubemus. quod si ali-
qua beneficia non reperiuntur taxata; Episcopi
de consilio eorum, qui sacra Tridentina synodi
iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.*

*Quam decimam duobus terminis intra sequen-
tem annum M D L XVI, & deinceps singu-
lis annis eodem modo solui uolumus: si quis huius
anni taxationem a se impositam exigere cepisset,
eandem exactionem prosequatur; deinceps uero
hanc exigendi rationem, a nobis præscriptam, ser-
uabit.*

*Præterea damus auctoritatem singulis prouincia
nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri
præfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto
consensu, possint eam decimam augere, ac perdu-
cere usque ad decimam ueri annui redditus, &
imminuere uel uniuersæ uel sigillatim; atque ijs e-
tiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim cu-
ratis, totam omnino exactionem remittere.*

*Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eius-
dem concilij Tridentini intra sex menses ecclesia-
stica aliquot simplicia beneficia, cuiuscumque qua-
litate & dignitatis fuerint, uel etiam præstimo-
nia, uel præstimoniales portiones nuncupatas, e-
riam nondum uacantes, huic collegio, seu semina-
rio applicent & incorporent, ea uidelicet, quæ illis
seminario magis opportuna, & idonea uidebun-*

tur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium praiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduuerint, dispiciant si qua alia sint, qua seminario attribui possint. Deq. his Metropolitanum admoneant, qui, ut res ex sententia confici possit, a S.^{mo} D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit.

Hac autem unio beneficiorum ex praescripta concilij Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones & applicationes suspendi uel impediri possint, sed omnino quacumque uacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiatur, & quacumque constitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur; tunc portio ex singulis beneficijs, ut supra, detracta & incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur.

Quae pertinent ad collationem beneficiorum.

INTERDICIMVS & ijs, qui ius habent conferendi quacumque beneficia ecclesiastica, seu eis prouidendi, aut ad ea eligendi, praesentandi, uel nominandi, & eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo,

aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datum, accipiant. Neue ita detur beneficium cuiquam, ut is ad nutum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius, postea cedat.

Neue in eo dando ulla fructuum pars ab Episcopis & inferioribus, contra sacrorum canonum instituta, quauis etiam pietatis specie, reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit; iure ac facultate eligendi, nominandi, uel presentandi, deinceps uti non possit.

Qui uero beneficium conditionibus eiusmodi acceperit; sciat ex sacrorum canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse; atque ideo fructus suos non facere; quosue perceperit, sine conscientia laebe retinere non posse; ad eorumq. restitutionem compellatur.

Omnes item ij ceteras penas dent, simoniacis a sacris canonibus, & constitutione S.^{mi} D. N. Pij IIII. constitutas; & quas Episcopi praterea de ijs sumendas indicauerint.

Bulla de cōfidentiis edita 16. Cal. Nouem. M. D. LXIII.

Eandem Pij constitutionem Episcopi semper in diocesana synodo, ac bis quotannis in celebrioribus suae diocesis oppidis publice recitari iubeant.

NEMINEM autem uel presentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus pronisum, prius admittant, aut instituant Episcopi, quam infra scriptum iniurandum ab eo exegerint.

Ego N. presentatus, uel electus &c. ad benefici-

cium N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia; qua
meis manibus tango, neque me beneficij obtinend
causa, aut ut ad id presenterer, uel nominarer
&c. neque quemquam alium meo nomine, aut con
sentiente uel sciente me, quidquam collatori, patro
no, seu aly cuiquam ea de causa promississe, aut de
disse, aut compensasse, aut prius datum confirmas
se, uel apud quemquam deposuisse.

Neque mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo
datum, commodatum, locatum, aut quocumque
modo debitum remisisse, aut relaxasse.

Nec de decimis, terris, pradijs, redditibus eius
ecclesia, fructibusue, decimis, aut oblationibus eius
dem prateritis, presentibus ac futuris, donatio
nem, remissionem, locationemue fecisse, promississe,
aut iniuisse; aut alium, mandate uel consentiente
me, promississe, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus ad
iuuet, & hac sancta Dei Euangelia.

NOTARIIS, scriptoribus, alijsq. Episcopi mi
nistris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in con
ficiendis litteris, quibus beneficij collatio, confirma
tio, institutio, prouisio continetur, non plus duobus
aureis ad summum persoluatur.

EPISCOPI munus erit cauere, ne propter iu
ris patronatus occasione pluris aliquanto res, cui il
lud ius annexum est, uendatur, aut transferatur;
si qui uero nihilominus ita uendiderint, pœnas con
tra simoniacos editas incurrant.

NE redimenda uexationis specie in causis be
neficiorum.

nesfiorum simoniace pactiones intercedant; nemi-
ni licere uolumus, ad redimendam uexationem,
ne in casibus quidem iure permissis, pecuniam da-
re, quidquamue pacisci, aut transigere; nisi Epi-
copi consensus accesserit; cuius partes erunt et per-
spicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & ubi
rem fraude carere, & iure permissam esse cognoue-
rit; non denegare ei, qui petierit, facultatem se a
uexatione liberandi, qui contra, quam decretum a
nobis est, fecerit; Episcopi arbitrio plectatur; &
quod actum fuerit, irritum sit, ac nullum.

¶ **UT OMNIS** ad simoniam aditus intercluda-
tur; statuimus, ut non solum auctores simonia, sed
eius internuncij & interpretes, notarij etiam, qui
simoniaca instrumenta conficiunt, iisdem pœnis te-
neantur, quibus addicti sunt ij, qui per simoniam
contraxerunt.

Iis etiam pœnis comprehendendi uolumus eos, qui
scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pa-
ctionem intercedere, in eorum gratiam sua bene-
ficia obligant.

¶ **MONEMUS** & obtestamur Episcopos, alios-
que, quibus est ius conferendi beneficia, ut familia-
ribus suis certam mercedem constituent; ne illi
hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica, tam-
quam sue operæ & laboris pretium, præcipue sibi
proponant, fraudari tamen ecclesias nolumus pro-
batorum hominum ministerio, si qui sint in eorum
familia, quorum doctrina & pietati utiliter sa-

crum munus committi possit.

Qui beneficium ecclesiasticum uacans multis & ambitiosis precibus per se uel per alios petierit; eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri possit.

Eandem pœnam illis proponimus, qui beneficia ecclesiastica, quæ nondum uacent, postularint, præter eas, quæ a sacris canonibus huic iniquitati constituta sunt.

De edicto proponendo in examine eorum,
qui præficiendis sunt parochialibus
ecclesiis.

ess. 24. c.
8.

QUIA sacrum Tridentinum concilium ad prouinciales synodos illam cognitionem reiecit an expediat, ut ij, qui præficiendi sunt parochialibus ecclesiis, ad examen uocandi sint per edictum re diligenter considerata, statuimus, ut cum primum Episcopus parochialem ecclesiam uacare cognouerit; intra triduum ad cathedralis, & uacantis ecclesie ianuam publicum edictum per totos decem dies, uel aliud longius tempus, eiusdem Episcopi arbitrio, propositum esse iubeat; quo omnes inuitentur, qui uolent examinari, uel alios examinandos nominare; ut transacto præstituto tempore, examen confici possit; ac deinde orbatogregi ex ea formula, quæ in dicto concilio præscripta est, idoneus rector præficiatur.

De

De examine & inquisitione in promouendis
ad cathedrales ecclesias .

QUONIAM statuit sancta Tridentina synodus, ut in provinciali synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum omnium qualitarum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur; nos hanc formulam S. mi D. N. arbitrio comprobendam, proponimus. sess. 24. c.

CUM examen de aliquo ad Episcopatum provincia nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diœcesi maiorem eius anni partem uersatus fuerit, mandato a summo Pontifice accepto, ex quinque probatis & doctis ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide, uita & moribus cognoscat in hunc modum .

An sit bonæ existimationis .

An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit .

An hæreticorum libros legerit, habeatue .

An cum hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit .

An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missæ intersit .

An sacris ordinibus sit initiatus, et quampridem .

An sit criminofus, uel uitio aut infamia notatus .

An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & præsertim in loco Episcopatus .

An

*An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis
& quot.*

An familiam suam prudenter et catholice regat.

An bigamus.

An excommunicatus aut suspensus.

An apostata.

An ei publica penitentia imposita fuerit.

An aliquando insanierit, aut a demone vexatus fuerit.

DE natalibus uero, ætate, gradu, & corporis habitu, a duobus uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat.

An legitimo matrimonio natus sit.

An hæretici filius, neposue sit.

An trigessimum annum confecerit.

An in uniuersitate studiorum magister siue doctor, aut licentiatus in sacra theologia, uel iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.

Et si regularis fuerit, an a superioribus sua religionis similem fidem habeat.

An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret.

An comitali morbo tentetur.

DE doctrina autem sic periculum faciat.

Adhibitis tribus theologia, totidemq. iuris pontificij peritis, quos, si ibi non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promouendum undecumque

euocatum interroget .

Quid differat inter sacramenta ueteris & nouæ legis .

Quot sint ecclesiæ sacramenta , & quo modo singula nominentur .

Quæ sit eorum materia , forma , minister .

Quod officium presbyteri , diaconi , & subdiaconi ; quodue minorum ordinum .

Quæ præcepta diuina , quæue consilia Euangelica . Duos item locos ei proponet interpretandos , alterum ueteris , alterum noui testamenti ; a mane ad uesperam dato spatium cogitandi .

Quibus interpretatis , percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio , ita respondebit , ut etiam si theologus sit , tamen se iuris canonici in iis , quæ ad Episcopi munus pertineant , non omnino rudem esse ostendat .

HIS confectis , ex formula præscripta a S.^{mo} D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat .

QVOD si promouendus in pluribus ciuitatibus uel diocesisbus proximum triennium moratus fuerit ; eius fidem , uitam & mores illi etiam Episcopi , in quorum locis sex menses manserit , a summo Pontifice admoniti , uel ab eo , qui processum confecerit , rogati , suo testimonio comprobent , idq. scriptum ad eundem mittant , a quo processus confectus sit .

Is uero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata ,

relata, ad sanctissimum Romanum Pontificem,
obsignata quamprimum mittat.

De uita & honestate Episcoporum
& clericorum.

1c. ff. 25. c. 1.

PIE ac sapienter sancta Tridentina synodus,
duce Spiritu sancto, Ecclesie utilitati consu-
luit, cum Episcopis & reliquo clericorum ordini
certas officiorum uias, rationesq. prescripsit; qui-
bus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscri-
pti sunt, non ad commoditates, aut uoluptates,
sed ad labores, ac sollicitudines uocatos esse; & in
iis numerari, quos dedit Deus, quosdam quidem
Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios uero
Euangelistas, alios autem Pastores & doctores
ad consumationem sanctorum, in opus ministerij,
in adificationem Corporis Christi. quare ipsis di-
ligentissime prouidendum est, ne a recta uiuendi
uia & ab officij sui ratione deflectant; neue quid-
quam praeferant, quod non simplex, castum, in-
tegrumq. sit; ut modestiae, frugalitatis, benignita-
tis, & quae nos Deo tantopere commendat, sancta
humilitatis, ac uirtutum omnium ceteris exempla
praebeant. est enim uberrima docendi, ac pascen-
di ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur,
uitae integritate et innocentia comprobant; & quo-
cumque uerbis alios docent, ea factis exprimunt
suis; non iam quae sua sunt querentes, sed quae Ie-
su Christi. Id autem cum omnium clericorum pro-
fessio

1ph. 4.

fectio requirat, tum maxime Episcoporum dignitas postulat, qui cum sint mundi lumina, religionis ac pietatis exemplo ceteris praelucere debent; neque committere, ut ulla in parte Dei lucem, in ipsis collocatam, propriis tenebris obscurare uideantur. qua in cogitatione obeundi sui muneris, illam Episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab Apostolo descriptam, assidue sibi proponent; Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non uinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, sed domui suae bene praepositum. Hae autem clericorum, maximeq. Episcoporum studia & officia, si reliquorum oculis, auribusq. obuersabuntur; profecto efficiunt, ut illi glorificantes Patrem, qui in caelis est, magis etiam uita exemplis, quam doctrinae praeceptis ad imitationem uirtutis incitentur. Itaque nos, qui eo consilio huc conuenimus, ut quae a sacra Tridentina synodo sancita sunt, exequentes, prouinciae nostrae mores ad optimam christianae religionis disciplinam conformaremus; ecclesiasticis hominibus certas recte, pieq. uiuendi formulas constituimus; quas, partim a sacra Tridentina synodosummatim expositas, latius explicauimus; partim haustas ex ueterum canonum fontibus, eiusdem concilij auctoritate reuocauimus ad usum, utilitatemq. nostrorum hominum, nonnullis etiam additis, quae maxime ad huius temporis statum,

ratio-

2. Tim. 3,

Sess. 22. c. 1.

De frequenti diuini sacrificii oblatione.

Heb. 5.

CUM Pontifices, ut inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, pro hominibus constituantur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerant dona & sacrificia pro peccatis; Episcopus Dominicis & reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret.

sess. 23. c.
24.

TRIDENTINI etiam concilij auctoritatem sequuti, precipimus sacerdotibus reliquis, cuiuscumque gradus, condicionis & dignitatis illi sint, ut iisdem diebus Missam celebrare ne omittant. Curatis uero; ut præterea ter in hebdomada, au eo etiam sapius, quo uel loci consuetudo, uel necessitas crebriorem diuini sacrificij usum postulat.

Ceteris etiam clericis; ut singulis mensibus, diaconi quidem & subdiaconi bis saltem; qui uero in minoribus ordinibus, aut etiam clerici tantum sunt; semel sacram Eucharistiam sumant. Qui sine necessaria causa id facere omiserint; parochus eos sui officij admoneat; & nisi paruerint, ad Episcopum deferat.

De dignitate ab Episcopo retinenda.

ALIE NV M est ualde ab Episcopali dignitate; si Episcopi in consuetudine Principum sese deprimant; & abiiciant.

*Ne igitur Principibus accumbentibus stent ipsi.
Ne eo quidem nomine, quod, sumpto a Principi-
bus cibo, Deo gratias agere debeant.*

*Neque inter Missam, pacem, aut missale illis
exosculandum prabeant.*

*Denique seruent cetera omnia, quæ illis sacra Tri-
dentina synodus ea de re grauissimo decreto præ-
cepit.*

*Principes autem summo studio cohortamur; ut
meminerint Episcopos eos duces esse, quorum cura
& uigilantia fideles ad calorum regnum dirigun-
tur. quamobrem eos, quo debent honore, prose-
quantur.*

*Qui clericus Episcopo, uel alij Superiori
cuiusuis generis, quem reuereri, & colere debet,
maledixerit; Episcopus in eum ex sacris canoni-
bus animaduertat.*

De Episcopi uestitu.

EPISCOPVS non profano ornatu, aut ap-
paratu, sed fidei & uitæ splendore sibi aucto-
ritatem querere debet.

Itaque in uestitu sericum non adhibeat.

Non pretiosis pellibus utatur.

*Vnguenta ne sumat, neue alias odorum suauitates
consecetur.*

Sit annulo Episcopali contentus.

*Ne mula, aut equo Episcopali stragulum & or-
namentum ex uilluto, aut serico, sed ex corio fa-*

Etum,

Scilicet, 25. c.
17.

clum, aut lana adhibebit.

Ephippiis, aut calcaribus, aut frenis inauratis non utetur,

Cap. Cleri-
i, de uita,
& honest.
cleric.

Lineam tunicam, quam rochetum appellant, ex decreto Innocentii III. in concilio generali, in ecclesia & in publico habeat.

Sine talari tunica, qua ad collum adstricta sit, ac moxeta, neque e cubiculo exeat; neque quemquam, nisi ex familia, admittat; neque cum uestitum ante noctem, uel, nisi dimissis omnibus, deponat.

Vestes, quibus priuatim utetur, tales omnino sint, ut modestie & grauitati consulatur.

In itinere quoque tam in diocesi, quam extra, eum uestitum habeat, ex quo illum esse Episcopum appareat.

De Episcopi supellectili.

IN eius supellectili nihil aureum, aut argenteum sit, prater leuissima, ac tenuissima quadam instrumenta, ad cibum ori admouendum comparata.

Nihil auro, argenteo ornatum.

Nihil sericum, aut serico distinctum.

Non colorum uarietas.

Non aulaa, aut tapetia.

Nihil acu pictum.

Nihil uarie textum.

Nihil studiosius elaboratum.

Denique non pluris sit artificium & manupretium, quam rei necessitas postulet.

Simplicitas tantum corio, aut panno mensas aliaue sternere liceat.

Signa & tabulas profanarum rerum rejiciat.

In adibus duo tantum loca uestiri possint, quæ attributa sint Episcopo, alter eius uoletudinis causa, alter eorum gratia, qui ad Episcopum conueniunt.

Liceat etiam & hospitum gratia, qui accipiendi sunt, habere necessarios apparatus, non tamen diuersi generis, nec maioris pretij, quam eos, qui ad ipsius usum conceduntur, ita ut in omnibus humilitas, & modestia Episcopalis eluceat.

Equos ne alat, nisi necessarios.

Domesticam omnem luxuriam, in edificijs extruendis magnificentiam, picturas & inania ornamenta, ac delitias excludat.

Caveat denique, ne quid in eius domo appareat; quod non simplex, ac purum sit, quod non Dei Templum, & omnium inanium rerum contemtionem testetur.

Cum in iis, quæ ad priuatum usum, cultumq. requiruntur, eam moderationem adhibuerit, ut sordes & superuacaneum sumptum fugerit; omnem operam, & artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum & ornamentum conferat.

De Episcopi mensa.

ACCVMBENS Episcopus mense benedicat.
Et quam decet frugalitatem & temperan-
tiam adhibeat.

In ea prater primam escam, & unum iurulentum
cibum, alterum lacticinium, & duo fructuum ge-
nera, unum aut alterum, uel, ut aliquid consuetu-
dini, & hospitum stomacho indulgeamus, tertium
ad summum simplicis obsonij ferculum tantum ei
apponi liceat, etiam quorumuis hospitum causa.
Bellaria, placentæ, omniaq. saccaro artificiose con-
dita, ceteraq. escarum lenocinia, exquisita etiam
uinorum genera prohibentur.

Adhibeatur uero in eius mensa lectio sacrorum li-
brorum; ut conuiuia non solum corporis cibo, sed
etiam epulis anima recreari possint.

Parasiti, sanniones, scurriles ioci, & maledicta non
admittantur.

Quemadmodum autem benedictio cibi caput, sic
actio gratiarum clausula esse debet; ut Dei laudes,
sicuti par est, usquequaque celebrentur, & omnia
eius benignitati accepta referantur.

De Episcopi familia.

EPISCOPVS domui ac familiae suae bene praestit;
curetq. ut honestas, decorumq. seruetur tam in
intimis, quam in externis. qui enim domum suam
regere nescit, nec Dei ecclesiam recte gubernabit.

Fami-

Familie numerus is tantummodo sit, quo simul ecclesie utilitati, & Episcopi necessitati consulatur. Eum autem vehementer hortamur, ut in familia, quamplurimos possit, habeat clericos, qui non nisi clericali uestitu utantur, & in illis, si commode fieri possit, minimum duos sacris initiatos, & bonae existimationis; qui uigilantem, orantem, in opera misericordia incumbentem, ac diuinarum literarum mysteria scrutantem Episcopum studiosius atendant; eiusq. actionum & sanctae conuersationis quasi testes sint, & imitatores. Habeat deinde ecclesiasticam personam, spectatam & probatam, quae praefecta sit moribus familiae, ac de omnium salute sollicita; spiritualem curam sustineat; eamq. bonis & piis artibus, ac litteris, praesertim sacris, pro cuiusque sensu & intelligentia, erudiendam curet.

FAMILIARES eius arma ne ferant, nisi in itinere, uel necessitatis causa, idq. Episcopi arbitratu. Sericum, aurum & argentum, colorumq. uarietatem omnino excludentes, nigrum tantummodo uel fuscum colorem in uestibus adhibeant. quibus scissis, aut praetextis, ad elegantiam non utantur.

Calcei inaniter non incidantur.

Non sint turgida caliga, non uirgata, non secta, aut acupicta; sed simplices, & unius coloris ac generis.

Denique talis sit domesticorum omnium uestitus,

ut ex eo etiam appareat, illos esse ministros ministrorum Dei.

De Canonicis horis non intermittendis.

MALITIAE, ac negligentia clericorum, qui, quas debent canonicas horas dicere, omittunt, occurrere cupientes, ex decreto Leonis X. in Lateranensi concilio, mandamus; ut clericus quicumque curatum, uel sine cura ecclesiasticum obtinens beneficium, si post sex menses ab eo die, quo illud obtinuerit, sine iusti impedimenti causa diuinum officium non dixerit; beneficiorum fructus suos non faciat; sed eos, tamquam iniuste perceptos, in eius ecclesia fabricam, uel pauperum eleemosynas erogare debeat. Si uero, canonicè admonitus, in eadem negligentia ac malitia perstiterit, beneficio priuetur. Officium autem omittere, ut beneficio priuari possit, is iure dicatur, qui quindecim dierum spatio his illud omiserit. Quae poena ab ijs, qui plura obtinent beneficia, toties repetenda est, quoties huius delicti conuicti fuerint, quamquam illud grauius est, quod eos omissi officij rationem Deo reddere oportet. Qui uero, sacris iniuncti, beneficium ecclesiasticum non habent; si diuinum pratermiserint officium, prater graue peccatum, quod committunt, grauius etiam ab Episcopis in eos animaduertatur.

Qui libri potissimum a clericis legendi.

CLERICI postquam decimum quartum annum attigerint, ut legem Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq. meditari possint; habeant sacrorum librorum si non copiam, certe necessarium delectum; omnino uero Testamentum uetus, & nouum, Catechismum Romæ edendum, cum primum in lucem prodierit, sacrum Tridentinum concilium, Constitutiones has nostras, & diocesanas proprii Episcopi, Calendarium festorum dierum, quod Episcopi in sua diœcesi singulis annis edendum curabunt.

Parachi uero, ut ecclesiasticos ritus cognoscere, recteq. curam animarum ministrare possint, præter eos libros, quos supra diximus, sibi etiam comparent Homiliarium, ab Episcopo eligendum, Summam Antoninam, uel aliam ab Episcopo delectam, & quos præterea ab eis legi Episcopus iusserit. Horum autem, ut in lectione Pastoralis sancti Gregorii, & sancti Ioannis Chrysostomi de sacerdotio assidue uersentur.

De clericorum uestitu & reliqua uitæ moderatione.

EPISCOPI ex sacri Tridentini concilij auctoritate per edictum, ad mensem ab eis proponendum, moneant omnes, & quascumque ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiate sint, aut digni

Sess. 14. c. 6

tates, personatus, officia, beneficiaue qualiacumque ecclesiastica, etiam simplicia, obtineant, etiam si studij causa absint, & in gymnasijs publicis, aut ubiuis locorum sint; ut qui in prouincia manent, ad duos menses, qui uero extra prouincia fines, ij ad quattuor clericalem habitum sumant, ordini suo ac dignitati congruentem; hac constituta pœna, ut qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi, & beneficiorum suorum omnibus anni unius fructibus iure ipso priuati sint; quos Episcopus pijs locis arbitrio suo attribuet.

Si autem beneficium ecclesiasticum nullum obtinent; alias pœnas luant, Episcopi iudicio.

Si qui autem post mensem, transacto tempore, in edicto ad clericalem habitum sumendum prescripto, eum uel non suscepisse, uel susceptum abieciisse conuicti fuerint; officijs ac beneficijs ecclesiasticis priuentur; & seuerè præterea ab Episcopo puniantur.

PRESBYTERI, diaconi, subdiaconi, ceterique clerici clericali tonsura sint insigniti, ad eam formam quam ratio uniuscuiusque ordinis, Episcopi arbitrio, postulabit.

Ita sint abraaso capillo, ut tonsura conspicua sit omnibus.

Comam uero, & barbam ne studiose nutrant; capillis simplicem cultum adhibeant.

Barba ab superiore labro ita recidatur, ut pili in sacrificio

sacrificio Missæ, Christi Domini corpus & sanguinem sumentem non impediant.

Ne in habitu clericali aut studiosius exquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectata sordes appareant.

In omni uestitu color tantum niger adhibeatur; nisi fortasse alium colorem requirat dignitatis gradus. Omnem habitus & ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne serico uestimento, aut ornamento domi aut foris utantur.

Iubemus uero illos laneum, & ei ordini decorum, uestimentum adhibere.

Reticulum, aut subbirretum, ut vocant, ne ferant, nisi ualetudinis causa, & sine redimiculis. Camisas ad collum, & ad manus crispas & rugosas, uel artificio elaboratas, reiciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modice latum, ha-neste reclinetur.

Externa uestis simplex ac talaris erit, quæ neq. a ceruicibus in tergum reflectatur; sed apto ad collum nodo, decentissime annexa sit.

Toga uero, quod mantelletum vocant, aut æquetur cum tunica longitudine; aut nemini permittatur; nisi sit ex numero Prelatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio Episcopi, debeatur.

Interior eiusdem generis ad talos demittatur; quam tamen pro hominum genere, proq. loci natura ac condicione, Ordinariorum arbitrio, in ali-

quibus moderandam relinquimus. Pallium, quod Ferrarolum appellant, ne sumant, nisi per pluias; tum uero nec a collo plus duobus digitis emineat; neque eo sine talari toga uel tunica utantur.

Veruntamen, si iter faciendum sit, illis uti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato, sed simplici, & in quo honestas & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis & dissectis abstineant.

Calceos & crepidas ad elegantiam non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Anulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus. quo loco, & unico, nec magni pretij, contenti sint.

Quaecumque autem de Episcoporum mensa, eiusq. benedictione, & cibis, lectione, & gratiarum actione, suppellectili, auro, argento, & serico, cubiculorum apparatu, adificiorum magnificentia, superuacaneis sumptibus, priuata moderatione, templorum cultu & ornamento, familie cura, & institutione, eiusq. uestibus, eorumue modo, colore & ornamentis, equorum numero, & si quæ alia decreta sunt, quæ non sint Episcoporum tantum propria, eadem a clericis quibuscumque, cuiusuis condicionis, ordinis, & dignitatis sint, accurate seruari iubemus; etiam si in alienis adibus, aut cum propinquis habitent.

Meminerint autem in quibusdam, quæ Episcopis permissa,

permissa, ipsis communia esse possunt, eo maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quo dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

SI quis personatus uestes clericales, aut monachales, uel ad eorum formam induerit; & is, qui eas assumpserit, & is, qui accommodarit, graues pœnas subeant.

De Clericalibus ædibus.

Q VONIAM non solum malum cauere, uerum etiam omnem mali suspensionem fugere oportet, ne in cuiusquam offensionem incurramus; in ædibus ad clericorum, aliorumue clericorum domicilium & usum adificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, seminas quascumque, etiam quouis sanguinis, cognationis, aut affinitatis uinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; nisi Episcopus in alicuius urgenti necessitate, aliter faciendum esse duxerit; cuius conscientiam in hoc ualde oneramus.

NE parochi, aut omnino clerici, quauis etiam dignitate præditi, ecclesia, etiam si commendata sit, ades, aut earum partes in urbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, ullo modo laico locent; nisi ecclesia magna prematur inopia, & ea domus commode Episcopi iudicio diuidi possit.

Si uero ades extra urbem & oppida ruri sitæ sint, locandi facultatem habeant; modo earum diuisio

sio eiusdem Episcopi iudicio recte & commode fieri possit.

Caueat etiam Episcopus, ne in urbe, aut extra, huiusmodi ades, uel alia ab ecclesia seiuncta, uel etiam si patrimonij sint, ac propria, locentur iis, quorum fidem, uitam, moresue suspectos esse iudicauerit.

CANONICI cathedralium & collegiatarum ecclesiarum habitent in canonicalibus adibus, in quibus commode Episcopi iudicio, commorari possunt: qui inspectis adibus, si quid reparandum, instituendumue sit ad habitationis commoditatem pro modo fructuum prabendae, ab eo, qui canonicatum obtinet, reparari ac restitui iubeat. quo facto, curet, ut in illis adibus habitent. quibus si abesse, etiam iusta de causa contigerit; nemini praeerea; nisi canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur sine iussu Episcopi.

Quarum adium atrium, ubi claudi potest, una clauae concludatur; quae a Decano, uel alio, Episcopi & Capituli arbitrata asseruetur.

Quota autem hora atrij ianua aperiri, claudiue debeat; quidq. ad honeste ibi uiuendum pro loci ratione requiratur, iudicium sit Episcopi.

Rectores parochialium, seu curatarum ecclesiarum, quicumque sint, in earam adibus tantum habitent, ibiq. cibum & somnum capiant; nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta

sta causa, & cum lumine, domo exeant.

De armis, ludis, spectaculis & eiusmodi,
a clerico uitandis.

CLERICORVM arma sunt orationes &
lacrymae. Idcirco edicimus, ne clerici armata
cuiusuis generis ad offensionem uel etiam ad defen-
sionem ferant, exceptis cultellis ad domesticum ui-
ta usum accommodatis; nisi forte extra ciuitatem
suspectis locis iter eis faciendum sit.

Quod si Episcopus probabili, iustaq. de causa id
eis permittendum iudicauerit; tunc, scripto impe-
trata uenia, ipsis uti liceat; non tamen publice, ni-
si rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis & sclopeto, telis, aliisq.
huius generis instrumentis, ipsis interdiciamus.

CLERICI personati non incedent.

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spe-
ctabunt.

A uenatione abstinebunt.

Fabulis, comædiis & hastiludiis, aliisque profanis
& inanibus spectaculis non intererunt; ne aures et
oculi, sacris officiis addicti, ludicris & impuris
actionibus, sermonibusq. distracti, polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni genere saltatio-
nis, & ludi, praesertim uero alea & tesserarum ac
talorum interdiciamus.

Prohibemus etiam globos, qui maleis ligneis im-
pelluntur; item follis ludum, id est, pile maioris.

Nec

Nec solum ludere uetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus; aut quemquam ludentem in adibus suis permittere.

Si autem ualeitudinis interdum causa, parua pila, aut alio non indecoro cuiusmodi exercitationis genere, uti contigerit; nec publice id faciant; nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facile pecunia estimari possit.

Rom. 13.

NON. in comessationibus & ebrietatibus, sed ut sobrie uiuamus, predicat Apostolus. ideo clerici minus honestis conuiuijs ne intersint, neue ad bibendum quemquam incitent.

Quod si interdum solemnibus festis diebus, uel cum sacrorum, aut exequiarum causa in unum congregantur, aliqui sint inuitandi; ne plures sex, & eos clericos, ad suam mensam adhibeant.

UT flagitij occasionem, que in cauponis & tabernis deesse non solet, clericis adimamus; cauponarum aditu & usu eis omnino interdiciamus; nisi in itinere necessitatis causa. quo loco cum mulieribus ne discumbant.

Monemus autem Episcopos, & uehementer hortamur, ut in singulis eorum ciuitatibus curent parandum unum, aut alterum pudicum & honestum diuersorium, quo suarum diocesum clericis rusticanis necessitatis causa conuenire liceat; nec in eo hespitio improbis, aut nequam hominibus locus sit; neue sceminis ullo modo; sed tantum clerici, ac religiosi uiri, si fieri possit, in eo recipiantur.

De negotiis secularibus a cleri-
co fugiendis.

QVI Deo militat, implicare se negotiis secu-
laribus prohibetur; idcirco edicimus: .
Ne clericus, sacris initiatus, aut ecclesiastico be-
neficio praeditus, coram iudice seculari, aduoca-
ti, aut procuratoris nomine causas agat; nisi ab
alijs in iudicium uocatus, suam uel ecclesiam suam, pro
pinquorum etiam, si necesse erit, & miserabilium
personarum causas, ab Episcopo facultate prius
scripto concessa, tueatur.
Ne in prophanis negotiis officium tabellionatus
exerceat.
Ne artem medendi faciat.
Ne in negotiationibus & mercaturis se interpre-
tem & medium interponat.
Negotiationem etiam omnis generis omnino pro-
hibemus.
Artes uero honestas concedimus, ut aliquid ma-
nibus suis lucretur, quo sibi, quae ad uictum neces-
saria sunt, comparare possit.
Ne aliena praedia lucri causa conducat.
Ne aliorum tutelam aut curam suscipiat.
Ne pro alijs fideiubeat.
Ne alicuius Principis, aut alterius negotiorum
procurator sit, sine facultate, ab Episcopo prius
per litteras impetrata, singulis annis renouanda.
Neue, parum memor ordinis ac dignitatis, sua,
sit

sit in famulatu laicorum, etiam Principum, eorumque quibusvis alius obsequiis; nisi cui ex causa, et ad officium, sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentia, scripto permissa, quotannis renouentur; alioquin irrita ac nulla sint. Neue praecursor, aut affecula faminarum, aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur. Qui autem huiusmodi secularia negotia exercendi facultatem, seu dispensationem impetrarit; intra duos menses Episcopo exhibeat. qui concessas ante sacri Tridentini concilii confirmationem auctoritate generalis Bullae Sanctissimi D. N. Pij IIII. Pont. Max. non admittat.

QVAECVMQUE in hac uniuersa, quae ad uitam & honestatem clericorum pertinet, parte, uariis titulis expressa praecepta continentur; efficiat Episcopus, ut ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter & inuiolate seruentur. Qui uero clericus, cuiusvis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re iis non obtemperarit; is aut saluari penitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficiis, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex iis poenis, aut etiam grauioribus pro modo culpa. Episcopi arbitrata mulctetur. Qui iterum in eadem re peccarit; duplicata iam poena pro ratione criminis ab eodem plectatur.

De residentia.

Sess. 23. c. 1

DE CREVIT sacra Tridentina synodus, ut ij, qui non legitime a suis ecclesiis abessent, pro rata temporis absentia, ecclesiarum, quibus praessent, fructus suos non facerent; sed ut in fabricam ecclesiae, aut in pauperes loci erogarent. quod si non exequerentur; statuit, ut eorum superiores ecclesiastici, omittas ab illis huiusmodi officij partes ipsi susciperent.

Si qui igitur provincia nostra Episcopi post confirmationem concilii Tridentini, in ecclesiis suis, ex eiusdem concilii praescripto, non resederunt; neque Metropolitanum, aut eo absente, antiquiorem provinciae Episcopum intra mensem docuerint causam suae absentiae, S. mi. D. N. uel Metropolitanum, uel antiquioris Episcopi scripto comprobata esse; aut se fructus illos, iis, quibus eiusdem sacri concilii decreto propterea debebant, persoluisse; nos illam ipsam fructum partem iam nunc Hospitali uniuscuiusque ciuitatis, cuius illi sint Episcopi, quod maioribus prematur sumptibus, in usum pauperum loci erogandam assignamus. & si id Hospitali intra duos menses eos fructus auctoritate Superioris ecclesiastici non exegerit; alteri Hospitali eiusdem ciuitatis, quod in eorundem fructuum petitione iudicio prauenerit. Quod si aut nullum in ea sit hospitali, aut quae sint Hospitalia, sex mensibus eos fructus non exegerint, fabricae ecclesiae

clesia attribuimus.

Si qui uero posthac ab fuerint, fructus, quos suos non fecerint, iam nunc eisdem locis, qua supra dictum est, ratione adscribimus; nisi ipsi Episcopi intra tres menses a die absentia iis, quibus ex concilii decreto debent, persoluerint.

Itaque mandamus Hospitalium & fabricarum administratoribus, ac procuratoribus, cum denunciatione etiam periculi eorum conscientia, ut totam summam sine ulla uel pactione, uel remissione primo quoque tempore exigant.

Statuimus etiam, ut ex Capitula singularum cathedralium ecclesiarum tres primi presentes, singulis sex mensibus, Metropolitanam, uel, eo absente, eundem antiquiorem prouincia Episcopum certiores faciant, an eorum Episcopi in suis ecclesiis resideant; & qui, & quamdiu ab eis absuerint sin minus, iidem distributionum unius mensis fructus suos non faciant.

IN reliquis etiam inferioribus curatis beneficiis, si qui post confirmationem concilii absuerunt sine licentia, ab Ordinario scripto permissa, quam ad mensem eidem Ordinario exhibere uolumus, uel non probarint se eos fructus, quos pro rata temporis absentia suos non fecerunt iis, quibus ex eiusdem Tridentini concilii debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc rescindiendis & ornandis eorum ecclesiis attributos esse decernimus. quam attributionem Episcopi, quorum conscientia hoc

onus imponimus, ad sex menses, implorato etiam, si opus sit, Principum & Magistratum auxilio, omnino exequendam curabunt.

Quod si contigerit eos, qui propter absentiam a suis beneficiis fructus suos non fecerint, ipsis beneficiis postea cessione; curent Episcopi, ut uel ex fructibus pensionum, si quæ illis, qui cesserint, fuerint reseruata; uel ex eorum bonis, cuiuscunque illa generis sint, satisfiat Ecclesia.

Qui, si in his negligentes fuerint, sciant se prima quoque prouinciali synodo prætermissi huius officii rationem reddituros esse.

Si quid intercesserit, quamobrem id minus exequi possint, ad Metropolitanum referant; ut ad rem conficiendam ipse quoque suam operam conferat; & in ea auctoritatem S.^{mi} D.N. interponendam curet.

Quoniam uero multorum, beneficia curata obtinentium, ea est contumacia, ut neque decresis Tridentini concilii, neque constitutione S.^{mi} D. N. Py IIII. neque Episcoporum edictis moniti, adduci possint, ut beneficiorum suorum residentia præsentibus satisfaciant; statuimus, ut Episcopi, ad mensum edicto proposito iubeant omnes, in eorum ciuitatibus, diocesisue beneficium eiusmodi in titulum, uel commendam obtinent, si in prouincia illi sunt, ad duos menses, si extra, ad tres, ad eadem beneficia accedere, in iisq. residere; ea proposita in edicto pœna, ut, qui non paruerint, etiam si præter

Sess. 6. c. 1.
Sess. 23. c. 1.
adita. vii.
calen. Decembris.
1564.

curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut canonicatus in ecclesijs etiam cathedralibus obtineant, præter poenas, quæ eodem concilio et Pij IIII. constitutione contra non residentes propositæ sunt, ordinum suorum munere, officio suspendi, & eo beneficio iure ipso privati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto, Episcopi eos, qui non resideant, propositam priuationis poenam subisse declarent.

Interim uero eos fructus, quos suos absentes non facient, idem Episcopi suo arbitratu aut ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

INTRA mensem publice edicant Episcopi, ut quibuscumque studij causa non residendi in beneficiis curatis licentia permissa est; eam suo quisque Episcopo intra spatium trium mensium exhibeat. qui si illam a die confirmationis sacri concilij Tridentini ad diem regulæ, a S. mo D. N. Pio IIII. lata compererit, nisi quemadmodum ab ipsa præscribitur, Ordinarij consensus accesserit, nullam & irritam declaret; propterea q. eum, qui huiusmodi facultatem impetrarit, ex decreto concilij Tridentini residere cogat in ipso beneficio.

In iis autem facultatibus absentia studiorum causa, quæ deinceps concedentur, hæc necessario ponenda sunt.

Ut uere in publico, celebriq. gymnasio, Theologia, uel sacris canonibus studeant.

Ut minores sint triginta annis, aut fuerint; cum in publi-

publico gymnasio iisdem studiis operam dare cœperunt, quæ nunc cupiunt absoluerè.

Ut illud beneficium, antequam sacrum Tridentinum concilium a S.^{mo} D. N. Pio IIII. confirmaretur, obtinuerint.

Ut intra annum, ad ordinem saltem subdiaconatus, promoveantur.

Ut singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeant, quo is ipsos in eo studii genere proficere testetur. quod etiam Episcopus secreto ab aliis cognoscere studeat.

Quod si omnes supra scriptæ condiciones in licentia expressæ non fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, quæ in scripta licentia requiruntur, non habeat; aut, quæ ipsi seruanda proponuntur, deinceps non præstiterit; facultates irritæ ac nullæ sint; & qui impetrarit, sciat se fructus suos non fecisse, neque facere; ac panis, quæ non residentibus proposita sunt, teneri.

Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo cum in publico gymnasio Theologiæ aut sacris canonibus constet operam dare cœpisse.

QUI CVMQVE, plures parochiales ecclesiis retinentes, intra tempus, a sacro Tridentino concilio præstitutum, non dimiserunt; eos Episcopi intra duos menses beneficiis omnibus ecclesiasticis iam ipso iure priuatos esse declarent.

Fructus uero, & quos ex eodem decreto suos face-

re non potuerunt, & qui deinceps, quamdiu uacauerit ecclesia, percipientur, fabrica uel ornamentis eorundem beneficiorum, uti magis expedire censuerit Episcopus, iam nunc attribuimus; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab Episcopo assignanda; quos ipse, facta declaratione, statim in illis ecclesijs constituere debet.

PRAETEREA, qui ecclesiastica quaecumque beneficia obtinent, in quibus, & si curata non sunt, tamen residere iure, uel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopi & illis poenis, quae a sacro Tridentino concilio statuta sunt, & alijs arbitrio suo seuerè agant; fructusque, quibus ex eodem concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuant.

UT autem Episcopi poenas de contumacibus in hoc genere possint sumere, statuimus, ut in singulis collegiatis & cathedralibus ecclesijs, singulis tribus mensibus, tres primi ex Capitulo presentes, Canonorum & eorum, qui prepositi ecclesijs, & aliorum, qui in eis huiusmodi beneficia possidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant. Parochi uero Episcopum admoneant, si qui intra fines suae parochiae, eiusmodi habentes beneficia, quae personalem item residentiam requirant, non resideant.

Vicarij etiam foranei eandem diligentiam adhibeant, si qui curati, in regione sibi ab Episcopo commissa, non resederint.

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo videbitur, plectatur.

De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu uniuscuiusque parochiæ cognoscendo.

SYMMAM uim ac necessitatem habet illa Domini sententia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco, Diligenter agnosce uultum pecoris tui, & considera super greges tuos; ut Episcopi quanta maxima possunt, diligentia obseruent sibi commendatum gregem, neque ab eo umquam oculos deiciant, quid ei opus sit animaduertentes, ut, ex Prophetæ sententia, confractas partes alligare, infirmas consolidare, agrotas sanare, abiectas oues reducere, perditas requirere & recuperare possint. Ezech. 3.
Prou. 27.
Ezech. 34.

Quoniam uero lustrare omnia proprijs oculis nequeunt, in singulis parochijs deligant certos, ac probatos uiros, qui inuestigent, an populus ambulet in uis Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem & medicinam desideret; an aliquid, quod corrigi & emandari debeat: quæq. compererint, fideliter ad Episcopum deferant.

PAROCHVS etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia sunt, nomina & cognomina quamprimum describat, singulorumq. sexum, ætatem, & statum. In eo deinceps describat & recter natos, & mortuos, & in parochiam habita-

tum uenientes, & inde emigrantes. quem librum Episcopo, quoties is petierit, uel inspiciendum, uel describendum dabit.

Observabit etiam sua parochia novos inquilinos. deq. eorum orthodoxa fide, & sacramentorum perceptione, deq. mulieribus, quas secum habuerint, an matrimonij, cognationis, affinitatis uinculo uere coniunctæ sint, an impudicitia nomine suspectæ, ab eo sacerdote, in cuius parochia proxime habitauerint, & a parochia incolis accurate cognoscer.

Inquirat autem studiose de pauperibus sue parochia, præsertim puellis nubilibus, de uiduis, orphanis, pupillis, agrotis, senio confectis, alijsq. personis temporali, uel etiam spiritali misericordia indigentibus; quibus & ipse pro uiribus opitulari, & alios suo exemplo & hortatu ad id officium incitare studeat.

Præcipue uero de ijs omnibus sæpe certiore faciat Episcopum, ut qui communis eorum pater est, iisdem paternam curam & pietatem, quacumque poterit ratione, præstet.

Quamobrem etiam Episcopus quotannis per sacra quattuor anni tempora sue ciuitatis parochos adhibebit; & illis de eorum animarum statu, quarum curæ prepositi sunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quæ eorum officij munus contineant; eisq. & doctoris diligentiam, & pastoris uigilantiam præstabit.

De Vicariis foraneis constituendis.

VT Episcopus in urbe etiam externum gregem facilius quasi præsens intueri, & curare possit; deligat aliquod probatos sacerdotes: quibus singulis, imposito Vicarii foranei nomine, tribuas certas regiones diœcesis suæ.

Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt, & Prepositos, aliosue ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos iudicauerit, potissimum deferet; sin minus, ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

HI autem Vicarij regionis, sibi per Episcopum commissa, presbyteros cuiuscumque condicionis, curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in unam, modo in aliam eius regionis parochialem ecclesiam cogant. idq. in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius dici, quam in unum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum uniuersi in choro Missam conuentualem pro mortuis, uel de sancto spiritu, solemniter more cantent; in qua eorum aliquis, a Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cœmeterium, orationibusq. consuectis, in domo Rectoris illius ecclesie, unico tantum ferculo conten-

ti, ea, qua decet modestia, & charitate cibum capiant.

Deinde conferant inter se, qua ad boni pastoris officium, & ad curam animarum recte gerendam pertinent: & consulant de difficultatibus, et incommodis sue parochia, quorum explicatio, uel remedium, aliorum consilium & operam requirat.

Iidem autem Vicarii libellum de casibus conscientie, Episcopis ac sedi Apostolica reseruatis, Metropolitani cura edendum, reliquis sacerdotibus legent; & aliquot capita tum harum constitutionum, tum earum, qua in synodo dioecesana decernentur, simulq. quidpiam ex probata summa de casibus conscientia explicabunt.

PRAECIPVE autem de presbyterorum uita & moribus querant, & quales se in pastoralis praebeant cura.

An eorum culpa diuinus in ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa praestentur ea, qua Episcopi, uel alij eorum nomine in ecclesiarum necessitatem, earumue reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua in hac synodo decreta seruentur.

De his omnibus, & si quid proprie mandarit Episcopus, deq. alijs, qua ad utilitatem, animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per litteras diligenter certiore faciant.

QVOTIES

QUOTIES in urbem uenerint, primum Episcopum adeant; deq. eorum statu, qui sibi commissi sunt, accurate doceant.

CVRATI uero quicumque, etiam si quauis dignitate pradi, in iis, qua ad officium suum spectant, Vicariis, quos diximus, obtemperent.

Quod si aliqui ad conueniendum negligentes, uel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint; Episcopi in illos pro modo culpa animaduertant.

HI autem Vicarij uoluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint; ac si male id administrarint, pœnas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

De uisitatione.

INTER Episcopalis officij munera, precipua est, & ad salutem gregis maxime necessaria uisitatio. ideo monemus Episcopos omnes, ut singuli ex decreto sacri Tridentini concilii ecclesiam suam, ac diœcesim uisitent intra tempus, ab eodem concilio præstitutum.

Scilicet. 24.

MEMINERINT autem uisitationem ad salutem eorum, qui uisitandi sunt; institutam esse. quamobrem illis maxime propositum esse debet, ut in eis incorruptam, orthodoxamq. doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

VISITATIONIS ordo is adhibebitur, ut primum ciuitatem, deinde diœcesim uisitent; nisi for-

te aliud Episcopo uideatur. In ciuitate cathedralis ecclesia primo loco uisitetur; tum singula collegiata; deinceps parochiales omnes; quo & parochi, & quicumque prater ea sacerdotes & clerici in parochiis commorantur, euocandi sunt. Scholas, seminaria, sodalitates, Hospitalia, ac cetera pia loca uisitantes, studiose ac diligenter inspicient.

STUDEBUNT uerbi Dei predicatione, uehementi cohortatione, ad religionem; uitam innocentiam, pacemq. & concordiam omnes adhortari. Si uero priuata admonitione opus esse intelligant, in eam docendo, arguendo, obsecrando pro re. i. persona, ac temporis ratione incumbant.

Confirmationis sacramentum, ubi opus erit, ministrabunt.

Omnes ad poenitentiam cohortabuntur; & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopa reseruata sit; eos pie consistentes, & humiliter ueniam petentes, uel ipsi, uel per alios, ad id munus delectos, absoluent.

IN singulis locis a uiris atate, usu & probitate commendatis, de omnibus, subtiliter inquirent, qua eos pro officij sui munere scire oportebit.

ECCLESIAM & eius partes omnes inspicient.

An eo cultu & nitore teneatur, qui domum Dei decet; & si quid restituendum, reparandum, reconcinmandumue sit; iubeant ab iis, ad quos pertinet,

tinet, refarciri.

An sanctorum reliquia, tuto, ornate, decenterq. condita asseruentur.

An quæ de sepulchris, ac cœmeteriis a nobis sancta sunt, re ipsa præstentur.

Si consecranda sint altaria, consecrabunt.

Si qua ecclesia aut cœmeterium pollutum sit, reconciliabunt.

Videndum etiam, an desint uestes, libri, calices, patena, corporalia & reliqua eius generis instrumenta & ornamenta, quæ ad altaris ministerium & ad diuina officia sint necessaria.

An illa munda & purgata seruentur.

An Missæ, aliaq. diuina officia, quæ oportet pietate ac deuotione celebrentur.

An ecclesiæ libri, uetera scripta, instrumenta & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.

TUM de degnitatibus, canonicis, & aliis ecclesiæ ministris querendum erit.

An rite sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An ecclesias, beneficia, seu ecclesiastica officia legitime obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, & administrationi sacramentorū, & Missarum, diuinorum officiorum celebrationi,

ni, & anniuersariorum persolutioni, alijsq. oneribus & muneribus satisfaciant.

Quæ sit eorum uita, ac morum ratio; qui uestitus, quibuscum uersari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordibus, et illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An ecclesie iura, et bonorum ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus recte dispensent.

An pacem inter se habeant; se in aliorum pacificationem interponant, inimicitiarum & odiorum causas tollere studeant.

An populus pie uersetur in ecclesia; Missamq. & alia diuina officia reuerenter attendat.

IN parochiis præter ea omnia, quæ diximus, uideant. An parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, confirmatorum, compatrum, eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina & cognomina describantur.

An rite sacramenta præbeantur.

An sacrosanctum Eucharistie sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditia cura, & custodia, quæ debent, conseruentur, & suo tempore mutantur.

An Eucharistia pie & honorifice, prosequente fidelium comitatu, ad egrotos adferatur.

An legitime matrimonia, & in ecclesia, adhibi-

is ex decreto Tridentini concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An sua cura commissas ecclesias, maxime diebus festis, deferant, ut inserviant alienis.

An Dei verbum prædicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos in hac synodo habendos præscripsimus, habeant.

DENIQUE dispicient, an in populo sint hæretici, usurarii, concubinarij, aliq. flagitiosi & facinorosi homines, qui inimicitias gerant, qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos ecclesie ritus non seruent; quiq. saltem semel in anno peccata sua confessi non sint, aut sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

HIS exquisitis, cognoscere studeant, quinam ex regularibus & prædicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant; an & eorum probata sit doctrina; & probata doctrina vita respondeat.

AN Hospitalia, & alia pia loca recte administrantur; eorumq. bona prudenter, fideliterq. in eum usum, cui addicta sunt, distribuuntur.

An qui in Hospitalibus sunt, pie uiuant.

DE scholis, sciant quos libros discipulis magistri interpretentur; et an illi officio suo satisfaciant.

An

An magistri tales sint, & ita admissi, quemadmodum in hac synodo mandauimus. si secus, amoueantur.

DE bibliothecis diligenter querant, an in eis sint heretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.

SI quid in his omnibus tollendum corrigendumue fuerit, tollent & corrigent: & ad puniendos delinquentes censuras et alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes uero summo studio monebunt & hortabuntur, ut officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solum hac, sed quacumque a Tridentino concilio & a nobis precipiuntur, & alia multa, qua pro eorum prudentia, ac pietate ad utilitatem ac salutem populorum, eis in mentem uenire poterunt, exquirent & exequentur.

CAVEANT uero, ne legem de uictu, procuratione, & muneribus a sacro Tridentino concilio definitam transeant.

Comitatum autem non habeant nisi necessarium; in quo plures omnino ne sint quindecim hominibus & iumentis duodecim. Si plures duxerint, alant suis sumptibus. In mensa duo tantum fercula asferre liceat. quod ad reliqua attinet, decretum, in hac synodo factum, de Episcopalis mensa moderatione seruetur.

SI Visitator gradu inferior sit Episcopo, propositam a nobis uisitandi formulam in reliquis omnibus

mnibus diligenter obseruet; in comitatuq octo hominibus ad summum, & sex iumentis contentus sit.

SI prater huius decreti præscriptum cuiquam graues fuerint; dupli restitutione teneantur: præterea inferiores, Episcopi arbitrio; Episcopus synodi prouincialis iudicio alias pœnas subeat.

Dent autem operam, ut non solum quam diligentissime, sed etiam quam celerrime uisitationem consiciant.

De iudiciali foro Episcopi.

UT a foro Episcopali, quantum fieri potest, auaritiæ labes amoueatur; & quam minimis possiat incommodis atque sumptibus causæ in eo agantur; nos præter eam diligentiam, quam in ea re maximam Episcopi, in sua quisque diœcesi, adhibere debent; hac statuenda censuimus.

De notariis & scribis.

EPISCOPI intra sex menses omnibus notariis & scribis sui fori, tam ciuitatis, quam diœcesis, communem taxam præstint, quam pro opere & officij sui mercede ab unoquoque in singulis causarum generibus pro loci & cuiusque rei ac personæ conditione exigere liceat. qui non obtemperauerit, in eum uehementer animaduertant.

SINGULI collegium notariorum curiæ Episcopalis primo quoque tempore instituentum cu-

rent: quod certum numerum pro sua diœcesis conditione contineat.

Collegium statuta, Episcopo probanda, conficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersis; quæ ad eorundem officium pertineant. In causas autem, quæ inter notarios & litigatores extiterint, se omnino non interponant, sed eas Episcopi iudicio relinquunt. In aliis uero causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat; eorum iura priuilegiaq. seruentur.

Postulantibus testimonium formula curiæ, quam stylum uocant, de aliqua causa nec detur; nec datum uim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit. cuius etiam formula exemplum, ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publicè in collegio asseruetur.

Qui in collegium notariorum adscribi uoluerint, eos Episcopus diligenter examine probet; tantum idoneos recipiat.

Excommunicatos: infames, & omnes, qui a testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos, qui uigesimum quintum annum non attigerint, quiq. per quadriennium in notariatus officio integre, periteq. non sint uersati, non admittat.

Probatos prius non recipiat; quam iurarint Episcopo ea iusiurandi formula, quæ infra scripta est; quam etiam ab iis, qui in notariorum collegium adscripti iam sunt, ad duos menses præstari iubemus.

Ego

EGO N. notarius a R.^{mo} D. N. Episcopo,
uel D. N. eius Vicario delectus, nihil uel dedi uel
pollicitus sum gratia huius officij obtinendi.
Commissum mihi munus diligenter ac fideliter e-
xercebo.

A litigatoribus, quorum fuero notarius, uel a quo-
cunque alio eorum nomine, quauis de causa nihil,
ne sponte quidem datum, accipiam, prater id,
quod Episcopi taxatione prefinitum fuerit.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium in-
terponam, quo mihi ulla causa scribenda commit-
tatur.

Non ero promotor, uel procurator in causis, quæ a-
gentur coram R.^{mo} D. Episcopo, seu eius R. D. Vi-
cario generali, uel aliquo ab eis constituto, seu eo-
rum ministro.

In causis uero, in quibus sum, uel fuero notarius, o-
mnes actus iudiciales substantialiter in manuali,
seu memoriali coram R.^{mo} D. Episcopo, seu eius
Vicarijs, aut alio ab eis preposito, & etiam co-
ram ipsis litigatoribus, si expectare uoluerint, con-
scribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, &
singula in causis produeta, cum R.^{mus} D. Episco-
pus, uel alij supradicti, seu litigatores, uel eorum a-
liquis, petierint, in registum fideliter quam celer-
rime referam, uel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, uel alicuius eorum, in sin-
gulis terminis successine litigatoribus ipsis copiam
G dabo.

dabo, cum per R.^{mm} D. Episcopum seu alios supradictos decreta fuerit, sine recusatione & fraude, contentus mercede Episcopi taxatione praefinita.

Secreta eiusdem officij & causarum nemini patefaciam, praesertim attestaciones testium & consilia assessorum, attestacionesq. & sententias, donec publicata, perlata & sententiata, & per R.^{mm} D. Episcopum, seu alios supradictos subscripta fuerint.

Constitutionibus & mandatis R.^{mi} D. Episcopi obtemperabo.

Instituta quoque officij, & officialium collegij honesta iussa seruabo.

Nec ullo umquam tempore contra faciam, & omnia & singula superscripta, omni dolo & fraude omnino remotis, inuiolate praestabo, & ita promitto, & iuro; sic me Deus adiunet, & haec sancta Dei Euangelia.

NVLIVS notarius iudicibus Ordinarii delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantum exempla, & regestra fideliter collata; nisi alicuius inopia aliud aliquando Episcopo suaderet.

In huiusmodi exemplis, seu regestris nihil superuacaneum scribant.

Quare nec dies festos, ad substantiam rei non necessarios, apponant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione,

hibitione, uel sine ea, sed illarum executionem tantum, his uel similibus uerbis adscribant. Eo die &c. reproducta fuit citatio, de qua supra, que fuit executata, ut supra.

Nec dignitates iudicum, uel litigatorum, repetant; sed ponant tantum his, uel huiusmodi uerbis; R.^{mus} Episcopus. N. Iudex. N. Actor. N. Reus. Nec in carta bibula scribant, nec ea littera, que legi facile non possit; sin minus, male scripta, Episcopus notary impensa scribi melius iubeat; uel ab iis, qui regestum petierunt, dimidiam tantum partem taxe, uel maiorem, uel minorem, si ei uidebitur, solui iubeat.

NOTARII in litteris dimissorijs, seu testimonialibus, sacri concilij Tridentini decretum seruent; in alijs, que mere spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit nihil, omnino accipiant, præter scripturæ mercedem, ab Ordinario statuendam.

Scilicet. 21. c.

QUI notary contra hac decreta peccarint, uel alioqui in officio suo deliquerint; eos Episcopi ab officij usu submoueant ad tempus, uel etiam in perpetuum, si id delicti grauitas postularit, & alijs poenis suo arbitratu coerceant.

QUAECVMQUE de notariis sancita sunt, iis etiam scribas & cancellarios teneri uolumus.

Pensiones, in cancellarijs Episcoporum assignatas, uel quæ cuicumque soluantur, irritas & nullas decernimus; nisi quæ iure tolli non possunt.

Cancellarias uero deinceps uendi, locari, uel earum nomine, uel occasione, quouis prætectu cuiusuis persona, quidquam solui prohibemus.

*Notarij, & si qui præterea in hoc deliquerint; ple-
ctantur amissione officij, & aliis præterea pœnis
Episcopi arbitrati.*

De causidicis, aduocatis, & fiscalibus.

CAUSIDICI, aduocati, fiscales, ad causas in fo-
ro Episcopi ne adhibeantur; priusquam iure
iurando Episcopo se obstrinxerint, se nullam cau-
sam suscepturos, quam a iustitia & aequitate alie-
nam existimauerint.

*Hortamur etiam Principes & magistratus, ut
idem in laicorum causis seruandum curent.*

De carceris custodibus & reis.

PRAESCRIBANT Episcopi taxam executori-
bus uel ministris & carceris custodibus, ut ab
iis, qui capti, & in carcerem inclusi sunt, pro com-
prehensione, & carceris commoratione, & uictu id
tantummodo exigatur, quod aequitas & ciborum
pretium postulet. si qui carcere tenentur, sibi, quæ
ad uictum pertinent, ab aliis, quam a custodibus et
ministris carceris suppeditari uoluerint, id eis fa-
cere liceat; neque propterea asperius tractentur,
aut in deteriora loca compellantur.

*Mandent præterea, ut quamcunque pecuniam, ue-
stes, arma, aliasue res secum habeant ij, qui in car-
cerem*

cerem includuntur, tuto loco collocentur et asseruentur. qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris sit, altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quacumque, & quotcumque sint, nihil uel ianitori, uel executori, uel ceteris ministris attingere liceat; sed eis, si inde exierint, uel eorum heredibus, uel illis, quibus a iudice attributa fuerint, integra & intacta asseruentur.

Qui contra fecerit, duplo mulctetur. qua mulcta ei, cui damnum datum sit, attribuat.

CURRENT etiam per certos homines, ab eis deligendos, semel in hebdomada uisitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indignius & acerbius tractare compererint; referant ad Episcopum, qui pro sua prudentia ac pietate, ne quid iniquius fiat, omnino prouideat.

DESIGNENT uero Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant.

Magnopere autem hortamur laicos magistratus, ut eiusmodi in re eadem ratione utantur.

De ministris ecclesiæ & diuinis officiis.

NE Studium ac pietas eorum & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbetur; neque quicquam alieni muneris partes usurpet, sed suum quisque officium diligenter exequatur; omniaque, ut debent, in domo Dei ordine fiant: decre-

Sess. 24. c. 12.

in provincialibus synodis certam diuinis officijs
& ecclesia ministris formulam pro cuiusque pro-
uincia ritu & moribus praescribi uoluit; hac statui-
mus.

Communia de ministris.

CATHEDRALIVM & collegiatarum ecclesia-
rum capitula, quibus ius est creandi cuiusuis
generis officiales & ministros, in eisdem ecclesijs
initio anni semper tres deligant canonicos; quo-
rum munus sit, cum huiusmodi creatio facienda
erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt,
moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare,
eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos & dignos esse,
qui ei muneri praeponantur; quod si aliter officia-
les creentur, eorum creatio nulla & irrita sit.

ARCHIDIACONI, Archipresbyteri, aliq.
in dignitate ecclesiastica constituti, canonici & re-
liqui ecclesiarum ministri in sacris ecclesia officiis
munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant.
Singulorum autem munera atque officia, ad res
diuinas obcundas pertinentia, hac synodo expli-
canda illa quidem uidebantur; sed quoniam quae
iis de rebus sacrorum canonum legibus olim expli-
cata sunt, ea partim, usu eorum neglecto, obscura-
ta sunt; partim pro uaria & locorum & temporum
ratione iam pene omnino mutata uidentur; non
certa quaedam praecepta tradi ac praescribi facile
possunt, ad quorum sanationem omnis uniuscu-
iusque

iusque eorum munerum regula atque usus dirigeretur: eam ob causam his nostris decretis ea tantum munera prescribenda censuimus, quæ ad ecclesiarum, quæ in nostra prouincia sunt, administrationem hoc tempore pertinere maxime uiderentur. Sed quæcumque alia etiam munera uel communi iure, uel probatis cuiusque ecclesia constitutionibus, uel dignitatum, personatum, portionum, aliorumue officiorum ecclesiasticorum institutione, ipsis ecclesia ministris in officiis diuinis attribuntur; ea omnia magna cura, summaque diligentia studeant Episcopi ab omnibus seruari; & quæ antiquata sunt, ad usum reuocari. Nec uero ab iis præstandis cuiquam se propterea excusare liceat, quod his nostris constitutionibus ex iis officiis aliqua aliis ministris, uel alio nomine appellatis, adscripta sint. Quod si aliqua dignitas, personatus aut officium in ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque a iure communi, neque a propriis constitutionibus, quæ probatae sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officiis sit attributum, aut quod sit, non satis constet; Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus & officiis proprium munus, quem admodum cum sententia sacrorum canonum, & cum propria ecclesie probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruere indicabunt.

Ceteris etiam beneficijs, quacumque iam ab ecclesiasticis officijs immunita reperiuntur, siue canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, ijs Episcopus pristina munera restituat, ac si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat aut Missas, diuinaq. officia celebrandi, aut si clericatus, simpliciaue beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec uero tamen uetamus, quin talia beneficia unire Episcopo liceat ex facultate, sibi communi iure, concilioq. Tridentino permessa.

Ea uero officia, & cetera, qua in diuinis rebus a nobis hac synodo precipiuntur; Episcopi, propositis censuris, & aliis poenis efficient, ut ab omnibus ea ratione, qua dictum est, diligenter praestentur.

NE multis ecclesiae ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deferatur; canonici, & qui praeterea choro uel ecclesiae addicti sunt, quo tempore eis a iure communi, uel a sacro Tridentino concilio permissum est, ut ab ecclesia abesse possint; a Praesidente chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absuturi, ab Ordinario facultatem discedenda petant.

Si quid praeterea ab eo, qui discessurus est, eius ecclesiae constitutiones requirunt; in eo constitutionibus pareat.

Nemini autem ita prosit absentia licentia, ut eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

NIXI etiam constitutione Bonifacii VIII. & Tridentini concilij auctoritate decernimus, ut nulla canoniorum aut aliorum pactio, remissio, uel collusio fiat; facta ueniam habeat; nullumue statutum aut consuetudo, quaecumque illa sit, ualeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, uel sacra hora, in qua muneri suo defuerit, aut omnino cuiquam contra, quam iure communi, & eiusdem Tridentini concilii, & his nostris constitutionibus definitum sit, distributiones quotidiana dari possint; si data fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat; quae iure ipso accrescant aliis inferuentibus, qui huiusmodi pactio, remissioni, collusioni, uel praebitioni assensi non fuerint; nisi ex constitutionibus ecclesiae probatis, alteri debeantur. si uero omnes consenserint, usibus ecclesiae iam tunc addicta intelligantur.

Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, uel aliam necessitatem, aut manifestam ecclesiae utilitatem ex ipsa constitutione Bonifacii, aut sacris canonibus, uel Tridentina synodo excusantur.

Efficiant Episcopi intra sex menses, ut in ecclesiis cathedralibus & collegiatis, in quibus uel nulla, uel tennes sunt distributiones quotidiana, tertia fructuum pars omnium dignitatum & canonicatum, aliorumque reddituum, quemadmodum a Tridentino concilio praeceptum est, in quotidianas distributiones conuertantur.

Cap. consuetudinem d. cler. non r. fid. in .6. Sess. 24. c. 12.

De officio eius, qui choro præsidet.

IN cathedralibus & collegiatis ecclesiis, qui choro præsidet, uigilet diligenter, ne quid prætermittatur in diuini officii institutione, uel progressionem, uel in reliquis, quæ ad probatam chori rationem pertinent, & aliis, quæ communibus, uel propriis constitutionibus, in diuinis officiis obundis præscribuntur. Neue absurde, indecore, uel præpostere quidquam fiat. Si qui suo officio non satisfaciant, eos grauius & amanter obiurget; si non resipuerint, iubeat punctatorem in libro illos describere, & ad Episcopum deferre, cui dignas poenas pendant. Sin ipse in suo munere obeundo negligens fuerit, ab Episcopo, uel ab alio, qui ecclesie præsit, puniatur.

Si quæ autem ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim præpositus sit; uel si habet, is non adsit in choro, præsentis officio fungatur, qui primo chori loco tunc sedet ex iis, qui dignitates aut canonicatus in ea ecclesia obtinent.

De iis, qui dignitates, personatus, aut Canonicatus habent.

QVI dignitates aut personatus in ecclesiis obtinent, & Canonici nominis, ac institutionis suæ memores ea pietate & assiduitate diuina officia colere debent, ut alij eorum exemplo ad studium & amorem diuini cultus accendantur.

Itaque

Itaque auctoritate etiam Tridentini concilij præ- Sess. 24. c. 12.
cipimus, ut cum in choro psallendum est, ipsi quo-
que quantum honoris gradu ceteris præstant, tan-
to studiosius psalmis, hymnis, et canticis una cum
aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. cui of-
ficio si defuerint, pro absentibus habeantur; & ea-
rum horarum, quas ea ratione non obierint, di-
tributionibus mulctentur.

Constituatur ex canonicis sacerdotibus hebdoma-
darius, qui diebus infra statutis Missam & Vesp-
ras canat; cui octavo die succedat alius eiusdem
ordinis: idq. semper, aut in orbem fiat, aut alio mo-
do, pro ecclesiæ consuetudine. Is, si suo officio defue-
rit, trium dierum distributionibus careat; quas
Episcopus arbitrio suo, uel ceteris, choro operam
dantibus, diuidat, uel in locorum piorum usum con-
ferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui col-
legæ munus expleuerit.

Reliqui canonici decoro cantu antiphonas exor-
diantur, quas Mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exer-
centi, diligenter non adsisterint, & inservierint; pœ-
nam subeant, quæ ei uidebitur.

Quibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus
aut personatibus & officiis adiunctum est munus
aliquod presbyterij, diaconatus, aut subdiaco-
natus; qui ea obtinent, si, quemadmodum a Tri- Sess. 24. c. 4.
dentino concilio præscriptum est, suo officio per se
non fungantur; priuentur eius officij distributio-
nibus,

nibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitimi-
impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro præ-
sederit, uel superiore ordinario per alios satis-
fecerint.

Quibus autem canonicatibus ac portionibus non
est annexus ordo presbyteratus, diaconatus, et sub-
diaconatus; iis Episcopus, cum consilio capituli
singulis singulos ordines annectat, quemadmodum
a Tridantina synodo præscriptum est.

Sess. 24. c.

12.

Canonici, quo tempore diuina officia celebrantur,
non habeant capitula; nisi fortasse aliter euident
necessitas postularit. Qui contra fecerint, distri-
butionem ne capiant eius hora, in qua id commi-
serint.

Neque etiam diebus festis capitula habeantur; ni-
si probabilis causa intercesserit.

De officio magistri chori & cæ- remoniarum.

CHORI, uel ceremoniarum magister, siue
alio huiusmodi nomine appelletur, qui diui-
nis officiis celerandis tãquam magister est, denun-
ciet officium simplex, uel solemne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, uel de feria.

Quæ antiphonæ, orationes, psalmi, lectiones reci-
tandæ, aut canendæ.

Quando standum, sedendum, caput submitten-
dum, aut flectenda genua.

Omnes ecclesiæ ministros sui officii admoneat.

Ado-

Adolescentes, uel rudes, quibus Euangelium, Epistola, uel aliquid eius generis publice recitandum sit, prius in sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui choro praesidet, corripiantur; & si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in sacristia fingendam conficiat; in qua praescribat, quid a singulis canonicis, uel aliis beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumue sit: qui, quo tempore, & ordine Missam celebrare, uel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella praescriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit, eius distributiones amittat.

Si magister in officio suo deliquerit, a praesidente chori obiurgetur, & ab Ordinario puniatur pro delicti modo.

Si in aliqua ecclesia non fuerit huiusmodi officium Episcopus, Capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officiis exercitatum; cui stipendium det, communibus etiam sumptibus, si opus erit.

In qua uero ecclesia fuerint magister caeremoniarum, & magister chori distincti, suas cuique munerum partes & his regulis Episcopus, de Capituli consilio, arbitrio suo attribuat.

De officio sacristæ.

SACRISTA habeat custodiam sacrorum vasorum, uestimentorum ecclesiasticorum, & totius thesauri ecclesiastici.

Vasorum, uestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditia, nitoreq. consulat.

Eiusdem cura sint lumina, cera & oleum.

Vinum, hostias, candelas & cereos, ceteraq. e sacristia necessaria ad diuina officia præparet.

Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiã sæpius, si opus erit, ipse renouet, uel ab aliis renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, præcipue diebus festis, decenter ornet.

Hora congrua ipse: uel alius eius uice, campana sono det signum matutini. Missæ, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in sacristia tres tabellas; unam in qua omnes Missæ & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea ecclesia celebrari oporteat; alteram, in qua uniuscuiusque dignitatis, canonicatus, præbendæ, cappellæ, altaris, seu alterius beneficii & officii eius ecclesiæ in Missis & aliis diuinis officiis obeundis debita munera contineantur; tertiam, quam supra diximus a magistro chori conficiendam esse, Curetque, ut quæ tribus his tabellis

tabelis præscripta sunt munera, a quibus debet omnino præstentur.

Eiusdem officium erit operam dare, ut e sacristia sermones de inanibus, profanisq. rebus, multoq. magis iurgia, rixæ, & turba omnes arceantur.

Laicos ibidem uersari ne patiatur.

NEMINI permittat, ut sacris uestibus induatur; nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit.

In iis, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabula seruandum curet.

Si quis autem suo tempori præsto non fuerit; uel ei, quem absens suo nomine substituerit, uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missa locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missæ celebrationem.

De officio mansionarii.

MANSIONARII, qui chori sunt quasi quadam columnæ, totum fere horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accurate obeant.

Cum oportuerit, ad lectorile accedant; ut antiphonas, responsoria, gradualia, & alia huius generis canant.

Solem nibus festis diebus, & quoties opus erit, pluuialia induant; nisi alij nominatim huic officio præfecti sint.

Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satisfecerint, distributione priuentur; & alii eius arbitratu, qui choro præsidet, illorum officij partes suscipiant.

Idem, ut muneri suo commodius satisfacere possint, ab iis oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem, magistri caeremoniarum, & eius, qui choro præsit, arbitrio leuandi uidebuntur; neque quo tempore diuina officia in choro fiunt, paruam Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

Eisdem Episcopi honestum stipendium constituendum curent. Quod si illis etiam dantur distributiones; eodem tempore, quo canonici; pro officij & laboris modo eas percipiant.

Ex Mansionariis duo in singulas hebdomadas deligantur; idq. in orbem fiat; nisi aliud probatus ecclesie mos requirat.

Horum alter officium ordiatur, & perficiat, consistens in medio choro, uel ad lectorile, quod ab ea parte sit, ubi is fuerit: Missam etiam festis diebus semiduplicibus canat; nisi alii sint ei muneri prepositi.

Alter psalmorum tonum instituatur pro tempore, & antiphonarum; quæ ubi legenda fuerint, ab ipso tantum, uel solum ab alio legantur. Diebus uero festis in decantandis antiphonis, canonicis & aliis uoce præeat; & quæ cantanda, uel legenda sint, ipsis indicet. Is, antequam officium inchoetur, chorum ingressus, libros præparet; Missam

*sam, psalmos, antiphonas, & alia, quæ usus requi-
sierit, inueniat.*

MANSIONARI in suo munere contuma-
ces, uel negligentes, pro modo culpa, iudicio eius,
qui choro præsit, distributionibus careant.

De officio punctatoris.

PUNCTATORIS creandi morem in omnibus
ecclesiis cathedralibus uel collegiatis retineri
iubemus. Is in mensem, uel in aliud certum tempus
pro cuiusque ecclesia consuetudine a Capitulo con-
stitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac di-
ligentiam præstiturum.

Studiose exploret, & in libro punctationum notet
omnes, quicumque ij fuerint, qui sacras horas & di-
uina officia non obierint; quique contra, quam his,
alijsue constitutionibus præscriptum est, in choro
quidquam fecerint. qua in re is nullius non odio,
non amore, non spe, non metu moueatur.

Si aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si
uero notandum prætermiserit, de suo item tantun-
dem det, quod in ecclesia usum conuertatur; & in-
tegras unius hebdomadæ distributiones amittat.
Libros punctationum diligenter custodiat, & Epi-
scopo, & Capitulo singulis mensibus exhibeat; &
quoties id Episcopus uel Capitulum postularit.

Quo tempore is in officio punctatoris permanserit
sacris horis et officiis omnibus inter sit; nisi absit de
eius licetia, qui choro præsidet: quo tempore alium,

ab eodem chori praefecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat. si secus fecerit, pro singulis vicibus unius diei distributionem amittat.

VT autem hoc officium melius exerceatur, ne miniq. aliquid iniuste aut remitti, aut adimi possit; prater delectum a Capitulo, aliter punctator ab Episcopo creetur.

Is, supra scripto iureiurando apud Episcopum, praestito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter se conferant; & si qua in re discreparint, Episcopus, uel eius Vicarius illico omnem eorū controuersiam sine ulla forma iudicii, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem uoluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea cathedrali uel collegiata ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis poenis suspensionis a diuinis; & alys suo arbitratu cogendi, ut id munus suscipiant, & obeant.

De officio thesaurarii.

THESAURARIVS. Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidianas distributiones partitur, curet ipsas unicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & harum constitutionum praescripto, & ex ordine librorum

brorum punctatoris.

Is distributiones eorum, qui absentia, uel errati causa notati fuerint, ne persoluat; si id fecerit, tantundem de suo det; quod in ecclesia usum conferatur; & ob eam causam etiam unius mensis distributiones amittat.

De officio custodum.

CUSTODES ecclesia, uel quicumque alio nomine id negotium curant, obseruent diligentissime & clericos & laicos, contra decorum & honestatem ecclesia delinquentes; eosq. sui officij moneant; ac si non resipuerint, ad chori praefectum, uel Episcopum deferant.

Omnia, quae ecclesiarum honestati, ornameto, decorum officere possint, prohibeant & arceant.

Neue quemquam noctu in ecclesia morari sinant.

Maxime autem uigilent, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia subripiatur.

De functionibus minorum ordinum ad usum reuocandis.

EPISCOPI ex Tridentini concilij praescripto ueteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissae sunt, ad usum reuocandas omni diligentia curent.

Atque ideo, in cathedralibus saltem ecclesiis, sex mensium spatio, singulis minoribus ordinibus in-

stituunt aliquos, quibus ex eiusdem concilij formula stipendium attribuant; ut non ea solum munera, quæ illis infra præscribimus, in eisdem ecclesiis expleant, uerum etiam cetera, quæ sacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere Episcopi cognouerint; ac si quæ item alia ad cuiusque ecclesie utilitatem, dignitatemue eisdem pro temporis ratione imponenda duxerint. Quibus sic constitutis, licebit Episcopo ab eorum officiorum, quæ ab ijs deinceps præstanda erunt, munere alios liberare, quibus id oneris ex nostris constitutionibus supra impositum est.

De ostiario.

OSTIARIUS fores ecclesie custodiat. Ecclesiam suo tempore claudat, et aperiat. Infideles, hæreticos, excommunicatos & alios, quibus iure interdictum est, ab ecclesia arceat & eiciat.

Ne populum propius ad sacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.

Campanas pulset.

In ecclesia dormientes, uendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliaue ratione officia diuina perturbantes, & quouis modo indecore atque irreuerenter se habentes, moneat; si pertinaces sint, expellat, aut ad superiorem deferat.

Mendicantes excludat.

Ecclesiam uerrendam curet.

Bruta

Bruta denique, canesque expellat; quidquid in ecclesia dedecet, amoveat.

De lectore.

LECTOR in ecclesia prophetias, quæ in Missa legenda sunt, et lectiones pronunciet, quæ ex veteri & nouo testamento in matutinis dicuntur. Pueros, si ita Episcopo uideatur, prima fidei rudimenta doceat.

De exorcista.

NEMO energumenis manus imponere, aut causa eijciendi demones exorcismos legere audeat; nisi exorcista ordine sit initiatus.

Is exorcismos memoria mandare studeat, idque ex libris, Episcopi iudicio comprobatis; & cum res postulauerit, ut eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, & consentiente Episcopo.

Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem, permittat, ut id munus exequatur, nisi eius aetatem & mores probarit.

Caueat etiam ne intercedat ullus in exorcismis quæstus, neue ulla curiosa percunctatio, præsertim quæ ad diuinationem pertineat.

De acolutho.

ACOLUTHVS subdiaconos, & diaconos ad altaris obsequium affectans, eis inserviat. Lumina accendat & deferat.

*Urceolos uini & aqua ad Missa sacrificium pa-
ret.*

Communia de ratione diuinorum
officiorum.

VIDEANT *Episcopi, alijs doctis & pijs uiris
adhibitis, ne quid apocryphum legatur in di-
uinis officijs; & quoad eius fieri possit, a communi
Romana Ecclesia officio ne discedatur.*

DIVINA officia ex ordine calendarij, & ec-
clesia instituto celebrentur: nec ea ratio sine iusta
causa mutetur. quamobrem a magistro chori ca-
thedralis ecclesia, uel alio, cuius id munus sit, eda-
tur singulis annis calendarium dierum festorum;
quo singulorum dierum officij ratio praescribatur.
Omnes inferiores ecclesiae, quacumque illae sint, diui-
norum officiorum rationem dirigant ad regulam
calendarij cathedralis ecclesiae; neque ab ea disce-
dant. si quae uero ecclesiae diuinorum officiorum al-
ios ritus habent, Apostolica auctoritate conces-
sos, eis utantur; ueruntamen ea quoque, quae hic
de diuinorum officiorum ratione praescribuntur,
ubi Apostolica concessionem expresse non aduersen-
tur, inuiolate seruent.

*In urbibus, oppidis aut uicis nullum signum com-
munium officiorum campana detur ante signum
cathedralis, uel cuiusque loci matricis ecclesiae, ni-
si Episcopo aliud uideatur; maxime uero sabbato
hebdomada sancta, & in Angelica salutatione
matutina,*

matutina, meridiana, & uesperina; qua in re matutinum excipimus, quod non ubique eodem tempore diei soleat.

HORAE canonicae omnes quottidie in choro dicantur; quae ratio neque concione, neque solemnibus Missa, neque alia causa impediatur; nisi euidentis necessitas intercesserit; de qua iudicium sit Episcopi.

Nec horae aliqua beatae Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur; exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij eas praetermittere licet.

Horae ita commodè diuidantur, ut mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus detur canonicis, & aliis ad studium diuinae scripturae, aut sacrorum canonum.

CHORVS ita uel sepiatur, uel constituatur, ut tempore diuini officij laicis aditus in eum esse non possit; uel saltem a clericis seiuncti sint.

In choro, uel omnino in ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut ceteris indumentis, quae pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, instar rocheti.

CANDELAE & cerei in Missa & aliis diuinis officiis ea exiguitate ne adhibeantur, quae in tanto mysterio dedeceat, & adstantibus offensionem adferre possit.

EPISCOPI ne patiantur circulatores, circum

foraneos, & id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris & plateis ecclesiarum uersari; ut ne populus, illecebris eorum artificij ab ecclesiis euocatus, salutare cogitationes abijciat.

CURRENT *idem*, ut ex eo more pulsandi in tenebris sanctæ hebdomadæ ad representandam creaturarum rerum perturbationem in passione creatoris, omnis licentia & indecorus tumultus amoueatur.

De musica & cantoribus.

IN diuinis officiis, aut omnino in ecclesiis, nec prophana cantica, sonine, nec in sacris canticis molles flexiones, uoces magis gutture oppresse, quam ore expresse, aut denique lasciuia ulla canendi ratio adhibeatur.

Cantus & soni graues sint, pijs ac distincti, & domui Dei, ac diuinis laudibus accommodati; ut simul & uerba intelligantur; & ad pietatem auditores excitentur.

Cantores, ubi fieri potest, clerici sint; omnino autem in choro clericalibus uestibus & superpelliceo utantur.

Organo tantum in ecclesia locus sit. tibia, cornua & reliqua musica instrumenta excludantur.

Et si in hymnis, psalmis, & canticis, suis uicibus, organo canatur; omnes tamen eorum uersiculi in choro distincte pronuncientur.

Quando

Quando & quo modo at diuina officia
conueniendum.

CVM in ecclesiam ad diuina officia diurna
uel nocturna conueniendum erit; id campana
sono significetur, ea interposita mora, qua omnes
facile possint conuenire.

Signo audito, qui dignitates in ecclesia, etiam si
praefecti sint, personatusue, aut canonicatus ha-
bent, ceteriq. omnes, qui interesse debent, prapa-
rent se ad diuinas laudes; & mature ad ecclesiam
progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisq. ad sacrosanctam Eu-
charistiam, uel, ubi ea non seruatur, ad altare ma-
ius praecibus, recta in sacristiam proficiantur.

Quo loco, retenta talari ueste, superpeliceum as-
sumant, & reliquum uestitum ad sacrum munus
necessarium, quod, ut seruos Dei decet, tacite &
modeste faciant.

IN ingressu chori ad matutinum, & alias
horas, & diuina officia, is ordo seruetur.

Ut paulo post ultimum campana signum ad rem
diuinam faciendam, uniuersis in sacristia para-
tis, pulsetur paruula campana, qua egressus sa-
cerdotum ad Missas celebrandas significari solet:
ut omnes, qui in ecclesia, uel circum eam sunt, di-
uini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes,
exeant.

Et ubi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisque locum in choro adeat.

Ibi flexis genibus, & submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato signo, uel pronunciat o, Pater noster, per hebdomadariū, ad initium officij omnes surgant, & officium inchoetur.

Qui uero in ecclesia, uel circum, eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit; dimidia parte distributionum illius hora priuetur; nisi aliqua de causa, qua ei, qui choro praesidet, uel Ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium, priusquam eo ordine in chorum conuenerint, & distributionem illius hora amittat, & grauiori etiam poena ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, aliis in choro iam consistentibus, aduenerit; idem institutum seruet & in sacristia, & in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum ante finem capituli de beata Maria Virgine, cum de ipsa officium celebratur; alioqui ante finem psalmi. Venite exultemus; in aliis etiam horis, ante finem primi psalmi, pro absente habeatur; illiusq. hora distributione careat.

In Missa uero, nisi uenerit ante finem ultimi Kyrie eleyson, eandem negligentiae poenam subeat.

Si quis, cum possit initio officij, uel supplicationum

*conuenire, aduentum suum in extremum a nobis
præfiniti temporis punctum de industria distulerit;
absentis loco habeatur.*

Quo modo uersandum in choro.

OMNES in choro diuina officia, ut temporis
ratio postularit, alternis uocibus canant, re-
citant, attenteq. audiant.

*Id non cursim, non perturbate, non oscitanter, sed
leniter, distincte, ac studiose faciant.*

*In choro pro temporis & officii ratione, ex institu-
to & more ecclesia sedeant, stent, flectant genua,
caput aperiant & submittant, ceteraq. eius gene-
ris adhibeant. omnes uero æque idem faciant.*

*In choro etiam in matutino officio, clericali birre-
to, non pileo utantur; alioqui moneantur a præsi-
dente chori, uel ab eo; qui proximo loco sedet; &
nisi paruerint, pro absentibus habeantur.*

Facessant somnus, risus, ioci, rixæ, colloquia.

Ne uagentur in choro, uel ecclesia.

*Neue locum mutant, ne occasione quidem genua
flectendi.*

*Ne in choro, ubi communi officio opera datur, pri-
uatim officium dicant.*

Neue litteras, libros, aliaue scripta legant.

*Ne exeant, nisi diuino officio confecto, ne causa
quidem de communi re agendi, si necessitas non
coegerit, tumq. a præfecto uenia petita.*

*Si cum diuina celebrantur officia; sacerdoti, uel
clerico,*

clerico, uel ministro, interdum per ecclesiam necessario sit incedendum, grauitè & modèste id faciat. Neque cum ullo sermonem habeat de rebus inanibus.

QVI dignitates aut personatus habent, canonici, & alij omnes, qui aliquid in his commiserint; si moniti a presidente chori, non resipuerint; & horæ illius distributione careant; & pro modo culpæ alias pœnas dent, Episcopi, aut eius, qui ecclesia præsit, arbitrato.

Quo modo a choro recedendum.

POST diuinum officium in choro flexis genibus submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Tum uel surgente, uel signum dante hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, & ordine procedentes, simul exeant; & de more ante altare se inclinent.

Eodemq. ordine ad sacristiam progrediantur, ubi modèste & quiete superpellicem exuant, non in ecclesia.

Qui secus fecerit, monitus a præfecto chori, nisi resipuerit; distributionem illius horæ ne capiat; & ab ordinario pro modo culpæ plectatur.

De matutino & prima.

MATVTINVM officium uel media nocte, uel saltem eo tempore instituat, ut sub or-

rum Solis absolutum sit uel ea hora, quam Episcopus præscripserit; ea tamen habita ratione, ut uere matutinum dici possit, & alia hora, Missa, & officia matura perfici queant. Sed præterea eorum canonicorum et clericorum commoditati consulatur, qui prope ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperis non dicatur; exceptis tamen diebus Octauæ festi & solemnis diei Corporis Domini nostri Iesu Christi, ceterisque diebus, quibus ex Romana Ecclesia institutum est permissum in iis ecclesiis, ubi hac consuetudo seruatur.

Matutinum in choro ecclesiæ celebretur quouis anni tempore.

At sit tamen uehementia frigora sint, uel alia ulla iusta causa intercedant; de licentia Episcopi in sacristia, uel honesto alio eius ecclesiæ loco dici possit.

PRIMA, oriente Sole, dicatur, uel paulo post, pro consuetudine ecclesiæ.

De Missa solemni.

EPISCOPVS Missam maiorem & Vesperas, nisi impediatur, paschalibus & aliis maioribus festis diebus cantet.

Dielus uero Dominicis & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi iis diebus ii, qui in ecclesiâ dignitates obtinent, id munus obibunt uel ecclesiæ instituto, uel Episcopi iussu.

Aliis diebus, nisi de more, uel instituto ecclesiæ id munus sit canonicorum, quod seruari iubemus.

idem

idem præstabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes, ad id designati.

Qui sacerdos Missam solemnem in ecclesia cathedrali uel collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitime impeditus, eius rei facultatem a presidente chori, uel sacrista impetrarit; in singulas uices soluat decem solidos, in usum ecclesie uel sacristie erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus Missam celebrare possit; sacristam moneat in tempore, ut, accepta eius excusatione, curare possit, ut ab alio Missa celebretur.

EPISCOPO, & ei, qui in ecclesia dignitate præditus, sit, & canonico, die festo solemnem Missam celebranti, adsistat sacerdos, qui *Adsistens* dicitur, pluuiali indutus.

Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum Capitulo attribuat; uel certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant; cuius officij immunes sint, hebdomadarii, magister chori, & punctatores.

DIACONVS etiam & subdiaconus eisdem ministrent, sacris uestibus induti.

Aliis uero inferioribus ut ministrent diaconus & subdiaconus, sacris uestibus induti, in maioribus saltem ecclesiis, ubi id fieri poterit, Episcopi curabunt.

Curet Episcopus, ut, quemadmodum admonuit
sacra

sacra Tridentina synodus, diaconi & subdiaconi, saltem Dominicis et festis solemnibus diebus, cum altari ministrauerint, sacram Eucharistiam sumant. Sess. 13. c. 13.

Diaconi, uel subdiaconi, qui ex iure, statuto, uel consuetudine; certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius hora distributionem ne capiant. quorum uices subeant ii, quos chori praefectus iusserit, quibus detur aliqua pars distributionis, quae absentibus est adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea ecclesia impositum est; quibus diaconis, uel subdiaconis chori praefectus id negotii dederit, illud suscipiant; dum singulis praebendis propria munera ab Episcopo assignabuntur; uel alii diaconi et subdiaconi constituantur, qui eo fungantur officio.

EPISCOPI, quam sapissime possunt, solemnibus Missae, ac diuinis officiis intersint. Diebus uero Dominicis Aduentus & Quadragesimae, nisi legitima causa intercesserit, omnino ne desint.

Episcopum ad celebrandam, uel audiendam Missam, ad aliaue diuina officia solemnia uenientem, canonici deducant, & reducant.

De Ecclesiis & earum cultu.

ECCLESIAS quascumque siue curatas, siue non curatas, sacella & oratoria diruta Episcopi ad eam rationem, quae a sancta Tridentina synodo praescripta est, restituenda, uel alio transferenda Sess. 21. c. 7.

ferenda curent; lapides, cœmentum & omnis materia eorum locorum ad prophana edificia ne adhibeantur, nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa intercesserit, quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum usus transferri non debet.

Altaria etiam, quæ extra ecclesiam, & quæ sub dio, nec septa aut munita sunt, Episcopi aut sepicienda, si fieri possit, aut demolienda curent.

IN ecclesia, præsertim cum diuina celebrantur officia, uel uerbum Dei prædicatur, nemo hac audeat.

De ambulare, nugari, circulos habere, negotiis operam dare.

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, uel aquæ benedictæ adherere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistia sacramento irreuerenter sedere, aut, cum in Missa sus tollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in ecclesia uersari.

Ne clericus, aut alius quiuis in ecclesijs, earumue cœmiterio, atrio, uestibulo, aut porticu, foribusue quidquam uenale proponat, ne si ad usum quidem sacrificij; uel ecclesiæ futurum sit.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucris in ecclesiam ingredi liceat; neque hastam, uel

sclopetos, balistas, aliaue eiusdem generis in eam inferre.

Ne mendici eleemosynæ causa in ecclesiis uagentur, sed extra ianuam consistent.

Qui in horum aliquo deliquerit; a Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab ecclesia expellatur; si id commode fieri non possit, ad Episcopum deferatur, qui in eum suo arbitratu animaduertat. qui etiam Rectorum & aliorum ecclesiæ ministrorum huius officij negligentiam coerceat.

RECTOR cuiusuis ecclesiæ, pernoctationes, aut nocturnas uigilias in ea posthac nemini permittat. Sed sub noctis horam ecclesiarum fores claudat. Neque ullo pacto quemquam præter sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum Missa celebratur.

Neue patiatur, si fieri possit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur. Magnopere uero a Principibus petimus, ut, ad rem adiuuandam, suam quoque potestatem conferant.

SICUT ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & canonicis sanctionibus constituta, quam diligentissime custodienda est; neque permittendum; ut confugientibus ad ecclesias & loca sacra aliqua uis contra sacros canones inferatur; ita summo opere cauendum, ne facinorosi, nisi necessario ad.

ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.

Mandamus igitur omnibus & singulis clericis, proposita pœna excommunicationis, alijsq. arbitrio Episcopi, ut, quoties ab aliquo exule damnato, uel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, cœmeterijs, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiantur, Ordinarium consulant: & quidquid ille talis in re censuerit, faciant.

Quod si, clericis minime præmonitis, tales persone ad huiusmodi loca uenerint, ydem clerici, eiusdem pœna periculo, Episcopum quamprimum certiores faciant, ut quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipse autem Episcopus de his commones factus, considerata personarum, locorum & temporis condicione, ac facti qualitate, decernet, quod ecclesiæ immunitati, sacrorum locorum honestati, & canonum menti consentaneum iudicabit; ita tamen, ut ecclesiastica immunitas nulla ex parte uioletur; neque propterea censeatur data facultas aliqua secularibus magistratibus & potestatibus ledendi immunitatem; aut aliquos de his, quæ diximus, locis extrahendi, contra quam antea iure communi statutum esset.

NE occisorum cadauera a iudicibus uel notariis maleficiorum in ecclesijs ullo modo inspiciantur; sed eo illata exportentur; & huiusmodi inquisitiones

quisitiones et omnia, quæ ad cædis cognitionem pertinent, a sacris locis reijciantur.

NEMO uasa, uestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra suppellectili prophanis hominibus, aut ad prophanum usum commodare audeat; qui ita commodarit, grauitè arbitrio Ordinary puniatur.

SACRÆ campanæ usum, qui ad fideles præmonendos, ut ad diuina conueniant officia, est introductus, indignum est ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi. Quamobrem Principes ac magistratus etiam atque etiam hortamur, ut campanis, quæ ecclesiarum usui sunt addictæ, si consecratæ sint, ad pœnarum significationem quemquam uti ne patiantur.

De processionibus & supplicationibus.

GENERALES processiones a cathedrali, uel cuiusque loci maiori ecclesia proficiscantur; & eodem reuertantur, nisi aliud Episcopo uideatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui non uenerit ante inuocationem sanctissimæ Trinitatis, pro absente habeatur; aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas canonici & alij clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & usitatis aliis sacris uestibus statuto tempore semper obeant.

Praefectis ecclesiarum collegiatarum in urbibus.

precipimus, ut cum suis quisque canonicis & beneficiatis, uocatus, superpelliceo, uel alijs sacris uestibus indutus, publicas processiones, pralata cruce, semper obeat. Quibus Episcopus locum arbitrio suo quamprimum assignabit; neque eius rei effectus ulla appellatione retardari possit.

est. 25. c.
3. de Regular.

Ad huiusmodi processiones Episcopi, cum eis uidebitur, ex Tridentino concilio uocent Regulares omnes, quamuis exemptor.

est. eadē.

Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem concilij tollatur.

CRUCES clerici ferant talari ueste et superpelliceoq. induti; iug. eiusmodi sint, ut eam apte & decore ferre possint.

Omnes ordines grauiter et modeste procedant; colloquijsq. exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deferat, antequam ad ecclesiam, unde profecti sunt, redierint.

Laici a clericis, feminae a uiris separatim sequantur.

VIDEANT Episcopi, ut in supplicationibus et processionibus quibuscumque, praesertim cum sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior populus ad ecclesias indulgentiae, festi diei, sacrae concionis gratia, uel alia de causa conuenire solet, ea modestia & reuerentia adhibeatur, quae pijs & religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne inter uiam inaniter spectandi gratia subsistatur .

*Ne petulanti facto, dictone cuiquam molestia affe-
ratur .*

Ne, quæ minus deceant, spectacula adhibeantur .

*Neue actiones pro foribus aditum, aut in uia repre-
sententur .*

Qui secus fecerint, senere coerceantur .

*Episcopi præficiant certos uiros, quibus cura sit,
ut hæc omnia, quæ de supplicationibus præscripta
sunt, seruentur; & ut res ea, quæ decet, pietate a-
gatur .*

*Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumue escu-
lenta & poculenta deferendi, aut ea uendendi in
sacris supplicationibus habendis, uincisq. lustran-
dis, & suburbanis ecclesiis uisitandis, parochi tol-
lere studeant, fideles sæpius admonentes, præsertim
die Dominico, qui proximo sacras Rogationes an-
tecedit, quam dedeceat, ubi pijs orationibus mens
& lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod ad alli-
ciendam Dei gratiam magnam uim habet, tan-
tisper seruare non posse .*

De funere Episcopi .

PIVM sanctorum Patrum institutum ad conce-
lebrandas Episcoporum exequias, iã diu inter-
missam, reuocantes, statuimus .

*Vt Episcopo mortuo, uel morti proximo, tres primi
de Capitula præsentis uicini Episcopum, uel eo*

impedito, alium inuitent, qui statim ueniat; ac si uuum Episcopum inuenerit, accuratissime consoletur; & ea officia præstet, quæ ad animæ salutem tali tempore requiruntur.

Mortuum uero una cum seculari, & regulari clero solemni more ad sepulchrum prosequatur.

*Nihil autem Episcopus, p*ri*u huius officij gratia, impensa, uel quouis alio nomine, a quoquam exigat, uel sponte oblatum accipiat.*

Eius tamen expectationis causa corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea uero curet Capitulum, ut custodiatur corpus, & circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, ut primo quoque tempore provinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores, qui in ecclesiis cathedralibus Missam solemni caremonia pro eius anima celebrandam curabunt; & publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deum pie, sancteq. deprecabuntur, ut orbato gregi Pastorem dare uelit iuxta cor suum.

In exequijs eius plures uiginti quattuor cereis non accendantur, idq. impensa uacantis ecclesiæ, nisi extent defuncti bona; uel alius sit, qui de iure aut consuetudine sumptum facere debeat.

Episcopi negligentia in comprouincialis Episcopi funere a synodo prouinciali, canonicorum & cleri,

a suc-

a successore Episcopo grauitè puniatur. Sacra Anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiant in cathedrali ecclesia, quamdiu proximus eius successor in Episcopatu uixerit, uiuentis Episcopi & Capituli sumptibus.

De funeribus & exequiis.

VT uetus Ecclesia institutum mortuorum funus pijs precibus & officiis solemni more prosequendi, multis locis auaritia, ambitione, uel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem reuocemus; clericis quibuscumque cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis cathedralium & collegiatarum ecclesiarum, ceterisque omnibus hæc seruanda proponimus.

Ante Solis ortum, est post occasum, mortuum & efferri, & ad sepulturam recipi, prohibemus.

Inter maioris Missæ celebrationem, mortuorum corpora sepultura causa in ecclesiam ne inferantur.

SINGVLARVM cathedralium, collegiatarum & parochialium ecclesiarum clericis, qui in funus uenerint, una tantum suæ ecclesiæ crux præferatur; neque aliæ in funere deferantur, nisi quas suus quamque clerus subsequatur. Quod si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.

AD tollendas controuersias, quæ magna populi offensione inter Regulares, qui beneficia curata

obtinent, uel in eis curam animarum exercent, & parochos seculares in efferendis mortuis oriuntur; statuimus, ut cum ex parochia, cui secularis sacerdos praesit, mortuus effertur, ut in parochiali ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit praefectus, uel contra, tunc utrique parochi, superpelliceo & stola induti, pares progrediantur. Reliqui uero Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstante quavis consuetudine, uel pactione, quam inter se fecerint.

CVM mortuus efferendus erit; cuiusuis ecclesiae clerus, qui uocabitur, in unam proximam mortui adibus ecclesiam, congruo processionis ordine conueniat; unde omnes ordine prodeuntes, bini canentes psalmos, aliasue sacras preces, mortuum ab eius adibus ad sepulturam comitentur.

Cum ad ecclesiam uenerint, omnes corpus suo item ordine circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quam corpus in sepulchrum illatum fuerit.

Deinde singularum ecclesiarum clerici eodem ordine, quo uenerant, crucem praeferentes, ad ecclesiam suam redeant; nisi aliquando aliud Episcopo iuxta de causa uideatur.

CLERICI ecclesiae, in qua mortuus humatur, eius uestes, heredibus inuitis, ne sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.

Candela omnes, cerei, & quae intortitia uocantur,
qua

quæ circum crucem & cadauer ad ecclesiam adferuntur, & alia, quæ circa pheretrum & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, haredum impensa accenduntur, ita Deo oblata esse intelligantur, ut eius ecclesie sacristie, in qua mortui corpus humanum erit, continuo addicta sint.

Reſtoribus uero illas uendere nullo modo; ſed ad Miſſam, ceteraq. diuina officia celebranda tantummodo uti liceat; niſi in alium eccleſie uſum Ordinarij licentia conuertantur.

Excipimus autem ea, quæ clericis cuiuſuis generis eleemoſyna cauſa dari ſolent, & quæ funeralium nomine cathedralibus & parochialibus eccleſijs ex ſacris canonibus debentur, quibus nihil obſit, quominus quartam funeralium; quæ ſolita eſſet perſolui, ex decreto Tridentini concilij conſequi poſſint.

ſell. 25. c.
13.

Si mortuorum haredes ita ſe impie geſſerint, ut reſigioſum exequiarum inſtitutum negligentes, Crucis, clericis, & funeri debita lumina adhibere noliſint; ab Epiſcopo ea cogantur comparare, quæ neceſſaria uidebuntur.

DENT operam Epiſcopi diligenti cohortatione, ut in ſingulis parochijs, communibus eorum ſumptibus, qui ſunt in parochia, comparatur palium, quod mortuo imponi ſolet; idq. omnibus in funere gratis commodetur. quod ſi parochiani id reſuſarint, ſinguli parochi, & alij eccleſiarum curatarum

ratarum rectores pallium ad huiusmodi usum emanant; pro quo mortuorum heredes illis minimum aliquid Episcopi arbitrato largiantur.

Si uero nobiles homines aureo, uel serico, uel omnino pretioso pallio uti uoluerint, pecunia sua faciendum curent; quod ad eiusmodi cadauerum usum nullo modo in posterum adhibeatur; sed illi ecclesia, in qua mortuus sepultus fuerit, illico post funus acquisitum sit; & in eius ornamenta conuertatur.

STATVAT Episcopus in ciuitate & diocesi sua pro modo laboris, quantum mercedis causa dā dum sit curatoribus exequiarum, ceterisq. qui dant operas in funere, et iis, qui cāpanas pulsant; quibus etiam, quamdiu in exequiis campanas pulsare debeant, arbitrio suo prescribat.

MISERABILES persona, quibus mortuis aut nihil superest, aut ita parum, ut sua impensa humari non possint, a parocho sumptibus ecclesie sepeliantur.

EXEQVIARVM, sepultura, & anniuersariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat neque etiam petere, uel quid aliud committere, quod simoniace labis, aut sordide auaritie suspicionem habeat.

Pias tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat.

Pia etiā legata exigere uolumus; neque ea, quae elemosina causa ultro data fuerint, accipi prohibemus.

NEMI-

NEMINI quemquam in funere laudare liceat; nisi & eum, quem laudare uelit, Episcopus dignum censuerit; & laudationem scriptam ante probarit.

Liceat tamen in funere concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam. fidelium oculis proponendam, omnesq. ad uigilandum cohortandos; ne cum uenerit Dominus hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

CAVEANT autem parochi & alij ecclesiarum rectores, ne, quod pietate adducti suadere debent mortuorum heredibus, ut anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsæ, molestius flagitent; qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.

QUICVMQVE laicus uel secularis clericus in iis deliquerit, quæ his decretis præscripta sunt, ab Ordinario loci graui pœna afficiatur.

De sepulturis.

NON est ferenda nostri temporis insolentia sepulchrorum, in quibus putida cadauera, tamquam sacrorum corporum reliquie, excelsæ & ornato loco in ecclesiis collocantur, circumq. arma, uexilla, trophæa & alia uictoriæ signa & monumenta suspenduntur; ut iam non diuina templa, sed castra bellica esse uideantur.

Ambitiosam igitur hanc in mortuorum corporibus decorandis arrogantiam detestantes, & ecclesiarum

clesiarum decori consulentes, eiusmodi sepulchra excelsio loco posita, & ea, quæ parietibus inclusa, uel adiuncta etiam in una parietum parte eminent, nisi marmorea aut ærea sint, siue illis corpora contegantur, siue inani. & ibi tantum honoris causa sint constituta, & eorum omnis generis ornatum & apparatus ad tres menses amoueri, ac tolli omnino iubemus; ossaq. accineres in sacro loco altius in terram defodi, ita conditos, ut sepulchrum e solo non emineat.

Monemus uero Episcopos, ut morem, multis locis, intermissum, mortuos in cœmeteriis sepeliendi, restituentum curent, inde submotis, si qui ea usurparint.

Et si cui locus sepultura deinceps dabitur in ecclesia, humi tantum detur; & sepulchrum, in quo condetur, opere fornicato cum reliquo ecclesiæ pauimento equatum sit.

Hæc ut efficiantur, diligenter operam dabunt Episcopi, adhibitio etiam, si opus erit, magistratum auxilio.

Quæ pertinent ad bonorum & iuriam ecclesiasticorum conseruationem, rectam administrationem, & dispensationem.

ECCLESiarum res quam plurimæ aut destitute defensoribus, aut etiam ab iis, quibus earum procuratio credita erat, prodita, ita perierunt,

runt, ut monumentis uel interceptis, uel perditis, nulla spes iam reliqua uideatur, illas in ius suum uindicandi. Id ne deinceps accidat, neue quicumque, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quam in suo, merito reprehendi possit, statuimus. Ut Episcopi & Capitula tam cathedralium, quam collegiatarum ecclesiarum, Hospitalium etiam ac quorumcumque piorum locorum gubernatores, seu administratores, & alij quicumque, qui beneficia ecclesiastica quacumque cum cura, uel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinent, ab huius decreti editione; qui uero in futurum quomodocumque obtinuerint, ab adeptæ possessionis die, quisque intra spatium sex mensium, edictis etiam interim publice propositis, omnium & singulorum bonorum mobilium & immobilium, iurium, actionum, annuorum censuum, siue reddituum, nominumue debitorum, & aliorum quorumcumque ad eorum ecclesias, uel eorum administrationi commissas, monasteria, uel beneficia, eorumue mensas quocumque iure pertinentium; rationem diligentissime conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, condicionesq. omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter conficiendum curent; Episcopus quidem, adhibitis duobus, a Capitulo cathedralis ecclesie delectis; Capitulum coram Episcopo, aut aliis præfatis ab eo; alij uero coram fide dignis testibus.

Ex eo inuentario exempla duo, notarij publici auctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiantur; quorum alterum Episcopi & Capitula ecclesiarum cathedralium in archiuio, quod utrisque commune sit, asseruent; alterum ad Metropolitanum mittant. Praefecti uero & Capitula ecclesiarum, quae collegiatae sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuio retineant; alterum in archiuio cathedralis ecclesiae; intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.

At uero in quibus ecclesiis uel cathedralibus, uel collegiatis archiuium eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur.

Ceteri autem singuli, qui beneficia quaecumque ecclesiastica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, unum in ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad cathedralem ecclesiam perpetuo conseruandum mittant; unde, si usus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.

Archiuia singula duabus clauibus occludantur.

In ecclesiis cathedralibus, earum unam Episcopus, alteram Capitulum custodiat; in collegiatis, alteram praefectus, alteram Capitulum seruet.

Praeterea in uisitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopi secum adferant; & cum iis, quae seruantur, qui uisitandi sunt, sigillatim conferant; perspiciantq. diligenter, ne quid eorum, quae ibi descripta fuerint, desit, quod ecclesiae uel minimo detrimento esse possit; & si quae forte deerunt, ecclesiae restitui.

stui, omniaq. eius damna sarciri studeant. Ipsa quoque inuentaria, si eis uidebitur, renouari iubeant. Et utique quacumque accessio, uel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerint; si Capitula, & alij beneficia ecclesiastica obtinentes, Episcopi arbitrio; si Episcopus; prima prouincialis cuiusque synodi, pœnas dabit.

EPISCOPI intra sex menses uniones perpetuas, etiam ecclesiis iurispatronatus factas, & ipsa patronatus iura ex præscripto Tridentini concilii recognoscant; & traditam eiusdem concilii decretis de illis rationem diligentissime seruent.

Sess. 7. c. 6.
Sess. 24. c. 13.
Sess. 25. c. 9.

SI quæ laicis concessa ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant Episcopi, & qui cumque beneficia ecclesiastica obtinent, ne pœnam caducitatis remittant; nisi seruatis iis, quæ in hoc genere iura præscribunt. si secus fecerint, Episcopi in synodo prouinciali pœnas dabunt; ceteri ab Episcopo plectantur.

QUI bona ecclesie feudi nomine obtinent, a successoribus in ea inuestituram intra tempus, a iure præstitutum, renouandam turent; eis demq. fidelitatis iusiurandum dabunt.

Pari etiam ratione heredes eorum et inuestituram postulent, & iurent iis, qui ecclesie præfuerint.

Qui id facere omiserint, constitutis legibus pœnas pendant.

Ne autem res ecclesiastica cum aliis cōfundantur; mandamus, ut feudatarii omnes in eiusmodi reuocationibus omnia bona, eorumq. fines sigillatim et nominatim publico instrumento describant.

Hanc uero curam præcipuam Ordinariorum esse uolumus, ut illos cogant hæc omnia exequi, propositis pœnis eorum arbitratu.

Nemini beneficiorum ecclesiasticorum bona propriis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euidentis & magna ecclesiæ utilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare uideatur. si aliter factum fuerit, nulla sit locatio; & qui locarit, ab Ordinario puniatur.

sess. 25. c.
21.

EX auctoritate sacri concilij Tridentini negatium damus Episcopis prouinciæ nostræ, ut singuli una cum canonico a Capitulo, & altero de clero, ab ipsis deligendo, recognoscant, etiam ex officio, quas cumq. locationes bonorum ecclesiasticorum, ad longum tempus a triginta annis factas. & si eas in damnum ecclesiæ, & contra canonicas sanctiones contractas fuisse adiudicauerint; irritas, & nullas declarent.

NOLUMVS cedentibus, aut decedentibus iis, qui ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores, aut saltem eorum recuperationem litibus & controuersijs difficilem reddi; quare sit ut interim ecclesiæ debitis muneribus

bus & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, ne ecclesiarum rectores, aut quicumque beneficia ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia, scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis pretextu uel causa alienent; nisi uenditionis uel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus pretij, uel mercedis solutione, quo fructus erunt a solo separati.

Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit & nullus; & qui fecerit, arbitrio ordinarij poena afficiatur. quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem uti uoluerit.

CVM pro cuiusque ecclesie consuetudine populus ad oblationes inuitatur; id grauiter et modeste faciendum est.

Nec eo uasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, in quo quid quisque dederit, cerni possit; ut fideles pietate adducti, non pudore quodammodo coacti, eleemosinam afferant.

Quae cum ad subsidium sacerdotum, uel aliorum pauperum, uel ecclesiarum reparationem & ornatum sit instituta, eam populus liberaliter praebere debet.

NE per insecitiam, aut obliuionem id peccatum committatur, ut decimae ijs, quibus legitime debentur, uel omnino non soluantur; uel ex parte tantum; ideo mandamus & parochis, ut inter Missam, & praedicatoribus in concione, primo quoq. dominico die Aduentus & Quadragesimae doceant

K populum,

sess. 25. c.
12.

populum, quid de solutione decimarum sacrum Tridentinum concilium statuerit; uehementerque hortentur, ac moneant, ut debitas decimas integre persoluant, ne propositas ab eadem Tridentina synodo excommunicationis pœnas subire cogantur. Quibus etiam diebus eiusdem Tridentini concilij decretum contra occupantes quouis modo fructus, bona, & iura ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent.

sess. 22. c.
11.

QVIA contingit interdum, ut clerus urbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos uniuersa diœcesis pertineant, magno nonnumquam absentium damno; idcirco nos communi eorum utilitati, consulentes, statuimus, ut clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primum in diœcesanam synodum cōuenerint aliquos eligant, qui urbana congregationis deliberationibus, quæ ad uniuersum clerum spectant, inter sint.

Precipimus etiam clero ciuitatis, ut antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat, ut ad congregationes adesse possint. Si uero non admonuerit, quidquid ibi actum, decretum ue sit, externo eius diœcesis clero detrimento esse non possit.

OMNES uero ecclesiasticas personas & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Principibus summopere commendamus, admonentes ecclesiasticam immunitatem siue ad hominum uitam,

uitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq. pertineat, Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, & sanctorum conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse. Neque enim Principes & magistratus res ecclesiasticas attemptare; neque sacros & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq. reuocare; neque Deo ad dictis bonis manum inycere, aut ullum onus imponere debent: immo uero meminisse oportet, quas a Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam & honorem, hominumq. sacrorum salutem & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete ac felicitate Deo preces assidue faciunt. Cuius officij cum maxime intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum eundemq. potentissimum Hispaniarum Regem, & reliquos deinceps prouincie principes; dubitare non possumus, quin re ipsa efficiant, ut eorum magistratus & Communitates nihil aduersus immunitatem et libertatem ecclesiasticam ullo umquam tempore moliantur. quod ita ut fiat, Episcopi pro sui officij munere curare & eniti debebunt.

SACRAE Tridentinae synodi decretum sequenti, monemus omnes, quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, ut hospitalitatem benigne exercent, memores, Christum Dominum in hospitibus recipi, a quo recipientur ipsi in aeterna tabernacula.

Hoc autem hospitalitatis officium eo magis Episcopis

Scilicet. 25.
8.

scopis colendum est, quod illis eam uirtutem Apostolus in primis amplectendam proposuit.

In hospitalitate autem non is habeatur delectus personarum, ut diuites potissimum inuitentur, qui cum sœnore reddant, quod acceperint; sed cum ecclesiasticarum personarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clausam esse deceat, profecto illis maxime patere debet, qui Dei uoce, sanctorum Patrum cohortationibus et exemplis, sacrorum conciliorum præcepto & auctoritate nobis commendati sunt.

Et sacrorum canonum decretis statutum est, & sanctissimorum Patrum testimonijs celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo consecrauit: ea uel illorum necessitatibus honeste subleuandis, qui diuinis dicati obsequijs, Christi ministri & dispensatores mysteriorum Dei effecti essent, uel ecclesijs reficiendis, earumq. ornamentis ad diuinum cultum necessarijs comparandis, uel pauperibus sustentandis addicta esse; si quidem ubi primum ecclesiæ bona esse cœperunt, eam naturam, & condicionem consequuta sunt, ut in alium, quam in sacrum & pium usum eorum fructus conuertere nefas esset.

Quare cauendum est, ne cupiditate prolapsi, quæ radix est omnium malorum, dum uel proprijs, uel propinquorum, & familiarium diuitijs & honoribus studemus, quæ Deo dicata sunt, bona & ecclesiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione ad aliorum usum conuertamus. itaque

nos sacrorum canonum & sanctorum Patrum auctoritate innixi, atque ipsi adducti, quæ sacra Tridentina synodus de officio administrandi bona ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, uehementer monemus, ut muneris sui memores, hæc, quæ sequuntur, diligentissime præstent.

Episcopi, Abbates, Præpositi, parochi, ac ceteri omnes cuiuscumque dignitatis, & gradus ecclesiæ, etiam eorum administrationi commissas, ac quacumque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia quomodocumque, etiam commendata, in provincia nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum ecclesiæ & beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, uel ex illorum, quæ obtinent, propria institutione, uel ex conditione Apostolicis luteris in prouisione dictorum beneficiorum eis præscripta, uel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illisq. integre satisficiant. quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi uindicare, uel ad alios trāsferre ausi fuerint, uel in quem debet usum, non impenderit; se ex sacris canonibus & sanctorum Patrum sententia, sacrilegij reos esse intelligant; & eorum omnium necessaria restitutione teneri; neque ulla omnino, etiam immemorabili, consuetudine excusari.

Atque ideo si Metropolitanus tale commiserit, antiquior suffraganeus de eo ad synodum, et synodus ad S. mun. D. N. Romanum Pontificem deferat; si Episcopus sit, & ab Archiepiscopo, uel eo absente,

ab antiquiore suffraganeo monitus, plene non satis fecerit; ad synodū prouincialem, primo quoque tempore celebrandā, per eundem deferatur; ubi et restituere cogatur, et pœnas subeat synodi arbitratur. Si uero inferiori gradu, quam Episcopus fuerit, qui cumque is sit, si ab Ordinario loci monitus, non satisfecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum ecclesiasticorum prohibeatur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere tanto etiā grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commendata, quanto magis ex industria peccasse uidebuntur, si litteris Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes uiolare non ueriti fuerint.

Non erint etiam, ad quos scientes huiusmodi fructus, uel aliquid ex illis commodum quouis nomine peruenerit, se eadem restitutionis lege teneri.

Si uero, qui ecclesias & beneficia ecclesiastica quacumque obtinent, quorum fructus ad eos, tamquā diuinorum obsequiorum ministros, honeste sustentandos proprie sunt attributi, si uberiores sint, quam ad tuendam uitam condicionisq. suæ rationem requiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis esse attributam, ut præter ea, quæ ad uictum & cultum eorum satis essent, superpetere etiam, quibus diuini cultus ornatus & splendor

splendor conseruaretur, & pauperum inopia & indigentia subleuaretur. quemadmodum etiam Deus plerosque diuitijs cumulat, ut amicos sibi faciāt, a quibus, cum defecerint, in eterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per uiscera misericordiae Iesu Christi obtestamur atque monemus, ut meminerint ea bona non esse sibi credita ad luxū, neque ad augendos consanguineos, sed ad uitam honeste, ut si delem Dei ministrum & pietatis Christianae magistrum decet, traducendam. ex eo uero, quod supererit, si necessaria pauperibus alimenta denegarint, intelligant se, quos non pauerint, occidisse; atque ob uiolatam sanctissimae charitatis legem mortale peccatum commississe, quo sibi iram in die irae thesaurizauerunt.

Modum autem & rationem, qua metiri se pro conditione et gradu unumquemque oporteat ad uitam suam fructibus ecclesiasticis honeste ducendam, eam esse omnes debent intelligere, quae ab ijs non disceperet, quae in sacris canonibus, & praesertim in his nostris constitutionibus de clericali frugalitate, & modestia statuta sunt.

Qua uero de fructibus ecclesiasticis dicta sunt, eadem etiam de suppellectili omni, ceterisque rebus, quae iisdem fructibus comparata sunt, dicta esse intelligantur; ne quae de domestico ecclesiasticorum hominum cultu & ornatu per nos in hac synodo decreta sunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum splendorem statuta esse uideantur.

Quæ ad sacramentum matrimonii
pertinent.

Seff. 24. c.
1. Dere-
formatio.
matrim.

DILIGENTISSIMI sint Episcopi in ea
observatione, ne quisquam a regula, quam
in celebrando matrimonio seruandam statuit Tri-
dentina synodus, ulla ex parte discedat.

Ne autem matrimoniorum, quæ contrahentur,
memoria facile pereat; si quam facultatem Epi-
scopi, aut parochi cuiquam alii sacerdoti, ut in con-
trahendo matrimonio intersit, concedendam ali-
quando duxerint; id scripto tantum faciant; eiusq.
exemplum Episcopi in aliquo libro descriptum, di-
ligenter adseruent: parochi autem in eum librum
referant, in quo coniugum & testium nomina ex
præscripto Tridentini concilij scribere debent. quid-
quid uero eo libro parochi singulis annis scripse-
rint, id in fine anni Episcopo describendum tradant.
Denunciationes, quæ matrimonium antecedere
debent, festis illis diebus fiant, qui ecclesiæ præce-
pto seruantur, media ea Missa, ad quam frequen-
tior populus conuenire solet, quo id facilius notum
omnibus esse possit.

Si parochus in matrimonio denunciationes, uel
benedictionem sine probabili causa procrastinarit,
cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.
Parochi, cum sponsis benedicendum erit, id, ce-
lebrata Missa, cui illi intersint, semper faciant.

Usus autem illum in ecclesiâ bibendi, & frangen-
di

di cyathi, & alia id generis, quæ indecore sunt, cum aliqui matrimonio iunguntur, amplius ne adhiberi patiantur.

Episcopi ea, quæ de matrimonio Tridentina synodo in reformatione matrimony, & his nostris constitutionibus decreta sunt, communi lingua diuulganda curent; & omnibus suæ diœcesis parochis eorum exempla distribuant; ut illi singulis quibusque tribus mensibus frequentissimo populo in ecclesiis recitent, nisi aliud Episcopo uideatur.

De meretricibus & lenonibus.

Vt meretrices ab honestis mulieribus omnino internoscantur; curent Episcopi, ut aliquem amictum palam indutæ sint, quo earum turpem condicionem & uitam omnes habeant notam.

Neue eisdem liceat, etiam si aduenæ sint, in meritorijs tabernis, uel publicis cauponis pernoctare, uel commorari, nisi itineris causa, idq. unum diem tantum.

Curent etiam in unaquaque ciuitate locum eis ad signandum, ab hominum frequentia, & a maioribus ecclesijs remotum, ubi omnes habitent ea lege, ut, si extra eius loci fines domum, eiusue partem cõduxerint, uel in quacumque domo quauis de causa amplius unum diem habitauerint, & ipsæ, & domini, seu locatores scuerius puniantur. Quam rem quamprimum efficiendam Principes & magistratus pro sua pietate suscipiant.

Ab iis etiam petimus, ut huiusmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, & serici, usu interdican.

Omnesque, qui lenocinio questum faciunt, ex suis finibus exterminent.

De histrionibus, cingaris, tabernis meritoriis, & aleatoribus.

DE his etiam Principes & magistratus commonendos esse duximus.

VT histriones et mimos, ceterosq. circulatores, et eius generis perditos homines e suis finibus eiciant; & in caupones, & alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.

VT uagum et fallax cingarorum genus arceant; nisi certis sedibus collocati, uitam honestis artibus, & in reliquis omnibus, ut christianos homines decet, agere uelint.

VT ganeas & tabernas meritorias, omnis nequitie sentinas, e prouincia tollendas curent. Quod si quæ ferendæ uidebuntur, iubeant neminem in eis hospitio recipi; sed tantum uinum, & edulia uenalia proponi.

ET quoniam usu compertum est, ex aleæ ludo, sæpe furti, rapinas, fraudes, blasphemias, aliaq. id generis flagitia proficisci; prohibeant taxillis, aut alea ludi; et grauitè in publicos aleatores, et in eos, qui huiusmodi ludis intersunt, quine domū ad recipiendos ludentes expositam habent, animaduertāt.

MAXIME uero efficiant, ut bonis artibus uel instituendis, uel renouandis, otia, quantum fieri poterit, e ciuitatibus tollantur.

De immoderatis sumptibus coercendis.

C OPIOSIS & locupletibus illud semper propositum esse debet sancti Ioānis Apostoli, Si quis habuerit substantiam mundi huius, & uiderit fratrem suum necesse habere, & clauserit uiscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in illo? unde facile intelligunt, quam facultates suas ad pauperum difficultates et necessitatem subleuandam conferre debeāt. Quamobrem magnopere cauendum est, ne subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delitias effundantur. Proinde admonemus et enixe hortamur Principes & magistratus, ut effusam impensam & omnem intemperantiam certis legibus coercentes, modum statuunt non solum quotidianis epulis atque conuiuijs, uerum etiam uestibus, equis, rhedis, famulis, alijsq. non necessariis apparatibus; & denique omni & domestico & externo ornamento & instrumento moderationem adhibeant. qua pecuniæ effusione sublata, innumerabilibus malis, quæ inde ortum habent, occurreretur. Quod facilius etiam fiet, si principes ipsi, quorum mores, & uiuendi rationem populi plerumque imitari solent, non modo leges proposuerint; sed etiam, quemadmodum legibus parendum sit, exemplo docuerint.

1. Ioan. 3.

De Vfuris.

VSVRAM ad perniciem populorum latius manantem; pro nostri muneris cura reprimere cupientes, quædam huius generis delicta ex sacrorum canonum et probatorum Patrum sententiis delegimus; quæ quoniam frequentius in hac provincia committi animaduertimus; ea præcipue ac nominatim prohibenda duximus, eo consilio, ut si quis in aliis etiam eiusdem generis uetitis contractibus deliquerit; poenas, a iure constitutas, sibi subeundas esse intelligat.

Ex mutuo, uel depositis, etiam apud iudeum factis, nihil præter sortem a quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter sperari possit, tametsi pecunia ipse sint pupillorum, aut uiduarum, aut locorum piorum, uel etiam dotales, nisi quatenus id iure nominatim permittatur.

Si quis oblatas re ipsa, loco & tempore pecunias, etiam dotales, sibi debitas, accipere recusauerit; nihil præter sortem, etiam ratione damni emergentis, uel lucri cessantis, uel ex quacumque alia causa accipere possit.

NE fiant cambia, cum littera ad destinatum locum uere non mittuntur, & ibi non sit solutio, sed uno & eodem loco pecunia datur & recipitur, uel quando dantur, et accipiuntur pecunia cum eo pacto, ut habeatur recursus ad domum, uel ad respondentem dantis, aut accipientis, quod pactum uulgo

uocatur

nocatur la ricorsa, atque ita impense, aut alterius rei onus imponitur.

NE cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecunie summam ei, qui dederit, soluat, cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus, quæ difficile exigi possint, uel in rebus pluris, quam ualeant, æstimatis.

Ne cui, presentem pecuniam querenti, quidquam carius uendatur, ut statim ab uenditore per se, uel per interpositam personam uilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam solutionem, carius uendat iusto pretio.

Ne ob anticipatam solutionem res minoris ematur iusto pretio, uel soluatur minus, quam debebatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus solutione, ita ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori soluatur, si eiusdem periculo non sit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus, ut sit ad dictum tempus res redempta non sit, res libera sit emptoris, uel eius, qui pignori accepit.

NE frumentum, uinum, oleum, aliudue detur, ut eo, quod datum est, aliquid amplius exigatur, siue eiusdem generis, siue alterius quomodocumque, etiam si opere sint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur, etiam si restitutio differatur in quodcumque
tempus

tempus debitori commodum .

NE in societate , in quam alter pecuniam confert , alter operas , lucri distributio constituatur , nisi per quotas partes .

Nec ultra eas , certa pecuniarum summa , uel quid aliud , conferenti pecuniam , persoluator .

Neque fiat pactio , ut sors salua sit , fructus uero communiter diuidantur .

IN societate animalium ; quae in aestimata , alicui dantur ad custodiam , siue ut operas praestet , omnes casus , etiam fortuiti , semper sint periculo eius , qui dederit ; nisi id alterius socij dolo , uel magna negligentia accidisse constiterit .

Nec fiat pactum , ut sors sit semper salua , etiam ex primis foetibus .

Neue quidpiam certum , praeter sortem , ex fructibus animalium quotannis soluator .

Et in locationibus animalium , quae sunt certo pretio , si illa absq. dolo , aut negligentia eius , qui conduxit , deteriora fiant , id semper sit damno eius , qui locarit .

Si autem animalia dentur aestimata , ita ut sors danti salua sit , nihil omnino percipi possit .

NE fiant contractus , qui libellary , seu ficti libellary dicuntur , ubi non antecedit emptio certa rei immobilis pretio iusto .

Vel ubi uenditor redimere cogatur ; uel ubi non possit redimere , nisi post certum tempus .

Vel ubi annuus census , ad cuius solutionem res obligatur ,

obligatur, superat estimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecunie vinum, frumentum, uel quid aliud in singulos annos promittatur, illud ad pecuniam, & iusti pretij rationem redigatur pro consuetudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his casibus, aut alijs qui usuram sapiunt, & a iure, ut iniqui, prohibentur, contraxerint; ipsi contractus, etiam iurerando muniti, nulli, irriti, & inanes sint. contrahentes uero, tabelliones, qui instrumenta confecerint; proxeneta usurarum, aut lucri participes, ministriq. omnes horum scelerum et poenis, iure statutis, & ecclesiasticis censuris puniantur.

Hortamur uero Principes & magistratus, ut ipsi etiam huic pesti, quibus maxime poterunt, remedijs, occurrant.

CONSTITVTIONVM PARS TERTIA.

DE PIORVM LOCORVM adminiftratione.

V pia loca omnia fideliter, diligen-
terq. administrentur; quæ sacrum
Tridentinum concilium Episcopo-
rum cura ac studio maxime commen-
dauit, hæc mandamus, quæ illi ab omnibus seruan-
da curabunt.

QVI Hospitalia, seu alia pia loca ad pere-
grinorum, infirmorum, senum, pauperum uic
usum
precipue instituta, in commendam, administratio
uem, aut quemcumque titulum, aut ecclesiis suis u-
nita, obtinent; domos, & ædificia horum locorum
ruinosa, uel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniuste uel alie-
nata

nata sunt, recuperent .

Impositum illis onus & officium omnino obeant .

Hospitalitatemq. ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant .

Ceteraq. omnia præstent, quæ a Vienenſi, & Tridentino concilio præſcribuntur .

Sess. 25. c. 8
Clem. Qui.
de relig.
dom.

Quod officium, si moniti ab Ordinario, non fecerint; uel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad sui muneris functionem compellantur; uel eiusdem Tridentini concilij præscripto eos Episcopi ab illa administratione, curaue in perpetuum amoueant .

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fructus; quos, contra Hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientie restituere tenentur .

QVI pecuniam ecclesiis, Confraternitatibus, aut quibuscumque p̄is locis debent; illorum procuratores, syndici, ministri esse, aut ullam denique in eis officij, aut negotij partem administrare non possint .

ADMINISTRATORES ecclesiastici, uel laici piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordie, Charitates, Consortia, Disciplina, siue alio quocumque nomine nuncupata sint, qui nunc sunt, intra tres menses; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter & accurate munus suum exequuturos .

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, ueris pau-

L

peribus

peribus tantum distribuunt, quemadmodum cuiusque inopia, & eius uoluntas, a quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, ne ulla fraus fieri possit, ineatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, uel inique distribuendo, uel in suum commodum uertendo, uel inutilibus & superuacaneis sumptibus faciendis, male in administratione uersari; eos pro modo culpe puniat; & ad restitutionem legitime compellat; & ab officio etiam, si ei uidebitur, amoueat.

sess. 22. c.
19.

Quod si contra, quam a Tridentino concilio decretum est, ne rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare uoluerint; ecclesiasticis poenis ab eodem coerceantur.

Iis, qui bona piorum locorum administrant, ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteosim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, qua a sacris canonibus requiruntur, & ex consensu atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.

PIORVM locorum bona administratorum arbitrio ne locentur; sed publice locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere constiterit, ijs eorum locorum bona locari ne liceat.

Qui

Qui piorum locorum bona conducere uoluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi possit aequè, atque cum ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio irrita ac nulla sit.

U T autem hac, ceteraq. omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus & aliis piis locis statuit, facilius Episcopi præstare possint; præcipimus parochis, ut diligenter singula, quæ in parochiis suis sint Hospitalia & pia loca, eaq. præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, ceteraue administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quam primum deferant, cuius arbitrio parochi huius officij prætermissi pœnas dabunt.

Rogamus autem Principes et magistratus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, & contra contumaces iure agentes impedian; sed ea, quæ decet pietate, eos omni ope & auxilio iuuent.

IN petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipue seruari iubemus.

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, quæ debetur hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in illa diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad utilitatem eiusmodi locorum alienæ diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bona existimationis..

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede, præstet; nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo eiusdem diœcesis scriptam licentiam quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contra, quam hoc decreto sancitum est, petierit; ab Episcopo grauiter puniatur.

Cui etiam cura erit, ut quæ eleemosynæ collectæ fuerint, uere in pium tantummodo eorum locorum usum, quorum nomine petite fuerint, conferantur.

IN Hospitalibus, pijsq. diuersorijs, ubi hospitalitas exercetur, mares cum fœminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissime constet, uersari ne liceat; neue ea loca, quæ bonorum subsidio sunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

MENDICI, morbum simulantes, moneantur, ut se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum uitæ subsidium comparent, quam ignauia ac desidia dediti, ostiatim, in trinijs, & in templis miserrime mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, ut eiciantur; neque illis domorum hospitalium, præterea adiutus pateat.

Summopere uero hortamur Principes et magistratus, reliquosq. omnes Christi fideles, ut mendicos, uere egrotos, unum in locum conducendos, ibiq. eleemosynis sustentandos, studiosissime curent.

POBNAM excommunicationis eo ipso subeundam

dam proponimus notariis, scribisq. omnibus, qui testamenta, codicillos, aliasue tabulas de legatis ad pias causas, de rebus, quæ pro male partis, uel furto ablatis, relictæ sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab aliis scriptas apud se habeant, nisi ad tres menses Episcopo id significauerint; iis uero, qui posthac eius generis negotia scripserint, nisi intra mensem, cuius initium fiat a morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamq. particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, & auctoritate publica munitam, debitæ mercede accepta, illi tradiderint. Quæ omnia sic agantur, nisi iustum intercesserit impedimentum; quo sublato, ea, quæ supra scripta sunt, notarij exequantur. Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus parochis populo, sibi commissio, recitari uolumus.

CVRENT Episcopi, ut retento pia eleemosynæ instituto tollantur publicæ illæ commensationes, ceteraq. huius generis, quæ a sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant præsertim intra ambitum ecclesiarum die Pentecostes, & die Cœnæ Domini, ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent, non sine bonorum offensione, proposita pœna suo arbitratu.

EPISCOPI omnem curam & operam suam conferant ad erigenda & instituenda ex auctoritate summi Pontificis loca pia, quæ Montes pietatis appellantur, in singulis ciuitatibus & insignio-

ribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere.

Eaque, & quae iam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent.

Principes autem & magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam prater sortem, nisi pro ministris & aliis necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate, accipiat.

De monialibus.

VT in monasterijs regularium mulierum, quae in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur uetus disciplina, & si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsae conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberior conuiuiescant: nos has pie recteq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad prouincia nostra utilitatem constitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quae Regularium cura commissae, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectae non sunt, ex facultate a summo Pontifice Pio IIII nobis data, seruari omnino iubemus.

De monialium numero.

Ex Tridentini concilij iusso, unicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo & facultate loci, & consuetis eleemosynis sustentari commode possit; idq. intra annum facere studeat; neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat.

Sess. 25. c. 3.
De Reg.

Monasteria, in quibus duodecim non sunt, quæ professæ uel utantur, quæq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, & cum alijs monasterijs eiusdem aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regulæ; si mores agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc alijs monasterijs, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidentur, attribuantur.

De præfectis & aliis ministris monialibus.

EPISCOPI ad duos menses, posteaquam hæ constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas & quascumq. præfectas, quæ suum præfecturæ officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita iudicarint, moneant, proposita priuationis pœna, quæ ipso facto subeant, ut illæ iura, sibi a sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum uicarijs, ac simul illarum Superioribus, si Regularium curæ commissæ sunt, exhibeant; ut an recte se habeant, cognosci, & de ijs, si opus erit, ad summum Pontificem referri possit. Quod si eo præscripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, ut aliæ in earum locum rite sufficiantur.

NULLA monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliā, honores, officiaue cuiusuis generis, sui monasterij quarat, hac constituta pœna, ut & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. præterea, si id officium consequuta erit, eo, ceterisq. muneribus priuetur, Superioris arbitratu. Singula, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandum paratæ, sibiq. Dei gloriam & communem

nem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

PRAEFECTA, quocumque nomine appellentur, ex Tridentini concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quae in uita honesta laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni praest, hoc etiam incommodum esse uideatur, Episcopo; uel alio Superiore consentiente, eligatur ex iis, quae in eodem monasterio triginta annis maiores natu sint, quae uero annis saltem quinque post professionem recte uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.

Huiusmodi praefecta, & eius uicaria, Discreta etiam, quae alio nomine matres consilij uocantur, ubi ea a Capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragiis coram Superiore, aut eius ministro eligantur; qui extra monasterium ad cancellos, siue clatros stet, ex decreto Tridentini concilij.

Nequaquam autem ad haec officia deligi possint, nisi praefecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragiis, uel accessu; uicaria uero & Discreta pluribus dimidia parte suffragiis creentur.

In quibus monasteriis plures germana sorores sunt,

Sc. 25. c. 7

c. cod.

189
sunt, si earum una monasterio praeficitur, relique
sorores, neque uicaria, neque Discreta, neque ia-
nitrices fieri; neque scribe, aut celeraria officio
fungi possint.

Minora uero officia, ueluti ianua, rota, sermoni-
bus prepositarum, earumue, quae nouitias docent,
sacristia praefectarum, & quae iis praesunt, quae ma-
nuum industria se se exercent, illarum praeterea,
quae scribe, aut rationatoris munere funguntur,
& quae agrotis ministrant, ab eo, qui electioni pra-
est, una cum confessore, praefecta, uicaria, & Di-
cretis pro earum mentis conscientia, quibus op-
portunum uidebitur, tribuantur. quo decreto ni-
hil derogatum sit iis monasteriis, in quibus ad hu-
iusmodi officia Capituli suffragiis moniales deli-
gi solent.

Earum officia, quae electa fuerint, sint duorum
annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad sum-
mum trium. illis cum perfuncta fuerint, tantundem
saltem temporis uacent ab officiis; nec in eisdem
confirmari possint a monialibus; nisi grauis causa
extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas
ante tempus, officio praefinitum, inde mouere possit,
si id male administrant.

Quae delecta fuerint, quemadmodum earum obe-
dientia postulat, officia suscipiant, & eorum mu-
nera sine recusatione humiliter exequantur; quae
aliter fecerint sine iusta causa, quae Superiori pro-
bata sit, iure suffragij priuentur, ut neque ipsae
alias

alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

PRAEFECTA monasterii, tamquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animae salutis diligentissime consulat; easq. studiose admoneat, ut puro corde sint, uitaq. integritatem seruent, & ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem qua religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum pro uiribus peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uita & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici erratorum, quaecumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

IN primis uero curet, ut pax & concordia sororum conseruetur, sublati, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidii ac discordiae causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus & unus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis uinculo colligentur.

Studeat etiam, ut singula suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idq. ipsius iussu, & ut omnia ordine perficiantur, in primisq. ut silentium horis ac locis praescriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrime ab ipsa praefecta, & si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur & eius animi elatio edometur.

HVIC autem præfecta, eiusue uicaria, quæ, illa absente, eius uim & locum obtinet, moniales omnes omnino obedientiam & obseruantiam præstent, quemadmodum earum uotum postulat.

Quæ uero eius iussa neglexerit, neque pœnitentiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbe & iniuriose responderit, non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, uel excusando, eam impedierit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint; ut sua contumacia & insolentia graues pœnas pendat; apud Superiorem accusetur ab iis, quas Discretas appellauimus; quæ nisi id fecerint, flagella; disciplina nomine, sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipse publice, uel in suorum officiorum munere admiserint, quorum ueniã ipsæ sponte, atque humiliter coram omnibus petant, eisq. pœnitentiam imponendi, aliq. adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendas, ac quæ ad uirtutes omnes studiosè sectandas.

Caueant autem moniales, ne pœnitentiam sibi a præfecta impositam, pertinaciter recusent; neque superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo animo obijciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœna, ut statim ad singularum monialium pedes ter-

ram exosculetur , sibiq. flagella nomine discipline adhibeat .

In negotiis paulo grauioribus praefecta nihil decernant, nisi scientibus & consentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus consilij .

In iis uero, quae maioris sunt deliberationis, praefecta uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit .

In omnibus autem tacitis suffragiis caueant moniales, ne suffragij pilas, uel calculos inter se tradant in manus; iis, quae id commiserint, ea poena sit, ut priuata Capitulo, neque eligere, neque eligi suffragio possint, arbitrio Superioris .

Ad suffragia autem de quacumque referenda non admittantur, nisi quae triennium post emissam professionem in monasterio fuerint commorata .

DISCRETAE probitate & prudentia ceteris monialibus antecellant .

Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur .

MONIALES reliquarum sermonibus audientis eiusmodi preponantur, quae etate matura, & spectata probitate sint . Haec diligenter, fideliterq. suo officio fungantur; & ita loquentibus reliquis adsistant, ut, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumue fuerit, ipsae audiant, ac studiose animaduertant . nec enim quidquam aut ita se-

creto proferri, ut eas lateat; aut quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri patientur; in quo si quidquam secus commissum fuerit earum culpa, uel negligentia, grauiſſima pœna ſui Superioris arbitrio puniantur.

NOVITIARVM curam ſola magiſtra electa, loco, a ceteris monialibus ſeparato, habeat; alia præterea nulla.

Hæc nouitias in timore & cultu Dei, & in obſervatione religionis erudiat; coneturq. & uita exemplo quæ nullam habeat anſam reprehensionis, aſſiduſq. admonitionibus, ita eas inſtituere in ſpiritalis & ſanctæ uita ratione, ut progredientes, Deo adiutore, perfectæ eius ancillæ poſſint euadere. Quæ autem ſibi id temere aſſumpſerit, ut aliquam ex nouitiis erudiat; ius ei ſuffragij adimatur, ut neque eligere, neque eligi poſſit, quamdiu Superiori placuerit.

IANUÆ ſeptorum monaſterij die clauſa ſint una ſaltem clauē; quæ ab antiquiore ianitrice cuſtodiat, ut, cum opus fuerit, aperiri poſſint. Nequaquam autem aperiantur, niſi duabus ianiticibus præſentibus. At noctu duabus clauibus diuerſis claudantur, quarum altera aſſeruetur a præfecta, altera uero ab eadem ianitrice antiquiore. Cum autem ianuæ aliqua neceſſaria cauſa aperiantur, moniales non audeant eo accedere, ut externum quidquam aſpiciant, uel cum ullo omnino, aut mare, aut ſcœmina colloquantur. Quæ id cauſa fuerit,

fuerit, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quam diu Superiori uidebitur. qua poena etiam plectatur ea, quae ianna praeposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

Quo tempore mutantur officia; una, aut duo moniales matura ac prudentes praeficiantur monialium laboribus.

Haec ad rotam recipiant, quae elaboranda sunt; iisque distribuant, quae ad id opus faciendum sunt idoneae: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea praesente, quae rota est praeposita.

Nulla praeterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. quae contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplina nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Si quae uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quottidie adhibeatur; quae absoluta, inter se conferant, quae audierint, certatimque eiectis uitiis, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monianialium condicione, & instituto abhorrentes, inferantur.

PRAEFECTAE, etiam si earum officium sit perpetuum, scribe, ac reliqua, quae monasterii bona quocumque modo administrant, fideliter & accurate eorum rationem perscriptam habeant.

Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summam referant rationes accepti, & expensi; ut omnes, quo modo se res monasterij habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius uicario, ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quae autem aut sibi vindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.

Vt autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasteriis singula capsa constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia collocetur: quae duabus clauibus, iis inter se diuersis; clausa sint; quarum altera a praefecta monasterii, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsam aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi & praefecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quae eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, iisq. diuersis, horrei, & eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quae singula a singulis matribus, ei officio propositis, custodiantur. Eae autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.

PRAEFECTA et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo possint; nisi sciente, consentiente, ac presente eorum Superiore, aut eius uicario; seruatis item ceteris, quae iure seruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus sit.

Neque item edificare, nisi consentientibus Superiore, ac ciuibus monasterij curatoribus, qui operam dabunt, ut id quam minimo sumptu, commode, ac decenter fiat.

Quae praeposita sunt cura egrotantium, pias & misericordes se illis praebeant, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia; ac tales se illis praestent, quales ceteras uellent, si ipsae egrotarent. Egrotis cibis, & medicamenta opportuna a praefecta, & ab electis ad id ministris ita adhibeantur, ut monasterij facultates tulerint.

Praefecta autem charitatis causa eas quotidie uisitet, ut, & solatio sit, et melius ab eis cognoscat, ac curet, quae ipsis sint necessaria.

Si uero aliqua moriatur, confessor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore persolendum sit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CUM primum puellae ad suscipiendum, sacrum habitum offeruntur; monialium praefecta parentes,

M rentes,

T. 25. c.
de Reg.
monial.

rentes, uel eos, quorum cura commissæ sunt, admo-
neat excommunicationis; quæ proposita est a sacro
Tridentino cōcilio iis, qui suas puellas, uel alienas
inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religio-
nem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius con-
sensus requiretur.

In iis monasteriis, in quibus moniales pauciores
sint quinquaginta, duæ tantum germanæ sorores,
aut tres, quæ sint unius generis ac familiæ, recipi
possint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi
tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem fa-
miliæ recipi liceat; si ita monialium Capitulo ui-
deatur.

Præfecta & moniales de puella, earum suffragiis
ad suscipiendam religionem admittenda, quidquā
polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, prius
quam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id
munus delegarit, puella secreto examinata, ac pro-
bata, facultatem suscipiendi in eo monasterio reli-
gionem scripto consequuta fuerit; consentiente etiā
illius monasterij Superiore. Ab iis autem omnibus
prius diligenter inquiratur de moribus, uita, etate,
quæ maior sit duodecim annis, ac de libera & pia
uoluntate puellæ. Quæ anno saltem antequam exa-
minetur, & monialium Capitulo admittenda pro-
ponatur; propositum religionis suscipiendæ in eo
monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq.
Superiori patefecerit, ut interim huiusmodi inqui-
sitio

sitio mature fieri possit . Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterii , aut cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit , semel singulis mensibus peccata sua confiteatur , sacrosanctamq. sumat Eucharistiam , ac persepe moniales in locis colloctionum alloquatur ; ut ab eis tum explorari accuratius , tum admoneri melius possit de omnibus , quacumque illi agenda & ferenda erunt religionis causa intra septa monasteriorum ; ne ullo umquam tempore conqueri , & inscientiam excusare possit .

De puella admittenda ad suscipiendam religionem , ac mox etiam novitia ad professionem , ferantur tacita suffragia ; ut singula moniales , nullo affectu impedita , libere suae conscientiae possint satisfacere .

Nec uero huiusmodi puella ad religionem , neue novitia ad professionem recipiatur ; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit .

Puella ad religionem admissio , aliter facta , quam praescriptum sit , irrita sit , & nulla .

Praefecta uero , cuius culpa , uel negligentia id factum fuerit , ab officii administratione submota , uel etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur .

Praefecta autem statim de suffragiorum exitu Superiorem admoneat ; ut in librum , ad huiusmodi usum institutum eius nomen , quae recepta si , et ab eo referatur .

ribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere.

Eaque, & quae iam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent.

Principes autem & magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam praeter sortem, nisi pro ministris & aliis necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate, accipiat.

De monialibus.

VT in monasterijs regularium mulierum, quae in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur uetus disciplina, & si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsae conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberrius conuiuiscant: nos has pie recteq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad prouincia nostra utilitatem constitutas, ab omnibus in hac prouincia monialibus, etiam quae Regularium cura commissa, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectae non sunt, ex facultate a summo Pontifice Pio IIII. nobis data, seruari omnino iubemus.

De monialium numero.

Ex Tridentini concilij iusso, unicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo & facultate loci, & consuetis eleemosynis sustentari commode possit; idq. intra annum facere studeat; neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat.

Monasteria, in quibus duodecim non sunt, quæ professe uelo utantur, quæq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, & cum alijs monasterijs eiusdem aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regulæ; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc alijs monasterijs, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidentur, attribuantur.

Sess. 25. c. 3.
De Reg.

De præfectis & aliis ministris monialibus.

EPISCOPI ad duos menses, posteaquam hæ constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas & quascumq. præfectas, quæ suum præfecturæ officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita indigent, moneant, proposita privationis pœna, quæ ipso facto subeant, ut illæ iura, sibi a sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum vicariis, ac simul illarum Superioribus, si Regularium curæ commissæ sunt, exhibeant; ut an recte se habeant, cognosci, & de iis, si opus erit, ad summum Pontificem referri possit. Quod si eo præscripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, ut aliæ in earum locum rite sufficiantur.

NULLA monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliā, honores, officiaue cuiusuis generis, sui monasterij querat, hac constituta pœna, ut & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. præterea, si id officium consequuta erit, eo, ceterisq. muneribus priuetur, Superioris arbitrato. Singula, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandum parata, sibiq. Dei gloriam & commu-

nem

nem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

PRAEFECTA, quocumque nomine appelletur, ex Tridentini concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quae in uita honesta laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni praest, hoc etiam incommodum esse uideatur, Episcopo; uel alio Superiore consentiente, eligatur ex iis, quae in eodem monasterio triginta annis maiores natu sint, quae uero annis saltem quinque post professionem recte uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.

Sclz 5. c. 3

Huiusmodi praefecta, & eius uicaria, Discreta etiam, quae alio nomine matres consilij uocantur, ubi ea a Capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragiis coram Superiore, aut eius ministro eligantur; qui extra monasterium ad cancellos, siue clatros stet, ex decreto Tridentini concilij.

c. cod.

Nequaquam autem ad haec officia deligi possint, nisi praefecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragiis, uel accessu; uicaria uero & Discreta pluribus dimidia parte suffragiis creentur.

In quibus monasteriis plures germana sorores sunt,

sunt, si earum una monasterio praeficitur, relique
sorores, neque uicaria, neque Discreta, neque ia-
nitrices fieri; neque scriba, aut celeraria officio
fungi possint.

Minora uero officia, ueluti ianua, rota, sermoni-
bus praepositarum, earumue, quae nouitias docent,
sacristia praefectarum, & quae iis praesunt, quae ma-
nuum industria se se exercent, illarum praeterea,
quae scriba, aut rationatoris munere funguntur,
& quae agrotis ministrant, ab eo, qui electioni pra-
est, una cum confessore, praefecta, uicaria, & Di-
cretis pro earum mentis conscientia, quibus op-
portunum uidebitur, tribuantur. quo decreto ni-
hil derogatum sit iis monasteriis, in quibus ad hu-
iusmodi officia Capituli suffragiis moniales deli-
gi solent.

Earum officia, quae electae fuerint, sint duorum
annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad sum-
mum trium. illis cum persuncta fuerint, tātundem
saltem temporis uacent ab officiis; nec in eisdem
confirmari possint a monialibus; nisi grauis causa
extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas
ante tempus, officio praefinitum, inde mouere possit,
si id male administrant.

Quae deletae fuerint, quemadmodum earum obe-
dientia postulat, officia suscipiant, & eorum mu-
nera sine recusatione humiliter exequantur; quae
aliter fecerint sine iusta causa, quae Superiori pro-
bata sit, iure suffragij priuentur, ut neque ipsae
alias

alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

PRAEFECTA monasterii, tamquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animae salutis diligentissime consulat; easq. studiose admoneat, ut puro corde sint, uitaq. integritatem seruent, & ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem qua religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum prouiribus peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uita & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici erratorum, quaecumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

IN primis uero curet, ut pax & concordia sororum conseruetur, sublati, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidijs ac discordiae causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus & unus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis uinculo colligentur.

Studeat etiam, ut singula suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idq. ipsius iussu, & ut omnia ordine perficiantur, in primisq. ut silentium horis ac locis praescriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrime ab ipsa praefecta, & si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur & eius animi elatio edometur.

HVIC autem præfecta, eiusque uicaria, quæ illæ absente, eius uim & locum obtinet, moniales omnes omnino obedientiam & obseruantiam præstent, quemadmodum earum uotum postulat.

Quæ uero eius iussa neglexerit, neque pœnitentiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbe & iniuriose responderit, non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, uel excusando, eam impenderit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint; ut sua contumacia & insolentia graues pœnas pendat, apud Superiorem accusetur ab iis, quas Discretas appellauimus; quæ nisi id fecerint, flagella, disciplina nomine, sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipse publice, uel in suorum officiorum munere admiserint, quorum ueniã ipse sponte, atque humiliter coram omnibus petant, eisq. pœnitentiam imponendi, aliq. adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendas, ac quæ ad uirtutes omnes studiose sectandas.

Caueant autem moniales, ne pœnitentiam sibi a præfecta impositam, pertinaciter recusent; neque superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo animo obijciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœna, ut statim ad singularum monialium pedes ter-

ram exosculetur , sibiq. flagella nomine discipline adhibeat .

In negotiis paulo grauioribus præfecta nihil decernant, nisi scientibus & consentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus consilij .

In iis uero, quæ maioris sunt deliberationis , præfecta uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit .

In omnibus autem tacitis suffragiis caueant moniales , ne suffragij pilas , uel calculos inter se tradant in manus; iis , quæ id commiserint , ea pœna sit, ut priuata Capitulo , neque eligere, neque eligi suffragio possint , arbitrio Superioris .

Ad suffragia autem de quacumque referenda non admittantur, nisi quæ triennium post emissam professionem in monasterio fuerint commorata .

DISCRETÆ probitate & prudentia ceteris monialibus antecellant .

Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint , saltem sex creentur .

MONIALES reliquarum sermonibus audientis eiusmodi preponantur, quæ ætate matura , & spectata probitate sint . Hæ diligenter , fideliterq. suo officio fungantur; & ita loquentibus reliquis adstant , ut , quidquid tum intus , tum foris dictum , factumue fuerit , ipsæ audiant , ac studiose animaduertant . nec enim quidquam aut ita se-
creto

fuert, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quam diu Superiori uidebitur. qua poena etiam plectatur ea, quae ianuae praeposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

Quo tempore mutantur officia; una, aut dua moniales matura ac prudentes praeficiantur monialium laboribus.

Haec ad rotam recipiant, quae elaboranda sunt; iisq. distribuunt, quae ad id opus faciendum sunt idonea: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea praesente, quae rota est praeposita.

Nulla praeterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. quae contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplina nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Si quae uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quotidie adhibeatur; quae absoluta, intersc conferant, quae audierint, certatimq. electis uitiis, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monianialium condicione, & instituto abhorrentes, inferantur.

PRAEFECTAE, etiam si earum officium sit perpetuum, scribe, ac reliqua; quae monasterii bona quocumque modo administrant, fideliter & accurate eorum rationem perscriptam habeant.

Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summam referant rationes accepti, & expensi; ut omnes, quo modo se res monasterij habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius uicario, ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quae autem aut sibi vindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.

Ut autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasteriis singula capsae constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia collocetur: quae duabus clauibus, iis inter se diuersis; clausae sint; quarum altera a praefecta monasterii, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsae aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi & praefecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quae eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, iisq. diuersis, horrei, & eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quae singula a singulis matribus, ei officio praepositis, custodiantur. Ea autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.

PRAEFECTA et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo possint; nisi sciente, consentiente, ac praesente eorum Superiore, aut eius uicario; seruatis item ceteris, quae iure seruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus sit.

Neque item edificare, nisi consentientibus Superiore, ac ciuibus monasterij curatoribus, qui operam dabunt, ut id quam minimo sumptu, commode, ac decenter fiat.

QVAE praeposita sunt cura egrotantium, pias & misericordes se illis praebeant, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia; ac tales se illis praestent, quales ceteras uellent, si ipsae egrotarent. Egrotis cibis, & medicamenta opportuna a praefecta, & ab electis ad id ministris ita adhibeantur, ut monasterij facultates tulerint.

Praefecta autem charitatis causa eas quotidie uisitet, ut, & solatio sit, et melius ab eis cognoscat, ac curet, quae ipsae sint necessaria.

Si uero aliqua moriatur, confessor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore persolendum sit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CVM primum puellae ad suscipiendum, sacrum habitum offeruntur; monialium praefecta pa-

rentes, uel eos, quorum cura commissæ sunt, admo-
neat excommunicationis; quæ proposita est a sacro
Tridentino cōcilio iis, qui suas puellas, uel alienas
inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religio-
nem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius con-
sensus requiretur.

In iis monasteriis, in quibus moniales pauciores
sint quinquaginta, duæ tantum germanæ sorores,
aut tres, quæ sint unius generis ac familie, recipi
possint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi
tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem fa-
milie recipi liceat; si ita monialium Capitulo ui-
deatur.

Præfecta & moniales de puella, earum suffragiis
ad suscipiendam religionem admittenda, quidquā
polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, prius
quam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id
munus delegarit, puella secreto examinata, ac pro-
bata, facultatem suscipiendi in eo monasterio reli-
gionem scripto consequuta fuerit, consentiente etiā
illius monasterij Superiore. Ab iis autem omnibus
prius diligenter inquiratur de moribus, uita, etate,
quæ maior sit duodecim annis, ac de libera & pia
uoluntate puella. Quæ anno saltem antequam exa-
minetur, & monialium Capitulo admittenda pro-
ponatur; propositum religionis suscipiendæ in eo
monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq.
Superiori patefecerit, ut interim huiusmodi inqui-
sitio

sitio mature fieri possit . Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterii , aut cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit , semel singulis mensibus peccata sua confiteatur , sacrosanctamq. sumat Eucharistiam , ac persæpe moniales in locis colloctionum alloquatur ; ut ab eorum explorari accuratius , tum admoneri melius possit de omnibus , quæcumque illi agenda & ferenda erunt religionis causa intra septa monasteriorum ; ne ullo umquam tempore conqueri , & inscientiam excusare possit .

De puella admittenda ad suscipiendam religionem , ac mox etiam novitia ad professionem , ferantur tacita suffragia ; ut singule moniales , nullo affectu impedita , libere sue conscientie possint satisfacere .

Nec uero huiusmodi puella ad religionem , neue novitia ad professionem recipiatur ; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit .

Puella ad religionem admissio , aliter facta , quam præscriptum sit , irrita sit , & nulla .

Præfecta uero , cuius culpa , uel negligentia id factum fuerit , ab officii administratione submota , uel etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur .

Præfecta autem statim de suffragiorum exitu Superiorem admoneat ; ut in librum , ad huiusmodi usum institutum eius nomen , quæ recepta sūt , ab eo referatur .

CVM primum suffragijs Capituli aliqua recepta est; statim omnes uestium delicias, & inanem ornatum deponat; & nigro, uel fusco uestitu, aut albo, at non serico induatur, ea modestia & submissione; ut omnes intelligant, eam mundo renunciasse, ut Deo religiose inseruiat. quo uestitu semper utatur; donec in monasterium introeat, & interea a choreis. & spectaculis inanibus abstineat.

Qua uero eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium uestibus in monasterio indui non possit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq. concessu Episcopi, & monialium Superioris; quibus liberum sit, uel producere, uel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire uidebitur.

Tumultus autem euitandi causa, deducatur mane ad monasterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq. inuitatu aliorum, & sola introducatur in ecclesiam interiorem monasterij: Missaq. audita, & sumpta communione, ceterisq. solemnibus ceremoniis adhibitis, coram reliquis monialibus, a Superiore, aut monasterij confessore uestiatur, qui illam adeo grauem, sacramq. actionem aliquo pio sermone prosequatur. Quod etiam in professione seruetur. Superior, siue confessor hanc cautionem adhibeat, ne puella nonitia nomen gentilium seminarum imponat; sed sanctarum, quae ab Ecclesia celebrantur.

Qua

Qua puella postquam monialium uestem suscepit, amplius e monasterij septis exire non possit; nisi fortasse nondum professam paniteret in monasterium introisse. Si uero semel exierit, nulla illi in posteram facultas redeundi concedatur.

Nouitiæ causa ante professionem ex decreto Tridentini concilij nihil monasterio datur, præter id, quod necessarium sit ad uictum & uestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu; quod totum representari uolumus, antequam puella in monasterium ingrediatur.

De nouitiis ad professionem recipiendis.

QUONIAM ex Tridentini concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitum facta, nulla est, nullamq. parit obligationem; curent Episcopi, ne nouitia ulla ante illam ætatem & tempus ad professionem admittatur.

Præfæcta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut, uel ipse, uel si is abest, impediturue, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ uoluntatem cognoscat; perspiciatq. an eiusmodi condicionibus sit, quas monasterij illius & ordinis regula postulat; an item monasterium idoneum; ei denique demonstret, quam grauis ea res sit, quamue multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea, antequam ad professionem recipiatur, uinculi uim in-

16. telligat, quo se obstringi uult. Si praefecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini concilij decreto ab eius officio tamdiu amoveatur, quoad Episcopo uidebitur.

Nouitia ne examinetur intra septa monasterij, sed extra, in publica eius monasterij ecclesia, ut libere & fidenter suam uoluntatem exponere possit.

Quod uero professione facta, eleemosyna gratia ad professam sustentandam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud uirum, monialibus, & earum Superiori probatum, deponatur; ut nullo impedimento tum monialibus praesto esse possit.

Nulla autem renunciatio bonis a nouitia fiat; nisi, quemadmodum a concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, uel eius uicario permissa, ad duos proximos menses ante professionem fiat.

Et quoniam, quae moniales, professione facta, uelut suscepunt; quottidie suae religionis diuinum officium dicere debent; nulla ad professionem admittatur, quae congrue legere & officium dicere nesciat. id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi, qui, se praesente, eam legere iubebit.

Professionis autem & diei, & anni, quo facta est, in libro, ad eum usum confecto, memoria conseruetur, manu eius monialis, quae scribe officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quae professsa sit, si

si modo scribere sciuerit, & Superioris, qui eam admiserit.

Quod die puella profitetur, uel monialem habitum induit, in foresterijs, adibusq. monialium, ab eius propinquis & amicis conuiuia ne fiant, neue bella ria dentur.

De diuinis officiis, precationibus & lectione monialium.

CVM ad sanctimoniales ualde pertineat laudare assidue DEVM creatorem, conseruatorem, & redemptorem mundi, eidemq. gratias agere, & supplicare, ut suam misericordiam omnibus hominibus ad salutem impertiat; idcirco moniales omnes die noctuq. chorum frequentent; sacrisq. officijs distincte, attenteq. ab ipsis & uoce, & pio animi affectu celebrandis, intersint; illis solum exceptis, quarum praefecta iusti impedimenti excusationem acceperit.

Adsint autem singula initio diuinorum officiorum, congruenti sui ordinis uestitu induta, in suis ac proprijs locis, & usque ad finem persistant; non prius inde discedentes, quam praefecta, aut uice eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit. Soni, cantus, qui honesti & spirituales non sint, colloquia etiam risus, quidquid praeterea indignum est domo DEI, & eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione, omnino amoueantur.

Quaecumque autem contra hæc, quæ iussa sunt, aliquid fecerit, præfectæ arbitrio pro modo culpa acriter puniatur.

Et quia mentis oratio tanto præstantior ea, quæ solum ore exprimitur, quanto anima est excellentior corpore; piis incredibile solatium affert, & fructum; eosq. quotidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens: ideo moniales & Velatæ & Conuersæ præter horas canonicas, aliasq. orationes, quas ex officio habere debent, quotidie in chorum uniuersæ conuenientes, nisi necessario impediuntur, saltem per horam, mentalem orationem adhibeant; semihora uidelicet post matutinum, itemq. post nonam, aut completorium; sublatis ad Deum mentibus piis & salutaribus rebus contemplandis: præsertim uero uitam, doctrinamq. D. N. IESV CHRISTI, atque eius sancta mysteria studiose meditabuntur, passionem uidelicet, mortem, resurrectionem, ascensum in calum, extremum aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatorum supplicia, aliaq. eiusmodi, quæ ad Dei gloriam, & propriam proximorumq. salutem pertineant.

QVONIAM uero a Tridentina sancta synodo prohibetur, ne in choro, uel monasterii septis, sed in ecclesia publica sanctissimum Christi corpus conseruetur; efficiant Superiores, ut eiusmodi decreto ubiq. obtemperetur.

DIEBUS festis ut otium, a quo mala omnia oriuntur,

untur, exutetur; moniales tempus, quod sibi a diuinis officiis & consuetis orationibus superfuerit, in sacra aliqua lectione consumant, qua ad Dei, & sui ipsius cognitionem eas ducat, uiamq. monstret perfectionis & aeternae uitae; idq. uel separatim, uel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis & fructuosa sit animarum oblectatio, uitia coerceat, ad uirtutes inflammet, contra autem inani-um librorum lectio mentes corrumpat.

Quod ne accidat, Superior, aut confessor omnes monasterii libros perspiciat, & recognoscat, singulas moniales in uirtute obedientiae suos proferre cogens.

De communi uitae usu, ac de proprietate tollenda.

IN omnibus monasteriis, quod ad cibum, potum somnum, uestitum, ceterasq. res attinet, omnes communiter uiuant, ut a sacro Tridentino concilio decretum est; neque quidquam inter eas differat, aut alia alii praefatur, aut posthabeatur, quemadmodum uotum paupertatis postulat; ut tuum, & meum, atque omnis priuata rerum possessio & re, & uerbo omnino tollatur, omnis etiam superuacaneus, & inanis rerum usus; neque ulla sit, quae quidquam possideat, aut adhibeat, ut proprium, etiam si ad necessitatem concessum sit. Omnes itaque monasterij prouentus, cuiuscumque generis sint, eleemosyna etiam & quasus ex laboribus;

bus; liuelli prater ea, legata & bona mobilia & immobilia, quæ testamento relicta, & quæ donationis, uel alia quauis causa obtinuerint, a singulis monialibus ad communem monasterii utilitatem conferantur. præfecta uero pro sua prudentia & humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimum consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis uotum.

Utiq. omnis proprietatis occasio tollatur de monasteriis; confessores, ac præfectæ, uoti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt, ut curent omnes vestes lineas, laneas, uel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas; duasq. ex monialibus, quo tempore mutantur officia, iis excutiendis, purgandis & sarcientiis præficiendas; quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, et, ut usus feret, eas distribuant; nullaq. uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quottidianum usum sunt necessaria. Aegrotarum uero vestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsas relinquantur.

Dona, quæ singulis mittantur, ad præfectam adferantur; nec ulla possit illa accipere, aut ad usum adhibere, nisi sciente et consentiente præfecta, quæ in id omnino incumbere debet, ut ex monasterio uitium proprietatis, tamquam multorum malorum causam, euellat; neque cuique permittat, ut pecuniam apud se habeat.

TER autem in singulos annos, Praefecta una cum Discretis, cellas & supellectilem singularum monialium diligenter inquirat; & scrutetur, ne ulla quidquam habeat proprii, aut plus quam quantum ei ad suum usum concessum fuerit.

Quod si qua proprii aliquid tenere deprehensa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua & passiva uoce priuata sit ex Tridentini concilij decreto; atque etiam iuxta suae regulae & ordinis constitutiones puniatur; multoq. magis, qua ex communi, aut ex eo, quod alicuius usui tributum sit, furtim sibi aliquid uindicauerit. c. 3.

Si prater ea speculum, catellus, unguenta, aut suffimenta, & huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; Superior statim id e monasterio auferendum, et eam apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue uelata, siue conuersa sit, eleemosynam dare, largiri, aut uendere esculentas res, uestes, aut bona, cuiusuis generis sint, etiam si ad usum ei attributa sint, aut etiam legare omnino non possit. Quae secus fecerit, uelum ei per mentem adimatur; ac ter se uerberibus ad disciplinam affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit praefecta concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, uel aliud exiguum e largiendi propinquis, aut bene merentibus.

AD sonitum minoris campanae omnes conueniant

niant ad benedictionem mensæ, quam præfecta, uel uicaria, uel, ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.

Deinde loco et ordine discumbentes non prius discedant, quam Deo gratiæ actæ fuerint. quæ non obediērit, uno die obsonio priuetur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, & uesperī ad primam; ac secundam mensam aliquis spiritalis liber, qui ad religionem intendat, quotidie legatur, omnibus discumbentibus, cum silentio & attentatione audientibus; ut una cum corpore mens etiam recreetur.

Vniuersæ moniales, si fieri possit, uno loco dormiāt, a præfecta, aut a uicaria optime concluso; cuius clauēs ab ipsa præfecta asseruentur.

Singula autem in singulis lectis omnino dormiāt, & in singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, ut omnes capere possint.

Cella uero diu, noctuq. aperta sint; ut præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq. ubi dormitur, clauso, præfecta, aut eius uicaria, aut aliqua ex Discretis, omnes cellas uisitet; ut, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.

MONIALIEVS nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiam,

diam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq. renunciantes, in septa monasterij se incluserunt.

Ut igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, qua diaboli insidiis maxime patet, communia-
tur; curent Episcopi, ut ad omnes fenestellas, ubi colloquendum sit, duo ferrei clatri, seu cancelli construantur; qui saltem palmo distent, alter ab altero.

Inter uirgas ferreas, quibus singuli cancelli compacti sunt, non plus omnino, quam uncia intersit. Sint autem uirga ita solida, ut neque facile frangi, neque flecti possint.

Intimo uero cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, qua moueri nequeat; sitq. exiguis foraminibus, ad audiendi tantum commoditatem perforata, cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestrae, qua aperiri possit, cum erit colloquendum, apponatur.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo unciarum, cuius clauis a praefecta custodiatur; neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum Episcopo, uel ordinis Superioribus, aut cum parentibus, & fratribus monialium, & aliis arcta propinquitate generis coniunctis; aut cum instrumentum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri oporteat.

Quod

*Quod uero ad huius fenestellula concessionem at-
tinet, excepta sint monasteria; quorum moniales
uel lege, uel consuetudine ab externis hominibus
conspici numquam solent.*

*Ostia locorum, quae colloctioni solum & intus, &
foris sunt attributa, semper clausa sint; quorum
clauēs sint apud antiquissimam earum moniali-
um; quae audiendis sermonibus sint praepositae; nec,
nisi, cum opus sit longiori colloctione, aperiantur.
ceterum ianitrix ex clatrata ianuae fenestellula,
ianua tamen clausa, rotaria ex rota, responde-
bunt pulsantibus.*

*Loca autem intus, & foris colloctioni attributa,
cum ibi sint, qui loquantur, semper pateantur, ut,
quinam sint, uideri possint.*

*OSTIA, per quae a septis monasterij in exte-
riorem ecclesiam patet aditus, ad mensum muro
obstruantur. Si quid in hoc praefecta culpa, uel ne-
gligentia commissum fuerit; ea & officio, & uelo
Superioris arbitrio priuetur.*

*OMNES fenestrae, et cancelli, et quicumque lo-
cus per quem moniales externam ecclesiam intro-
spicere possint, in adificentur, praeter fenestram, in
qua collocata est rota, & fenestellulam ad solum sa-
cro sanctae Eucharistiae sumendae usum constitutam,
ac illam fenestram, per quam corpus & sangui-
nem Domini nostri Iesu Christi, a sacerdote cele-
brante elatum, aspicere possint.*

*Ea fenestra perpetuo linco panno contexta sit, qui
tantum-*

tantummodo, cum sustollitur sacrosancta Eucharistia, amoveatur. fenestra autem ratio sit eiusmodi, ut sacerdos ex altari moniales intueri nequeat.

CVRENT Episcopi, & alij Superiores, ne vicinorum adibus, quicumque illi sint, monasteria inspiciantur; maxime uero si fratrum cuiusvis ordinis, aut presbyterorum ades illis immineant: quo casu parietes altius tolli, et novos adificari iubeant eorum sumptibus, quorum Episcopi, & ij, qui monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacumque appellatione remota.

Quamobrem etiam sacularium principum auxilium implorent, ut monialibus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis, scire per monasterium ambulare liceat.

Regulares uiri in posterum, ne in ea loca migrent; neue areas, monasteriis monialium proximas, adificandi causa emant, unde monialium aspectus fieri possit.

Moniales item monasteriorum adificatione uicina regularium uirorum adibus, aut iis locis, unde ipse ab illis inspicere possint, in posterum prohibemus. Edes, proxima monasteriis sanctimonialium; famosis mulieribus ne locentur.

Neue ibidem spectacula, cantus, saltus, ludi, & huiusmodi profane res, et inanes exerceantur, quae eas sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam praebere possint.

QVEMADMODVM a sacro Tridentino concilio

sess. 25. d.
Reg. c. 5.

cilio sancitum est, moniali professæ nulla ratione e monasterij septis egredi liceat; nisi ex causa legitima, quæ ab Episcopo probata sit.

Huiusmodi uero licentia egrediendi nullo pacto permittatur; nisi id grauissima res, & summa necessitas postularit; neque ijs monialibus, quibus nisi, ex summi Pontificis concessu, egredi fas est.

Apostata, fugitiua, & delicti causa eiecta monasteriis, quæ cum sacro uestitu, aut sine eo uagantur, non sine scandalo religionis; ab Episcopis, ceterisq. earum Superioribus, petito etiam secularium principum auxilio, ad sua monasteria redire cogantur; ut ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quod si Superioribus in monasteria restitui debere minime uideantur; in earum mulierum numerum, quas Couertitas uocant, sum bonis, quæ attulerunt ad monasterium, adscribantur. ea autem bona, illis mortuis, priori monasterio restituantur.

Si quæ monialis in monasterii septa marem, aut feminam, cuiusuis ætatis, condicionisue, etiam si matres, aut sorores sint, introduxerit; tribus mensibus in carcerem concludatur; eiq. singulis sextis feriis ieiunanti, nihil præter panem & aquam ad cibum et potum adhibeatur, atque ad annum uelum adimatur. Eandem pœnam subeant, quæ rota, & ianua proposita fuerint, præfectæ etiam, et quauis aliæ, quarum consensu id commissum sit.

Quicum

Quicumque uero clericus, siue secularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus, conditionis, ipsarum monialium septa interdum, uel noctu introire ausus fuerit; præter excommunicationis pœnam, quam ex concilij Tridentini decreto ipso iure subit; alijs etiam grauissimis pœnis, habita persone, criminisq; ratione, puniatur. Et si ecclesiasticus sit, aut beneficia obtineat, suorum etiam ordinum munere ex Ordinarij uoluntate prohibeatur suisq; omnibus beneficijs priuetur. quo decreto excipintus eos, quibus ob necessariam monasterio eorum operam & industriam Superior septa ingrediendi facultatem, quotannis renouandam, scripto permiserit. Is autem meminerit sibi a Tridentino concilio ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi, nisi in casibus necessarijs; ideoq; caueat, ne, quæ intus officia moniales obire possunt, ad ea præstanda externi in septa monasterij introducantur. atque ut in hac necessitate dignoscenda una eademq; ratio ubiq; seruetur, & ille facile concedendi usus coerceatur; Episcopus adhibitis in consilium omnibus monasteriorum Superioribus, etiã regularibus, statuatur, ac præscribat, quæ opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant. quam uero rationem in hac re præscripserit; ea ab omnibus, etiam Regularibus, inuolante seruetur.

c.cod.

c.cod.

INTRA septa monasterij mares & fœmine cu

N iusuis

iusuis generis, etiam si ipsis monialibus inferuiāt,
uel sint etate confecti, nulla de causa pernoctare
possint, proposita pœna excommunicationis late
sententia, quam & is, qui pernoctarit, & præfecta,
quæ id permiserit, subeat; quibus addantur alia
pœna Superioris arbitrata.

Neue intus in eisdem septis boues, equos, & iumen-
ta cuiusuis generis alant.

Si contra fiet, præfecta tres menses ab officij sui mu-
nere amoveatur.

MONIALES cum nemine externo omnino
colloquantur; nisi is licentiam scriptam, & ob-
signatam a Superiore monasterij, aut ab eo, quem
is suo nomine substituerit, atque in cancellaria E-
piscopali gratis descriptam attulerit. Quæ contra
id fecerit, priuetur trium mensium facultate lo-
quendi cum externis omnibus cuiusuis sexus, etiā
propinquis; cogaturq. singulis sextis ferijs eius
temporis, disciplina nomine, flagella sibi publice
adhibere, & orare eo psalmo, *Misere mei Deus*.
Licentie autem, scripto permittente, accipiantur ab
ijs, quæ rote sint prepositæ; priusq. ad præfectam
deferantur, quam illæ accersantur, quæ scripto no-
minata sint. Præfecta ubi scriptum legerit, ma-
numq. et signum eius agnouerit, cuius officium sit
facultatem colloquendi concedere, benedictione
adhibita, permittat ijs, quæ scripto nominentur, ut
cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim
descripti sint; idq. ad communem colloquutionis fe-
nestellam,

nestellam, non ad ianuam, neque in ecclesia, aut
alibi, presentibus semper monialibus arbitris ci-
muneri praefectis. Quae uero ad colloquendum ac-
cesserint, breui finem loquendi faciant; caueantq-
ne tempus, quo nihil est pretiosius, inani, aut inuti-
li sermone consumant.

NON est ferendum, ut moniales, praesertim sa-
cris diebus, aberrantes ab oratione, ceterisq. pijs
exercitationibus, sermonibus minime necessariis
tempus consumant: idcirco, quibus diebus sumi-
tur sacrosancta Eucharistia, & quoties dies festi ex
praecepto Ecclesiae celebrantur, tempore etiam Ad-
uentus & Quadragesimae, in uigilijs praeterea de
praecepto, omni denique tempore, cum diuina sunt
officia, moniales cum externo nemine omnino col-
loqui possint, nisi necessitas ita postulet.

MONIALES uero tam quae audiendis sermoni-
bus praeposita sunt, quam illae, quae loquentur, ne
monasterium absurdis & inanibus rumoribus co-
pleatur, cum nemine omnino communicent, quae
ab externis acceperint, nisi cum praefecta, si eis ex-
pedire uidebitur, ut aliqua ad eam referantur.

VIGILENT praefecta, & quae sermonibus au-
diendis praeposita sunt, ne quisquam ad colloquen-
dum cum monialibus accedat, simulato eius nomi-
ne, qui scripta licentia nominatur. Quod si id a
quoquam commissum fuerit, is ab Episcopo; quae ue-
ro cum eo collocuta fuerit, & quae scientes permise-
rint, a suo Superiore, harum constitutionum pra-

scripto, graui poena eorum arbitratu afficiatur.

QVICVMQVE uero clericus sine seculari, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus & conditionis ad monialium monasteria accesserit, & cum earum aliqua, non impetrata, ut praescriptum est, colloquendi facultate, sermonem habuerit, grauius puniatur.

Hoc autem edicto neque patres, neque fratres tene ri uolumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis ceteris regulis, hac ipsa de re latis, cum filiabus & sororibus tantum colloqui, non tamen sepe a unquam ingredi, licebit.

NEMINI omnino neque sacro, neque profano, neque mari, neque femina liceat adire monasteria monialium docendi causa tantum, quem figuratum uocant.

In iis tamen monasteriis, in quibus non in exteriori ecclesia a secularibus, sed intus a monialibus organo sonatur, permittere poterit Superior alicui uiro, moribus & aetate ab Episcopo probato, ut foris ad fenestellam colloquutionis monialem organistam tantum sonandi artem edoceat, si in eo studij genere plus proficere necesse habeat.

Hac autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur; cui semper adsistent dua ex iis, quae audiendis sermonibus praeposita sunt.

Qua contra fecerit, siue praefecta, siue alia, uelo priuetur; aliisq. praeterea poenis afficiatur, arbitra-

tu Superioris . . .
Organum autem in posterum ne constituatur; nisi
locus, in quo apte locetur, Superioris iudicio ante
probetur.

Prohibentur etiam moniales ipse intus, aut per al-
lios foris sonare musicis instrumentis, prater orga-
na, & harpichordium, quo ars organo sonandi dis-
scitur.

NE liceat monialibus depositi, aut custodia
causa, in monasterio habere pecuniam, gemmas,
uestes, aut eius generis res ullas cuiusvis persone,
nec uasa quidem florum, aut fruticum.

Quod si quæ in presenti habeant, ut omnis incom-
modi causa tollatur, ad tres menses, quibus debent,
ea restituant.

Contumacibus, aut negligentibus pœna sit; præs-
ctis, officij, ceteris, ueti spoliatio.

MONIALES, ne animi quidem relaxandi
causa, secularium uirili, aut muliebri uestitu utan-
tur, cum dedeceat Dei famulas, uestes, ab earum
professione alienas, induere. uerum, decoro semper
seruato omnium & temporum, & actionum, per-
mittente præfecta, honeste, &, quemadmodum sa-
cras Deo uirgines deceat, animum remittere li-
cebit.

MONIALES etiam ne offulas, aut cetera hu-
iusmodi consiciant donandi gratia, prohibemus
propter temporis iacturam, & sumptum, qui in
cas impenditur. Quæ contra decretum, aliud com-

miserit, uel permiserit, Superioris arbitrati pū-
niatur; maxime uero in præfectam animaduēr-
tatur.

NULLI monialis sit ad quemquam secreto
littera scribere, præter Superiorem et Episcopum
si de aliqua graui re esset admonendus.
Neque ad se missas litteras aperire, & legere, nisi
præfecta prius eas coram uicaria legerit; aut se
præsentē legi iusserit.

Quæ contra hanc legem aut scripserit, aut acce-
perit litteras; per duos menses e sua cella pedem
non efferat; & singulis sextis feriis ita ieiunare
cogatur, ut tantum panis & aqua uescatur. Ac si
ex littera suspicionem aliquam criminis haberent
ea, ad quam scriptæ fuerunt, præter prædictam pœ-
nam, sex menses & facultate loquendi ad fenestel-
lam monialium collocutionis, & uelo priuetur.
Verum ne præfecta falli possit, fidei, ei litteris, osten-
sis, quæ aliæ sint ab acceptis, & ab illis, per quas re-
sponsum est; quæ rotæ præpositæ fuerint, omnes ac-
cipient litteras, quæ ad monasterium peruene-
rint; easq. statim ad præfectam afferent; a qua
etiam litteras, a monialibus scriptas, accipient
clausas, & obsignatas coram eadem ipsa, quas de-
inceps nuncijs externis tradent.

De conuersis.

CONVERSIS, minimum quadraginta annos
 natæ, & Superiori probatis, facultas sit exe-
 undi e septis monasterij, propter negotia monaste-
 rio necessaria; permittente tamen præfecta, quo-
 tiescumque exeundem fuerit.

Cui etiam liberum sit, eas; si ita uidebitur, intra se-
 pta semper retinere. quod ut faciat, si modo possit,
 eam uehementer cohortamur.

Ad funera autem ne prodeant, nisi quæ ordinis sint
 mendicantium.

Exeuntes uero bine prodeant; neque longius disce-
 dant, altera ab altera, quam ut se inuicem aspice-
 re, & audire possint.

Quibus si ex urbe egredi contigerit, semper in eo-
 dem lecto somnum capiant.

Caueantq. ne in cuiusquam famosæ persone do-
 mum introeant, etiam si illa de monasterio bene
 merita fuerit.

Neue in domicilijs, ubi aliæ honestæ mulieres non
 habitent, pernoctent.

Neue litteras, aut mandata clam perferant.

Aut quidquam inane monialibus renunci-
 ent, quod foris uiderint, aut audierint.

Delinquentibus pœna sit, carcer, aut etiam gra-
 uior arbitratu Superioris.

De puellis sæcularibus, quæ in monasteriis
educantur.

PUELLÆ sæculares cuiusvis generis, condi-
tionis & ætatis, quæ nunc in clausura monaste-
rii, educationis, aliæque causa commorantur, post
annum e monasterio exire cogantur, nisi omnibus
his prædita, quæ ad suscipiendam religionem, mona-
sterii institutis, Tridentini concilij, & harum con-
stitutionum decretis requiruntur, monachalem ve-
stem sumere uoluerint. Episcopis tamen facultas
permittitur probabili de causa prorogandi tempus
suo arbitrari, consentiente Superiore regulari in
iis monasteriis, quæ ei subiecta fuerint.

In posterum puellæ, educationis causa, in monaste-
ria ne recipiantur sine licentia, scripto permissa
ab Episcopo, ac Superiore regulari, si ei subiectum
fuerit monasterium, cui etiam prius accesserit scri-
ptus Metropolitani consensus.

Hæc autem licentia non concedatur puellis, quæ
habeant, a quibus regi, & educari commodè pos-
sint; aut iis, quæ decimum annum non compleue-
rint, aut maioribus quindecim annis.

Quæ semel exeunt e monasterio, amplius aut in il-
lud; aut in nllum præterea aliud admitti non pos-
sint; nisi cum moniales fieri uoluerint.

Huiusmodi autem puellæ nigri tantummodo, aut
fusci, uel alibi coloris uestes, non sericas, adhibeant.
nullo præterea exquisito ornamenti genere utan-
tur;

tur; ne sint cincinnata; neue habeant in aures, nec monialia, aut eius generis inanes delitias.

Cum propinquis, aliisue externis ne colloquantur; nisi eisdem seruatis, quæ supra de monialibus eo in genere decreta sunt.

Dormiant, cibum capiant, uersenturq. loco separato a monialibus, iis exceptis, quæ ipsis regendis, & instituendis præpositæ sunt; cum nullaq. moniali consuetudinem habeant, præterquam in ecclesia, cum Missa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum alimenti & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta aureis cuius pecunia dimidium in singulos sex menses re-presentetur. quod si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puella ad suos remittantur, quos magistratus monasterio omnino satisfacere cogant.

Quacumque ex iis puellis monialis fieri uoluerit, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent, apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris examinetur. idque, ut facilius, ac melius eius liberæ uoluntas exquiri & explorari possit.

Puellas uero, domi suæ foris uiuentes, neque litteras, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat, ne ad fenestellas quidem, aliaue colloca-tionis loca. quod si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

De concionatoribus, confessoribus, uisitoribus, & cappellanis.

QVI monasterijs praesunt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, uel ad fenestellas ecclesiae, Dei uerbum praedicent; easq. erudiant in omnibus, quae ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; nisi eis a Superiore monasterij licentia permittatur.

PRÆFICIANTVR etiam monialibus confessores & etate prouecti, & prudentes, & Deum timentes; qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq. sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum Tridentinum concilium debere censuit.

NEMO Regulares peccata monialium possit audire; nisi prius a generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut, eo absente, ab ipsius uicario generali probatus fuerit; cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, ubi fuerit monasterium, aut eius uicario. Omnes monialium & seculares, et regulares confessores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutantur; nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium, postulare

postulare uideatur, ut illis tempus prorogetur. Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis a Superiore aliqua de causa concessum fuerit; excepta causa administrandi sacramenta agrotis monialibus; cum graui & periculoso morbo laborant.

Quo tempore dum intra septa commorantur, eos due, aut tres moniales, quæ ætate ceteris præstent, comitentur. Eademq. omnes prosequantur; quicumque septa monasterij introierint, etiam Superiores, ac uisitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. quæ consuetudinem nisi præfecta seruarit, officio moueatur Superioris arbitrio.

CONFESSORES in monasteriorum locis, quos foresterias uocant, cibi capiendi causa ne morentur, nisi confessionis tempore.

Neque tum etiam ibi noctu cubent; nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præstesse possint administrandis sacramentis, & reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent, ut in multis monasteriis, quæ sunt in diœcesi.

Nemini autem confessori seculari, aut regulari assidue habitare liceat foris in foresteriis, & adibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere; nec, si in iis locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestra, aut rota sint; &, si sunt, statim muro obstruantur, ut nihil a monialibus, quod in eo loco agatur,

gatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit. *Clauis* lamina, & linea tela fenestellule eius loci, ubi moniales confitentur, ita compacte cohereant, ut remoueri non possint; & inde tantum audiri, aspici autem nullo modo possint. Qui uero confessores in iis deliquerint, statim e& officio priuentur; & facultas tum adeundi illud monasterium, tum diuina administrandi, eis arbitrio Superioris adimatur.

EANDEM pœnam subeant omnes Regulares, & alij cuiusuis generis clerici, qui cibum, aut somnum capient in locis colloctionum, ac foresterijs monialium; aut munera alicui moniali, quæ secundo, arctioris cognationis gradu coniuncta non sit, dederint, aut ab ea acceperint. Superiores tamen, suo arbitrato, cum illis colloqui, & in foresterijs uesci, & cubare possint, quo tempore uisitant monasteria, si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus. Idem pecuniam, munera, aut præmia a monialibus ne accipiant, quo illa aperte intelligant in eius modi uisitatione tantummodo ab eis consuli Dei gloriæ, & monialium saluti.

Liceat uero ijs Superioribus, qui premuntur inopiæ, sumptu monialium uiuere, cum eas uisitant, aut adeunt alia de causa, quæ ad ipsarum utilitatem spectet.

REGVLARIBVS, qui fratres sint monialium, permissu

permissu Superiorum, quemadmodum supra dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat; idq. presentibus ijs, quæ collocaioni præposita sunt, quod si illi aliquos secum adduxerint, y cum monialibus omnino ne colloquantur, præposita ea pœna, quæ superius colloquentibus sine licentia est constituta.

SOCII confessorum Regularium sint ætate prouecti, & Superiori suo probati; neque cum ulla moniali colloqui possint, nisi cum præfecta, & rota, aut foresteria præposita, si quid opus sit confessoribus tum, cum peccata audiunt, eiusdem pœna periculo.

Præterea Superiores ex decreto sacri Tridentini concilij quotannis idoneam confessorem extraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant: cui curent ut uniuersa confiteantur; ut, quæ huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab usitato confessore umquam audent, liberius mederi suis malis possint, ac diaboli laqueos euadere, una cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

SACERDOTES, qui in monialium ecclesiis publicis rem diuinam facturi sunt, bene audiant; & bonis moribus sint; & ab eo etiam approbati, qui monasterio præsidet.

Ex quibus, qui a monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed a Superiore, aut eius iussu a

Sec. ead. c.
10.

confessore monialium deligantur.

Qui, nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus ne colloquantur; nisi cum iis, quae sacristiae praesunt; quibuscum ad rotam ecclesiae quam brevissimè loquantur de his tantummodò rebus, quae ad Missae sacrificium sint necessariae.

NE magnifici, & sumptuosi apparatus fiant, cum dies festus ecclesiae monialium celebratur, sed pii, ac modesti, & qui religionem, non inanem aliquam speciem, praesferant.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quodvis musicum instrumentum adhibentes.

PRAEFECTA monialium neminem ad monasterii famulatum, & procurationem admittat, cuius aetas & mores earum Superiori probati non sint.

Eiusdem etiam Superioris sit approbatio eorum, qui nunc monialibus inserviunt, quo in numero medici, tonsores, furno, aut pistrino praepositi, ceteriq. omnes intelligantur, quibus in monialium septa introeundum sit.

Qui monasterii res procurant, quotannis suae administrationis rationem reddant iis, quos diximus; & ad duos menses bonis praedibus caveant cancellariis Episcoporum, se fideliter rationem reddituros suae administrationis. quod si facere neglexerint, officio privati censeantur.

IN parochialibus ecclesiis, quae monialium monasteriis annexae sunt, perpetui vicarii, ex formu-

la Tridentini concilij præscripta, ab Episcopis con- sess. 7. c. 7.
stituantur.

De propria regula, & constitutionibus his
assidue legendis.

QUIA moniales, quæ professæ sunt; non solum
Dei, & sanctæ Ecclesiæ præcepta, quæ Chri-
stianis omnibus præscripta sunt, sed etiam suæ re-
gulæ, & ordinis leges & instituta seruare debent;
operæpretium erit, illis suæ uocationis, & profes-
sionis debitum officium in memoriam quam sæpis-
sime reuocare.

Ideo in uirtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in
singulis monasteriis ab aliqua moniali, ceteris pro-
fessis audientibus, quotidie legatur saltem caput
unum constitutionum regulæ, aut ordinis, cui ad-
strictæ sunt. cuius lectionis initium fiat a primo,
& ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad
primum caput redeatur; ut eodem ordine, ac pro-
gressione seruata; numquam sacra huius exerci-
tationis usus intermittatur. Præterea has etiam
constitutiones frequenter legi iubemus, ut crebra
salutarium præceptorum commemoratione monia-
les in obeundo suo munere diligentiores euadant.

Qua in re præfectam monemus, ut ceteras ad sum-
mam legum obseruationem non minus exemplo
suo inuitet, quam auctoritate compellat.

Denique præcipitur omnibus monialium confessori-
bus, ut illis uniuersis semellegant, & explicent o-

mnia

omnia hæc decreta, quæ, in vulgarem sermonem conuerſa, ad communem provincie utilitatem primo quoque tempore curabimus edenda; eaque, ut omnino, quemadmodum debent, ſeruent, uehementer cohortentur.

QUAE moniales ac ſtioribus conſtitutionum, regulæq. uinculis adſtrictæ uiuunt; non is eſt animi noſtri ſenſus, ut ab illis ſuſceptæ uitæ inſtitutis diſcedant, ſed una cum iis hæc quoque decreta ab illis ſeruari iubemus.

De Iudeis.

Vt, quantum poſſumus, Iudeis corrumpendi Chriſtianorum mores, & eis bona per fraudem auferendi occaſionem adimamus; ipſosq. ad uitam ſalutis traducere ſtudentes, ex ſacrorum etiam canonum decretis, edicimus.

Ut iudei ſemper, & quocumque iter faciant; uiri pileum, ſeu burretum crocei coloris; mulieres impoſitum reliquo capitis integumento, pannum eiſdem coloris ſerant.

Ne Chriſtiani ad conuiuia, nuptias, uel dies feſtos, & ſynagogas iudeorum accedant; aut cum eis ludant; uel quod deteſtabilius eſt, choreis cum iudeis agant.

Ne iudei Chriſtiani in ſamulatu eſſe poſſint.

Ne Chriſtiani, ſi in diem, uel horam, iudeis operas ſuas locauerint; apud illos cibum capiant.

Ne Chriſtiane mulieres, iudeorum nutrices in eo-

rum domibus esse ullo pacto possint. Nec uero extra eorum domos, nisi cum necessitas, Ordinario probanda, postularit.

Ne christiani iudeos medendi causa ad se accersant.

Ne in coniungendis inter se matrimoniis eorum opera utantur.

Ne christiana mulieres iudeas fuci, pigmentorum aut ornandi se causa adhibeant.

AGROS, prædia ecclesiastica iudeis locari; uasa, uestes, aliæque sacra, uel ad usum ecclesie destinata, uendi, aut pignori dari ne liceat.

Ne in adibus, quæ ecclesiis uicine sint, iudæi habitent; & si qui in eis nunc habitant, intra certum tempus omnino migrare cogantur.

Ne christiani cū iudeis in diebus festis, emptionis, uenditionis, uel alio nomine contrahere audeant.

Ne tribus ante Pascha diebus iudæi in publicum prodeant; neque quidquam palam, uel secreto in contemptionem christiana religionis facere audeant.

Ne dignitatem, uel publicum officiū, quod ad christianos pertinere aliquo modo possit, iudæi obtineāt.

HAEC, & reliqua, quæ de christianorum cum iudeis consuetudine, sacris canonibus constituntur, curent Episcopi, & principes, ac magistratus, pro sua quisque auctoritatis munere, poenis contra christianos & iudeos acrioribus constitutis, ut iniolate seruentur.

VEHEMENTER etiam a principibus petimus, ut in singulis ciuitatibus certum locum constituāt, ubi iudei separatim a christianis habitatum conueniant. Et si quas proprias ades iudei in ciuitate habent; intra sex menses eas uere, non autem simulo contractu, christianis uendi iubeant.

Illud praterea pro sua pietate principes statuere debunt, ut iudei in quibusuis contractibus, & negotiis, quae cum christianis habuerint, in libris suis conscribendis, litteris, & lingua uulgari nostra, non autem sermone, aut characteribus hebraeis utantur. si secus fecerint, seuerè puniantur, nullumq. inde ius eis esse possit agendi, uel excipiendi. Omni denique diligentia illos in eo eniti aquū erit, ut fraudulentā, & insidiosam iudeorum cum christianis contrahendi rationem, & eorum facultatibus inhiantem auaritiā cōprimant, et coerceant.

MONEMVS uero Episcopos, ut ab hominibus piis ac peritis lingua hebraica, & rituum iudeorum, uel, si huiusmodi non reperiantur, ab aliis doctis, ac bonis uiris curent fidem, ac doctrinam christianam iudeis praedicandam.

Ad eas conciones iudei omnes iussi conueniant; sed pueri, ac puellae seorsum a parentibus, atque aliis maioribus nati, concionatorem audiant; qui ipsos familiariter instituat, & interrogantibus benigne satisfaciat.

In quo signum aliquod conuersionis cognitum fuerit, is ab alijs separetur; & in domum aliquam ca-

rechu-

te chumenorum, ad id paratā, deducatur; ubi diligē-
tius omnia, quæ scire christianum oportet, doceatur.
Catechumeni ne baptizentur, nisi prius diligenter
instructi, & examinati fuerint, præsertim si grā-
diores sint.

BAPTIZATI cura alicuius probi uiri, saltem
per annum committantur, qui uitam illorum iis
rationibus regat, ac moderetur.

Vt diebus festis Missam, conciones, ac Vesperas o-
beant.

Alijs diebus aliquo artificio, quo uictum quærere pos-
sint, utantur.

Ne cum iudæis ullā omnino consuetudinē habeāt.

Neue cum christianis, quorum uita flagitiosa sit.

CVRET Episcopus, ut iudæus, qui ad fidem se
conuerterit, omnia bona sua habeat; ac si filius fa-
milias sit legitima, & quacumque alia bonorum
pars, et iure debita; a patre, etiam uiuente, detur;
uel, si mulier fuerit, ei dos a marito restituatur;
uel a patre constituatur, unde ali possit, ex præscri-
pto constitutionis Pauli Tertiij summi Pontificis,
præsertim in iis, quæ ille statuit de ijs facultatibus,
quæ ex usuris comparata sunt.

Die. 21. Ma-
tii. 1542.

De pœnis, & alijs, quæ generatim ad has
constitutiones pertinent.

QVIBVS pœnis, nostris in hac prouinciali sy-
nodo decretis, delicta coercemus, nihil de il-
lis animaduersionibus derogamus, quas ueteres

canones, & sacrum Tridentinum concilium in eadē
peccata constituerant, quare negligentes, uel contu-
maces & illis, & us pœnis puniendos decernimus.
Quotiescumque delicti causa clerici mulctandi
sunt, quæ ab illis exigenda erit pecunia, nullo modo
ad Episcopum perueniat, in eiusue commoda qua-
uis ratione conuertatur; sed idem Episcopus par-
te pecunia, quæ tertiam non superet, assignata de-
latori, reliquum pijs operibus, aut locis, quibus ei
uidebitur, omnino attribuat. Quam pecuniam, si
qui piorum locorum, aut operum administratores
intra mensem ab eo die, quo solui debet, numeran-
dum, non exegerint, ea Seminariis iam nunc ad-
iudicata intelligatur. Notarius autem, qui attri-
butionis instrumenta confecerit, triduo ea de re lo-
ca pia, quorum intererit, admoneat; alioqui eis sua
pecunia satisfaciatur. Mulctas uero, quæ ob deli-
cta ecclesiastica uel mixti fori; laicis, a iudicibus
ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modum diuidi
uolumus.

Et tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem, quæ
supra diximus, cōdicionē addicta, tertia ad fiscum
principum secularium pertineat, reliquum accu-
satori detur.

Quibus uero, tum clericis, tum laicis pecunia mul-
cta imponenda fuerit, si sint soluendo, ne eis pœnam
remittant, Episcopi; nisi graui de causa, quod iudi-
cū eorum conscientie periculo sit; sint inopes sint,
pecuniam aliqua alia saluari pœna commutent,
quæ

quæ eius generis sit, ut peccatorum vulnera contrariis remedijs curentur.

QVID QVID cōsensus, approbationis, sententia, uel alio huiusmodi nomine Episcopi, ex facultate, in hac synodo eis permissa, cōcesserint, et ab ipsis, et ab eorum quibusuis ministris, gratis omnino detur.

QVAMCVMQVE facultatem ex decretis in hac sacra synodo editis habent Episcopi, eam ipsos per suos uicarios exequi posse uolumus; nisi in iis, quæ proprie ad ordinem Episcopalem pertineant; aut in quibus uicarij a sacris canonibus, aut a concilio Tridentino, uel à nobis expresse exclusi sunt.

SI in his decretis, ante alteram Mediolanensis prouincia synodum, ulla difficultas orta fuerit; eius, et omnium, quæ ipsis decretis continentur, interpretatione & explicationem Metropolitano reseruamus, salua semper sedis Apostolica auctoritate.

QVID QVID de sacramentorum administratione, Missæ celebratione, diuinorumq. officiorum modo, & ratione in hac synodo decreuimus; id neque ad Mediolanensem ecclesiam, quæ sancti Ambrosii præscripto & instituto proprios ritus, ac ceremonias habet, neque ad ceteras, quacumque eodem iure, ac modo ex antiquissimo tempore sacra facere consueuerunt, in iis quæ eius institutis, ritibus, et ceremoniis expresse aduersantur, pertinere uolumus. Ceteris uero & Mediolanensis ecclesia, & quæ eiusdem ritibus utuntur, æque teneantur, atque aliæ, quæ in prouincia nostra sunt, ecclesia.

EPISCOPI, duobus adhibitis de Capitulo illius ecclesie, cuius res agitur, quorum alter suo, alter Capituli iudicio deligatur, statuta, constitutiones, privilegia, & indulta ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum recognoscere, accurate uideant, an in illis quidquam sit, quod ab ipsis sacri concilij Tridentini decretis sit alienum, ad quorum præscriptum omnia, & ex constitutione Sanctiss. D. N. Pij IIII. & ex eodem concilio corrigant, & emendent. Quod si Episcopo & canonicis aliqua de iis acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referant; qui a summo Romano Pontifice explicationem eorum postulet, quæ difficultatem habere uidebuntur.

Ut nemini, eorum, quæ in hac sancta synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat, edicimus, ut ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitana ecclesia proposita fuerint, ad duos menses, omnes se & his decretis, & si contra fecerint, pœnis, quæ eis continentur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Iubebunt præterea singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia, suæ quoque cathedralis ecclesie ualuis affigi; & proxima sua diœcesana synodo legi, ac recitari: quo studiosius eorum præcepta omnium animis inculcentur.

Singule etiam cathedrales, & collegiatae, & parochiales

thiales ecclesiæ huius prouinciæ, hæc constitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuo asseruent. Episcopi singulis quattuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, legi iubeant coram, se & canonicis ecclesiæ cathedralis, & collegiatarum omnia ea, quæ de uita et honestate clericorum, deq. diuinorum officiorum celebratione in hac nostra prouinciali synodo statuta fuerunt; ut eâ, crebro repetita, facilius in mores inducantur.

MAXIMAS Deo gratias agere debemus, quod quæ pro communi prouincia salute hoc tempore statuenda uidebantur, ad optatum exitum perducta sint; quodq. eiusdem beneficio principes uniuersæ prouinciæ obtigerunt, a quibus omnem opem, auctoritatem, et auxiliũ in eis exequendis quæ sancita sunt, iure optimo sperare, et expectare liceat. quod ut ex animo, ac summo studio præstet, pro nostri officij munere, eos uehementer hortamur, & per uiscera Domini nostri Iesu Christi obsecramus.

Ex præcepto sacri Tridentini concilii collegimus, & cognouimus abusus omnes, qui in indulgentiis ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis causa in prouincia Mediolanensi irrepserunt, ut Metropolitanus de iis, ex sententia synodi, ad summum Romanum Pontificem referat. cuius auctoritate, & prudentia constitutis iis, quæ huic prouinciæ nostræ expedire uidebuntur, fideles salutare indulgentiarum fructum pie & sancte percipiant.

ACTVM est diligenter a nobis ex præsripto sacri Tridentini concilii, quæ ratio iniri posset, ut aliqua ecclesiæ cathedrales provincie nostræ Mediolanensis, quarum sunt tenues fructus, ita nouis pro uentibus augerentur; ut & ad illarum necessitatem, & ad Episcopalem dignitatem satis essent. eam autem rationem nomine synodi Metropolitani ad Sanctiss. D. N. referat; qui cognita rei necessitate, pro sua prudentia & pietate, & Episcopis, & ecclesiis consulere poterit. MIXAM

QVIA multa a summo Romano Pontifice & publica totius provincie Mediolanensis, & priuata singularum ecclesiarum utilitatis causa petenda sunt; decernimus, ut, quidquid ab eius Sanctitate communibus nostris, & qui adsunt, provincialiū Episcoporum litteris postulabitur, id huius synodi nomine, & auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac si in sessione publice postulatum esset.

OMNIA ei singula, quæ in hac sacra synodo decreta, actaq. sunt, quæ debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio sanctæ Romanæ Ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris, & magistræ, semper emendanda, & corrigenda subijcimus.

-omni ei uoluntati, ut, si ob uiam, id, quod, in hac

no. 1173. L. A. V. S. D. E. O.

Nota per sacra et uoluntate.

et, si, in hac, id, quod, in hac

et, si, in hac, id, quod, in hac

LITTERAE

S.^{mi} D. N. PII, PAPAE V.

quæ ad has constitutiones

pertinent.

PIVS, PAPA V.

Dilecto filio nostro, CAROLO, tit. sanctæ
Prædixis Presbytero Cardinali Borrho-
mæo nuncupato.

DILECTE Fili noster Salutem & Apo-
stolicam benedictionem. Dudum a se-
re. PIO PP. IIII. prædecessore no-
stro emanarunt litteræ in forma Bre-
uis tenoris subsequenti, a tergo, uide-
licet, Dilecto filio nostro CAROLO, tit. Sanctæ
Prædixis Presbytero Cardinali Borromæo uoca-
to, in tota Italia nostro, & Apostolicæ Sedis de La-
tere Legato, Intus uero, PIVS Papa Quartus.
Dilecte Fili noster Salutem & Apostolicam benedi-
ctionem. Iuxta nostri Pastoralis officij debitum,
indefessa sollicitudine ad ea libenter intendimus,
per quæ in singulis, præsertim monialium, monaste-
rijs, regularis obseruantia, ac debita clausura non
modo conseruatur, sed, si in eorum aliquibus for-
san dilapsa, aut dissoluta reperiatur, adhibitis op-
portunis remedijs, diligenter refarcitur, atque re-
stituitur, ita ut ipsarum monialium felici statui, ac
directioni, prosperoq. & laudabili regimini salubri-
ter prouideatur. Ut igitur ea, quæ a sacris canoni-
bus, & nouissime a sacro concilio Tridentino sanc-

ta sunt, ac reformationem, & clausuram monasterio-
rum monialium huiusmodi respiciunt, in tuis ciui-
tate & diœcesi ac prouincia Mediolanensi debitæ e-
xecutioni demandentur: Monialesq. ipsæ ad regu-
lam, quam professæ sunt, præscriptam uitam insti-
tuant, & componant, ordinumq. suorum uota, ac
præcepta fideliter obseruent. Tibi nostro secundum
carnem nepoti, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex con-
cessione, & dispensatione Apostolica præesse digno-
sceris, ac quamdiu eidem præ fueris, quemq. ob exi-
miam, & singularium uirtutum prudentiam, probi-
tatem, ac religionem, nuper nostrum, & Aposto-
licæ Sedis de latere Legatum, de Venerabilium fra-
trum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardi-
nalianum consilio, in uniuersa Italia constituimus, &
deputauimus, per Apostolica scripta committimus,
& mandamus, ut per te ipsum, seu per te deputan-
dos, prout tua tibi suaserit ratio, seu in proxima Sy-
nodo Prouinciali, uel diœcesana, per te celebrandis,
sicut tibi magis expedire uidebitur, ea omnia aucto-
ritate nostra statuas, ordines, disponas, ac decer-
nas, quæ ad custodiendam in quibusuis monialium
monasterijs, etiam regularibus quibusuis subiectis,
Cinitatis, diœcesis, & Prouinciæ tuæ, huiusmodi
debitam, & regularem normam, & clausuram, bo-
numque, & salutare regimen in eis inducendum, con-
stituendum, & conseruandum, & denique ad illa-
rum congruam, & expedientem correctionem, &
reformationem necessaria esse cognoueris, seu quo-
modolibet opportuna. Nos enim ultra facultates ti-
bi nuper per alias nostras, etiam in forma Breuis lit-
teras sub Data Romæ die 11. Februarij, proxime,
præteriti circa uisitationem, reformationem, & cor-
rectionem monasteriorum monialium tuarum ciui-
tatis, & diœcesis, concessas, quas omnes & singulas
ad quæcumque monasteria, quibusuis regularibus
subiecta,

subiecta, ac ad quascumque ciuitates, terras, & loca totius tuæ Prouinciæ Mediolanenſis harum ſerie extendimus, & ampliamus, extenſasq. & ampliatas fore, & eſſe decernimus. Ita tamen quod quo ad monaſteria monialium, etiam regularibus quibusuis ſubiecta, exiſtentia in ciuitatibus, terris, & locis Suffraganeorum tuorum de eorum conſilio, & conſenſu, prout tibi uidebitur, facultates ipſas iuxta prædictarum & præſentium litterarum formam & tenorem, exercere, illisq. uti libere ualeas: Circumſpectioni tuæ quæcumque monialium monaſteria præfata, etiam quomodolibet exempta, ac Nobis, & Apoſtolicæ Sedi, ſeu Hoſpitali ſancti Spiritus, ſeu ſancti Ioannis Hieroſolymitani, uel Baſilicæ ſancti Ioannis Lateranenſis, aut ſancti Petri de Vrbe, ſue quibusuis alijs Hoſpitalibus, & Eccleſiis ſæcularibus, uel regularibus dumtaxat ſubiecta totius tuæ Prouinciæ Mediolanenſis, quæ reformatio ne indigere iudicauerit, eorumq. moniales, & perſonas tam in capite, quam in membris, auctoritate noſtra uiſitandi, reformandi, corrigendi, & emendandi, ad debitamque, & regularem obſeruantiam, & clauſuram iuxta canonicas ſanctiones, & regularia ſuorum ordinum inſtituta, & alia, quæ tibi congruentiora uidebuntur, reducendi, reponendi, & reſtituendi, ipſasq. moniales, ſi tibi uiſum fuerit, ad alia monaſteria eorundem ſeu aliorum ordinum in totum, uel in partem transferendi, necnon monaſteria ipſa, etiam quibusuis regularibus ſubiecta, diruendi, ſupprimendi, uel alijs uniendi, annectendi, incorporandi, ſeu ad alios uſus, tibi bene uiſos, mutandi: Et in ſuper quæcumque ſtatuta, & ordinationes rectum, & exemplarem monialium, & perſonarum huiusmodi uiuendi modum, ac normam, debitamq. clauſuram concernentia, faciendi, & condendi, factaque, & condita, ſi melius & conſultius eſſe

esse censueris, alterandi, & mutandi, aliaq. de no-
uo condendi, & edendi, illaq. sic per te condita, &
edita ab omnibus Abbatissis, Priorissis, monialibus,
& personis eorundem monasteriorum per excom-
municationis aliasq. censuras, & pœnas Ecclesia-
sticas, ceteraq. opportuna iuris & facti remedia fir-
miter, & inuiolabiliter obseruari mandandi, & fa-
ciendi: Necnon pro faciliiori statutorum, & obser-
uationem huiusmodi obseruatione, & executione
dictarum monialium Superiores, & in eorum negli-
gentiam locorum Episcopos in executores præmis-
sorum statutorum & ordinationum constituendi, &
deputandi: Contradictores quoslibet & rebelles, ti-
biq. super his parere recusantes, & renitentes cen-
suris, & pœnis, ac remedijs præfatis, quacumque
appellatione remota, compescendi, illaq. etiam
iteratis uicibus, aggrauandi, & interdictum Eccle-
siasticum apponendi, auxilium quoq. brachij sæcu-
laris ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & generali-
ter omnia, & singula faciendi, gerendi, mandandi,
& exequendi, quæ tibi ad Dei omnipotentis laudē,
& gloriam, & diuini cultus augmentum, Religio-
nisq. conseruationem, & animarum salutem expe-
dire uidebuntur: Amplam, liberam, & omnimo-
dam auctoritate Apostolica tenore præsentium fa-
cultatem, & potestatem concedimus, & imparti-
mur. Distinctius inhibentes monialibus, & perso-
nis præfatis, & quibusuis aliis cuiuscumque digni-
tatis, status, gradus, ordinis, & conditionis fue-
rint, ne sub indignationis nostræ, & excommuni-
cationis latæ sententiæ eo ipso, si contra fecerint,
incurrendis pœnis, te, uel a te deputatos, quomi-
nus huiusmodi uisitatio, reformatio, & clausura
fiant, suumq. debitum, & optatum sortiantur effe-
ctum, impedire, retardare, aut perturbare audeant,
uel præsumant. Ac etiam eisdem, quacumque Ec-
clesiastica,

clesiastica, seu mundana præfulgeant dignitate, uel
excellentiâ sub antedictis pœnis, mandantes, ut ci-
bi aut tuis deputatis huiusmodi in præmissis omni-
bus, & singulis efficaciter pareant, & assistant. De-
cernentes præterea, statuta, & ordinationes per te,
seu a te deputatum pro tempore, facta huiusmodi,
& edita eo ipso, quo facta fuerint, Apostolica au-
thoritate confirmata, & approbata esse censi: Et
ita per quoscumque Iudices, & Commissarios, qua-
uis auctoritate fungentes, etiâ dictæ Ecclesiæ Car-
dinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis ali-
ter iudicandi, & interpretandi facultate, & aucto-
ritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, &
inane, quicquid secus super his a quoquam quauis
auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit at-
temptari. Non obstantibus constitutionibus, & or-
dinationibus Apostolicis, ac quibusuis monasterio-
rum & illorum ordinum, seu etiam Militiarum, a
quibus illa dependent, etiam iuramento confirma-
tione Apostolica, uel quauis firmitate alia roborat-
is, statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, usi-
bus, & naturis, priuilegijs quoque, indultis Apo-
stolicis, etiam Mari magno, Bulla aurea, uel alias
quomodolibet nuncupatis, necnon quibusuis exem-
ptionibus, libertatibus, & immunitatibus illis eo-
rumq. monialibus, & personis, etiam ab immemo-
rabili tempore citra, sub quibuscumque tenoribus,
& formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriis
derogatorijs, alijsq. efficacioribus efficacissimis, &
insolitis clausulis, irritantibusq. et alijs decretis,
quomodolibet, etiam iteratis uicibus, concessis,
approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam
si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eo-
rumq. totis tenoribus specialis specifica, expressa,
& indiuidua, non autem per clausulas generales,
idem importantes, mentio, seu quauis alia expres-

ſſo habenda; aut aliqua alia exquisita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiusmodi, ac ſi de uerbo ad uerbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, ac totaliter inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permansuris, ac uice dumtaxat, ad effectum præſentium, ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac latiſſime derogatum eſſe uolumus, ceterisq. contrarijs quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris Die ultima Auguſti. M. D. L. X. V. Pontificatus noſtri anno ſexto. Cæ. Glorierius.

Cum autem, ſicut ex relatione tua, nobis ore tenus facta, accepimus, tam tua ordinata auctoritate, quam facultatis tibi, ut præfertur, conſeſſæ, ac diſtarum litterarum nigore, in Prouinciali ſynodo Mediolanenſi, per te proximè celebrata, nonnullæ conſtitutiones, & ordinationes, præſertim circa ingreſſum ipſarum monialium, earumq. clauſuram, colloquia, & loca, ubi cum alijs loqui ſolite ſunt, clauēs, & laminas ferreas, educationem puellarum ſæcularium, ceteraq. ad bonum, honeſtum, ac laudabilem uiuendi modum, ſalutemq. directionem, proſperumq. gubernium pertinentiæ, per te, etiam de patrum ibidem congregatorum conſilio, & aſſenſu factæ, ſancitæ, atque editæ fuerint, & propterea tu cupias conſtitutiones, & ordinationes, ceteraq. præmiſſa, quo firmitus obſeruentur, noſtra quoque auctoritate roborari.

Nos cupientes ea, quæ ad religioſarum perſonarum, præſertim fæminei ſexus, obſeruantiam, rectamque, & probatam illarum uitam, normamq. tendere dignoſcuntur, ſine aliqua contradictione, debitæ executioni demandari; conſtitutiones, & ordinationes, omniaq. & ſingula, ut præfertur, geſta, facta, & ordinata, non tamen ſacris canonicis,

bas, uel Tridentini concilij super ijs editis decretis
contraria, eorum omnium tenores præsentibus pro-
sufficienter expressis habentes, auctoritate Aposto-
lica, tenore præsentium ex certa nostra scientia con-
firmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & in-
uiolabilis firmitatis robur adiicimus, eaq. per nos
confirmata & approbata fore & esse, & ab omnibus
cuiuscumque gradus, & quibuscumque exemptioni-
bus, & priuilegiis munitis, quos illa quomodolibet
concernunt, & in posterum concernere pote-
runt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus; Sup-
plentes omnes, & singulos iuris, & facti defectus,
si qui forsan interuenerint in eisdem; Necnon præ-
sentes litteras & in eis contenta quæcumque ex qua-
uis causa de surreptionis, uel obreptionis, aut nul-
litatis uitio, seu intentionis nostræ defectu, nulla-
tenus mutari, uel impugnari posse, sed suos plena-
rios, & integros effectus sortiri, & irrefragabiliter
obseruanda esse. Sicq. per quoscumque quauis aucto-
ritate, etiam Episcopali dignitate, fungentes, su-
blata eis, & eorum cuilibet quauis aliter inter-
pretandi facultate, interpretari, ac definiri de-
bere, ac quicquid secus super ijs a quoquam quauis
auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit, ac-
tentari, irritum & inane decernimus, & declara-
mus. Mandantes in uirtute sanctæ obedientiæ Ab-
batissis, ac Priorissis, & monialibus dictorum mo-
nasteriorum totius Prouinciæ huiusmodi, quomo-
documque exemptis, & quibuslibet exemptionis,
& immunitatis, priuilegijs munitis ac suffultis, &
quibusuis regularibus quouis modo subiectis, ut con-
stitutiones, & ordinationes, aliaq. præmissa, firmi-
ter, & inuiolabiliter obseruent; nec illis quouis præ-
textu, aut quæsito colore contrauenire, aut se eis
opponere quomodolibet audeant uel præsumant.
ipsis autem Episcopis & ordinarijs præcipimus, ut
illa

illa iuxta dictarum & præsentium litterarum tenorem, debitæ executioni realiter, & cum effectu mandari curent, & faciant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus illis, quæ idē PIVS prædecessor in suis litteris uoluit non obstat, ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xii. Aprilis. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

D ROMANVM maxime pertinet Pontificem, ut ea, quæ iuxta sacri concilii Tridentini decreta ad Dei Omnipotentis laudem, diuiniq. cultus augmentum recte, & salubriter facta, & ordinata esse dicuntur, quo firmitus ab omnibus obseruentur, & illibata persistant, Apostolici muniminis præsidio robore, atque confirmet. Sane Dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Prædixis Presbyter Cardinalis, Borromæus uocatus, qui ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione apostolica præesse dignoscitur, Nobis nuper exposuit, quod in Prouinciali synodo Mediolanensi proxime per eum celebrata, cuius celebrationi ipse præfuit, inhærendo decretis ipsius Tridentini concilij super constituendis, & propagandis Seminarijs Clericorum suæ Prouinciæ Mediolanensis, nonnulla disposita, statuta, & ordinata fuerunt, quorum quidem tenor sequitur, & est talis, uidelicet; Mandatum est a sacro Tridentino concilio Prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberet, ut
Sema-

Seminarium Clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omniq. ratione propagaretur; quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula, quæ pij, & sancti huius operis institutionem, & progressionem adiuuare possent. Itaque nos prouinciæ nostræ statu, & Ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum personarum officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratuum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint, etiam Hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem iuxta constitutionem concilii Viennensis, & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, uel alius Ecclesijs, Monasterijs, uel Hospitalibus, & aliis quibuscumque locis, etiam exemptis annexa & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen semina discipulorum, uel docentium, ad communem Ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur; hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione reddituum; qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis, quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & Milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, Fratribus sancti Ioannis

Hierosolymitani dumtaxat exceptis, eamq. supra scriptorum fructuum decimam, sic detractam, Seminariis in singulis prouinciæ nostræ diocælibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus. Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan, ex dictis fructibus soluant; retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus, eiusdem Tridentini concilij auctoritate, quibusuis, quoad omnia, & singula supradicta priuilegiis, & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus. Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hætenus facta reperiatur, exigi iubemus, quod si aliqua beneficia non reperiuntur taxata, Episcopi de consilio eorum, qui sacre Tridentinæ synodi iussu ad id munus delegati fuerint, ea taxent. Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum millesimum, quingentesimum, sexagesimum sextum, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem ea se impositam exigere cœpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem a nobis præscriptam seruabit. Præterea damus auctoritatem singulis Prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfati erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere, uel uniuerse, uel sigillatim, atque iis etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere. Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilii

cilii Tridentini intra sex menses Ecclesiastica aliquot simplicia beneficia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, uel etiam præstimonialia, uel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes huic collegio, seu seminario applicent, & incorporent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis opportuna, & idonea uidebuntur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium præiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduenerint, dispiciant si quæ alia sint, quæ seminario attribui possint, de quibus iis Metropolitanum admoneant qui ut res ex sententia confici possit, a Sanctiss. D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit. Hæc autem unio beneficiorum ex præscripta concilii Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reservata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones, & applicationes suspendi, uel impediri possint; sed omnino quacumque uacatione, etiam si in curia effectuum suum sortiantur, & quacumque constitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum, in totum, uel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex singulis beneficiis ut supra detracta, & incorporata ab Episcopo prout res ipsa exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur. Volentes autem præmissa prout in ipsa Prouinciali synodo recte, pie, atque prudenter gesta, constituta, & ordinata fuere, debitæ executioni demandari, omnia, & singula superius narrata ad sancti operis seminariorum huiusmodi commodum, & incrementum constituta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium ex certa nostra scientia confirmamus & approbamus; ac illis perpetuæ, & inuiolabilis nostræ firmitatis robur adiicimus, eaq. per nos confirmata, & approbata fore, &

esse, & ab omnibus cuiuscumque gradus & quibus-
cumque exemptionibus, & privilegiis munitis, etiam
nullius diœcesis in concilii Tridentini generalita-
tem, quos illa quomodolibet concernunt, & in poste-
rum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari
debere statuimus, suppletes omnes & singulos iu-
ris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in
eisdem: Necnon præsentium litterarum & in eis
contenta quæcumque ex quauis causa de surreptionis,
uel obreptionis, aut nullitatis uicio, seu intentionis
nostræ defectu, nullatenus notari, uel impugnari pos-
se; sed suos plenarios, & integros effectus sortiri, &
irrefragabiliter obseruanda esse. Sicque per quos cum-
que quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate
fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis ali-
ter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri
debere; ac quidquid secus super his a quoquam qua-
uis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit
attentari, irritum, & inane decernimus, & declara-
mus. Non obstantibus præmissis, ac constitutioni-
bus, & ordinationibus Apostolicis, ac Prouinciæ
præfatæ, illiusque ciuitatum, & diœcesum, etiam iura-
mento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmi-
tate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, pri-
uilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis il-
lis, & quibusuis eorum personis, & locis Ecclesiasti-
cis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum
quibusuis etiã derogatoriis de rogatoriis, aliisque
efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, &
aliis decretis in genere uel in specie, ac alias quomo-
dolibet concessis, ac etiã iteratis uicibus approbatis,
& inuocatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum
sufficiente derogatione, de illis eorumque totis teno-
ribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non
autem per clausulas generales idem importantes
mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut ali-
qua

qua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores ac si de uerbo ad uerbum insererentur, presentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisq. contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVIII. Aprilis. M D LX VI. Pontificatus nostri. anno primo. Cæ. Glorierius.

P I V S, P A P A V.

A D F V T V R A M R E I M E M O R I A M.

ROMANVM decet Pontificem, iis, quæ iuxta sanctorum Patrum decreta prouide gesta fuisse percepit, approbationis suæ firmitatem diligenter adhibere. Cum itaque sicut, dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Prædix Presbyter Cardinalis, Borthomæus nūcupatus, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex cōcessione, & dispensatione Apostolica præfese dignoscitur; Nobis nuper exposuit, præteritis mensibus, postquam sacrum concilium Tridentinum super personis ad Cathedrales; & superiores ecclesias promouendis, certisq. tunc expressis earum qualitatibus, & sufficientia requirendis, sollicitè tractas, ac prudenter considerans: Quod quoniam in graui, idoneoq. bonorum & doctorum uirorum testimonio, de requisitis promouendi qualitatibus huiusmodi sumendo; non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum uarietate, poterat adhiberi, mandauerat, ut in Prouinciali synodo per Metropolitanum habenda, quibusque locis, & Prouinciis præscriberetur propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, præfati Rom.

ni Pontificis, pro tempore existentis, arbitrio appro-
 banda, quæ magis eisdem locis utilis, & opportuna esse
 uideretur. Idcirco ipse C A R O L V S Cardinalis, &
 Archiepiscopus, suæ Prouinciali synodo in Domino
 conuocata, & ipsi synodo prouinciali, sic conuocatae,
 eodem C A R O L O Cardinale, & Archiepiscopo
 præfidente, dicto concilii Tridentini mandato, quo
 ad qualitates futuri Episcopi suæ Prouinciæ require-
 das, ut par erat obediens, præscripserit super hoc
 formulam tenoris subsequæ. Quoniam statuit
 sancta Tridentina synodus, ut in prouinciali syno-
 do forma examinis, seu inquisitionis, aut instructio-
 nis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum
 omnium qualitatuum, quas sacri canones, & ipsa Tri-
 dentina synodus in promouendo ad Episcopatum
 postulant, præscribatur: Nos hanc formulam, San-
 ctiss. D. N. arbitrio, comprobendam proponimus.
 Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ
 nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in
 cuius diœcesi is maiorem eius anni partem uersatus
 fuerit, mandato a Summo Pontifice accepto, ex quin-
 que probatis & doctis, ac iuratis, omniq. exceptio-
 ne maioribus testibus, de eius fide, uita, & moribus
 cognoscat in hunc modum. An sit bona existimatio-
 nis. An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit.
 An hæreticorum libros legerit, habeatue. An cum
 hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo faue-
 rit. An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, & Eu-
 charistiam sumat, ac Missæ intersit. An sacris ordi-
 nibus sit initiatus, & quampridem. An sit criminosus,
 uel uitio, aut infamia notatus. An cum aliquo inimi-
 citias gerat capitales, & præsertim in loco Episcopa-
 tus. An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis,
 & quot. An familiam suam prudenter, & catholicæ
 regat. An Bigamus. An excommunicatus, aut suspen-
 sus. An Apostata. An ei publica pœnitentia imposi-

ta fuerit. An aliquando insanierit, aut a dæmone vexatus fuerit. De natalibus uero, ætate, gradu, & corporis habitu, a duobus, uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat. An legitimo matrimonio natus sit. An hæretici filius, neposue sit. An trigessimum annum confecerit. An in uniuersitate studiorum Magister, siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, uel iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Academix testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Et si regularis fuerit, an a Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. An aliquo uicio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret. An Comitiali morbo tentetur. De doctrina autem, sic periculū faciat. Adhibitis tribus Theologiæ, totidemq. iuris Pontificii peritis, quos, si ibi non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promouendum undecumque euocatum interroget. Quid differat inter Sacramenta ueteris, & nouæ legis. Quot sint Ecclesiæ sacramenta, & quomodo singula nominentur. Quæ sit eorum materia, forma, minister. Quod officium Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, quodue minorum ordinum. Quæ præcepta diuina, quæue consilia Euangelica. Duos item locos ei proponet interpretandos, alterum ueteris, alterum noui testamenti, a mane ad uesperam dato spatio ad cogitandum. Quibus interpretatis percunctantibus etiam aliquid de iure Pontificio, ita respondebit, ut, etiam si Theologus sit, tamen se iuris Canonici in iis, quæ ad Episcopi munus pertineant, non omnino rudem esse ostendat. His confectis, ex formula præscripta a Sanctiss. D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat. Quod si promouendus, in pluribus ciuitatibus, uel diocesibus proximum triennium moratus fuerit, eius fidem, uitam, & mores illi etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manse-

rit, a Summo Pontifice admoniti, uel ab eo, qui pro-
cessum confecerit, rogati, suo testimonio compro-
bent, idq; scriptum ad eundem mittant, a quo pro-
cessus confectus sit. Is uero acta hæc omnia in publi-
cum instrumentum relata ad Sanctiss. Romanum Pon-
tificem obsignata, quamprimū mittat. Idē C A R O-
LVS Cardinalis, & Archiepiscopus Nobis humiliter
supplicauit, ut præinsertam formulam iuxta eiusdem
generalis concilij decretum, Apostolicæ approbatio-
nis robore stabilire, ac alias eius obseruationi proui-
dere dignaremur. Nos igitur formula prædicta, sin-
gulisq; illius capitibus, & articulis diligenter uisis,
& perpensis, illa æqua, & saluberrima, ac digna, quæ
sedis Apostolicæ auctoritate stabiliantur, esse cen-
sentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, for-
mulam, ac omnia & singula in ea contenta prædi-
cta, eadem auctoritate, tenore præsentium confirma-
mus, & approbamus, ac illa in quibuscumque pro-
cessibus super persona ad regimen alicuius ex Metro-
politan. alijsque Cathedralibus Ecclesiis ipsius
Prouinciæ Mediolanensis per cessionem, uel obi-
tum, aut translationem, uel priuationem, seu alias
quouis modo, etiam apud Sedem prædictam pro
tempore uacantis assumenda, suisq; qualitatibus, &
sufficiētia, tam in eadem prouincia, quam extra
eam, ubilibet, & a quibuscumque faciendis, inuiola-
biliter obseruari uolumus, ac districtè præcipiendo,
mandamus: Non obstantibus constitutionibus, &
ordinationibus Apostolicis ceterisq; contrariis qui-
buscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub
anulo Piscatoris, die xxiii. Maij, M D L X V I.
Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

INTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercet, illa frequentior occurrit, ut ordinationes & statuta, quæ circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruati procuremus. Cum itaque, sicut accepimus nuper in prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, CAROLO tit. sanctæ Prædix Presbytero Cardinali Borromæo nuncupato, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, illi præsidente quamplura saluberrima statuta, & decreta ad mores dilectorum filiorum Cleri sæcularis totius Prouinciæ Mediolanensis reformandos pertinentia, & præsertim honestatem, decorum reuerentiam, ornamenta Ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq. circumstantias in Ecclesiarum sacramentorum administratione, Missarumq. celebratione obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, representationes, & picturarum decentias, uitæ honestatem, frugalitatem, morum correctionem, & moderationem, Archidia & alia ad scripturarum, iurium, & aliorum bonorum Ecclesiasticorum conseruationem, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum Ecclesiasticorum dispensationem pertinentia non minus religiose, quam sapienter ordinata fuerint. Quæ cum non solum licita, & honesta, sed etiam Ecclesiæ Dei pluri

munum utilia & apprime laudabilia existant, ab omnibus Dei ministris æqualiter expedit obseruari. Hinc est, quod nos bonum ciuem utilitati, honestatiq. Reipublicæ nunquam refragari, sed sanctis patriæ legibus libenter obtemperare debere considerantes, ac totos statutorum, & decretorum prædictorum documentorumq. desuper confectorum & inde sequutorum tenores, de quibus plenam, & distictam informationem a præfato CAROLO Cardinale pretenus nobis factam accepimus, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio & ex certa scientia nostra omnia & singula statuta, ordinationes, & decreta in prouinciali synodo Mediolanensi sic, ut præfertur, edita & publicata, ac prout illa concernunt, alia in dictis documentis contenta, in omnibus, & singulis Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, Hospitalibus, & aliis piis locis Ecclesiasticis, sæcularibus, uel etiam regularibus commendatis, etiam nobis, & Apostolicæ sedi immediate subiectis, etiam nullius diocesis, aut aliter quomodocumque exemptis in uniuersa prouincia prædicta constitutis, ac per quoscumque earundem Ecclesiarum & locorum Prælatos, Abbates, Priores, Præpositos, Rectores, Superiores, Ministros, Capitula, Canonicos, ac personas sæculares, aut illa ex concessione, uel dispensatione Apostolicâ in commendam aut administrationem obtinentes, etiam si dictæ Sedis Notarij, Acoluthi, Cappellani, ac Romanæ curiæ officiales, etiam officia sua actu exercentes, etiam familiares nostri, & continui commensales, etiam ueri & antiqui, aut alias in nostris, seu Venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & prædictæ Sedis seruitijs & obsequijs insistentes, existant, quos omnes ratione beneficiorum quorumcumque personalem residentiam requirentium,

in dicta prouincia per eos quomodolibet obtento-
rum, & obtinendorum, sub sententijs censuris, &
pœnis a concilio Tridentino alijsq. sacris canonibus
contra non residentes latis & impositis, ad persona-
lem residentiam districte per locorum Ordinarios,
seu eorum in spiritualibus Vicarios generales dictæ
prouinciæ cogi et compelli uolupus, nec eis con-
stitutionem se. re. Eugenij Papæ IIII. prædeces-
soris nostri in fauorem curialium dictæ Sedis edi-
tam aut quæcumque priuilegia & indulta Apostoli-
ca etiam per nos ad id illis in genere, uel in specie
quomodolibet concessa desuper suffragari intelli-
mus, uel alias quomodolibet exemptos, ac nobis,
et dictæ sedi, ut præfertur, immediate subiectos,
etiam si nullius diœcesis esse dicantur: dummodo ta-
men de prædicta prouincia existant, cuiuscumque
dignitatis, status, gradus, condicionis et præemi-
nentia fuerint, in omnibus, et per omnia integre,
ac sub sententijs, censuris, et pœnis, in eis forsi-
tan contentis, recipi, et admitti, obseruari, præ-
stari et debite executioni demandari, nec quem-
piam se ab eorum obseruatione, cuiusuis exemptio-
nis, immunitatis, priuilegii, uel alio prætextu ex-
cusare debere auctoritate Apostolica tenore præsen-
tium, perpetuo statuimus, et ordinamus: dictaq.
prouincialia statuta, ordinationes, et decreta ad Ec-
clesias Monasteria, et alia loca, ac eorum Superio-
res, Capitula, et alias personas seculares huiusmo-
di extendimus, et ampliamus: Vniuersis earundem
Ecclesiarum, Monasteriorum Prioratuum, Præpo-
siturarum, aliorumq. locorum Prælati, Superiori-
bus, & Capitulis prædictis in uirtute sanctæ obedi-
tiæ districte præcipiendo, mandantes quatenus ea-
dem prouincialia statuta, ordinationes & decreta
iuxta eorum formam & tenorem in suis Ecclesijs,
Monasterijs & alijs locis publicent, & publicari, ac
per

per eorum Capitula, canonicos aliasq. personas sæculares huiusmodi integre observari faciant; alioquin si super hoc per locorum Ordinarios moniti in præmissorum executione & observatione cessauerint, illamue locorum Ordinarij distulerint, seu alias neglexerint, ipsum Metropolitanum uel generalem eius in spiritualibus Vicarium negligentiam seu dilationem dictorum Ordinariorum omnino supplere uolumus, committimus & mandamus; nec non eosdem Superiores, Prælatos, ac Commendatarios, Capitula, canonicos, & personas sæculares prædictas ad præmissorum omnium observationem teneri & efficaciter obligatos esse, censurisq. & pœnis tam ecclesiasticis, quam pecuniarijs præfati C A R O L I Cardinalis, ac pro tempore existentis Archiepiscopi Mediolanensis, aut eius in spiritualibus Vicarij generalis arbitrio, moderandis, & applicandis, ad id compelli posse. Sicq. per quoscumque Iudices & Commissarios etiam sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari & diffiniri debere; ac quicquid super his secus a quoquam quauis auctoritate scienter uel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus alijsq. præmissis, necnon Eugenii Papæ I I I I. prædecessoris huiusmodi in fauorem curialium dictæ sedis edita, alijsq. constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon ecclesiarum & locorum prædictorum iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque Prælati, Capituli, Superioribus, & personis alijsq. præmissis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatorijs derogato-

rijs,

rijs, alijsq. efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusq. & alijs decretis etiam iteratis vicibus, etiam per nos quomodolibet concessis; approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, ac de uerbo ad uerbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil penitus omissio; & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris; hac uice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die vi. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

P I V S, P A P A V.

A D F V T V R A M R E I M E M O R I A M.

NTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes, & statuta, quæ tam in ge-

neralibus, quam Prouincialibus synodis, circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus, nuper in prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, C A R O L O

tit.

zit. sanctæ Prædixis Presbytero Cardinali Borrho-
mæo nuncupato, qui etiam Ecclesiæ Mediolanensî
ex concessione & dispensatione Apostolica præesse
dignoscitur, illi præsidente, quam plurima saluber-
rima statuta, & decreta, ad honestatem, decorum,
reuerentiam, ornamenta ecclesiarum, necnon lo-
cum, tempus, modum, aliasq. circumstantias in ec-
clesiasticorum sacramentorum administratione, mis-
sarumq. celebratione, obseruanda, ac sepulturas,
funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu
prædicationes, representationes, & picturarum de-
centias, archiuiâ, & alia ad scripturarum, iurium,
& aliorum bonorum ecclesiasticorum conseruationem
pertinentia, non minus religiose, quam sapien-
ter ordinata fuerint; quæ cum non solum licita &
honestâ, sed etiam ecclesiæ Dei plurimum utilia,
& apprimè laudabilia existant, ab omnibus Dei Mi-
nistris, tam regularibus, quam secularibus, æqua-
liter expedit obseruari. Hinc est, quod nos toto sta-
tutorum, & decretorum prædictorum, documento
rumque desuper confectorum, & inde secutorum
tenores, de quibus plenam, & distinctam informa-
tionem, a præfato C A R O L O Cardinali prece-
nus nobis factam, accepimus, præsentibus pro suf-
ficienter expressis habentes; ac omnia & singula sta-
tuta, ordinationes, & decreta supradicta in Prouin-
ciæ synodo Mediolanensî sic, ut præfertur, edita & pu-
blica, ac, prout illa concernunt, prædicta in dictis
documentis contenta, in Mediolanensî ciuitatis
diocesis, & totius Prouinciæ omnibus & singulis re-
gularium personarum utriusq. sexus ecclesijs, Mo-
nasterijs, Domibus quorumcumque, etiam Cister-
ciens. & Humiliatorum ordinum, & alijs regulari-
bus locis, etiam nobis & apostolicæ sedi immédia-
te subiectis, etiam nullius diocesis, in uniuersa Pro-
uincia prædicta constitutis, ac per quoscumque eccle-
siarum,

fiarum, Monasteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum huiusmodi Superiores, etiam generales, ac illorum utriusque sexus personas districte obseruari uolentes: Motu proprio & ex certa nostra scientia, eidem C A R O L O Cardinali per præsentem committimus & mandamus, quatenus omnes & singulos dictarum ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, & regularium locorum Superiores, etiam generales, & personas regulares, etiam exemptas, utriusque sexus, ut infra sex menses post præsentium publicationem, omnibus & singulis statutis, ordinationibus, & decretis prædictis realiter & cum effectu parere debeant, auctoritate nostra, moneat, & requirat: Et si ipsi sic moniti, ut præfertur, parere in omnibus, uel in aliquibus distulerint, uel neglexerint, dictus C A R O L V S Cardinalis, post lapsum dictorum sex mensium, nobis quamprimum significare & referri curet, ut opportunum de super remedio, prout nostro incumbit officio, in his quanto citius adhibere ualeamus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus, alijsque præmissis, & apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, necnon ecclesiarum, locorum, Monasteriorum, Domorum, eorundemq. Superiorum, & ordinum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque ordinibus, Prælatibus, Superioribus etiam generalibus, conuentibus, & personis, alijsq. præmissis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis, etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti eorum derogatione, de illis eorumque to

ris tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiui-
dua, non autem per clausulas generales, idem impor-
tantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda,
aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda fo-
ret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, ni-
hil poenitus omisso, & forma in illis tradita, obser-
uata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter ex-
pressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore
permansuris, hac uice duntaxat specialiter, & ex-
presse derogamus; ceterisq. contrariis quibuscum-
que. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo
Piscatoris, die xxvii. Iunii. M. D. L X V I. Ponti-
ficatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius,

OS CAROLVS BORRHO-
MAEVS, miseratione diui-
na, S. R. E. tit. sanctæ Pra-
xedis, Presbyter Cardina-
lis, Archiepiscopus Mediolanensis,
ex mandato, quod a Sanctissimo D.
N. PIO Papa V. suis his supra pro-
ximis litteris, die xxvii. Iunij datis,
habuimus, Apostolica eius auctorida-
te, omnes & singulos Monasterio-
rum, & regularium, quæ Mediolani,
& in nostra diœcesi, ac prouincia sunt,
locorum Superiores, etiam Genera-
les, & personas regulares, etiam exem-
ptas, utriusque sexus, requirimus, ac
semel, iterum, tertio, trinaq. hac mo-
nitione præmissa, monemus, ut quæ-
cumque constitutiones, & decreta,
hac Prouinciali synodo a nobis confe-
cta, illis litteris expressa continentur,
iis ad sex menses, postquam in lucem
edita sunt, re ipsa omnino obtem-
perent. quod si qui ex iis facere negle-
xerint, uel distulerint; eos omnes &
singulos

singulos monitos esse uolumus, con-
fecto illo sex mensium spatio, nos,
quemadmodum mandatum est, id
Sanctissimo D. N. quam primum si-
gnificandum, ac referendum curatu-
ros, ut eius Sanctitas pro summo suo
Pastorali officio, & ea singulari, qua
tenetur, restituendæ iamdudum laba-
scantis ecclesiasticæ disciplinæ cura,
ac sollicitudine, opportunum huic rei
remedium, ea, qua solet uigilantia, ad-
hibeat. Datum ex nostris Archiepisco-
palibus ædibus, die septimo Septem-
bris. M. D. LXVI.

Concordat cum originali.

*In cuius rei fidem; & testimonium subscripsi
Ego Christophorus Venegonus, curiæ Archi-
episcopalis Mediolanensis notarius.*

INDEX RERVM OMNIVM, quæ hoc constitutionum libro continentur.

A.

- ABBATES** oneribus ecclesiæ, eorum ad
administrationi commissæ satisfaciunt. 149
Abbatissa, uide Præfecta monialium.
Abortum procurantium absolutio, Epi-
scopo reservata. 43
Absentes inferiores curati, a quibus ad Episcopum
deferendi. 84. ob eorumq: absentiam, qua pœna pu-
niendi. 30. 82
Absentia Episcoporum a quibus, & cui significanda. 80.
ijsq. sine licentia absens, qua pœna mulctandus. 79
Absentiæ causam quos Episcopus docere debet. 80
Absentiæ facultas a quo petenda. 80. studij causa qui-
bus condicionibus datur. 82. 83. concessa, Episcopo
intra duos menses exhibenda. 78. eius licentia qua
in re non pro fit. 104
Absentibus ad residendum tempus præstitutum. 82.
eius rei causa edictum proponendum. 81
Absentium a suis ecclesiis, tam Episcoporum, quam
inferiorum curatorum fructus Hospitalibus attri-
buti. 79. 80. eorum exigendorum cura ad quos per-
tineat. 80. ibid.
Absolutio confessione quibus & quo casu aliquando
non danda. 43. 44. uide confessio
Abstinencia in quadragesima, uide quadragesima.
Abusus quauis causa in indulgentias introducti a Me-
tropolitano ad Sum. Pontificem deferendi. 215. in
nouæ Missæ celebratione tollendi. 35. 36
Abutentes Eucharistiæ, & sacris rebus ad magicas ar-
tes, non absoluendi, nisi ab Episcopo. 44

Q 2

Abu-

- Abutentibus sacra scriptura occurritur. 5
 Accessu ad iudæorum synagogas, conuiuia, nuptias,
 dies festos, christianis interdicitur. 208
 Acoluthi functiones. 117
 Actio gratiarum in mensa. 66
 Actiones & repræsentationes sacre ne agantur. 16
 Actiones in processionibus pro foribus ædium, & in
 uia prohibentur. 132
 Addicta sacris ad profanum usum non commodentur.
 131.
 Aditus & usus Hospitalium circulatoribus; & alijs e-
 iusdem generis nebulonibus patere non debet. 164
 Aditus & fenestræ in monialium monasterijs, per quas
 in externam ecclesiam introspecti potest, obseruan-
 tur. 190
 Aditus ad monialium monasteria uiris docendi causa
 ueratur. 196. & quo casu aliquando, & cui permit-
 titur. ibid.
 Aditum cauponatum clericis interdicitur. 76
 Administrandis & conseruandis bonis & iuribus eccle-
 siasticis ratio multiplex præscripta. 141. & seq.
 Administratio baptismi quando domi permittitur. 25.
 a quibus instante periculo ea fieri licet: uide ba-
 ptismus.
 Administratio sacramenti confirmationis, uide con-
 firmatio. Extremæ unctionis, uide, extrema unctio.
 Sacri ordinis, qualis, uide sacer ordo. 28. & seq.
 Administratio piorum locorum, quæ & qualis. 160.
 161. & seq.
 Administrationis ratio a quibus monialibus, & quibus
 reddenda. 176
 Administratores piorum locorum iurati munus suum
 exequatur. 161. omnium bonorum, & iurium in-
 uentarium conficiant. 141. eorum locorum fructus
 quo modo, & quibus distribuant. 162. eorumq. frau-
 di occurritur. ibid. exigant fructus pijs locis, & fa-
 bricis

- bricis attributos non residentium. 80
- Admissionis puellarum ad religionem suscipiendam præscriptus modus. 177. 178. & seq.
- Aduentus diebus Dominicis Episcopi solemni Missæ, ac diuinis officiis intersint. 127. hoc tempore parochi prædicent.
- Adulterantium stateras, mensuras, absolutio, Episcopo reservata. 44. Aduocati in foro Episcopi quo iureiurando obstringendi. 100. miserabilium personarum constituendi. 106
- Aduocationis officium in foro seculari clericis prohibetur. 77. quibus ex causis permittitur. ibid.
- Aedes canonicales restituendæ. 74. a canonicis habitandæ. ibid.
- Aedes clericales. ibid.
- Aedes ecclesiarum quibus non locandæ. 73. a mulieribus non incolendæ. ibid.
- Aedium Episcopi ornatus qualis. 65
- Aedificatio monialibus prohibita. 177
- Aedificatio Oratoriorum. uide Oratoria.
- Aedificiorum magnificentia Episcopis uetatur. 72. clericis item. 73
- Aegris confessio a medico & paracho suadenda. 40. & quæ ijs in culcanda. 41
- Aegrotantium monialium curæ Præposita qualem se illis præbeat. 177. earum cura. ibid. uide moniales.
- Aegroti a paracho inuisendi. 25
- Aetas nouitijs ad professionem admittendis præscripta. 181. puellis item ad religionem. 178
- Aetatis inquisitio, ab eo, qui creandus est Episcopus. 58. uide inquisitio.
- Affectatæ sordes in habitu clericali ne appareant. 71
- Agri ecclesiæ iudæis non locandi. 209
- Aleatores publici grauitèr puniendi. 154. qui item aleatoriam exercent, & qui intersunt. ibid.
- Alexæ ludo clericis interdictum. 75

Alexandri III. Constitutio.	23
Alienatio fructuum ecclesiæ pendentium uetatur.	145
Alienatio monialibus prohibita.	177
Alienæ diœcesis clerici. uide clericis.	
Allegoriarum usus qualis.	9
Altare maius ornandi cura.	110
Altaria sub dio sepienda. 128. ne spolientur, cura est ecclesiæ custodum. 115. non consecrata, in uisitatio ne consecranda. 91. eorum ornamenta. uide ornamenta.	
Altaribus in ecclesia adherere uetitum.	128
Ambiguæ res & obscuræ in sacra concione prohibentur.	11
Ambitiosa petitio beneficij ecclesiastici prohibetur.	56
Ambitiosæ in mortuorum corporibus decorandis arrogantia occurritur.	140. 141
Ambitus monialibus uetatur.	168
Amiffas res qui sciens, & monitus non indicarit, quando non absoluendus. 43. uide confessores.	
Angelicæ salutationis explicatio concionatoris est.	11
Animaduersio in clericū, qui maledixerit Episcopo.	63
Animalium locationes, societates, quæ usuram faciunt, prohibetæ.	158
Anni quattuor temporibus ieiunium seruandum.	45
Anniuersaria mortuorum pietatis ratione a parocho suadenda.	134
Anniuersariæ exequiæ pro mortuo Episcopo, quotannis, & quamdiu, & cuius sumptibus faciendæ.	134
Annuli ad magicos & superstitiosos usus uetantur.	18
Annulus clericis prohibitus.	72
Annulus Episcopalis.	63
Antonina, uide summa.	
Apocrypha e diuinis officiis tollenda.	118
Apocryphorum librorum historiæ concionanti uetantur.	10

Apostatæ moniales ad sua monasteria redire cogendæ.	
192. in Conuertitarum numerum quando adscriben	
dæ. ibid.	
Apparatus Episcoporum in Episcopalibus ædibus,	
qualis.	65
Apparatus sumptuosi in die festo monialium prohi-	
bentur.	206
Apparatus & ornatus sepulchrorum amoueat.	140
Applicatio beneficiorum simplicium Seminario facien	
da.	51. 52
Approbandis confessoribus, quæ ratio ab Episcopo	
habenda.	41
Approbatio eorum, qui monialibus inseruiunt, ad	
quem spectet.	206
Aqua baptismalis, uide fontes.	27
Aquæ benedictæ sæpius renouandæ cura.	110
Arbores iniuriæ causa incidentium absolutio Episco-	
po reseruata.	44
Archidiaconi munus suum ipsi obeant 102. eorum of-	
ficiu in describendis clericorum nominibus.	48.
eo de genere liber diligenter ab eis custodiendus.	
49. uide liber. ad eos, qui in diœcesi sunt, deferen-	
dum Vicarij foranei munus.	87
Archipresbyteri. 102. qui in diœcesi sunt, Vicarij for	
nei munus ijs deferendum.	87
Archiuij in cathedralibus & collegiatis ecclesiis insti-	
tutio. 142. eius occludendi ratio. ibid.	
Arioli coercentur.	18
Arma clericorum, quæ.	75
Arma familiaribus Episcopi prohibentur. 67. Clericis	
item.	75
Armillæ clericis interdictæ.	72
Ars medendi clericis prohibita.	77
Artes bonæ instituendæ, uel renouandæ, studio ma-	
gistratum & principum.	154
Artes quæ clericis permissæ.	77

Artes magicæ uetitæ. 17
 Artifices famulos blasphemos eijciant. 20
 Artium illiberalium exercitatio diebus festis prohibi-
 ta. 20
 Assecla fœminarum ne sit clericus. 78
 Assignatio proprii muneris dignitatibus, & officijs, a
 quib. facienda. 103
 Assistens sacerdos, qui, & eius officium. 126
 Assistendi munus qui præstare debent. 126. quibus ac-
 tribuendum ibid. ab eo qui immunes. ibid.
 Astrologorum licentia, & eorum, qui illos consulunt,
 coercetur. 18
 Atrium canonicarum ædium. 74. eius ianua quota ho-
 ra claudenda, aperiendaue. ibid. in ecclesiarum a-
 trio nihil uenale proponatur. 129
 Attributio fructuum reficiendis & ornandis ecclesijs. 81
 Auaritiâ iudæorum studio principum coercenda. 110
 Auguria. auspicia uetantur. 18
 Aulæa Episcopis uetantur. 64. auro, argento ornata.
 ibid. acu picta, uide supellex.
 Auersus ab Eucharistiæ sacramento, in ecclesia ne quis
 sedeat. 128
 Auri, argenti usu quibus interdicitur. 154

B.

Balista clericis prohibita. 75. in ecclesiam ne inferatur.
 129
 Baptismalis aquæ fontes. uide fontes.
 Baptismus domi prohibetur. 25. quo casu permittitur.
 ibid. a quo tum administrari potest. ibid. eius forma.
 ibid. in eo quales compadres eligendi. 26. qui non
 admittendi. ibid. ab ijs nihil donandum. ibid. ante
 nonum diem infans baptizandus. 25. baptizatus
 recte domi, in ecclesia post sistendus. ibid. baptiza-
 tum infantem in altare collocandi consuetudo tol-
 lenda. 26. baptizatus iudæus cuius curæ tradendus.

26. quorum consuetudine non utatur. 129. de bapti-
zatis librum parochus habeat. 27
- Barba a clericis non studiose nutrienda. 70. a superiore
labro recisa. ibid.
- Bellaria in mensa Episcopi prohibentur. 66. idem ad
clericos pertinet. 72
- Benedictio in mensa. 66. 72
- Benedictio sponſorum quando facienda. 152. non pro-
craftinanda. ibid.
- Beneficia ecclesiastica obtinentes hospitalitatem exer-
ceant. 147. uide hospitalitas, inuentarium cōficiant. 142. uide inuentarium.
- Beneficia simplicia Seminario applicanda. 52. quæ u-
niri non prohibentur. 104
- Beneficia obligantes in eorum gratiam, qui simoniace
contrahunt, ut simoniaci puniendi. 55
- Beneficiati collegiatarum una cum earum præfectis
processiones obeant. 131
- Beneficij collati litteris conficiendis merces notario
præscripta: uide Notarius.
- Beneficijs quibuscumque immunibus pristina munera
restituenda. 103. 104. quibus residentia debeat, e-
tiam si curata non sint. 84. iis conferendis & accipien-
dis præscripta ratio. 52. 53. & seq.
- Beneficium ecclesiasticum nulla ambitione quærendū.
56. eius conferendi ratio præscripta. 53
- Bibendi usus in ecclesia contrahendis matrimoniis nō
adhibendus. 152
- Bibliam clerici quattuordecim annorum habeant. 69
- Bibliopolæ regulas indicis seruent. 5
- Bibliothecæ qua ratione uisitanda. 94
- Birretum crocei coloris iudæi ferant. 208
- Birretū in altari a sacerdote celebrante poni ueratur. 37
- Birreto clericali in choro utendum, non pileo. 123
- Blasphemandi temeritas coercetur. 18
- Blasphemans clericus qua pœna puniendus. 19: laicus

- item ibid. 101
- Blasphemi accusandi. 19. eos accusantibus indulgentiæ tributa. 20. serui domo eiiciendi. ibi. quando ad sacræ communionem & confessionem non admittendi. 29. iis pro modo culpæ pœnæ propositæ. 19. grauis pœna a confessore imponenda pro ratione culpæ. 19
- Bona Apostatarum monialium post earum obitum cui restituenda. 109
- Bona ecclesiastica in quem usum conuertenda. 146. ea occupantes. 151. quibus ea non locanda; aut in emphyteosim danda. 144. non pignori, neq. locationi iudæis danda. 209. iis conseruandis, dispensandisq. præscripta ratio. 141. 142. & seq. feudi nomine datis, conseruandis modus præscriptus. 144. quouis modo caducis factis, caducitatis pœna quo modo remittenda. 143. eorum locariones, quæ ab Episcopo recognoscendæ. 144. inuentarium quibus in ecclesiis constituendum. 142
- Bona monasterij a Præfecta & monialibus quomodo alienari, locari non licet. 177
- Bona piorum locorum quibus non locanda. 162. quo modo. ibid.
- Bonifacij VIII. constitutio. 105
- Bruta ab ecclesia expellendi cura. 117
- Boues in monasteriis monialium non alantur. 117

C

- Cadavera in ecclesiam quo tempore non inferenda. 135 occisorum a iudicibus & a notariis maleficiorum in ecclesia non inspicienda. 130
- Cæremoniæ in Missæ celebratione quæ seruandæ. 35. 36. in exorcismis fontium, & sponsum benedictionibus. 24. quæ canonicis & ceteris clericis in diuinis officiis præscriptæ. 121. 122. & seq.
- Cæremoniarum magister, uide magister.
- Calcaria inaurata Episcopis prohibentur. 64
- Calcei

Calcei clericorum quales.	72
Calendarium dierum festorum. 69. cuius cura edendum.	118
Calices ad sacrificium Missæ quales.	35
Calice consecrato uinum populo, sumpta Eucharistia, ne præbeatur.	30
Caligæ clericorum.	72
Cambia quæ uetantur.	156
Camisæ clericorum. 71. collare. ibid.	
Campanæ pulsandæ officium. 110. eius sonitu ad prosequendam sacrosanctam Eucharistiam præmonendus populus. 31. diuina officia significanda. 121. eius usus ad supplicii significationem non adhibendus.	115
Cancellariis Episcoporum modus præscriptus.	99
Cancellus monialium intimus, qualis.	189
Candelæ in Missa quousque non rettinguendæ. 38. earum numerus & ratio. 119. ad diuina officia qui eas præparet. 110. in mortui funere sacristiæ addicuntur. 137. & in quem usum. ibid. eas Rectoribus ecclesiarum uendere non licet. ibid. neque in ecclesia uenduntur sacerdote rem diuinam faciente.	38
Canes ab ecclesia eiiciendi cura. 117. uenatici in ecclesiam ne inducantur.	128
Canones pœnitentiales sciant confessores.	44
Canonicæ ædes restituendæ. 74. a canonicis habitandæ. ibid.	
Canonicatibus ordo sacer non annexus, annectatur. 107. annexi ordinis munus per eos præstandum. ibid.	
Canonicæ horæ, uide horæ.	
Canonici processionum munus obeant. 131. a quibus absentia facultatem petant. 104. qua in re ijs absentia licentia non profit. ibid. non residente Episcopo Metropolitanum certiore faciant. 80. tres initio anni in cathedralibus ecclesiis cur deligendi. 102. suum munus ipsi obeant. ibid. in canonicalibus ædibus habitent. 74. quo tempore Capitula non habeant. 108.	

- in choro una cum aliis canant. duo ex iis ab Episcopo adhibendi ad assignandum singulis in ecclesia dignitatibus proprium munus. 103. ad ordines annectendos. 108. ad attribuendum assistendi munus. 125. ad archiuium constituendum. 141. bonorum & iurium ecclesie inuentarium conficiant. ibid. his sacras conciones audiendi dies præscribuntur. 14. eorum in diuinis officijs, & celebrante Episcopo munus. 107. in eo deducendo officium. 127. eorum pactio, collusio, remissio sublata. 105. quando permittitur. ibid. ex iis constituatur hebdomadarius. 107. quando distributionibus mulcentur. 107. 108. 121. 123. 124. 131. hora iis præscripta, qua conueniant ad diuina officia. 122. ad supplicationes. 131
- Canonicus hebdomadarius, uide hebdomadarius.
- Cantores clerici. 121. quibus uestibus in choro induti. ibid.
- Cantus in diuinis officiis qualis. 120. 123
- Cantu profano monialibus interdicitur. 183. figurato item, præter organitiam. 197. is in die festo ecclesie monialium non adhibeatur. 206
- Capitula quo tempore a canonicis non habenda. 108
- Capituli officium Episcopo non residente. 80. eo mortuo, quale. 134. 135
- Capituli thesaurarius, uide thesaurarius.
- Capitulum quibus in rebus ab Episcopo adhibendum. uide Canonici.
- Cappellani monialium quales. 123. a quibus deligendi. ibid. regulæ iis præscriptæ. ibid.
- Capsæ in singulis monialium monasterijs constituantur ad usum communis pecunie conseruandæ. 176. earum claudendarum & aperiendarum ratio. ibid.
- Carcer a quibus, & quo tempore uisitandus. 101. eius custodibus taxa præscripta. 100. qui carcere tenentur, qua ratione res eorum seruandæ. 101. cibus a quo iis suppeditandus. ibid.

- Carta notariorum qualis . 99
 Casus Episcopo reſeruati. 44. eos apud ſe deſcriptos habeant confeſſores . 41
 Caſus conſcientiæ clerici a quibus percipiant . 41
 Caſus, qui uſuram ſapiunt. 156. 157. & ſeq. 156
 Catechiſmus ad parochorum uſum . 251
 Cathecumeni quo modo ad baptiſmum admittendi . 211. quādo baptizati, cuius curæ committantur. ibid. quorum conſuetudine non utantur. 211. diebus feſtis, quæ munera obeant. 211. domus ad eorum uſum parata. ibid.
 Catellus monialibus prohibetur . 105
 Cathedralis eccleſia primum uiſitanda . 90. ſi tenuis, huic rei conſultum. 215. in adminiſtratione ſacramentorum non diſcedat a ritibus Romanæ Eccleſiæ . 24. in earum uiſitatione quæ diſpicienda. 90. in ea poenitentiarius inſtituendus. 41. præbenda theologalis. 7. archiuium. 141. ſi nullæ, aut tenues in ea diſtributiones, quo modo proniſum. 185. in eius ſacriſtia cellulæ ad quem uſum conſtituendæ. 37. tres in ea ex Capitulo ad quem uſum deligendi . 84. certo eius loco hæ conſtitutiones aſſeruandæ . 215
 Cauponarum aditus, & uſu clericis interdicitur. 76. meretricibus in eis pernoctare, niſi itineris cauſa . 153
 Caupones, & alii, qui circulatores & id genus homines recipiunt, puniendi . 154
 Celebratio Miſſæ, uide Miſſa .
 Celerariæ officio quæ moniales non fungantur. 170. adminiſtrationis ſuæ rationem perſcriptam habeant . 176. quo tempore reddant. ibid. uide ſcriba .
 Cellæ monialium apertæ. 188. a Diſcreta uiſitandæ. ibi eas Præfecta quā ob cauſam inquirat . 187
 Cellulæ in ſacriſtiis conſtituendæ ad ſacerdotum meditationis uſum . 37
 Cerei, & alia id genus in funere mortuorum, addicta ſacriſtiæ. 137. uide Rectores. in exequiis mortui Episcopi,

- scopi, quot accendantur, & cuius sumptibus. 134
- Chiromantia uetita. 207
- Chirothecæ a sacerdote celebrante in altare non ponantur. 37
- Choreæ diebus festis uetantur. 21. in nouæ itē Missæ celebratione. 35. clericis prohibita. 208. cum iudæis item. 75
- Chorus quo modo constituendus. 119. in eo ministri quo habitu induti, ibid. quo modo uersandum. 123. recedendum ab eo. 124
- Chori magister, uide magister chori, seu præsidens. 13
- Chrisma an recte conseruetur, & suo tempore mutetur. 93. a laicis in baptismo non attingatur. 27. eius consecrationi qui interfint. ibid. tempus administrationis a parocho denunciandum. 28
- Christiani iudæis medicis non utantur. 209. neque eorum opera matrimonijs contrahendis. ibid. nec apud illos cibum capiant. 208. neq. cum illis contrahant diebus festis. 209. in eorum famulatu non sint. 208. ad eorum dies festos & synagogas non accedant. ibid. cum eis non ludant; non choreas ducant. ibid.
- Christianæ mulieres iudæarum opera non utantur ad fucum & ornatum. 208. non earum nutrices. 209
- Christianorum dignitates & officia iudæis obtinere non licet. 209. uide iudæus. 12
- Chrysostomi liber de sacerdotio parochis proponitur. 69.
- Cingari.) eiciendi. 154
- Circulatores.)
- Clatri lamina quemadmodum compacta in ædibus monialium. 204
- Clausura monialium. 188. eiusq. tuendæ diligens præscripta ratio. 189. 190. & seq. uide ostia, fenestræ, cancelli, uirgæ ferreæ, clatri lamina, fenestellulæ.
- Clericalis habitus a clericis induendus. 70. non sordidus. 71. tonsura deferenda. 70. eius forma. ibid.
- Cleri-

- Clericalium ædium habitatio, locatio quibus prohibetur. 73
- Clericatus functiones minorum ordinum quo casu imponendæ. 104
- Clerici singulis mensibus semel saltem communicent. 62. eius officii a parocho admonendi. ibid. a quibus casus conscientie percipiant. 41. quot in conuiuio mensa. 76. in itinere cum mulieribus in cauponis ne discumbant, ibid. iis præscriptus mensis ad referendum nomen suum in librum de clericis. 48. quæ omnino prohibita. 71. 72. & seq. aduocandi & procurandi officium quibus ex causis permittitur. 77. horas canonicas intermittendis pœna proposita. 68. studii causa absentibus præscriptæ conditiones. 82
- Clericis alienæ diocesis celebratio Missæ prohibetur sine testimonialibus litteris. 33
- Clericis rusticanis diuersoriū in urbe constituendū. 76
- Clericis quattuordecim annorum libri ad legendum præscripti. 69
- Clericorum uita qualis. 60. uestitus & cultus. 69. 70. uictoria uestis. 72. coma, barba. 70. mensa, suppellex. 72. arma, uide arma. seminarum. uide seminarium. 100
- Clericus maledicens Episcopo, punitur. 63
- Clerus in funere quem ordinē seruet. 136. diocesanus uiros eligat, qui urbanis congregationibus intersint. 146
- Cœmentum dirutæ ecclesiæ & sacelli ad profana ædificia non adhibendum. 128
- Cœmiteria. uide sepeliendi mos. in ijs nihil uenale proponendum. 128
- Collatio beneficiorum qualis. 52. uide beneficium, simonia. 33
- Collectæ in missa quot dici possint. 35
- Collegiatarum uisitatio. 90. in earum sacristiis cellulae constituendæ. 37. præbenda theologalis institueda. 7. Archiuuium constituendum. 142. inuentarium. ibid.

ibid. in earum certo loco hæ constitutiones asseruentur. 215. si in his tenues, aut nullæ sint distributiones, huic rei consultum. 185. uide præpositus seu Præfectus.

Collocutio cum externis, moniali prohibetur. 194. quando, & quo modo permittitur. 195. quò potissimum tempore uetatur. ibid. sacerdoti quando prohibita.

Collusio canonicorum sublata.

Colloquia canonicis in choro prohibita.

Colloquium cum mulieribus in ecclesia uetitum.

Color in uestitu clericorum qualis. 71. eius uarietas in Episcopi suppellectili; nulla. 64. quo colore eius familiaræ uestes. 67. quo puellæ in monasterijs utantur. 200. quò birretum iudeorum. 208. quo i. em iudearum capitis integumentum, ibid.

Comædiæ clericis prohibita.

Comestationes confraternitatibus tollendæ.

Comitatus Episcopi uisitantis.

Communiæ de ratione diuinorum officiorum. 118. de ministris.

Communis uitæ monialium usus.

Commadres.

Compatres quales in baptismo deligendi. 27. qui non

admittendi, ibid. nihil dent susceptis baptismo in-

fantibus. 27. neque in confirmationis sacramento.

28. quid pro officio suo præstare debent.

Concilij Tridentini decreta a concionatoribus popu-

lo inculcanda. 12. diocesana synodo recipienda. 2.

eiusdem decretum contra occupantes bona ecclesia-

stica. 146. quibus diebus communi lingua populo re-

citandum.

Concilium Tridentinum de prædicatione uerbi Dei.

7. de editione & usu sacrorum. 6. de obseruandis in

celebratione Missæ. 37. 33. de dignitate ab Episcopo

retinenda. 62. de ciborum delectu. 45. de habitu cle-

ricali

ricali fumendo. 70. de Seminario clericorum. 49. de
 pœnitentia publica. 45. de ratione in conferendis or
 dinibus. 48. de examine eorum, qui præficiendi sunt
 parochialibus ecclesiis. 58. qui cathedralibus. 59. de
 uicariis Perpetuis. 207. de præbenda theologali. 7. de
 uita & honestate clericorū. 60. de residetia. 79. de in
 uocatione sanctorū. 14. de decimarū solutione. 146.
 cōtra occupātes bona ecclesiastica. ibid. de uisitatio
 ne. 89. 94. de litteris dimissorijs. 99. de formula diui
 nis officijs præscribenda. 102. de reformatione matri
 monij. 152. cōtra abutētes sacra scriptura. 5. de quar
 ta funeralium. 137. de hospitalibus & pijs locis,
 192. de hospitalitate, exercenda. 148. de piorum lo
 corum administrationis ratione reddenda. 162. de
 puellis ad religionem admittendis. 178. 181. de noui
 tijs ad professionem recipiendis. 181. de monialium
 numero. 167. de ætate Præfectæ monialium. 169. de
 locationibus bonorum ecclesiasticorum. 137. de u
 nionibus recognoscendis. 144

Concionatores, quales. 12. monialium. item. 202. a qui
 bus deligendi. ibid.

Concionatores semel in mense saltem ab Episcopo in
 uniuersam diœcesim mittendi. 9. a quibus sustentan
 di. ibid.

Concionator fabulas uitet. 10. quæ miracula non nar
 ret. ibid. hæreticorum argumenta omittat. ibid. quan
 do, & qua ratione referat. 10. res dubias & obscuras
 uitet. ibid. inanes quæstiones fugiat. 11. paupertatis
 nomine quando neminem commendet. 13. prauas
 consuetudines reprehendat. 11. Dominicam oratio
 nem, Angelicam salutationem, sacramentorum uim
 explanet. 11. qui doctrinam christianam iudæis præ
 dicet. 210

Concionatoribus quando cum monialibus colloqui
 non licet. 202. ratio quædam prædicandi proposita.
 9. 10. & seq. ut supra.

- Concionatoris est admonere abutentes sacra scriptura. 6. eius officium in exagitandis uitiis. 11. quale in monendis Prælatiis. 11. quæ eius ratio in docendo & monendo populo. 11. qui modus in Saluatoris passione exponenda. 16
- Concio sacra quo tempore habenda. 13. in Missa a parrocho non omittenda. 37. in Missa conuentuali. 37. in funere qualis. 139
- Conciones sacræ a quibus assidue audiendæ. 13. iis audiendis loca mulierum distincta. 14. earum ad iudeos præscripta ratio. 211
- Condiciones in licentiis non residentium studii causa, quæ. 83
- Conducere aliena prædia clericis prohibitum. 77
- Confessio peccatorum quo modo facienda. 42. parrocho semel in anno. 42. ægris a medico, & parrocho suadenda. ibid. a sacerdotibus singulis saltem hebdomadis facienda, etiam si mortaliter non peccarint. 36. quo loco non audienda. 41. 42. a quo audiri non possit. 41. usque ad hebdomadam sanctam non differenda. 42
- Confessio in Missa nõ inchoanda nisi omnibus ad Missæ ministerium necessariis præparatis. 38. flexis genib. in ea sint fideles, ibid.
- Confessiones mulierum, uide mulierum.
- Confessionis locus, ubi moniales confitentur, qualis. 203.
- Confessores, quales. 41. Episcopi iudicio probandi. 41. canones pœnitentiales sciant. 44. quos non absoluât. 43. casus reservatos apud se scriptos habeant. 41. moneant quam graue peccatum sit, abuti sacra scriptura. 5. eorum nomina sacristiæ foribus proscribenda. 41. sedes in ecclesiis constituendæ, ibid. diligentia in examinanda fornicatorum conscientia. 43
- Confessores monialium, quales. 204. a quo probati. ibi. quando mutandi. ibid. septa monasterii sine permissu superio-

superioris non ingrediuntur. *ibid.* in earum monasterijs non morentur, non cibum capiant, non cubent. 204. alia regulæ iis præscriptæ. *ibid.* mortua moniali quomodo septa monasterii ingredi possint. 177. eorum cautio in imponendo nouitiæ puellæ nomine. 180. semel legant & explicent monialibus decreta in his constitutionibus ad eas pertinentia. 207. 208

Confirmationis sacramentum cui non præbeatur. 28. in uisitatione si opus erit ministretur. 90. iterari nefas est. 28. eius uis a paracho explicanda. *ibid.* administrationis dies denunciandus. *ibid.* nihil a compatribus largiendum. 28. confirmati, eorumq. compadres a paracho describendi. *ibid.*

Coniectores somniorum coercentur. 17

Conseruandis & dispensandis bonis Ecclesiasticis ratio multiplex præscripta. 140. 141. uide bona ecclesiastica.

Conspectus e uicinis ædibus in monialium monasteria prohibetur. 191

Constitutiones has clericus quattuordecim annorum habeat. 69. moniales frequenter legant. 207. populo concionatores inculcent. 12. earum interpretatio ad quem spectet. 212. eæ proxima diocesana synodo publice recitentur. 214. quo loco afferuentur. *ibid.*

Constitutiones ecclesiarum cathedralium & collegiatarum recognoscendæ, an ulla in re repugnent Tridentini concilii decretis. 214

Constitutiones aliquæ ordinis sui a monialibus quoti die legendæ. 207. 203

Constitutiones Innocentii. III. 40. 64. Bonifacii. VIII. 105. Alexandri. I. II. uide Alex. concilii Viennensis 49. 161. Leon. X. 6. 18. 68. Pauli. I. II. 211. Pii. I. II. uide Pii.

Consuetudo edendi, bibendi &c. in sacris supplicationibus & suburbanis ecclesiis uisitandis, tollenda. 133. in ecclesias bibendi. 152. cyathi frangendi in contra-

hendis matrimoniis .	ibid.
Contractus libellarii, qui prohibentur .	158
Contractus ueriti .	157. & seq.
Controuersia de priori loco in processionibus a quo tollenda .	132
Controuersis, quæ in mortuis efferendis inter parochos sæculares, & regulares oriuntur, occurritur .	136.
Contumacia monialium punitur .	89
Contumaciæ non residentium occurritur .	81
Conuersis monialibus regulæ præscriptæ .	199
Conuiuia in Missæ nouæ celebratione tollenda. 35. iudæorum, christianis prohibita . 208. quibus clerici non interfint. 76. quando & quot interesse possint .	ibid.
Corporalia munda in Missæ celebratione .	35
Corporis Christi sodalitates in parochiis instituendæ .	31.
Crucis in processionibus quo modo a clericis ferantur. 132. singularum ecclesiarum clericis in funere præferantur .	135
Cubare in foresteriis monialium prohibetur .	204
Cubicularii Episcoporum nihil a clericis accipiant, quibus ordines conferuntur .	48
Cultellus ad domesticum uitæ usum clericis permittitur .	75
Cultus dierum festorum. 20. uide festorum dierum .	
Cultus diuinus, absentibus ecclesiæ ministris, ne deferatur, prouisum .	104
Cultus ecclesiarum, uide ecclesiarum .	
Cura quæ ægrotis monialibus præstetur .	177
Cura & tutela clericis prohibita .	77
Curatæ ecclesiæ, uide parochiales ,	
Curati ubi habitent. 74. quibus in diocesi obtemperet, 89. quoties in hebdomada Missam celebrent, 62. ad funus & alia officia uocati, quando a suis ecclesiis	non

non re
tes &
Custode
delinc
prohi
non p
Custode
festis
Custode
Cyathi
tur.

Deamb
lante
Debita
Debito
res e
Decan
Decim
ibid
exi
Decim
Decr
& c
ni
Dele
te
Den
15
Dep
hi
Diac
te
fe
ti

non recedant. 42. uide Rectores, presbyteri, sacerdotes & clerici.

Custodes ecclesiæ obseruent contra decorum ecclesiæ delinquentes. 115. quæ ornamento ecclesiæ officiunt, prohibeant, & arceant. ibid. in ecclesia pernoctari non patiantur, ibid. uigilēt, ne altaria spolientur. ibi.

Custodes bestiarum, monente paracho, diebus saltem festis Missam audiant. 39

Custodes carceris, uide carcer.

Cyathi frangendi usus contrahendis matrimoniis tollitur. 153

D

Deambulare in ecclesia prohibitum. 112. ibi deambulantes a quo monendi, expellendive. 116

Debita ecclesiis officia & onera præstentur. 141

Debitorum ecclesiarum & piorum locorum, procuratores eorum, syndici, & ministri esse non possunt. 161

Decanus clauem asseruet atrii ædium canonicalium. 74

Decima Seminario attributa. 49. 50. unde soluenda, ibid. qui ab ea immunes. ibid. augeri possit. 51. eius exigendæ ratio. ibid.

Decimarum solutio. 146

Decreta huius synodi de uita & honestate clericorum, & diuinorum officiorum celebratione quattuor anni temporibus legantur. 215

Delectus personarum in piorum locorum hospitalitate non habendus. 147

Denunciationes in matrimonio non procrastinandæ. 152. quibus diebus faciendæ. ibid.

Depositi nomine quidquam custodire, monialibus prohibetur. 197

Diaconi, si muneri suo desint, mulctantur, 127. quo saltem tempore Eucharistiam sumant, 127. non uram ferant, 70. quibus ministrent, 126. quo habitu induantur. ibid. quibus diebus. ibid.

- Die Sabbati Missæ de beata Virgine . 35
 Diebus dominicis & festis initia fidei a parcho pueris tradenda . 6
 Diebus festis, uide festis diebus .
 Dierum festorum calendarium , uide calendarium .
 Dignitatis ab Episcopo retinendæ præscripta ratio . 62
 Dignitatibus in ecclesia præditi in choro psallant, &c. 106. ecclesiarum, quæ sibi commissæ sunt , oneribus satisfaciant , 149. iis singulis proprium munus assignandum. 103. assignatum præstetur per eos, qui illas obtinent. ibid.
 Diligentia contra hæreses adhibenda . 45
 Dimissio litteris tempus præscriptum . 34
 Diocesana synodo, quæ præstanda . 2
 Dioceses implicatæ , distinguendæ . 23
 Discretæ quales. 173. earum numerus. ibid. in negotiis paulo grauioribus a præfecta in consilium adhibendæ. 173. quot suffragiis creentur. 169. quæ moniales Discretæ fieri non possunt . 170. ab iis accusentur contumaces moniales apud Superiorem. 171. nisi fecerint, pœna constituta. ibid. a maiori Discreta asseruetur clauis capse , in qua custoditur pecunia communis . 176. ex una cum Præfecta singularum monialiũ cellas inquirant. 187. antiquior Discreta quando benedictionem faciat. 188. una ex iis quando omnes cellas uisitet . ibid.
 Distinguendarum parochiarũ ratio. 23. uide parochiæ.
 Distributiones quotidianæ a quo , & quo modo diuidundæ. 115. quibus non dentur. 105. non inseruientium, quibus accrescant. ibid. quando usibus ecclesiæ addictæ sint. ibid. si tenues, qua ratione augendæ. ibi. earum amissio quibus ex causis. 107. 108. 115. 122. 123. 124.
 Diuerforium ab Episcopo in urbe paratur ad rusticorum clericorum hospitium . 76. qui eo non recipiendi. ibid.

Diuinatio
 Diuinatio
 qui cui
 Diuinis
 qui can
 220. q
 tio ad
 Diuinum
 Doctrina
 piscop
 Domicil
 nomi
 Domini
 Domus
 fastio
 ber .
 Domus
 tuen
 Dona a
 Dormi
 Dormi

Eccle
 Eccle
 po
 ne
 tia
 11
 g
 1
 Eccle
 p
 Ecc
 Ecc
 Ecc

Diuinationes prohibitz.	17
Diuinatores puniendi. 17. qui eos consulunt item, & qui cuique auctores sunt, ut hi consulantur. ibid.	
Diuinis officiis formula præscripta. 101. quæ uoces, & qui cantus in iis adhibendi. 120. a monialibus item. 220. quo modo ad ea conueniendum. 121. eorum ratio ad quam regulam dirigenda.	118
Diuinum officium clericis omittētibus occurritur.	68
Doctrinæ inquirendæ ratio ab eo, qui creandus est Episcopus.	59
Domicilium in hæreticorum locis, mercaturæ, alioue nomine prohibeatur.	4
Dominica oratio a concionatoribus explicanda.	11
Domus ad Catechumenorum usum parata. 210. ecclesiasticarum personarum quibus maxime patere debet.	148
Domus & ædificia hospitalium, sarcienda, & restituenda.	160
Dona a monialibus quo modo non accipienda.	186
Dormiendi locus monialibus præscribitur.	188
Dormientes in ecclesia, a quo expellantur.	116

E

Ecclesiā polluentiu absolutio, Episcopo reseruata.	49
Ecclesiæ cultus. 128. in iis diuinorum officiorum tempore, deambulationes, nugæ, circuli, negotiationes, cum mulieribus colloquia, multorum irreuerentia, mendici uagantes, res uenales, uenatici canes. 116. & 17. uolucres, hastæ, sclopeti, balistæ, & alia id genus, pernoctationes, excubiæ prohibentur. 128. 129. earum fores qua hora claudendæ. ibid.	
Ecclesiæ collapsæ restituendæ. 127. earum materia ad profanos usus non adhibenda.	128
Ecclesiæ parochiales, uide parochiales.	
Ecclesiæ perfugium quando denegatur facinorosis.	131
Ecclesiasticarum personarum domus. uide domus.	

Ecclesiasticæ res , iura , personæ , earumq. immunitas
Principibus commendantur. 146

Ecclesiastici fructus , si uberes sunt , in quem usum con-
uertendi. 148. 149. & seq.

Ecclesiis nuper erectis præfecti sacerdotes quo modo
sustentandi. 23

Edictum proponendum in examine eorum , qui præfi-
ciendi sunt parochialibus ecclesiis. 56. tempus ei rei
faciendæ præscriptum . ibid. contra non residentes .

81. 82. de licentijs studii causa concessis , Episcopo
exhibendis. 69. de clericali habitu : 82

Electio monialium ad officia qualis. 169. 170

Eleemosyna cum offertur , quo uasis genere accipien-
da. 145. quo modo præbenda. ibid. inter concionan-
dum a nemine petenda. 13. hospitalium nomine cū
petitur , quæ seruanda. 163

Ephippiis inauratis Episcopo interdicitur. 64

Episcopi ecclesiæ sibi commissæ oneribus satisfaciant .

149. in cōsuetudine Principum quo modo se gerant

62. prædicent. 7. impediti , per alios tamen prædican-

di munus præstent. 6. quam rationem habeant in pro-

bandis confessoribus. 41. certam mercedem familia-

ribus constituent. 55. curent , ut clericali habitu cleri-

ci induantur. 69. 70. ut canonici in canonicalibus æ-

dibus habitent. 74. ut pristinæ ministris ecclesiæ fun-

ctiones restituantur. 115. index prohibitorum libro-

rum seruetur. 5. dies festi colantur. 20. præbēda theo-

logalis in cathedralibus , & collegiatis ecclesiis , con-

stituat. 7. quæ implicatæ sunt diœceses , distinguā-

tur. 24. ad sacerdotalem meditationis usum cellulae

in sacrariis constituantur. 37. Eucharistia in maiori

altari collocetur. 30. taxas notariis præscribant . 95.

quas res profanas ad ornatum fugiant. 64. 65. in Mis-

se nouæ celebratione , quæ tollenda curent. 35. e con-

fratris comminationes tollantur. 165

Episcopi officium in distribuendis in uniuersam diœce-

sim

sim co
tis. 24
sam co
re del
tis.
Episcop
chiz
nibu
ruen
mon
sa, u
in e
sacr
in a
Episco
sole
fici
Episc
Episc
Equi
na
Esca
Euc
sa
n
q
e
t
h
l
p

sim concionatoribus. 9. in administrandis sacramen-
tis. 24. in cognoscendis iis, qui in quavis ecclesia Mis-
sam celebrent, uel sacerdotem qui celebret, exhibe-
re debeant. 32. in admittendis præsentatis, aut ele-
ctis. 53

Episcoporum diligentia in statu uniuscuiusq. paro-
chix cognoscendo. 85. in conferendis sacris ordi-
nibus. 47. 48. in uisitando, uide, uisitatio, in consti-
tuendo Seminario. 49. in ijs, quæ pertinent ad matri-
monij sacramentum. 152. mensa qualis, uide men-
sa, uestitus qualis. 63. supellex. 64. domus. 65. eorum
in ea regenda officium. 66. assiduitas in audiendis
sacris concionibus. 12. hospitalitas. 147. auctoritas
in augenda Seminarij decima. 52

Episcopus quibus saltem diebus Missam celebret. 62.
solemnè Missam & Vesperas cantet. 125. diuinis of-
ficijs & solemnij Missæ intersit. 127

Episcopus mortuus quo modo sepeliendus. 134

Episcopalis equi ornatus. 63

Equi ab Episcopo non alendi, nisi necessarij. 65. in mo-
nasterijs monialium non alantur. 194

Escarum lenocinia ab Episcopo fugienda. 66

Eucharistia a clericis, diaconis, & subdiaconis quando
saltem sumenda. 62. in Missa, cum sustollitur, ne-
mo stet. 128. ne in septis monasterij afferuetur. 184.
quo loco in ecclesijs, & quo modo seruetur, cura
est Episcopi. 30. sumenda Paschæ tempore. 29. ex-
tra parochiam sumere non licet, ibid. sumentes quo
habitu esse debent. 30. raro sumentes a sacerdote di-
ligentius admonendi. ibid. de eius ui & ratione ado-
lescentes a parochio instruendi. ibid. ab eius sum-
ptione qui prohibentur. 29. ea sumpta, uinum ca-
lice consecrato non præbeatur populo. 30. maribus
separatim a fœminis præbeatur, ibid. ad ægrotos
quo modo deferatur. 31. die festo corporis Christi
a quo circumferenda. 31

Examen eorum qui præficiendi sunt parochialibus.

56. qui cathedralibus item. 57. uide inquisitio.

Examen puellarum, ad religionem suscipiendam quale. 178

Excommunicati a quo arceantur ex ecclesia. 116

Excubiæ populi in ecclesiis prohibentur. 128

Exequiæ mortui Episcopi, quo modo peragenda. 134. 135

Exequiis mortuorum faciendis, ordinis ratio præscripta. 136. debita lumina a quibus præstentur. 137. eorum curatoribus quantum persoluumdum. 138

Explicatio harum constitutionum Mëtropolitano reseruata. 213

Externa uestis clericorum, qualis. 71

Extrema unctio ægroto quando adhibenda. 47. qui ei interfunt, quale illorum & parochi officium. ibid.

Extremi iudicii certum tempus prædicari nõ licet. 10

Exorcismi quibus libris sumantur. 117

Exorcistæ functiones. 117. quibus Episcopus id munus permittat. ibid. a quibus cauendum sit. ibid.

Exules in ecclesiis non recipiendi, nisi consulto ordinario. 130

F.

Fabulæ clericis interdictæ. 75. ineptæ a concionatore non narrentur. 10

Facinorosi homines in ecclesiam confugientes, quo modo, & quando recipiendi. 129. ad confessionem & communionem quando non admittendi. 29

Facultates celebrandi eodem die plures Missas, nullæ. 34. in oratoriis sexto quoque mense renouandæ. 32. non generatim, sed nominatim concedendæ. ibid. clericis alienæ diœcesis non permittendæ sine dimissoriis Ordinarii litteris. ibid.

Facultates Episcopis ex iis decretis datas, qui exequantur. 213

Facul-

Facultate
Falsus tes
Familiar
necicia
rant. 6
Familia
Famofari
Famuli b
Famuli r
Fenestel
struan
conce
dæ.
Fercula
tur. 6
Fercula
cum
Ferrari
Festor
mit
cul
dis
Festu
co
fig
Feuc
no
ta
Fide
Fide
Fide
d
Fid
t
Flo

Facultates, uide licentjæ.

Falsus testis, uide testis.

Familiares Episcopi, quales. 66. ne loco mercedis beneficia ecclesiastica, sibi proponant. 56. arma ne ferant. 67. quo modo induant. ibid.

Familia Episcopi numerus. 67. præfectum, qualis. ibid.

Famosarum mulierum habitatio, uide habitatio.

Famuli blasphemii domo eiiciantur. 20

Famuli monialium quales. 206. 207

Fenestellæ collocutionum monialibus quales construuntur. 189. quando aperiendæ. ibid. quibus non conceduntur. 190. earum clauës a quibus custodiendæ. 189

Fercula in mensa Episcopi quot ad summum adhibeantur. 66. in mensa uisitantis Episcopi. 94

Ferculo uno contenti presbyteri & Vicarij foranei cum conuentum habent. 87. 88

Ferrarolum clericis prohibitum. 72

Festorum dierum cultus. 20. in ijs hæc utantur, certamina, choreæ, saltationes, ludi equestres, spectacula, personarum hominum ambulationes, nundinæ officinæ apertæ. 20. 21

Festus dies ecclesiæ monialium apparatu non magnifico celebretur. 206. non musici admittendi. ibid. non figuratus cantus. ibid.

Feudatarij bonorum ecclesiasticorum inuestituram renouent. 143. quo modo id faciant, pœnæ constitutæ. ibid.

Fide iubere pro alijs non licet clericis. 77

Fidei initia a paracho pueris tradantur. 6

Fidei professio a quibus, quando, & quo modo fieri debeat. 2. 3. eam impediētes puniantur. 3

Fideles semel in anno proprio paracho peccata confiteantur. 40. in Missæ auditione quo modo se habeant. 39

Florum & fruticum uasa monialibus uctita. 197

Formi-

Fœminæ, uide mulieres.

Fœneratores quando ad communionem non admit-
tendi. 29. quando non absoluendi. 43

Follis ludus clericis prohibetur. 75

Fontes baptismalis aquæ in singulis parochiis. 27

Foranei Vicarij, uide Vicarij.

Forasterijs monialium uesci prohibitum. 204

Foribus ecclesiæ nihil uenale proponendum. 128. uide, ecclesiarum.

Foribus sacritiæ, uide sacristia.

Formula iuris iurandi, quod ij præstare debent, quibus
quouis modo collatum est beneficium. 14. quod
Notarij præstent. 97

Formula uisitandi, uide uisitatio.

Formulæ curiæ testimonium a Notarijs quo modo dā-
dum. 96

Forum iudiciale Episcopi. 95. uide Notarii, aduocati,
custodes carceris.

Frenis inauratis Episcopo interdicitur. 64

Fructus non residentium, quibus locis attribuantur. 79

Fructuum genera in Episcopi mensa quot apponi li-
ceat. 66

Fugitiue moniales, uide Apostatæ.

Functiões minorum ordinum, qua ratione ad usum re-
uocandæ. 115. tempus ad id præscriptum. ibid. cle-
ricatibus imponendæ. 102

Funus Episcopi cuius sumptibus, & quo modo pera-
gendum. 134. 135

G.

Ganæ tollendæ. 154

Gemmarum usu quibus interdicitur. 154

Genua flectenda in confessione, & grauioribus Missæ
mysterijs. 39

Geomantia prohibita. 17

Globi ludus clericis uetatur. 75

Gratia-

Gratia-

Habitat-

nialiu-

mosa-

bus c-

Habita-

Habitu-

Habitu-

Hæred-

saria-

Hæret-

45.

rese-

Hæret-

de h-

rati-

tho-

Hære-

Harpi-

Haste-

Haste-

Hebe-

10

cin-

rit-

Histe-

pi-

Histe-

Hon-

Hon-

p-

Hon-

Hon-

q-

Gratiarum actiones, uide actio gratiarum.

H.

Habitatio canonicorum ubi. 74. parochorum. 73. monialium regularibus uiris uicina prohibetur. 191. famosarum mulierum item. ibid. mulierum in ædibus clericalibus uetita. 73

Habitatio ecclesiis uicina uetatur iudæis. 209

Habitus clericalis, uide clericalis.

Habitus monialis induendi ratio præscripta. 185

Hæredes mortuorum ad comparanda in funere necessaria compellantur ab Episcopo. 137

Hæreticorum consuetudo ab omni loco remouenda.

4.5. opiniones in sacra ad populum concione non referantur. 10. eas redarguendi modus. ibid.

Hæretici, ac hæresis nomine suspecti accusentur. 4.5. de hæreticorum finibus qui ueniunt, eorum uitæ rationem cognoscant parochi. 4. in eorum locis catholici ne instituantur, aut commorentur. 5

Hæretici a quo arceantur ex ecclesia. 116

Harpichordium monialibus permittitur. 197

Hæte, in ecclesiam non inferantur. 128

Hætiludia clericis uetita. 75

Hebdomadarius canonicus e quibus constituatur.

107. quibus diebus Missam solemnem celebret. 125.

eius officium. 107. successor. ibid. si muneri suo defuerit, qua pœna mulctetur. ibid.

Historiæ ex apochryphis libris nō narrentur. 10. quæ pingi prohibetæ. 15

Histriones eiiciantur. 154

Homiliarius liber ad parochorum usum. 8

Homicidæ uoluntarij non absoluendi nisi ab Episcopo. 44

Homines facinorosi, uide facinorosi.

Hora clericis præscripta, qua noctu non exeant. 74.

qua ad diuina officia conueniendum est. 122. ad sup
plica-

- plicationes. 138
 Horæ canonicæ non intermittendæ a clericis. 68. com
 mode diuidantur. 119. quotidie in choro dicendæ.
 ibid. beatæ Virginis non omittantur. ibid.
 Hospitalia qua ratione administrentur. 160. 161. eo-
 rum ædificia ruinosa sarciantur. ibid. eorum aditus
 quibus patere non debet. 164. eorum administrato-
 res iurati munus suum exequantur. 161. qui esse non
 possint. ibid. qui male administrent, quo modo pu-
 niantur. 162. administrationis rationē reddant. ibid.
 eorum bona quo modo locentur. 162. non alienen-
 tur. 163. suis uisitandis quæ ratio præscripta. 93. ijs im-
 posita onera præstentur. 163. eorum eleemosynis pe-
 tendis ratio & locis ipsis & petentibus præscripta.
 163. eorum in hospitiiis mares a fœminis separatim
 hospitentur. 164
 Hospitalitas a quibus & in quos exercenda. 148
 Humi sepultura detur. 140
 Hydromantia uetita. 17
 Hymnorum uersiculi in choro distincte pronuncien-
 tur. 120

I

- Ianitrices monialium quæ creari non possint. 170
 Ianuæ septorum monialium qua diligentia custodien-
 dæ. 174
 Ieiuniū quale. 45. 46. Quadragesimale. ibid. quibus die-
 bus præscriptum. 45. Rogationum tempore in Me-
 diolanensi ecclesia. ibid. iustæ excusationes ab eo.
 46. eius cultores quæ caueant. ibid.
 Illiberalium artium exercitatio, uide Artium.
 Imagines quæ & quando non ponendæ. 14. quæ delen-
 dæ, uel corrigendæ. 15. inconsulto paracho non ef-
 fingendæ. ibid. earum habitus ornatus locus ab Epi-
 scopo inspiciendus. ibid.
 Immunitas ecclesiastica ne ulla ex parte uioletur, pro-
 uisum.

nifum
 Impedie
 Incendia
 Incestu
 Index pr
 Indulge
 sis tri
 Indulge
 Infames
 Infante
 pisco
 Infidele
 Ingress
 Innoce
 tum
 Inquis
 ætar
 dral
 den
 Inquis
 uar
 Inqu
 bl
 de
 pr
 Inqu
 re
 Inse
 Inse
 Inte
 r
 Int
 Inu

uifum.

- Impedientes professionem fidei, uide fidei. 129. 130
 Incendiarij.) non abfoluantur. 129. 130
 Incæftum admittentes.) nifi ab Epifcopo. 44
 Index prohibitorum librorum feruetur. 5
 Indulgentia blafphemos accufantibus & iudicibus ip-
 fis tributa. 20
 Indulgentiæ quo modo publicentur. 13
 Infames in notariorum collegium non recipiantur. 96
 Infantes piis locis exponentium abfolutio quando E-
 pifcopo referuata. 44
 Infideles a quo arceantur ex ecclefia. 116
 Ingreffus monafteriorum, uide Monafteria.
 Innocentii. III. Conftitutio de confeffione. 40. Decre-
 tum de Rocheto. 64
 Inquifitio diligens de fide, uita, moribus, natalibus,
 ætate, corporis habitu, doctrina eorum, qui cathe-
 dralibus ecclefiis præficiendi funt. 57. 58. eorum fi-
 dem, uitam, qui comprobent. 59
 Inquifitionis officium Principum ope, ac ftudio adiu-
 uandum. 45
 Inquifitionis ratio in uifitatione de fcholis. 93. de bi-
 bliothecis. 94. de hospitalibus. 93. in parochiis. 92.
 de dignitatibus & canonicis. 91. Vicariis foraneis
 præfcripta de Presbyterorum uita & moribus. 88
 Inquifitio diligens parochi in fua parochia, uide pa-
 rochi.
 Insolentia fepulchrorum, uide fepulchra.
 Inftitutio pia & chriiftiana a ludi magistris tradenda. 6
 Interpretatio harum conftitutionum Metropolitano
 referuata. 213
 Intortitia, uide cerei.
 Inuentarium omnium rerum, ad ecclefias pertinen-
 tium. a quibus conficiendum. 141. eius conficiendi
 ratio. ibid. a quo, id, ubi, quo modo afferuandum. 141.
 eius exempla. 142

Inuestigatio diligens per alios ab Episcopis in singulis
parochiis adhibenda. 86.

Inuestitura in ecclesiæ bona feudi nomine data qualis.
143.

Ioci in choro prohibiti. 123

Irreuerentiæ multorum in ecclesia sedentium, aut stan-
tium, occurritur. 128

Iudæi baptizati cura. 211. is baptizatus quorum consue-
tudinē non utatur ibid. omnia bona sua babeat, cu-
rante Episcopo. ibid.

Iudæi in unum habitationis locum compellantur. 210.
ædes proprias uendant. ibid. ne festis diebus emant,
aut uendant. 209. tribus ante Pascha diebus domi-
sue se contineant. ibid. in quibusuis rebus cum chri-
stiano contrahendis sermone nostro uulgari in suis
libris utantur. 210. pileo, ac birreto crocei coloris
utantur. 208. eis doctrina christiana prædicanda. 210.
christianorum famulatus prohibitus. 208. fraudulē-
ta cum christianis contrahendi ratio coercenda, ui-
de christiani.

Iumenta duodecim uisitati Episcopo præscribuntur.
94.

Iurisiurandi formula Notarijs præcepta. 96. 97. a præ-
sentatis, uel electis præstanda. 53

Ius suffragij quibus monialibus ademptū, uide suffragia.

L.

Laboribus monialium præfectæ, uide præfectæ, locus
assignatus. 176. ibi quotidie lectio adhibeatur. ibid.
quæ res eo loco prohibeantur. ibid.

Læici separatim a clericis in supplicationibus proce-
dant. 132. ijs quando baptizare licet. 25. chrisma at-
tingere non licet. 27

Lampas accensa ante Eucharistiam. 30

Lapides dirutæ ecclesiæ ad prophana ædificia non ad-
hibendi. 128

Late-

Lateral
Laudat
cio t
Lectio
LECTO
Legat
exce
scop
Lenon
Leonis
mia
bus
Libell
Libell
den
Liber
ex
Liber
Liber
fr
ch
Lib
f
Lib
Lib
e
t
Lib
c
Lib
Lib
Lib
Li
Li
Li

Lateranenſe concilium.	6.19.68
Laudatio in funere quo modo prohibetur. 139. concilio tamen de humana miſeria permittitur. ibid.	
Leſtio ſacrorum librorum in menſa Epifcopi.	66
LECTORI functiones præſcriptæ.	117
Legata pia exigenda. 138. notarij niſi ea denuncient, excommunicati. 297. non abſoluendi niſi ab Epifcopo.	44
Lenones exterminandi.	154
Leonis X. conſtitutio de ludi magiſtris. 6. de blaſphemia. 18. de clericis horas canonicas intermittentibus.	68
Libellarij contractus quando nulli.	158
Libellus de caſibus conſcientiæ Metropolitani cura edendus. 88. a quibus exponatur. ibid.	
Liber Archidiaconi de clericorum nominibus. 48. eius exemplum quotannis Epifcopo tradatur. ibid.	
Liber homiliarius, uide homiliarius.	
Liber parochi de baptizatis & compatribus. 27. de cõfirmatis. 28. de matrimonijs. 152. hos libros parochus ad aliã eccleſiam tranſiẽs ſucceſſori tradat. 25	
Liber parochi de parocchiæ incolis. 85. quos in eo deſcribat.	86
Liber de receptis ad religionem puellis.	179
Libri hæreſis nomine ſuſpecti, neque ex indicis iuſſu emendati, prohibentur. 5. obſcœni pueris legi uentantur.	6
Libri a clericis quattuordecim annorũ, & a parochis, qui potiffimum legendi.	69
Libri punctationum, uide punctator.	
Librorum leſtio quæ monialibus præſcripta. 185. 207	
Librorum indicem impreſſores ſeruent.	5
Litterarum mittendarum modus monialibus præſcriptus.	198
Litteræ, & alia ſcripta in choro legi uetantur.	123
Litteræ dimiſſoriæ, uide teſtimoniales.	

- Locationes, in quibus usura committitur. 158
 Locationes cancellariorum prohibentur. 100. bonorum ecclesiasticorum quales ab Episcopo recognoscendæ. 143. quibus non faciendæ. ibid.
 Locationibus ædium, quæ parochorum, & clericorum sint, modus præscribitur. 74
 Loci mutatio in choro uetita, 123
 Locus meretricibus assignandus. 153. iudæis item, uide iudæi.
 Locus communis monialium uestibus constitui suadetur. 186
 Locus parochis regularibus in funere præscriptus. 136
 Ludi equestres festis diebus prohibeantur. 21. eorum spectaculis clero interdictum. 76. ludis item omnibus. ibid.
 Ludi magistri quales. 6. iudicio Episcopo comprobandi. 3. quos libros interpretari prohibentur, eorum officium in docendo. ibid.
 Lumina funeri debita mortuorum hæredes comparent. 137. in Missa qui præparet, uide candelæ, sacrista etc.
 Licentiæ non residendi studiorum causa. 82. 83. de negotijs sæcularibus clerico permittendis. 77
 Licentiæ collocationis permissæ monialibus. 198. & in ijs quæ diligentia. ibid. ingrediendi monasterium monialium non concedendæ, nisi necessarijs casibus. 194. egrediendi e monasterio professæ moniali nulla ratione permittitur, nisi ex grauissima causa, ab Episcopo probata. 192

M

- Magia prohibita. 17. eam profitentes acriter puniendi. ibid.
 Magister cæremoniarum seu chori quos Missæ ritibus instituere debet. 35. officium, antiphonas, psalmos. lectio-

lectio
 standu
 rudiat
 ne, qu
 beat.i
 & pu
 cium
 tur. ib
 Magiste
 Magi
 175.
 Magist
 rebu
 nus
 ibid.
 Magist
 eor
 reti
 lud
 de
 Magis
 Mag
 Male
 Male
 Man
 lig
 tu
 Man
 Mar
 Mas
 2
 Mar
 Mar
 c
 f
 c

lectiones recitandas denunciēt. 108. ibid. quando standum, sedendum &c. ibid. quos admoneat, & erudiat. 109. tabellam conficiat de tempore & ordine, quo quisque Missam celebret, & alia munera obeat. ibid. si in officio deliquerit, a quo obiurgetur, & puniatur. ibid. eum omnes audiant. ibid. si tale officium in ecclesia non sit, qui ad id, & a quo constitutur. ibid.

Magister familiæ Episcopi qualis, uide præfectus.

Magistræ, quæ præest monialium laboribus, cura, 175.

Magistra nouitiarum quam curam habeat. 174. quibus rebus eas maxime erudiat. ibid. quæ monialis id munus temere sibi assumpserit, qua pœna plectatur. ibid.

Magistratus quo modo a concionatore obiurgandi. 12. eorum studium erga inquisitionis officium. 5. in hæreticorum consuetudine tollenda. 4. in conducendis ludi magistris. 6. diligentia contra blasphemos. 20. uide Principes.

Magistri liberalium artium, uide Artium.

Magistri ludi, uide ludi magistri.

Maledicens Episcopo clericus puniendus. 63

Maledicta in Episcopi mensa non admittenda. 66

Mansionarii. 11. duo singulis hebdomadis in orbem eligendi. 12. eorum officia. ibid. stipendium. ibid. contumacia & negligentia punitur. 113

Mantelletum quale. 71

Martyria non repræsentanda, sed pie narranda. 16

Mas foeminæ præfertur in baptisimi administratione. 26.

Mares, uide mulieres.

Matrimonio contrahendo quæ seruentur. 132. denunciations in eo quales. ibid. benedictio quo tempore facienda. ibid. eius contrahendi facultates. ibid. de eo constitutiones lingua communi diuulgandæ. 153

Matrimoniorum liber, uide liber parochi.

Matutinum officium quo tempore, & loco celebrandum. 124. ad id quo tempore ueniendum. 122. quando uespera dici licet.

Medendi ars, uide ars.

Medici monialium a quo approbandi. 206

Medicis præscriptum officium in ægrorum curationibus. 40. pœnæ si contra fecerint. 41

Mediolanensis ecclesia quibus huius synodi decretis non teneatur. 212. in ea quando ieiunium adhibeatur. 55. 56. Quadragesimalis obseruantix ieiunium. ibid.

Mediolanensis synodi constitutiones, uide constitutiones.

Memoria matrimoniorum ne pereat, ratio adhibita. 152.

Mendici ne eleemosynæ causa in ecclesiis uagentur. 129. cuius rei admonendi. 164

Mensa Episcoporum qualis. 66. qui ad eam non recipiendi. ibid. uisitantium qualis. 94

Merces notariis præscripta in conficiendis collati beneficii litteris. 54. uide notarii.

Merces certa ab Episcopo suis familiaribus constituenda. 55

Meretricum amictus. 153. ijs locus assignandus. ibid. tabernis meritoriis & cauponis interdicatur. ibid. omnis item ornatus prohibeatur. ibid.

Metropolitano huius synodi explicatio reseruata. 212. referatur, si qua de statutis & constitutionibus cathedralium & collegiatarum ecclesiarum dubitatio oritur. 212. eius cura libellus de casibus conscientix edendus a quo explicetur. 88

Ministræ monialium quæ, Præfecta. 169. Vicaria, Discretæ. ibid. Ianitrices. 170. Rotaria, sermonibus audiendis præpositæ. ibid. sacristiæ præfecta, scriba, seu celeraria. ibid. nouitiarum. 174. magistra, Rationatrix.

trix. *ibid.*

Ministri ecclesiæ, sacerdote Missæ celebrante, a quibus
abstineant. 38. quæ parent ad Missæ ministeriū. *ibid.*

iis omnibus certæ muneris ratio præscribitur. 102

Miserabiles personæ, uide personæ.

Miracula, uide consonator.

Missæ non memoriter dicendæ. 36. non operto capite.

ibid. non alicuius gratia retardanda. *ibid.* perlegen-
da a sacerdotibus, antequam ad altare accedant.

37. festis diebus in parochia audienda. 39. ea non
peracta, non discedendum. 38. 39. quibus saltem die-

bus ab Episcopo, sacerdotibus, & curatis celebra-

da. 62. in eius celebratione quæ uitanda. 36. quo mo-
do in ea fideles intersint. 39. in Missæ nouæ celebra-

tione quæ tollenda. 35

Missæ de beata Virgine quando celebranda. 35

Missam celebranti sacerdoti qui minister adfuit. 38
quo habitu indutus. *ibid.* quæ agi ab eo prohibentur.

sacerdote celebrante. *ibid.*
Missas plures eodem die celebrandi facultas concessa
tollitur. 33

Missæ inter concionandum nō celebrentur. 13. earū ce-

lebratio quibus prohibetur. 33. quibus item in lo-

cis. *ibid.* quo tempore. *ibid.* hora populo commoda

celebrentur. 37. ijs celebrandis ordo seruetur. 34

Monasteria monialium, quæ unienda. 167. quibus adi-

menda facultas recipiendi moniales. *ibid.* eorum

fructus, monialibus extinctis, quibus locis attri-

buendi. *ibid.*
Monasterij septa, uide septa.
Monasteriorum aditus, uide aditus, ingressus. 193.

194. & seq. in ea conspectus prohibetur. 191

Moniales cōmuniter uiuant. 185. omnia ad commu-

nem monasterij utilitatem conferant. 186. uestes

in communi loco afferuent. *ibid.* Moniales dona nō

recipiant, nisi consentiente præfecta. 186. non am-

biant. 169. cum nemine externo colloquantur. 195.
 & quo potissimum tempore. 195. nemini scribant.
 198. cum nemine communicent, quæ ab externis ac
 ceperint. 113. sæcularium uestitu non utantur. 197.
 inani sermone quando tempus non consumant. 195.
 depositi aut custodiæ nomine ne quidquam acci-
 piant. ibid. musicis instrumentis non sonent. 197. ne
 offulas conficiant. 197. missas ad se litteras non le-
 gant, nisi præsentè Præfecta. 198. professæ e mona-
 sterij septis non egrediantur. 192. nihil donent, uen-
 dant. &c. 187. uno loco dormiant. 188. ad benedictio-
 nem mensæ quando conueniant. 188. die, noctuq.
 chorum frequentent. 183. singulæ diuinis officijs in-
 tersint. ibid. quo habitu indutæ. ibid. mentalem o-
 rationem quando habeant. 184. quas res precando
 fugiant. 183. quas meditentur. 184. diebus festis ho-
 ram aliquam in sacra lectione consumant. 185. quan-
 do e mensa discedant. 188. quo ordine discumbant.
 ibid.

Moniales ex una familia, quot in unum monasterium
 recipi licet. 178

Monialibus catelli, speculum, suffimenta, unguenta
 prohibentur. 187. uasa fruticum & florum. 197

Monialium numerus in singulis monasterijs. 167. offi-
 cia quæ & quibus tribuenda. 168. Præfecta, uide Præ-
 fecta. uiolatores non obfoluendi, nisi ab Episco-
 po. 44

Monialium sermonibus audiendis Præfecta, qualis. 173
 eius officium. ibid.

Monialium ad officia electio, uide electio.

Montes pietatis instituendi, curatibus Episcopis. 166

Mortuorum uestes a clericis non sumendæ. 136

Mortuus quando non efferendus. 136

Morum eius inquisitio, qui creandus est Episcopus. 57

Mozeta ab Episcopo adhibenda. 64

Mula Episcopalis quo modo induta. 63

Mulic-

Mulieres Christianæ, uide Christianæ. Iudææ. uide Iudææ.

Mulieres loco a uiris separato sacram concionem audiunt. 14. orent. 31. in confessione quo tempore, & quo loco audiendæ. 42. in diuersorio rusticani cleri hospitio ne recipiantur. 76. in clericorum ædibus non habitent. 73

Mulcta clericorum, pijs locis attribuenda. 79. administrantium culpa non exacta, Seminario adiudicatur. ibid. si laicis irrogatur, quo modo distribuenda. ibid.

Mulierum confessiones quo tempore & loco non audiuntur. 42

Munera quacumque ratione, Ecclesiæ ministris attributa, antiquata, ad usum reuocentur. 102

Musica in Diuinis officijs quæ adhibenda. 120. quæ musica instrumenta ab ecclesia excludenda. ibid.

Musici die festo ecclesiæ monialium non admittendi. 206

Mutatio loci in choro prohibita. 123

Mutuum, ex quo committitur usura. 136

N.

Natalium eius, qui Cathedrali ecclesiæ perficiendus est, inquisitio. 58

Necromantia prohibetur. 17

Negligentia Episcopi in comprouincialis Episcopi funere punitur. ibid. clericorum ad diuina officia tardius conuenientium, coercetur. 122

Negocia sæcularia a clerico fugienda. 77-78

Nomen gentilium fœminarum nouitiæ moniali imponi uetatur. 180

Notarij pia legata non denunciante nō absoluendi, nisi ab Episcopo. 44. mulctarum attributionis instrumenta denuncient. 212. quibus in causis non se interponant. 96. quæ præstare debent ex iurisiurandi formula. 96. 97. simoniaca instrumenta conficientes

- tenentur. 55
 Notarijs merces præscripta in conficiendis collati be-
 neficij litteris. 54. in officio delinquentibus pœna
 proposita. 96. 100. taxa præfinienda. 95
 Notariorum collegium instituendum. 95. qui ei non
 adscribendi. 96
 Notariorum littera qualis. 99. carta. ibid. certus nume-
 rus. 96. statuta. ibid. officiales. ibid.
 Nouitia monialis cuius ætatis ad professionem reci-
 pienda. 181. quo loco examinanda. ibid. quomodo
 bonis renunciet. 182. antequam recipiatur, Præfe-
 ctæ officium. ibid. earum cura ad quam spectet. uide
 nouitiarum magistra. 174
 Nundinæ in die festo prohibetæ. 20. si in diem festum
 incident, quo die faciendæ. ibid.

O.

- Obiurgandi modus a concionatoribus seruandus. 12
 Oblationibus faciendis ratio præscripta. 145. uide elec-
 mosyna.
 Obseruatio parochorum in nouos parochiæ suæ in-
 quilinos. 86
 Odorum suauitates Episcopus non consecetur. 63
 Officia diuina, uide diuina officia.
 Officia minora monialium quæ, & a quibus conferen-
 da. 170
 Officijs monialium tempus præscriptum. 168
 Officium custodum ecclesiæ, uide custodum.
 Officium mansionarij, uide mansionarius.
 Officium punctatoris, uide punctator.
 Officium thesaurarij, uide thesaurarius.
 Officium monialium prohibentur donandi causa. 197
 Onera cuique ecclesiæ imposita, præstanda. 149
 Oratio mentalis, qualis. 184. monialibus præscribitur.
 ibid.
 Oratio XL. horarum, quo loco, & modo in ecclesia ha-
 beatur.

- beatur. 30. sacramentum ubi eo tempore collocan-
dum, ibid. ad eam noctu qui non conueniant. ibid.
fœminæ separatim a uiris orent. ibid.
- Orationes in missa quot. 35
- Oratoria non facile facienda. 34. qualia sint, quoue
loco. ibid. raro ijs utantur illi, quibus est eorum
usus concessus. ibid. in ijs quando missam celebra-
re non licet. 33
- Ornamenta altarium, qualia in celebratione missæ. 35
- Ornamenta inania excludat Episcopus. 65
- Ornamenta sacris addicta ad usum profanum non com-
modentur. 131
- Ordinis sacræ administratio qualis. 47-48
- Ordinibus conferendis nihil accipiatur. 48. ijsq. colla-
tis quo loco, tēpore, & quibus, a quo notandum. ibid.
- Ordo sacer portionibus & canonicatibus non anne-
xus, annectatur. 108
- Ordo qui in choro seruetur. 120. 121. & seq. in proces-
sionibus obeundis. 124. in funere mortuorum. 136.
in missis celebrandis. 34
- Organum in ecclesia, ceteris musicis instrumentis ex-
clusis. 120
- Ornatus sepulchrorum amoueat. 139. 140
- Orphanis consultum quo modo. 86
- Ostia in monasterijs monialium, collocutioni assigna-
ta, perpetuo clausa. 107. quando aperienda. ibid.
eorum clauēs a quibus asseruandæ. ibid. quorum a-
ditus in externam ecclesiam, obstruatur. ibid.
- Otia e ciuitatibus tollenda. 155

P.

- Pacta exequiarū, & āniuersariorū causa prohibēt. 138
- Pactiones simoniacæ, uide simonia.
- Pactiones quæ usuram sapiunt. 158
- Pædagogi professionem fidei faciant. 3
- Pallium ad mortuos efferendos, quorum sumptibus
com-

comparetur. 137. gratis commodetur. 138. si pretio-
so nobiles uti uoluerint, emant. ibid. id post funus,
ecclesiæ acquisitum. ibid.

Parasiti in mensam Episcopi non admittendi. 66

Parochialem ecclesiam non obtinentes, confessiones
non audiant. 41

Parochiales ecclesiæ quo casu uniendæ. 23. in admini-
stratione sacramentorum sequantur ritus cathadra-
lis ecclesiæ. 24. fontes habeant baptismalis aquæ.

27

Parochialium multitudo a retinentibus dimittenda.

83. contra eos pœna. ibid.

Parochiæ uisitandæ. 90. qua diligentia. 92. 93. earum di-
stinguendarum ratio. 22. 23. in earum sacristiis cellu-
læ ad orandi usum constituendæ. 37. singulis ijs in-
quirendis, certi hominis deligendi. 90.

Parochiæ cuiusque status, qua diligentia ab Episcopo
cognoscendus. 85

Parochianorum sumptibus pallium ad efferendos mor-
tuos comparetur. 137

Parochi quibus diebus fidei initia doceant. 3. si rudes,
quo modo prædicandi munus expleant. 8. quo tem-
pore omnino prædicent. 7. quot saltem diebus mis-
sam celebrent. 62. ne concionem in missa omittant.
37. quos libros sibi comparent. 69. in parochiis soda-
litates corporis Christi instituunt. 31. in processio-
nibus, quam consuetudinem tollendam studeant.

133. Ecclesiæ sibi commissæ oneribus satisfaciant.

149. uiduis, pupillis &c. pietatis officio subueniant.

80. quibus anni temporibus ad cognoscendum gre-
gis statum adhibeatur ab Episcopo. 96. inconsultis
iis sacræ imaginæ non effingendæ. 15. eorum offi-
cium in populo monendo ut hæretici nomen defe-
rat. 4. in admonendis abutentibus sacra scriptura. 5.

compatribus. 27. in iis admittendis. ibid. in puer-
peris monendis. 28. in ægrotis inuiscendis. 25. in

popu-

I N D E X.

populo cohortando ad communionem. 25. in sacramentorum ui explicanda. ibid. in admonendis presbyteris de celebranda missa. 62. iis qui raro Eucharistiam sumunt. 30. in describendis confirmatis & eorum compatribus. 28. in baptizatis item. ibid. in denuntiandis iis qui Paschæ tempore non communicarint. 29. in administranda extrema unctione. 47

Parochorum cura in iis qui in sua parochia doceant, inquirendis. 3. hæreticis item. 8. habitatio ubi. 73. inquisitio de dictis & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus ueniunt. 4. in parochiis suis. 86. admonitio de solutione decimarum. 145. cura, ut, qui bestias pascunt diebus saltem festis missæ intersint. 39. ne confessiones in hebdomadam sanctam differantur. 42

Parochorum liber de baptizatis. 27. confirmatis. 28. matrimonio iunctis. 152. hos libros, ad aliâ ecclesiam transeuntes successoribus tradant. 27. uide liber.

Picturas excludat Episcopus. 65

P II I I I I. constitutio de professione fidei a quibus seruanda. 2. 3. de confidentiis quando publice recitanda. 61

Pignus ex quo committitur usura. 157.

Pilæ ludus clericis quando & quo loco nō prohibitus. 76

Pileo in choro ne clericus utatur. 47. in altare is a sacerdote non ponatur. 37

Piorum locorum administratio qualis. 160. bona quo modo locanda. 162. quibus non locanda. ibid. qua fideiussione. ibid.

Placentæ in Episcopi mensa prohibentur. 66

Pœna contra blasphemos. 19. contra simoniacos. 53. contra clericos qui diuinū officiū intermittunt. 68. qui contra decretum, de uita & honestate clericorum delin-

delinquunt.78. qui retinent plures parochiales. 83.	
contra non residentes.81.82. qui a uisitandi præscripta lege discedunt.95.contra alios,uide suo loco .	
Pœnæ pecuniariæ non remittendæ . 212. qua de causa remittantur.ibid.quo modo diuidantur. ibid.	
Particulæ duæ Eucharistiæ quando deferendæ .	31
Passio Saluatoris quomodo exponenda .	16
Pastorale sancti Gregorii a Parochis legendum .	69
Patronatus iura recognoscendi tempus Episcopis præscriptum .	143
Pauperibus in ecclesia uagari prohibitum . § 129. Eleemosynam petere inter concionandum.13.necessaria alimenta a locupletibus clericis non iis neganda .	
148.in eleemosyna petenda modus præscriptus. 13. quando ii a cõcionatoribus non cõmendantur.ibid.	
Pellium pretiosarum usu Episcopo interdicitur .	63
Pensiones cancellariis Episcoporum assignatæ , quando irritæ .	100
Pêtecostes & natiuitatis Domini tempore populus ut confiteatur & communicet officium parochi .	25
Percussiores parentum non absoluedi, nisi ab Episcopo .	44
Pernotaciones in ecclesia uetantur .	129
Personatus quis uestibus clericalibus & monachalibus indutus pupitur .	73
Personæ miserabiles cuius sumptibus sepeliendæ . § 138. earum causas tueri clerico licet .	77
Pictoribus & sculptoribus sacrarum imaginum effigendarum modus præscribatur .	15
Pœnitentia publica publice pecantibus imponenda . 45.non aliis pœnis commutanda.ibid.	
Pœnitentiam quæ cuique peccato ex canonibus præscribitur sciant confessores .	44
Pœnitentiarius in cathedralibus ecclesiis institutus .	41
Pontifici Romano obedientia .	2

Portionibus ordo sacer non annexus annectatur.	108
Præbenda theologalis constituenda.	7
Præbendæ unio pro pœnitentiario.	41
Præcursor fœminarum clericus ne sit.	78
Prædicatio uerbi Dei munus Episcoporum.	7
Prædicandi ratio concionatoribus proponitur. 9. uide concio. modus in exagitantis uitiis. 11. 12. munus Curatis imponitur.	9
Prædicatorum admonitio, de soluendis decimis.	146
Præfecta monialium qualis. 169. tacitis suffragiis eligatur. ibid. nō eū honorem ambiat. 168. iura ab Apostolica sede cōcessa exhibeat. 168. singulis hebdomadis capitulū habeat. 172. nihil deliberet nisi cōsentientibus Discretis. ibid. rationē administrationis reddat. 166. quibus ex causis ab officio amoueri potest. 179. 182. bona monasterij nō alienet. 177. quādo nō ædificet. 177. de suscipienda ad religionem puella nihil polliceatur. 178. eius officium in monialibus admonendis. 171. in concordia conseruanda. ibid. in uisitandis ægris monialibus. 177. in inquirendis monialium cellulis.	187
Præfectę laboribus monialium duæ. 175. earū officium. ibid.	
Præfecti collegiatarum in urbibus publicas processiones obeant. 132. 133. 96. locus, a quo in eo munere assignandus. ibid. ecclesiarum suarum oneribus satisfaciat. 150. nō residentes a quo deferendi. 84. iis qui in diœcesi sunt, uicarii foranei munus tribuendum.	87
Præfectus familiæ Episcopi qualis.	67
Præparatio ad sacramentum pœnitentiæ.	42
Præpositæ moniales curę egrotantium quales se præbeant.	177
Præpositæ moniales sermonibus audiendis, quales	
173. earum officium. ibid.	
Præposita rotæ, uide rotaria.	
Præsidens choro quæ officia in ecclesiis præstet.	

106. in iis obeundis negligens a quo puniatur . ibid.
 si tale officium deest, qui eo fungatur . ibid. quando
 ecclesiæ ministris discedendi facultatem dat . 149
 Precactionibus monialium ratio præscribitur . 183.
 184.
 Preces publicæ indicendæ mortuo Episcopo . 135
 Presbyteri quibus saltem diebus Missam celebrent .
 62. uide sacerdotes. tonsuræ insigniti. 70. eorum cul-
 tus & uestitus. uide clerici .
 Prima, quando in ecclesia dicenda . 125
 Principes quo honore prosequantur Episcopos. 63. eo-
 rum studium quale in tollenda hæreticorū consue-
 tudine. 4. erga inquisitionis officiū. 5. in cōducendis
 ludi magistris . 6. animaduersio in blasphemos. 20
 Principes commoniti de Histronibus, Lenonibus,
 Cingaris eijciendis, Ganeis tollendis. 154. aleatori-
 bus puniendis. ibid. artibus bonis instituendis . ibid.
 immoderatis sumptibus coercendis . 155
 Processionibus, & supplicationibus habendis ratio
 præscripta. 131. in iis quo ordine procedendum. 132.
 fæminæ separatim a uiris procedant. ibid. laici item
 a clericis. ibid. quibus rebus opera danda. 132. specta-
 cula, actiones pro foribus ædium, & in uia prohiben-
 tur. 133. edendi item, uel bibendi consuetudo . ibid.
 in iis denunciandis parochi officium. 133. ad eas re-
 gulares ab Episcopo uocentur. 132. quo tempore ad
 eas ueniendum. 131. quo habitu cruces in iis feren-
 dæ. 132. quo habitu canonici induti, & reliqui cleri-
 ci. 131. 132. certi uiri ab Episcopo deligendi, qui de
 supplicationibus præscripta seruari curent. 133. in
 iis obeundis controuersia de priore loco a quo tol-
 lenda . 132
 Procuratores piorum locorum qui non sint . 161
 Procuratores monasterii monialium . 206
 Professio fidei, uide fidei .
 Proprietas monialibus interdicitur . 185

Psalmorum uersiculi in choro distincte pronuncien-
tur. 120

Puellæ ad religionem admitendæ. 177. inuitæ non co-
gantur. ibid. in hoc monialium officium. 178. separa-
tim prius libero loco ab Episcopo examinentur.
ibid. maiores xii. annis admittantur. 178. quibus suf-
fragiis. 179. admissis tempus ad induendum habitum
præscriptum. 180. suscepto habitu e septis monaste-
rii ne egrediantur. 181

Puellæ sæculares educationis causa in monialium mo-
nasteria introductæ post annum exeant. 200. in po-
sterum non recipiantur, nisi Superiore permittente.
ibid. quibus puellis non permittendum. ibid. rece-
ptæ, quo habitu induantur. 200. quo loco dormiāt.
ibid. cum externis ne colloquantur. ibid. eorum edu-
cationis causa quantum soluendum. ibid. si monia-
les fieri uolunt, quæ seruanda. 201

Puellis nubilibus subueniendum quo modo. 86

Pueri fidei initia a quo doceantur. 6

Punctatoris officium in quibus ecclesiis retineatur.

113. iusiurandum. ibid. in eo deligendo Episcopi au-
thoritas. 114. punctator quos notet. 113. si quos iniu-
ria notet qua pœna mulctandus. ibid. suo mense sa-
cris intersit. 114. punctationum libros diligenter cu-
stodiat. 113. horum librorum collatio. 114

Puerperæ post partum domo exeuntes ad ecclesiam
accedant. 28

Purificatoria, & corporalia qualia. 35

Pyromantia uetita. 17

Q

Quadragesimæ ieiunium & abstinentia. 46. eius initiū
quando faciendum. ibid. hoc tempore parochi præ-
dicent. 8. Episcopi Missæ solemni & diuinis officiis
intersint. 127

Quæ ad sacramentorum administrationem generatim
pertinent.

pertinent .	22
Quæ pertinent ad baptismi administrationem.	25
Quæ pertinent ad sacramenti confirmationis administrationem .	28
Quæ ad sanctissimæ Eucharistiæ administrationem pertinent .	29
Quæ ad confessionis administrationem pertinent.	40
Quæ ad Missæ celebrationem pertinent .	32
Quæ ad sacri ordinis administrationem pertinent.	47
Quæ ad piorum locorum administrationem pertinent.	
160. 161. & seq.	
Quæ res in altare a sacerdote non ponantur .	37
Quæstiones inanes a concionatore uitandæ.	11
Quæstiones Tridentina synodo damnati .	163
Qualitates in clerico non residente studij causa.	81
Qui ad sacram communionem non recipiantur.	29

R .

Raptores uirginum non absoluantur , nisi ab Episcopo .	44
Ratio approbandi confessores, uide confessores.	
Rectores in ecclesiis nuper erectis quò modo sustentandi. 23. ubi habitent. 74. pernoctationes in ecclesia ne permittant. 129. qua horam ecclesiam claudant. ibid. in exorcismis , & aliis quos ritus obseruent. 24. fructus ecclesiarum pendentes ne alienent, non permitcente Ordinario . 145. ijs , quando alij sacerdotes adiungendi . 23. candelas & cereos in mortuorum funere adhibitos ne uendant. 137. quando ad mortuos efferendus pallium emant . 138. uide sacerdotes , clerici , &c.	
Regesta notariorum qualia.	99
Regulares ad processiones uocandi .	132
Regularibus parochis locus in funere præscriptus.	136
Regulæ indicis de libris prohibitis seruandæ .	5
Reliquiarum ueneratio. 16. ex quo modo populo ostēdantur .	

dantur. *ibid.* quo modo asseruandæ. *ibid.* in ijs ostendendis quæ fugienda. 17

Remissio canonicorum sublata. 104

Renunciatio bonis a nouitia quo modo fiat. 182

Repræsentationes sacræ martyrum non agantur. 16

Residentia. 79. in ea præstanda studium. *ibid.* contra nõ residentes edictum ab Episcopo proponendum. 81.

tempus non residentibus præscriptum. 81. 82. non re-

sidentium fructus quibus attribuantur. 79. non resi-

identes studij causa ad subdiaconatum promouendi.

82. licentiæ non residendi studiorum causa quibus

condicionibus dentur. 83. non residentibus pœna

proposita. 79. 80. & sequentibus Episcopo non resi-

dente, a quibus id Metropolitanos significandum.

80. si alii non resideant, quando parochi, quando

Vicarii etiam foranei Episcopum admoneant. 84

Residentia debetur beneficijs etiam non curatis. 84

Reticulum clericis prohibitum. 71

Risus in choro uetatur. 123

Ritus Romanæ ecclesiæ in cathedralibus adhibendi.

24.

Ritus sacri, & cæremoniæ a concionatoribus expla-
nentur. 11

Rixæ in choro uetitæ. 123

Rochetum quibus in locis Episcopus induat. 63

Rogationum tribus diebus in Mediolanensi ecclesia
ieiunetur. 46

Romana Ecclesia catholicæ fidei magistra. 2. 16

Romanæ Ecclesiæ instituta in omni Missæ parte ser-
uanda. 36

Rotaria monialis. 170. 175

S.

Sabbato Missa de beata Virgine celebretur. 35

Saccaro artificiose condita in mensa Episcopi non ap-
ponantur. 66

T Sacer

Sacer ordo, uide ordo sacer.

Sacerdotes quibus saltem diebus Missam celebrent. 62.

singulis saltem hebdomadis peccata confiteantur.

36. antequam celebrent, quid agant. ibid. e sacri-

ficia quo modo exeant. ibid. ab altari quousque non

recedant. 38. in sacramentorum administratio-

ne superpelliceum & stolam adhibeant. 24. ad bap-

tizandum quo modo accedant. 26. cuius rei compa-

res moneant. ibid. sacris uestibus induti, rei diuinæ

faciendæ causa, quomodo se gerant. 37. quæ in missæ

celebratione uideantur. 36. quas cæremonias seruēt. ibid.

publice criminoli Missæ celebratione interdicun-

tur. 33

Sacramenta a concionatoribus dilucide explicanda. 11.

ijs administrandis ratio præscribitur. 22. 23. quo mo-

do sacerdotes induti. 26. ritus ex more Romanæ Ec-

clesiæ adhibeantur. 24. inferiores ecclesiæ, cathedralis

ritus sequantur. ibid. in eorum administratione ni-

hil exigendum. 24. eorum uis quando ab Episcopo,

& parochio explicetur. 25

Sacra scriptura ab utentibus occurrat. 5

Sacris rebus ab utentium absolutio Episcopo reserua-

ta. 44

Sacristiæ officium in sacris uasis & uestimentis cu-

stodiendis. 110. in renouanda sæpius aqua benedicta.

ibid. in rebus ad diuina officia præparandis. 110. in

ornando altare maiori. ibid. in dandis horarum can-

onicarum signis. 110. in rebus & sermonibus inani-

bis e sacristia remouendis. 110. in laicis item. ibid. ad

quem usum in sacristia tres tabellas habeat. 110

Sacristiæ intortitia, candelæ in mortuorum funere ad-

dicuntur. 137. in ea quando matutinum celebran-

dum. 125. quæ cellulæ constituendæ. 37. eius foribus

tabulæ affigantur de confessorum nominibus. 41

Sacri ritus, uide ritus.

Sacris addicta, uide addicta.

Salta-

- Saltationes festis diebus prohibeantur. 21. clericis om-
 nino prohibita. 75
 Saluatoris passio, uide passio. 75
 Sanctorum martyria & res gestæ quo modo exponan-
 tur. 16
 Sanniones in mensam ab Episcopo non admittantur. 66
 Scholæ uisitandæ. 90. ijsq. uisitandis quæ inquirendi ra-
 tio. 93
 Scriba, uide celeraria. 42
 Sculptoribus modus præscribatur in sacris imagini-
 bus effigendis. 15. Sedes confessorum in ecclesiis
 constituentur. 42
 Seminarii clericorum institutio. 49. decima fructuum
 ei attributa. 50. quo tempore soluenda. 51. unde sol-
 uenda. 49. 50. eius augendæ facultas. 51. multa ei ad-
 iudicata. 212. quæ beneficia ab Episcopo applicen-
 tur. 51. præstimoniales portiones attribuantur. ibid.
 Sepeliendi mos in cœmeterijs restituendus. 139
 Sepulchra excelso loco posita amouenda. 139
 Sepulturæ locus in ecclesia humi detur. 139
 Septa monasteria monialium nemo ingrediatur. 193
 194. quæ in iis non alantur. ibid. eorum ianuæ quo
 modo claudantur. 174
 Serica uestimenta quibus prohibentur. 154. 67. 63. 71
 Simoniacæ pactiones, uexationis redimendæ causa,
 prohibita. 55
 Simoniaci pœnæ propositæ. 53. 54
 Simonix pœnis qui tenentur. 55
 Societatis contractus qui usuram sapiunt. 158
 Sodalitates corporis Christi in parochiis instituendæ.
 31
 Sodalitates uisitandæ. 90
 Somniorum interpretes coercentur. 17
 Somnus in choro uetitus. 123
 Soni monialibus prohibiti. 197

Sortilegi. 17
Spectacula inania festis diebus prohibeatur. 21. cleri-
cis interdicta. 75

Spectacula & alia, quæ prope monialium monasteria
agi uetantur. 191

Speculum monialibus uetatur. 187

Stateras adulterantium absolutio Episcopo reseruata. 44

Stola & superpelliceum in sacramentorum administra-
tione adhibeantur. 24

Studium concionatoris quibus in rebus explanandis
potissimum uersetur. 21

Subbirretum a sacerdote celebrante in altari non pona-
tur. 37

Subdiaconatus ordine ad annum iniriatur qui studij
causa abest. 83

Subdiaconi quoties in mense comunicent. 61. con-
suram ferant. 70. si muneri suo defuncti multentur. 126. uide Diaconi.

Sudariolum in altare poni uetantur a sacerdote cele-
brante. 37

Suffimenta monialibus prohibita. 187

Suffragia tacita ferantur de puella ad religionem ad-
mittenda. 179. in tacitis suffragijs quæ caueant
moniales. 173. ijs suffragijs Præfecta, Vicaria, Discre-
tæ creentur. 169

Summam Antoninam parochi sibi comparent. 69

Sumptibus uiuentis Episcopi & Capituli anniuersariæ
mortui Episcopi exequiæ fiant. 135

Sumptus immoderati coerceantur. 155

Superpelliceum, uide stola. 24

Supellex Episcoporum & clericorum qualis. 64

Supplicationes publicæ mortuo Episcopo indicendæ. 135.

Supplicationum habendarum ratio præscripta, uide
processiones.

Sinagogæ aditu christianis interdicitur.	208
Syndici piorum locorum qui non sint.	161

T.

Tabellæ tres ad quem usum in sacristia habeantur.	110
Tabellionatus officium clericis prohibetur.	77
Tabernaculum sacrosanctæ Eucharistiæ quale.	30
Tabernæ meritoriarum tollantur.	154
Tabulæ de monialibus confessorum in sacristiæ foribus.	41
Talorum ludus clericis prohibitus.	
Taxa notariis præfiniatur. 95. carceris item custodi-	101
Tempus distinguendis parochiis præscriptum. 24. testi-	
monialibus litteris. 199. 200. puellæ ad religionem	
receptæ in habitu sumendæ. 180. notariis ad denun-	
cianda legata pia. 165. clericis ad sumendum habi-	
tum. 70. ad residendum. 80. monialium Præfatis ad	
exhibenda priuilegia. 168. ad seruanda huius syno-	
di decreta.	214
Testis falsus a confessore quando non absoluitur.	43
Theologalis præbenda quibus in ecclesiis constitua-	
tur.	7
Thesaurarij officium. 114. quibus distributiones non	
persoluat. ibid. si contra fecerit, qua pœna mulcte-	
tur.	115
Tibiæ ab ecclesia excludantur.	120
Toga clericorum qualis.	71
Tonsores monialium a quo approbandi.	206
Tonsuræ clericalis forma. 70. a quibus deferenda. ibid.	
Torques clericis uetatur.	72
Tunica linea Episcopi, uide Rochetum, stalaris, qualis.	
Tutelæ administratio clericis uetita.	77

V

Vasa florum & fruticum monialibus prohibita.	197
Vasa	

Vasa sacris addicta ad profanū usū nō cōmodentur.	132
Venale nihil in ecclesia proponatur.	128
Venatio clericis interdicta.	75
Venditiones cancellariorum prohibeatur.	100
Venditiones quę usuram sapiunt.	157
Veneratio reliquiarum, uide reliquię.	
Verrendæ ecclesię cura.	116
Versiculi hymnorum &c. in choro distincte pronun- cientur.	120
Vestes clericales & monachales qui personati induūt, puniuntur.	73
Vestes ægrotarum monialium quo loco custodiantur.	186.
Vestes sacrę usui profano non commodentur.	131
Vestis externa clericorum qualis.	74. uiatoria. ibid.
Vestitus Episcopi; qualis.	63. eius familiæ. 67
Vicariis foraneis certæ diœcesis. partes attribuantur.	87. eorum munus quibus deferatur. ibid. quibus in rebus uersetur. ibid. cura præcipua in inquirendis presbyterorum moribus. 88. si qui non resederint.
84. in explicando de casibus reservatis libello. 88. ii ab officio uoluntate Episcopi amouentur. 89. qui ip- sis obedientiam præstent.	88
Vicarii perpetui quibus in ecclesiis parochialibus con- stituendi.	207
Vidux ob maritorum mortem a Missæ auditione am- plius mense uon excusantur.	39
Vigiliæ, quibus ieiunandum.	45
Vinorum genera exquisita in mensa Episcopi prohi- bentur.	66
Vinum album ad Missæ celebrationem adhibeatur.	35
Vinum calice consecrato populo in Eucharistiæ sum- ptione non præbeatur.	30
Violatores monialium non absoluendi ab alio, nisi ab Episcopo.	44
Virgæ ferreæ in cancellis monialium, quales.	189

Viri certi ab Episcopo deligendi, quibus curæ sit, ut de processionibus præscripta seruentur. 133. qui semel in hebdomada uisitent eos, qui in carcere sunt. 101. qui ab Episcopo uisitante ad inquirendum adhibeantur. 90. a clero diocæsano eligendi, qui urbanis congregationibus intersint. 146

Visitandi formula Episcopis, & inferioris ordinis Visitatoribus præscripta. 164. 91. & seq...

Visitans Episcopus prædicet. 90. ad poenitentiam cohortetur. ibid. priuatim admoneat. ibid. quos uiros ad inquirendi rationem adhibeat. 90. ecclesiam polutam reconciliet. 91. cœmiteria item. ibid. non confirmatos confirmet. 90. alia officia præstet, quæ eius pietati & prudentiæ relinquuntur. 94. quæ loca ordine uisitet. 90. eius in uisitatione comitatus. 94. mensa & uictus qualis. ibid. quam in cathedrali & collegiatis ecclesiis uisitandis rationem adhibeat. 90. 91. in bibliothecis. 94. in scholis & piis locis. ibid. in parochiis. 92. a parcho quæ inquireat. ibid. quæ in populo dispiciat. 85. 93

Visitatio diligenter & celeriter cõficienda. 95. ad salutem eorum, qui uisitantur, instituta. 89. præcipuum munus Episcopi. ibid.

Visitator Episcopali gradu inferior quam uisitandi formulam seruet. 94

Vita clericorum qualis. 60

Vitæ eius inuestigatio, qui cathedrali ecclesiæ præficiendus est. 57

Vites qui incidunt, non ab alio absoluantur, nisi ab Episcopo. 44

Vnguenta monialibus uetita. 187

Vnio parochiarum quo casu facienda. 23. beneficiorum quæ seminariis applicanda sunt. 52. quæ beneficia unire liceat Episcopo. 104

Vnio monasteriorum monialium quo casu fiat. 167

Vniones perpetuas Episcopi recognoscant. 143

I N D E X.

Vocum ratio & modus in diuinis officiis .	113
Vrceoli uini & aquæ ad Missæ sacrificium a quo paren- tur .	118
Vsura in mutuo & deposito quo modo committitur .	
156. ex cambiis. ibid. ex uenditione. 157. ex pignore. ibid. ex contractus societate . 158. in societate ani- malium. ibid. in animalium locationibus. 158. in con- tractibus libellariis. ibid.	
Vsus bibendi in ecclesia, uide bibendi .	
Vsus oratoriorum, uide oratoria .	
Vsu czuponarum clericis interdicatur .	76
Vsu gemmarum quibus interdicatur .	154

F I N I S.

Cup. p. D. Ang. de qua q. is. de q. 4. his ibi. registr.

VAI 1528349 162

57

p. Ang. Erac

